

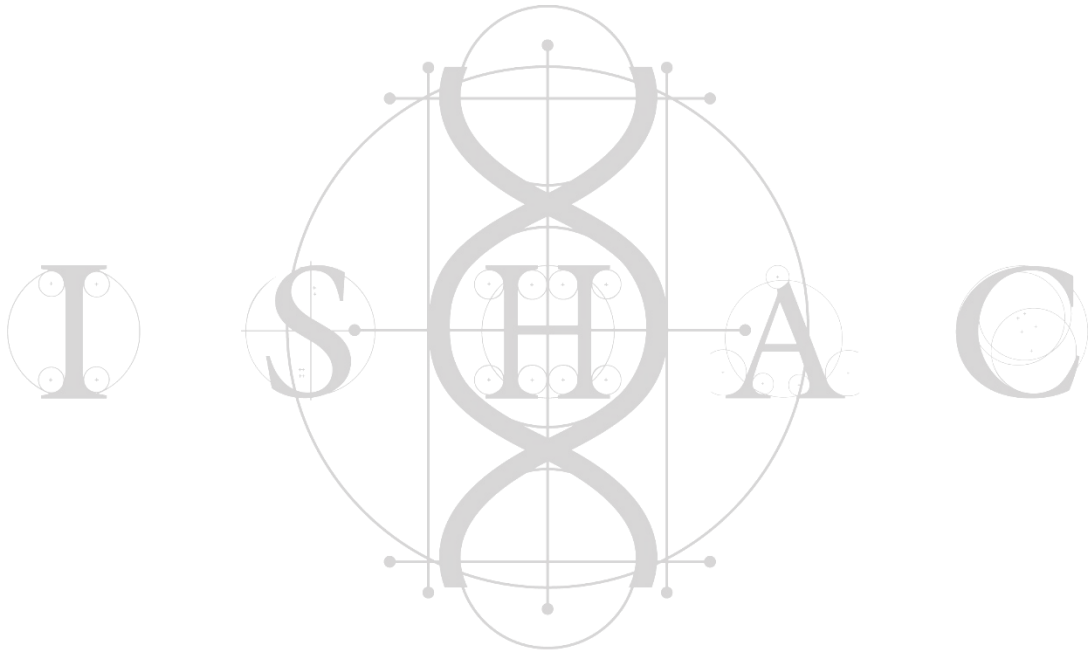
I. INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, ART CONGRESS

29-31 May 2025

Venue: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Prof. Dr. İlhan Varank Library

MAKÜ

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

Giriş

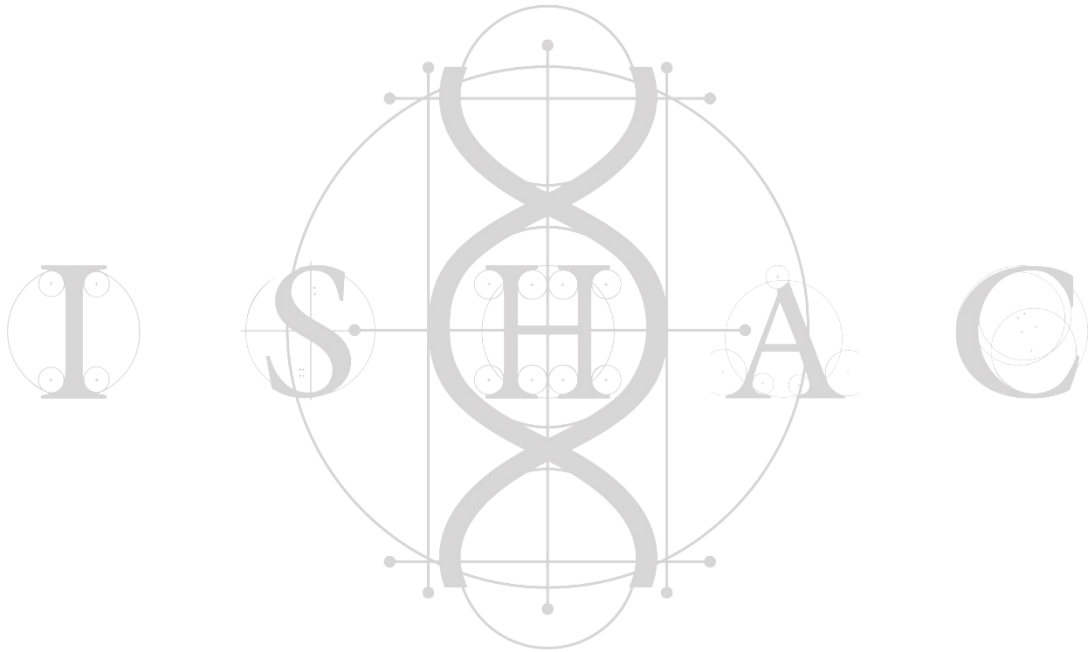
Bilimsel bilgi üretiminin ve disiplinlerarası iş birliğinin öneminin her geçen gün arttığı çağımızda, sağlık, sanat ve kültür alanlarını bir araya getiren yenilikçi platformlara olan ihtiyaç da artmaktadır. Bu bağlamda, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ev sahipliğinde ilk kez düzenlenen 1st International Symposium on Health, Art and Culture (ISHAC-2025), hem ulusal hem de uluslararası düzeyde araştırmacıları, akademisyenleri ve uygulayıcıları bir araya getirerek disiplinlerarası bilgi paylaşımına katkı sağlamayı hedeflemiştir.

29-30 Mayıs 2025 tarihlerinde Prof. Dr. İlhan Varank Kütüphanesi'nde gerçekleştirilen ISHAC-2025, bilimsel oturumlar, sanat atölyeleri, sözlü ve çevrimiçi sunumlarla katılımcılara zengin ve çok boyutlu bir içerik sunmuştur. Kongrede sağlık bilimlerinden sosyal bilimlere, çevre çalışmalarından mühendisliğe, sanat ve tasarımdan eğitime kadar geniş bir yelpazede toplamda yüzlerce bildiri sunulmuş, bu sunumlar akademik bilginin çeşitliliğini ve etkileşimini yansıtan bir yapı oluşturmuştur.

Bildiri özet kitapçığımızda yer alan çalışmalar, kongremizin ana temasına uygun olarak insan sağlığını, sanatsal yaratıcılığı ve kültürel değerleri merkezine alarak hem bireysel hem de toplumsal düzeyde farkındalık ve gelişim yaratmayı amaçlamaktadır. Sempozyum kapsamında ele alınan konular, güncel bilimsel verilerle harmanlanmış, özgün bakış açılarıyla şekillendirilmiş ve multidisipliner bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

Katkı sunan tüm akademisyenlere, araştırmacılara, sanatçılara ve düzenleme kurulunda emeği geçen herkese içtenlikle teşekkür eder; bu özet kitapçığın ilerleyen çalışmalara ilham kaynağı olmasını temenni ederiz.

Prof. Dr. Mehmet Zeki Yıldırım

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

İçindekiler

INVESTIGATION OF GREENHOUSE GAS EMISSIONS FROM THE ENERGY SECTOR IN TÜRKİYE	1
KEPİR BUZUL GÖLÜ (TUNCELİ, TÜRKİYE) EPT FAUNASI	2
FIRST KARYOLOGY STUDY OF <i>ALBURNOIDES KOSSWIGI</i> (CYPRINIFORMES, LEUCISCIDAE)	3
DİYETSEL ÇÖREKOTU (<i>Nigella sativa</i> L., 1758)'NUN <i>Helix aspersa maxima</i> (MULLER 1774)'da BİYOKİMYASAL PARAMATRELER ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	4
EBRU SANATININ, ERGOTERAPİ KAPSAMINDA KATKILARI	5
HAYVAN SAĞLIĞI: ANTALYA'DA ANTİPARAZİTER İLAÇ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ	6
REVASCULARİZATION IN A PERMANENT MAXİLLARY CENTRAL INCİSOR WITH AN OPEN APEX AND A LARGE PERİRADİCULAR LESİON: A CASE REPORT AND LİTERATURE REVİEW	7
EVOLUTION OF AZERBAİJANİ POETRY IN THE 21ST CENTURY: TRADİTIONAL FORMS OR NEW MODELS OF EXPRESSİON?	8
VIBRATIONAL TESTING METHODS FOR DYNAMIC ELASTIC MODULUS OF PINE WOOD	9
ADAPTING TO A CHANGING CLIMATE: HEALTH CHALLENGES AND STRATEGIC RESPONSES IN KAZAKHSTAN	10
THE GASTROPODS OF NOAH'S ARK: WERE THEY THE LAST TO LEAVE THE VESSEL?	11
YAPAY ZEKANIN GRAFİK TASARIM ÜZERİNDEKİ DÖNÜŞTÜRÜCÜ ETKİSİ	12
KESTEL STREAM (BUCAK/BURDUR) WATER MITE (HYDRACHNIDIA: ACARI) FAUNA	13
A NEW WATER MITE SPECIES (ACARI; HYDRACHNIDIA) FOR THE TURKISH FAUNA: <i>Protzia uralensis</i> Tuzovsky, 2021	14
GELENEKSEL VE GÜNCEL KONU MODELLEME YÖNTEMLERİNİN PERFORMANS KARŞILAŞTIRILMASI: HAVACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA	15
OKUL ÖNCESİ DÖNEM RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	16
INVESTIGATING HURRY-UP SYNDROME IN AVIATION: EFFECTS ON SAFETY, DECISION MAKING AND OPERATIONAL EFFICIENCY	17
SOCIAL GRAPHIC DESIGN AND THE BRAND CONCEPT OF PRODUCTS CREATED IN KAZAKHSTAN	18
THE INFLUENCE OF ISLAM ON THE SELECTION OF KAZAKH FEMALE NAMES: HISTORICAL AND CONTEMPORARY CONTEXTS	19
ÜÇÜNCÜ BASAMAK BİR HASTANEDE KAN KÜLTÜRLERİNDE İZOLE EDİLEN E. COLİ VE KLEBSİELLA SPP TÜRLERİNDE KARBAPENEM DİRENCİNİN DÖRT YILLIK DEĞERLENDİRİLMESİ	20
IMPULSİF DİNAMİK DÖRDÜNCÜ MERTEBE OPERATÖRLERİN GENİŞLEMELERİ	21
TARIM, SULAK ALANLAR VE KUŞLAR ARASINDAKİ EKOLOJİK İLİŞKİ: KARATAŞ GÖLÜ'NDE NDVI DESTEKLİ BİR ANALİZ	24
PROFILE OF NEURTURİN AND PERSEPHİN İN HEMATOPOİETİC ORGANS OF POSTNATAL AND ADULT MALE RATS	25
TOPLUM TABANLI VERİ ÜRETİMİNİN KRİZ YÖNETİMİNDE ROLÜ	26
BÜRÜNGÜZ (KAYSERİ) HALILARI	27
WEEDS, INVASIVE AND AGGRESSIVE SPECIES IN ANTHROPOGENIC GRASSLANDS	28
THE IMPORTANCE OF PLANT SPECIES ALONG ROAD CHANNELS FOR BIODIVERSITY	29
INVENTORY OF THE DENDROFLORA AT THE PARTISAN MEMORIAL CEMETERY IN MOSTAR	30
COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ İLE KUŞADASI İLÇESİNDE MEKANSAL YERLEŞİM UYGUNLUĞU ANALİZİ	31
MERİÇ NEHRİ (EDİRNE) ÜZERİNE KURULAN HİDROELEKTRİK SANTRALİNİN DRIFT ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ÖN ÇALIŞMA	32
PHYTOCHEMİSTRY OF <i>TEUCRIUM POLIUM</i> L. SUBSP. <i>POLIUM</i> GROWING WILD İN ISPARTA AND BURDUR ..	34

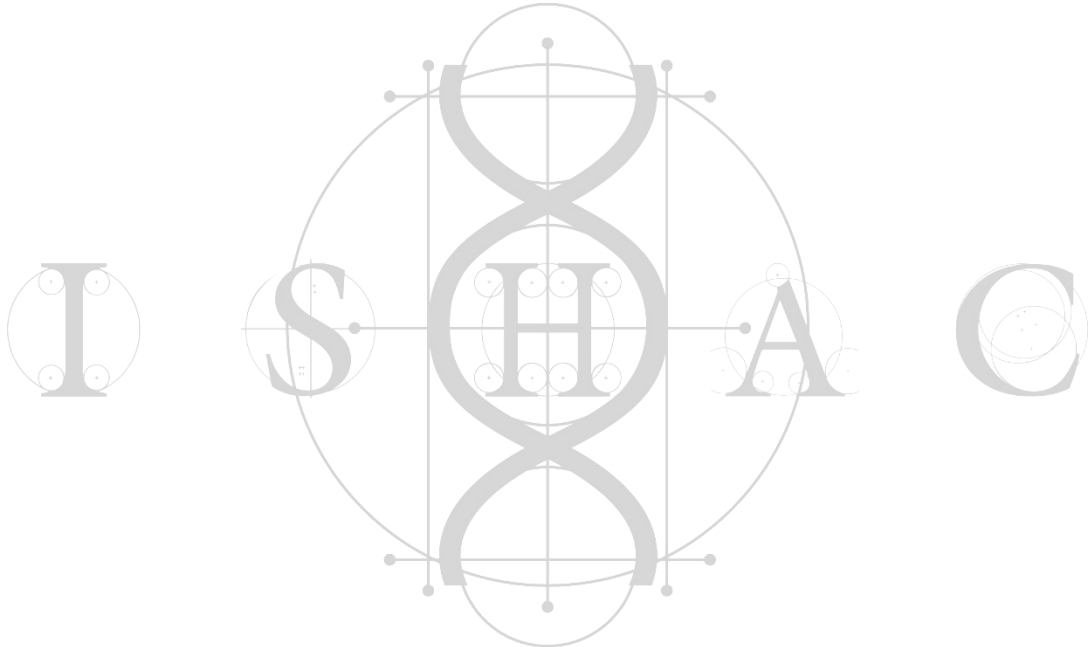
ENGELLİ KADINLARIN AFET DENEYİMLERİ: ÇİFTE AYRIMCILIK VE KAPSAYICI YAKLAŞIMLAR.....	36
BİYOLOJİK MÜCADELEDE DRONE KULLANIMI VE SON GELİŞMELER.....	37
ATÖLYEDEN ARAYÜZE: SANATSAL ARAŞTIRMADA RESEARCH CATALOGUE (RC) VERİTABANI ÖRNEĞİ	38
STABILITY AND NUMERICAL ANALYSIS OF A VACCINATION AND QUARANTINE BASED MATHEMATICAL MODEL FOR MONKEYPOX.....	39
ANESTHETIC AND HISTOPATHOLOGICAL EFFECT OF THYME ESSENTIAL OIL ON SOUTHERN MEDICINAL LEECH <i>HIRUDO VERBANA</i> CARENA, 1820.....	41
HAVACILIK KAZALARINDA İNSAN FAKTÖRÜ: TENERİFE KAZASI ÜZERİNE HFACS MODELİ TEMELLİ BİR İNCELEME	42
GIS MAPPING OF EARTHQUAKE INTENSITIES IN THE AEGEAN SEA AND SURROUNDINGS	44
TÜRKİYE'NİN BAZI KANSER TÜRLERİNE GÖRE OECD ÜLKELERİ ARASINDAKİ YERİ: ULUSLARARASI KANSER ARAŞTIRMA AJANSI 2022 VERİLERİYLE BİR DEĞERLENDİRME.....	45
ATMOSFERİK KOŞULLARDA HİBRİT İZOLASYONLA B-SİC SERAMİĞİ ÜRETİMİ: DÜŞÜK MALİYETLİ BİR SİNTERLEME YAKLAŞIMI.....	46
ÜNİVERSİTELERDE ACİL DURUM VE AFET YÖNETİMİ İLE SİVİL SAVUNMA VE İTFAİYECİLİK BÖLÜMLERİNDE ORMAN YANGILARI DERSİ VERİLİYOR MU?.....	48
KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SUCUL EKOSİSTEM KIRLETİCİLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ	50
AFAD'IN SON 5 YILDAKİ BÜTÇE DAĞILIMI VE ANALİZİ	51
DEPREMDEN ETKİLENEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL DEPREM DAYANIKLILIĞI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: BUCAK KIZ KYK ÖRNEĞİ	53
YANGIN EKOLOJİSİ: ORMAN YANGINLARININ EKOSİSTEM ÜZERİNDEKİ ROLÜ VE YÖNETİMİ.....	54
THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON DISASTER AWARENESS AMONG UNIVERSITY STUDENTS: EXAMPLE OF BUCAK HEALTH SCHOOL STUDENTS.....	56
İTFAİYECİLİKTE SAĞLIK VE GÜVENLİK RİSK FAKTÖRLERİNİN YÜKSEKÖĞRETİM İTFAİYECİLİK EĞİTİMİNDEKİ YERİ	58
KEKİK (<i>ORIGANUM VULGARE</i>) VE ZAMBAK (<i>IRIS GERMANICA</i>) YAĞININ <i>STAPHYLOCOCCUS WARNERİ</i> , <i>AEROMONAS HYDROPHILA</i> BALIK PATOJENLERİNE KARŞI IN VITRO ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTESİ	59
ANNE BEKÇİLİĞİNE BABA VE ANNE PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ: BAZI DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN ETKİSİ ...	60
THE AQUARIUM, COMBINATION OF ART AND TECHNOLOGY.....	61
TÜRKİYE'DE KÜLTÜRÜ YAPILAN GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARI (<i>ONCORHYNCHUS MYKISS</i> WALBAUM, 1792)'NDA İNFEKSİYÖZ PANKREATİK NEKROZ VİRÜSÜNÜN DURUMU.....	62
SPATIAL ANALYSIS OF WATERSHEDS AND BOREHOLE DATA USING DIGITAL ELEVATION MODEL: A CASE STUDY OF ACIPAYAM	63
SOCIAL MEDIA AND YOUTH IDENTITY	64
DEEPFAKE TECHNOLOGY: DIMENSIONS OF DEEP LEARNING-BASED FAKE CONTENT PRODUCTION AND FUTURE PERSPECTIVES.....	65
MAGNELİS İLE DENİZ YAPILARINI GELİŞTİRMEK: DAYANIKLILIĞI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ARTIRMAK	67
TURKISH SENTIMENT CLASSIFICATION OF MOBILE GAME REVIEWS USING DEEP TRANSFORMER ARCHITECTURES.....	68
CLIMATE CHANGE AND BEEKEEPING	69
DISASTER AND EMERGENCY AWARENESS IN HIGH SCHOOL TEXTBOOKS IN TURKEY: A CONTENT ANALYSIS	70
ASSESSING DISASTER AWARENESS AMONG INDIVIDUALS WITH SPECIAL NEEDS	71
ON l_1 LACUNARY STATISTICAL CONVERGENCE FOR TRIPLE SEQUENCE IN PROBABILISTIC 2-NORMED SPACES.....	72
MODA TASARIMINDA YEŞİL TEKNOLOJİLER: BİOKOMPOZİT MALZEME ARAYIŞLARI	73

CUMHURİYET DÖNEMİ'NİN İLK TÜRKÇE SÖZLÜĞÜ OLARAK KABUL EDİLEN "RESİMLİ YENİ TÜRKÇE LUGAT"	74
İHA GÖRÜNTÜLERİNDE AFET SONRASI ENKAZ TESPİTİNDE FASTER R-CNN VE U-NET ALGORİTMALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	75
SU ÜRÜNLERİNDE ELEKTROLİZE SU KULLANIMI VE YASAL DÜZENLEMELER	76
BURDUR VE ISPARTA İLLERİ MUHACİR KÖYLERİNDEN DERLEME SÖZLÜĞÜ'NE KATKILAR	77
DİSASTER LİTERACY LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS: BUCAK HEALTH COLLEGE EMERGENCY AİD AND DİSASTER MANAGEMENT EXAMPLE	78
ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER NASIL BİR ORTAMDA ÖĞRENMEK İSTER?	79
YOUNG MEN'S PERSPECTİVE ON VİOLENCE AGAINST WOMEN: THE CASE OF BİLECİK ŞEYH EDEBALI UNIVERSITY	80
THE RELATIONSHIP BETWEEN GREEN MANAGEMENT PRACTICES AND ENVIRONMENTAL AWARENESS: VOCATIONAL SCHOOL (Kocaeli/Türkiye)	81
ENVIRONMENTAL IMPACTS ASSESSMENT EXAMPLE: SAHİNDERE AND MIHLI WATERFALLS (Balıkesir/TÜRKİYE)	82
LEICESTER'DA YAŞAYAN TÜRKÇE KONUŞAN TOPLULUĞUN "ÖTEKİLEŞTİRİLME" DENEYİMLERİNİ ANLAMAK	83
DETECTION OF GANGLIOSIDES IN THE EARTHWORM <i>EISENIA ANDREI</i>	84
GREEN TRANSFORMATION PRACTICES OF COMPANIES OPERATING IN KOCAELI PROVINCE (KOCAELI/TURKEY)	85
YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPILAN TATLISU İSTAKOZU (<i>PONTASTACUS LEPTODACTYLUS</i> , ESCHSCHOLTZ, 1823)'NDA APIOSOMA SP. ENFESTASYONU	86
TÜRKİYE'DE ÜRETİM YAPAN SALYANGOZ ÜRETİCİLERİNİN MEVCUT DURUMU VE ÜLKEMİZE KATKILARI	87
TÜRKİYE VE JAPONYA'DA OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	88
MEHMET AKİF'İN SIRÂTIMÜSTAKİM (SEBİLÜRREŞÂD) DERGİSİNDE YAYINLANAN MAKALELERİ VE SAFAHAT'TAKİ YAZILARINDA MEDENİYET ANLAYIŞI	89
SAVUNMA LOJİSTİK OPERASYONLARINDA ÇOK NOKTALI ROTA OPTİMİZASYONU İÇİN TSP TABANLI YÖNTEM İLE KARINCA KOLONİSİ ALGORİTMASININ KARŞILAŞTIRMALI PERFORMANS ANALİZİ	90
KARASU DERESİ (BÜYÜKÇEKMECE, İSTANBUL) MAKROOMURĞASIZ FAUNASI	91
DERLEME SÖZLÜĞÜ'NE GÖRE BURDUR'DAKİ YÖRÜK/GÖÇER KÜLTÜRÜNÜN KAVRAM ALANI	92
KESİRLİ MERTEBEDEN KONFORM STURM LIOUVILLE OPERATÖRÜNÜN GENİŞLEMELERİ	93
SON KİLOMETRE TESLİMATLARINDA TESLİMAT SÜRESİ TAHMİNİ İÇİN HETEROJEN ENSEMBLE ÖĞRENME YAKLAŞIMI: MLP, GAT, XGBOOST VE LIGHTGBM MODELLERİNİN ENTEGRASYONU	96
REPRESENTATION OF THE SEA DAFFODİL (<i>Pancratium Maritimum</i>) IN ARTİSTİC PRACTİCES	97
AFTER COVID-19 İSTANBUL DERE VILLAGE ECOTOURISM STRUCTURE (Sakarya /Türkiye)	98
KNOWLEDGE, ATTİTÜDES AND PRACTİCES OF MİDWİVES AND MİDWİFERY STUDENTS REGARDİNG ORAL HEALTH CARE DURİNG PREGNANCY	99
YAPAY ZEKÂNIN KULLANICI DENEYİM TASARIMINA OLAN ETKİSİ: FIRSATLAR & ZORLUKLAR	100
ROLES AND RESPONSIBILITIES OF PORT MANAGEMENT ACTORS IN DİSASTER MANAGEMENT	101
YAHYA ŞEYDA'S LITERARY GUILD CERTIFICATE	102
ISSUES ABOUT CLASSICAL MUSIC IN THE DIVAN OF AGAKERİM NAFİZ	103
THE BIOCHEMICAL EFFECTS OF POLYETHYLENE MICROPLASTICS ON CRAYFISH	104
THE JOURNEY OF THE SILKWORM IN CLASSICAL TURKISH POETRY	105
TİNY LAND SNAİL SPECİES: BEAUTY OF NATURAL FORMS	106

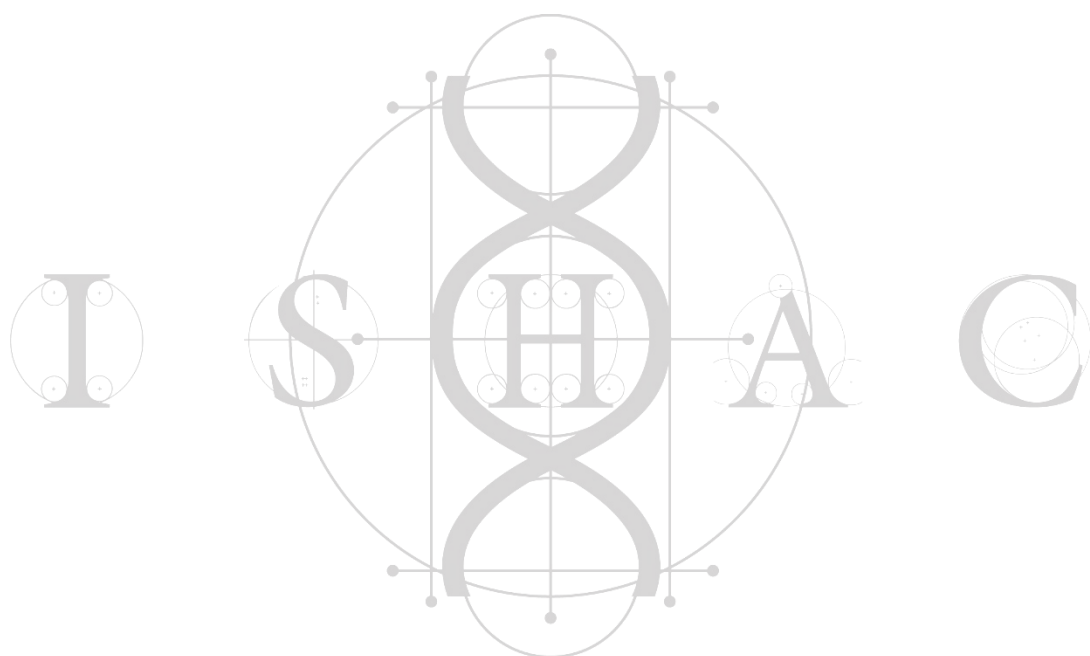
BURDUR GÖLÜ SULAK ALAN YÖNETİM PLANLARININ, RAMSAR ALANI YÖNETİM ETKİNLİĞİ İZLEME ARACI (R-METT) İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	107
STARTER CULTURE SELECTION IN GOAT TULUM CHEESE PRODUCTION.....	108
GÖKSU IRMAĞI'NIN (TÜRKİYE) SU KİMYASI VE KALİTE ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	109
EFFECT OF ENVIRONMENTAL FACTORS ON HEAVY METAL VALUES IN İZMIT BAY SEA WATER (KOCAELİ/TÜRKİYE)	110
SINGLE CELL OILS AND FACTORS AFFECTING SINGLE CELL OIL PRODUCTION	111
AZİZ MAHMUD HÜDÂYÎ'NİN DİVAN-I İLÂHİYYATI'NDA SAYI SEMBOLİZMİ	112
BURDUR GÖLÜ'NÜN ANTİK DÖNEMLERDEN GÜNÜMÜZE EKOLOJİK DEĞERLENDİRMESİ	113
KRİZLE YÜZLEŞEN KAHRAMANLAR: İTFAİYECİLERİN AFET SONRASI PSİKOLOJİK DENEYİMLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA	114
VERGİ USUL KANUNU'NDA AFET KAVRAMI	115
ŞEHRİN ÇOCUKLARA SUNDUĞU OLANAKLAR: BURDUR İLİNDE BULUNAN OYUN ALANLARININ FİZİKSEL VE İŞLEVSEL YETERLİLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	116
MİNİK EKRANLAR, BÜYÜK ETKİLER: ERKEN YAŞTA DİJİTAL MEDYA KULLANIMI	117
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE MINDFULNESS UYGULAMALARININ DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİ.....	118
OTİZMLİ BİREYLERDE ERKEN MÜDAHALE VE DİL GELİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	119
EDGÜ ÖĞLİ TIGİN VE ANYIQ ÖĞLİ TIGİN ÇATIĞINDE GEÇEN YÖNELTİCİ SÖZ EDİMLERİ	120
HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI: GÜNCEL TEKNİKLER VE EĞİTİMSSEL YANSIMALAR	121
HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YENİ NESİL TEKNİK VE TEKNOLOJİLER	122
TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARINDA ADLANDIRMA İLE İLGİLİ DEĞİŞKELER: "YUFKA ÇEVİRMeye YARAYAN YASSI TAHTA ARAÇ" ÖRNEĞİ	123
ANTALYA BÖLGESİ 4 VE 5 YILDIZLI OTEL İŞLETMELERİNDE ÇALIŞANLARIN TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYON MALZEMESİ KULLANIM BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	124
TÜRKİYE'NİN AFETSELLİĞİNİN ÖNEMİ: ÜLKE MODELLERİ	125
CBS BASED HYDROLOGICAL ANALYSIS: DETERMINATION OF WATERSHED BASINS İN BUCAK (BURDUR) AND SURROUNDINGS USING DIGITAL ELEVATION MODELING	126
FARKLI YÜZYILLARDA ÇAĞATAY TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ İKİ KUR'AN TEFSİRİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	127
SULU ÇÖZELTİLERDEN TOKSİK BİLEŞENLERİN YENİ NESİL DEMİR İÇERİKLİ AKTİF KARBON İLE GİDERİLMESİ	128
POLİDOPAMİN MODİFİYELİ Ag@SBA-15 SENTEZİ VE 4-NİTROFENOL'ÜN KATALİTİK İNDİRGENME REAKSİYONUNDA KULLANIMI	129
ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK TABANLI GÖRSEL ANLATI: ÇOCUK KİTAPLARINDA YENİ GRAFİKSEL İFADE BİÇİMLERİ	130
Çağdaş Sanatta Nesnenin Evrimi ve Sanatçılardan Örnekler.....	131
ÇOCUKLARDA DEPRESYON VE ANKSİYETE: ERKEN BELİRTİLERİ VE MÜDAHALE YÖNTEMLERİ	132
TANİN VE İKDAM GAZETELERİ ARASINDA GERÇEKLEŞEN POLEMİKLER	133
EFFECTS OF MOTHERHOOD İN PRİSON ON BİRTH AND NEWBORN HEALTH: A SYSTEMATIC REVIEW	134
GEÇ DÖNEM ÇAĞATAY TÜRKÇESİNDE FARŞÇA ÖDÜNÇLEMELER: İŞLETİM SÜREÇLERİ	135
TÜRKÇEDE EŞ ADLI BİRLEŞİKLER	136
TÜRKÇE SÖZLÜK'ÜN İLK VE SON BASIMINDAKİ DUYU FİİLLERİNİN ÇOK ANLAMLILIK BAKIMINDAN İNCELENMESİ.....	137
THE USE OF TEXTİLES İN CONTEMPORARY ART: NEW BOUNDARİES OF CREATİVİTY	138

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMI: SON 5 YILDA YAPILAN ALANYAZIN TARAMASI	139
SPORA KATILIMIN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SPORTMENLİK VE MÜKEMMELLİYETÇİLİK DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİ	140
TARİHSEL SÜREÇTEN GÜNÜMÜZE KÜTÜPHANE YAPILARININ MİMARİ AÇIDAN İNCELENMESİ.....	141
KİŞİSEL VERİLERİN BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA SERBEST KULLANIMI VE SINIRLARI*	142
REPRESENTATION OF BURSA IN SENATE OF THE REPUBLIC (1961 – 1980)	143
PRENS KALYANAMKARA VE PAPAMKARA HİKÂYESİNDE İYİLİK VE KÖTÜLÜK KAVRAMLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	144
FARKLI İNKÜBATÖRLER VE FARKLI SICAKLIKLARIN <i>Pontastacus leptodactylus</i> (ESCHSCHOLTZ, 1823) YUMURTALARININ KULUÇKA VE İKİNCİ EVRE HAYATTA KALMA ORANI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	145
MARMARA DENİZİ'NDE MÜSİLAJ: NEDENLERİ, ETKİLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	146
HÂMİDÎ-ZÂDE CELÎLÎ'NİN DİVANI'NDA KOZMİK ÂLEM	147
MAŞÛK ÂŞİK OLUNCA: ÇEŞM-İ ÂFET'İN EŞİNE YAZDIĞI METHİYELER	148
MALACOFUNA OF TÜRKİYE: GENUS <i>GYRAULUS</i> (HYGROPHILA: PLANORBİDAE)	149
MALACOFUNA OF TÜRKİYE: GENUS <i>PLANORBIS</i> (HYGROPHILA: PLANORBİDAE).....	150
MALACOFUNA OF TÜRKİYE: GENERAL CONSIDERATIONS ON THE FAMILY PLANORBİDAE	151
MALACOFUNA OF TÜRKİYE: GENERA <i>ANISUS</i> AND <i>ARMİGER</i> (PLANORBİDAE: PLANORBİNİ).....	152
MOZAİKLERDE YER ALAN BİTKİ VE HAYVAN TEMSİLLERİ ÜZERİNE BİR OKUMA	153
YEŞİL FİNANS KAVRAMININ GELİŞİMİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ.....	154
I. CİHAN HARBİ'NDE SEBİLÜRREŞÂD'DA YAYINLANAN ALMAN PROPAGANDA ÖRNEKLERİ.....	155
MERMER FABRİKA ATIKLARININ KARAYOLU ÜSTYAPISINDA KULLANIM İMKANLARININ ARAŞTIRILMASI: BURDUR BEJ ÖRNEĞİ.....	156
GENÇLİK MERKEZİNDE SPOR YAPAN ÇOCUKLARIN SPORA KATILIM MOTİVASYONLARI İLE SERBEST ZAMAN TATMİN DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ.....	157
GIDALARDA ISIL OLMAYAN İŞLEME TEKNOLOJİLERİ VE UYGULAMALARI	158
CBS BASED HYDROLOGICAL ANALYSIS: DETERMINATION OF WATERSHED BASINS İN BUCAK (BURDUR) AND SURROUNDINGS USING DIGITAL ELEVATION MODELING	159
CARASSIUS GIBELIO'DA AĞIR METAL BİRİKİMİNİN BİYOAKÜMÜLASYON FAKTÖRÜ (BAF) İLE DEĞERLENDİRİLMESİ"	160
AFET YÖNETİMİNDE İNSANİ YARDIM İLKELERİNİN YERİ VE ÖNEMİ.....	161
TİNY LAND SNAİL SPECİES: BEAUTY OF NATURAL FORMS	163
BİYOTEKNOLOJİ VE BİYOTEKNOLOJİK İLAÇLAR BAĞLAMINDA PENİSİLİN ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	164
THE EFFECT OF NURSNG STUDENTS' PROFESSONAL VALUES ON THE STRESS THEY EXPERENCE DURNQ THER EDUCATON	165
DEMİR İPEK YOLU'NUN AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI: BİR SWOT ANALİZİ	166
ANTALYA, BURDUR VE ISPARTA İLLERİ DOKUMALARINDA KOÇBOYNUZU MOTİFİ	167
DIGITAL TRAUMA AFTER DISASTERS: A DOCUMENT ANALYSIS OF THE NEGATIVE IMPACTS OF SOCIAL MEDIA	168
GRAPHENE NANOCOMPOSITES and AEROSPACE APPLICATIONS	170
POLYURETHANE BASED CRYOGELS	171
TEMPERATURE-RESPONSIVE POLYMERS USED IN AGRICULTURE RELATED APPLICATIONS	172
GİYSİ TASARIMINDA KİŞİSEL YAKLAŞIMLA GELİŞTİRİLEN PANTOLON KALIBI: FARKLI BEDEN TİPLERİNE UYUMLU ÖZGÜN BİR YÖNTEM.....	173

KÜRESELLEŞMENİN KÜLTÜREL BİR ORTAMDA SANAT EĞİTİMİ ÜZERİNDEKİ DÖNÜŞÜMSEL ETKİSİ	174
FEATURES OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL FINE ARTS IN KARAGANDA (40s – early 60s).....	175
“Bir Millet, İki Ekran: Türkiye Ve Azerbaycan Arasında Sinema İlişkilerinin Tarihi ve Güncel Görünümü”	176
BURDUR, ISPARTA VE ANTALYA DOKUMALARINDA "ELİ BELİNDE" MOTİFİ	177
Understanding the Fashion area: an analysis of changes in Fashion	178
KAZAK ULUSAL KIYAFETİNDEKİ KÜLTÜREL HAFIZA VE RUHSAL DEĞERLERİN YÜKSEK EĞİTİMDE ARAŞTIRILMASI	180
Tıp Eğitiminde Görsel Düşünme Stratejileri	181
MEME KANSERİNDE İKONODİAGNOZ	182

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

ISHAC -2025
PROF. DR. İLHAN VARANK KÜTÜPHANESİ

29 Mayıs 2025 (I. Gün) Prof. Dr. İlhan VARANK Kütüphanesi	Salon	
08.00- 09.00	Kayıt	
09.00- 09.30	Açılış Konuşmaları Prof. Dr. M. Zeki Yıldırım Prof. Dr. Hüseyin Dalgıç Workshop ve Sergilerin Açılışı Kişisel Sergi: Dr. Şenol Güzel 1. Dr. Mariyam Yazıyeva “Bireysel Ölçülerle Kalıp Tasarımı: Teoriden Pratiğe Uygulamalı Çalışma” 2. Dr. Fatıma Tokgöz Gün “Linol Baskı” 3. Dr. Ayşegül Hamamcı “Kumaş Manipülasyonu” 4. Dr. Ayşe Yıldırım “Dokuma” 5. Dr. Ülkü Gezer “Sulu Boya ile Zamansız Nakışlar	Kütüphane Holü
9.30- 10.00	Kahve Arası	
10.00- 11.00	Oturum 1: Yaşamdan Sanata: Biyolojik Temaların Disiplinlerarası Yorumu Oturum Başkanı: Prof. Dr. İskender GÜLLE Prof. Dr. Kubilay Aktulum “Disiplinlerarasılığın Kavramsal Alanı” Prof. Dr. İsmail Karaca “Sanatta Biyolojik Esintiler”	Kütüphane Holü
11.00- 12.30	Oturum 2: Sakin, Güçlü, Güvenli: Pozitif Doğum Deneyimlerinde Ebeliğin Gücü Oturum Başkanı: Prof. Dr. M. Zeki YILDIRIM, Dr. Öğr. Üyesi Endam ÇETİNKAYA AK Konuşmacılar: 1. Prof. Dr. Nazan KARAHAN “Ebelerin gücü: örgütlenme, eğitim ve yasal düzenlemeler” 2. Prof. Dr. Songül AKTAŞ “Doğum yolculuğunda Ebenin Üç Bileşeni: Eller, Kalp ve Akıl” 3. Dr. Öğr. Üyesi Sabriye UÇAN YAMAÇ “Kırsal kesimdeki gebelerimize uzanan ebe eli ve doğum sonuçları”	Kütüphane Holü
12.30- 13.30	Yemek Arası	

ISHAC -2025 29.05.2025 - PERŞEMBE
YÜZ YÜZE SÖZLÜ SUNUM OTURUMLARI - PROF. DR. İLHAN VARANK KÜTÜPHANESİ

SÖZLÜ SUNUM:

Lütfen PowerPoint formatında sunumunuzu daha öncesinde salondaki bilgisayara görevli ile yükleyiniz ve ilk kontrollerini yapınız.

8 dakika ile sınırlandırılan sunum süresine bağlı kalınız.

Olası bir problem halinde salonda bulunan görevlilere irtibata geçebilirsiniz.

İrtibat numarası: +90 (553) 799 69 58.

ORAL PRESENTATION:

Please upload your presentation in PowerPoint format to the computer in the hall with the assistance of the assigned personnel in advance and perform the initial checks.

Make sure you adhere to the 8-minute time limit for your presentation.

If you encounter any issues, you can contact the personnel present in the hall. .

For technical support, you can contact our team at +90 (553) 799 69 58.

SALON - 1					SALON - 2					SALON - 3				
Time	Salon Başkanı: Prof. Dr. İskender GÜLLE Moderatör: Elvan KARDAŞ				Time	Salon Başkanı: Prof. Dr. Nihat KARAER Moderatör: İlayda ARSLAN				Time	Salon Başkanı: Doç. Dr. Soner Dönmez Moderatör: Hümeysra DALBOY			
	SUNUM SIRASI	Presentation Name / Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu		SUNUM SIRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu		SUNUM SIRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu
10.30-12.00	1	Weeds, Invasive and Aggressive Species in Anthropogenic Grasslands	Alka Turalija, Robert Kepić, Jasna Avdić	Alka Turalija	10.30-12.00	1	SOMMES NOUS TOUS DES ARTISTES	Michèle Tuillier	Michèle TUILLIER	10.30-12.00	1	Engelli Kadınların Afet Deneyimleri: Çifte Ayrımcılık ve Kapsayıcı Yaklaşımlar	Eda Aras	Eda Aras
	2	Yeşil Finans Kavramının Gelişiminin Kavramsal Çerçeve ve Literatür Taraması Üzerinden İncelenmesi	Elif Duygu İÇLİ	Elif Duygu İÇLİ		2	Ebru Sanatının, Ergoterapi Kapsamında Katkılan	Esengül İnalpulat	Esengül İNALPULAT		2	ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERDE AFET BİLİNCİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	Hatice KOCAMAN, Nurgül ŞİMŞEK, Esma BOZKURT, Gamze BOĞURCU	Hatice KOCAMAN
	3	The Gastropods of Noah's Ark: Were They the Last to Leave the Vessel?	Mustafa Emre Gürlek	Mustafa Emre GÜRLİK		3	XXI. Yüzyılda Azerbaycan Şiirinin Evrimi: Klasik Biçimler Mi, Yeni Anlatım Şekilleri Mi?	Şemsure İsmaylova	Şemsure İSMAYILLOVA		3	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE SOSYAL MEDYANIN AFET BİLGİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BUCAK SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ	İlayda Arslan, Mehmet Zeki Yıldırım	İlayda ARSLAN
	4	Kestel Stream (Bucak/Burdur) Water Mite (Hydrachnidia: Acari) Fauna	Hasan KELEŞ Pınar GÜLLE	HASAN KELEŞ		4	Vibrational Testing Methods For Dynamic Elastic Modulus Of Pine Wood	Tugba Yilmaz Aydın, Murat Aydın, Mehran Roohnia	Tugba YILMAZ AYDIN		4	DEPREMDEN ETKİLENEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL DEPREM DAYANIKLILIĞI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: BUCAK KIZ KYK ÖRNEĞİ	Elvan KARDAŞ, Mehmet Zeki Yıldırım	Elvan KARDAŞ
	5	A New Water Mite Species (Acari: Hydrachnidia) For The Turkish Fauna: Protzia Uralensis Tuzovsky, 2021	Emina KIYEVÇANIN Pınar GÜLLE	Emina KIYEVÇANIN		5	Leicester'da Yaşayan Türkçe Konuşan Topluluğun "Ötekileştirilme" Deneyimlerini Anlamak	Didem KARAER ERYILMAZ	Didem KARAER ERYILMAZ		5	Lise Düzeyinde MEB Ders Kitaplarında Afet ve Acil Durum Bilincinin Yer Alışı: Bir İçerik İncelemesi	Emre ACAR Hakan GÜRLİK Hasan TEKELİ Ali BOYRACI İsmet YÖNTEM	Emre ACAR
	6	Tarım, Sulak Alanlar ve Kuşlar Arasındaki Ekolojik İlişki: Karataş Gölü'nde NDVI Destekli Bir Analiz	Yasemin Özdemir	Yasemin ÖZDEMİR		6	Mehmet Aki'nin Sıratmüstakim (Sebilürreşad) Dergisinde Yayınlanan Makaleleri ve Safahat'taki Yazılarında Medeniyet Anlayışı	Nihat KARAER	Nihat KARAER		6	Hastanede Çalışacak Olan Hemşire Adaylarının Hastane Afet ve Acil Durum Planları ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi	Buket SİLA KARALTI, Gülsüm BASA, Vildan KANDAGER, Dilber ALTUNKAYNAK	Buket SİLA KARALTI
	7	Biyoteknoloji ve Biyoteknolojik İlaçlar Bağlamında Penisilin Üzerine Bir İnceleme	Kadınsah Nur Koçer, Ahmet Hakan	Kadınsah Nur KOÇER		7	Tarihsel Süreçten Günümüze Kütüphane Yapılarının Mimari Açından İncelenmesi	Aslı ÇÜÇEN, Duygu KURTOĞLU	Aslı ÇÜÇEN, Duygu KURTOĞLU		7	Üniversite Öğrencileri Afet Okuryazarlık Düzeyleri: Bucak Sağlık Yüksekokulu Acil Yardım ve Afet Yönetimi Örneği	Faruk Özgür GÜNSAY, Hümeysra DALBOY, M. Zeki Yıldırım	Faruk Özgür GÜNSAY
	8	BURDUR GÖLÜ SULAK ALAN YÖNETİM PLANLARININ, RAMSAR ALANI YÖNETİM ETKİNLİĞİ İZLEME ARACI (R-METT) İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	Ersan Berberoğlu, İskender Gülle	İskender GÜLLE		8	I. CİHAN HARBI'NDE SEBİLÜRREŞAD'DA YAYINLANAN ALMAN PROPAGANDA ÖRNEKLERİ	Emre GİRGİN	Emre GİRGİN		8	Biyolojik Mücadelede Drone Kullanımı ve Son Gelişmeler	Fatma IŞIK GÜLSOY, İsmail KARACA	Fatma IŞIK
	9	BURDUR GÖLÜ'NÜN ANTİK DÖNEMLERDEN GÜNÜMÜZE EKOLOJİK DEĞERLENDİRMESİ	İskender Gülle, Mehmet Basalak, Çağla Güner	İskender GÜLLE		9	Moda tasarımında yeşil teknolojiler: biokompozit malzeme arayışları	Muazzez ÇETİNER	Muazzez ÇETİNER		9	İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ARICILIK	Ahmed Karahan, Halil Selçuk Biricik, İsmail Karaca	Ahmed KARAHAN

SALON - 1				
Time	Salon Başkanı: Prof. Dr. Gülden BAŞYİĞİT KILIÇ Moderatör: Elvan KARDAS			
13.30-15.00	SUNUM SIRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu
	1	Türkiye'de Enerji Sektörü Kaynaklı Sera Gazı Emisyonlarının İncelenmesi	Bayram Kılıç, Emre Arabacı	Bayram KILIÇ
	2	Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Kuşadası İlçesinde Mekansal Yerleşim Uygunluğu Analizi	Ayşe Konu Eskitoğlu , Nurullah Güngörmez	Ayşe KONU
	3	Ege Denizi ve Çevresinde Deprem Yoğunluklarının CBS ile Haritalanması	1.Mukadder Ateş, 2.Ayşe Konu Eskitoğlu	Mukadder ATEŞ
	4	Sayısal Yükseklik Modeli Kullanılarak Su Toplama Havzalarının ve Sondaj Verilerinin Mekânsal Analizi: Acıpayam Örneği	Kerem Hepdeniz, Nevzat İşlek	Kerem HEPDENİZ
	5	CBS Tabanlı Hidroloji Analizi: Bucak (Burdur) ve Çevresinde Sayısal Yükseklik Modeli Kullanılarak Su Toplama Havzalarının Belirlenmesi	Ayşe Konu Eskitoğlu	Ayşe KONU ESKİTOĞLU
	6	Havacılık Kazalarında İnsan Faktörü: Tenerife Kazası Üzerine HFACS Modeli Temelli Bir İnceleme	Mine DEĞİRMENCİOĞLU	Mine DEĞİRMENCİOĞLU
	7	Sembolikten Gerçeğe: Deprem Çantasının Pratikteki Sınırları ve Alternatif Yaklaşımlar	Kerem Hepdeniz	Kerem HEPDENİZ
	8	Meriç Nehri (Edirne) Üzerine Kurulan Hidroelektrik Santralinin DRIFT Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Ön Çalışma	Birsen GÜRŞEN CİBİK, Belgin ELİPEK	Birsen GÜRŞEN BİCİK
	9	Marmara Denizi'nde Müsila; Nedenleri, Etkileri ve Çözüm Önerileri	İsmail ÇAKIR	İsmail ÇAKIR
SALON - 2				
Time	Salon Başkanı: Prof. Dr. Arzu Morkoyunlu Moderatör: İlayda ARSLAN			
13.30-15.00	SUNUM SIRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu
	1	Akvaryum, Sanat ve Teknolojinin Birleşimi	Cem Erkebay , Şebnem Erkebay , Arzu Morkoyunlu	Şebnem ERKEBAY
	2	Magnelis ile Deniz Yapılarını Geliştirmek: Dayanıklılığı ve Sürdürülebilirliği Artırmak	Şebnem Erkebay, Cem Erkebay, Arzu Morkoyunlu	ŞEBNEM ERKEBAY
	3	YEŞİL YÖNETİM UYGULAMALARI VE ÇEVRESEL DUYARLILIK İLİŞKİSİ: MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ (Kocaeli/Türkiye)	Arzu Morkoyunlu , Şebnem Erkebay, Ufuk Salih Kaya , Şaban Sağlam	Şebnem ERKEBAY
	4	Su Ürünlerinde Elektrolize Su Kullanımı ve Yasal Düzenlemeler	Nil Pembe ÖZER	Nil Pembe ÖZER
	5	ÇEVRESEL FAKTÖRLERİN İZMİT KÖRFEZİ DENİZ SUYU AĞIR METAL DEĞERLERİNE ETKİSİ (KOCAELİ/TÜRKİYE)	Günname Berberoğlu Arzu Morkoyunlu	Günname BERBEROĞLU
	6	Mermer Fabrika Atıklarının Karayolu Üst Yapısında Kullanım İmkanlarının Araştırılması: Burdur Bej Örneği	Altan YILMAZ	Altan YILMAZ
	7	Göksu İmmanı'nın (Türkiye) Su Kimyası ve Kalite Özelliklerinin Değerlendirilmesi	Gözde Şavran, Şehnaz Şener, Fahrettin Küçük	Gözde ŞAVRAN
	8			
	9			
SALON - 3				
Time	Salon Başkanı: Doç. Dr. Hatice DARGA Moderatör: Hümeysra DALBOY			
13.30-15.00	SUNUM SIRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu
	1	Okul Öncesi Dönem Resimli Çocuk Kitaplarının Toplumsal Cinsiyet Roller Açısından İncelenmesi	Aslınur PARLAK, Hatice DARGA	Aslınur PARLAK
	2	MINİK EKRANLAR, BÜYÜK ETKİLER: ERKEN YAŞTA DİJİTAL MEDYA KULLANIMI	Başak Akça, Nurten Terkeş	Başak AKÇA
	3	OTİZMLİ BİREYLERDE ERKEN MÜDAHALE VE DİL GELİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	Beyza Çetinkaya Nurten Terkeş	Beyza ÇETİNKAYA
	4	Okul Öncesi Dönemde Mindfulness Uygulamalarının Duygu Düzenleme Becerilerine Etkisi	Berivan Bozkurt	Berivan BOZKURT
	5	ÇOCUKLARDA DEPRESYON VE ANKSİYETE: ERKEN BELİRTİLERİ VE MÜDAHALE YÖNTEMLERİ	Hamide Gök, Nurten Terkeş	Hamide GÖK
	6	Özel Gereksinimli Öğrencilerin Teknoloji Kullanımı: Son 5 Yılda Yapılan Alanyazın Taraması	Özlem KUNT1, Vesile Gül BAŞER GÜLSOY2	Özlem KUNT
	7	Antalya Bölgesi 4 ve 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde Çalışanların Temizlik ve Dezenfeksiyon Malzemesi Kullanım Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi	Emre Özturunc, İlhan Gün, Bedia Şimşek	Emre ÖZTURUNÇ
	8			
	9			

SALON - 1					SALON - 2					SALON - 3				
Salon Başkanı: Doç. Dr. Nazife BAKIR Moderatör: Elvan KARDAŞ					Salon Başkanı: Doç. Dr. Fatma TOKGÖZ GÜN Moderatör: İlayda ARSLAN					Salon Başkanı: Prof. Dr. Fahrettin KÜÇÜK Moderatör: Hümeysra DALBOY				
Time	SUNUM SİRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	Time	SUNUM SİRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	Time	SUNUM SİRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu
15.30-17.00	1	Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Değerlerinin Eğitimleri Sırasında Yaşadıkları Stres Üzerindeki Etkisi	Nazife BAKIR İlknur MARAŞLI	Nazife BAKIR	15.30-17.00	1	Giysi Tasarımında Kişisel Yaklaşım Geliştirilen Pantolon Kalıbrı: Farklı Beden Tiplerine Uyumlu Özgün Bir Yöntem	Mariyam YEZİYEVA	Mariyam YEZİYEVA	15.30-17.00	1	KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SUCUL EKOSİSTEM KİRLETİCİLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ	Didar SAYAK, Yiğit Han KOÇOĞLU	Didar SAYAK
	2	Üçüncü basamak bir hastanede kan kültürlerinde izole edilen E. coli ve Klebsiella spp türlerinde karbapenem direncinin dört yıllık değerlendirilmesi	Alper AKÇALI, Sevinç YENİCE AKTAŞ, Hülya PARIMLI, Çiğdem YILDIRIM, Mehmet Ali DİNÇ, Sertaç KABIL	Alper AKÇALI		2	Artırılmış Gerçeklik Tabanlı Görsel Anlatı: Çocuk Kitaplarında Yeni Grafiksel İfade Biçimleri	Hakan YAMAN	Hakan YAMAN		2	Anesthetic and Histopathological Effect of Thyme Essential Oil on Southern Medicinal Leech Hirudo verbana Carena, 1820	Merve TUNAY, Emin KARATAŞ, Meryem TUNC, Mustafa CEYLAN, Özlem ÖZMEN, Şerife TAŞAN	Merve TUNAY
	3	Ebelerin ve ebelik öğrencilerinin gebelikte ağız sağlığı bakımına ilişkin bilgi, tutum ve uygulamaları	Sabriye UÇAN YAMACI Emine Beyza DEVECİ	Emine BEYZA DEVECİ		3	Çağdas Sanatta Nesnenin Evrimi ve Sanatçılardan Örnekler	Handan Sabriye Yaman, Ü. İlgez Topçuoğlu	Handan Sabriye YAMAN		3	SULU ÇÖZELTİLERDEN TOKSİK BİLEŞENLERİN YENİ NESİL DEMİR İÇERİKLİ AKTİF KARBON İLE GİDERİLMESİ	Fatma Tomul, Filiz Aktı	Filiz AKTI
	4	Ceznevinde Anneliğin Doğum ve Yenidoğan Sağlığına Etkileri: Sistematik Bir Derleme	Sabriye UÇAN YAMACI, İrem SAKALLIOĞLU, EBE Elif YAMAN	İrem SAKALLIOĞLU		4	ANTALYA, BURDUR VE İSPARTA İLLERİ DOKUMALARINDA KOÇBOYNUZU MOTİFİ	Ayşe YILDIRIM	Ayşe YILDIRIM		4	POLİDOPAMİN MODİFİYELİ Ag@SBA-15 SENTEZİ VE 4-NİTROFENOL'UN KATALİTİK İNDİRGENME REAKSİYONUNDA KULLANIMI	Filiz Aktı, Fatma Tomul	Filiz AKTI
	5	Hemşirelik Eğitiminde Yapay Zeka Uygulamaları: Güncel Teknikler ve Eğitimsel Yansımalar	Derya Öngün, Nurtan Terkeş	Derya ÖNGÜN		5	Bir Turan motifi "Koç Boynuzu	Ayşe Yıldırım	Ayşe Yıldırım		5	TURKISH SENTIMENT CLASSIFICATION OF MOBILE GAME REVIEWS USING DEEP TRANSFORMER ARCHITECTURES	TÜLAY TURAN	TÜLAY TURAN
	6	Hemşirelik Eğitiminde Kullanılan Yeni Nesil Eğitim Teknikleri ve Teknolojileri	Ömer Faruk Çelik, Nurtan Terkeş	Ömer Faruk Çelik		6	Yaratıcı ekonomide el sanatlarının yeri	Mitat KANDEMİR	Mitat KANDEMİR		6	Kekik (Origanum vulgare) ve Zambak (Iris germanica) Yağının Staphylococcus warneri, Aeromonas hydrophila Balık Patojenlerine Karşı İn Vitro Antimikrobiyal Aktivitesi	Seydanur KANI, Aysegül KUBİLAY, Muhammet Mustafa SENEL, Nimet KARA	Seydanur KAN
	7	Starter Culture Selection in Goat Tulum Cheese Production	Aslı ALBAYRAK KARAÖĞLU Gülden BAŞYİĞİT KILIÇ	Aslı ALBAYRAK							7	Türkiye'de Kültürü Yapılan Gökkuşaağı Alabalıkları (Oncorhynchus mykiss walbaum, 1792)'nda İnfeksiyöz Pankreatik Nekroz Virüsünün Durumu	Seydanur KAN, Aysegül KUBİLAY, Ali ÖZDAMAR, Yakup YILDIRIM	Seydanur KAN
	8	Profile of neuturin and persephin in hematopoietic organs of postnatal and adult male rats	Deniz Demirtaş, Deniz Önal, Ahmet Arman Kibar, Burak Gülçen, Hasan Çalışkan	Ahmet ARMAN							8	Yetiştiriciliği Yapılan Tathisu Istakozu (Pontastacus leptodactylus, Eschscholtz, 1823)'nda Apiosoma Sp. Enfestasyonu	Pınar YILDIRIM	Pınar YILDIRIM
	9	Hayvan Sağlığı: Antalya'da Antiparaziter İlaç Kullanımının Değerlendirilmesi	Gülşay DEMİRÖRS, Gözde AYDOĞAN, Deniz İNNAL	Gülşay DERMİRÖRS							9	Diyetsel Çörekotu (Nigella Sativa L., 1758)'Nun Helix Aspersa Maxima (Muller 1774)'Da Biyokimyasal Parametreler Üzerine Etkisinin İncelenmesi	Gülşen YAZAR, Aysegül KUBİLAY	Gülşen YAZAR
	10	Açık Apeksli Ve Büyük Periradiküler Lezyonlu Daimi Üst Santral Dişin Revaskularizasyonu: Olgu Sunumu Ve Literatür İncelemesi	Muhammed AYHAN	Muhammed AYHAN										

UZAKTAN SUNUM (ONLINE) Uzaktan yapılacak sunumlar Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi UZEM destekli olarak Zoom programı aracılığıyla uzaktan online olarak yapılacaktır. Bu amaçla Zoom programınızın bilgisayarınızda yüklü ve aktif çalışıyor olmasına dikkat ediniz. Lütfen sunumunuzdan en az 30 dakika önce Zoom'a girerek, ilgili salonun Erişim Link'i'ni kullanarak ya da Meeting ID ve Passcode bilgilerini girerek oturuma bağlanabilirsiniz. PowerPoint formatında hazırlanmış sunumunuzu, ekran paylaşımı için hazır durumda olunuz. Sunum süresi soru-cevap dahil toplam 8 dakika ile sınırlıdır. Teknik destek ekibimize +90 (553) 799 69 58 numarası üzerinden ulaşabilirsiniz.	REMOTE PRESENTATION (ONLINE): Remote presentations will be conducted online via the Zoom platform supported by the Burdur Mehmet Akif Ersoy University Distance Education Center (UZEM). Please ensure that the Zoom application is installed and actively running on your computer. You are required to join the session at least 30 minutes before your scheduled presentation time using the Access Link for the relevant room or by entering the Meeting ID and Password. Prepare your PowerPoint presentation for screen sharing. The total presentation time, including the Q&A section, is limited to 8 minutes. For technical support, you can contact our team at +90 (553) 799 69 58.
---	---

SANAT OTURUMU					SAĞLIK OTURUMU					KARMA SALONU					
Time		Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Mariyam Yaziyeva			Time		Oturum Başkanı: Funda DİNÇ			Time		Oturum Başkanı: Doç. Dr. Bayram KILIÇ			
13.30-15.00	Sunum Sırası	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	13.30-15.00	Sunum Sırası	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	13.30-15.00	Sunum Sırası	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	
	1	SOCIAL GRAPHIC DESIGN AND THE BRAND CONCEPT OF PRODUCTS CREATED IN KAZAKHISTAN	Asylkhanov Y.S.	Asylkhanov Y.S.		1	Adapting to a Changing Climate: Health Challenges and Strategic Responses in Kazakhstan	Ramil Jalilov	Ramil Jalilov		1	İmpulsif Dinamik Dördüncü Mertebe Operatörlerin Genişlemeleri	Hatice BULUT DEMİRALAY	Hatice BULUT DEMİRALAY	
	2	THE INFLUENCE OF ISLAM ON THE SELECTION OF KAZAKH FEMALE NAMES: HISTORICAL AND CONTEMPORARY CONTEXTS	Espenova T.T	Espenova T.T		2	TÜRKİYE'NİN BAZI KANSER TÜRLERİNE GÖRE OECD ÜLKELERİ ARASINDAKİ YERİ: ULUSLARARASI KANSER ARASTIRMA AJANSI 2022 VERİLERİYLE BİR DEĞERLENDİRME	Tuncay Polat	Tuncay Polat		2	Atmosferik Koşullarda Hibrit İzolasyonla β-SiC Seramiği Üretimi: Düşük Maliyetli Bir Sinterleme Yaklaşımı	Yasemin Gülece, Selda Topçu Şendoğdular, Levent Şendoğdular		
	3	ATÖLYEDEN ARAYÜZE: SANATSAL ARAŞTIRMADA RESEARCH CATALOGUE (RC) ÖRNEĞİ	Kutlu GÜRELLİ	Kutlu GÜRELLİ		3	ANNE BEKÇİLİĞİNE BABA VE ANNE PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ:	Arş.Gör. Dr. Zülfiye Güzin ARSLAN	Arş.Gör. Dr. Zülfiye Güzin ARSLAN		3	DEEPFAKE TEKNOLOJİSİ DERİN ÖĞRENME TABAKALI SAHTE İÇERİK ÜRETİMİNİN BOYUTLARI VE GELİCER PERSPEKTİFİ	Sinem KOÇ, Onur SEVLİ		
	4	Social Media and Youth Identity	Nurzhay Uatkhay	Nurzhay Uatkhay		4	Antalya Bölgesi 4 ve 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde Çalışanların Temizlik ve Dezenfeksiyon Malzemesi Kullanım Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi	Emre Özturunc, İlhan Gün, Bedia Şimşek	Emre ÖZTURUNC		4	SINGLE CELL OILS AND FACTORS AFFECTING SINGLE CELL OIL PRODUCTION	Latife DALGIÇ	Latife DALGIÇ	
	5	Sanat Pratiklerinde Kum Zambacı (Pancratium Maritimum) Temsili	Zehra Seda BOZTUNALI	Zehra Seda BOZTUNALI		5	Meme Kanseriinde İkonodiagnoz	Funda DİNÇ	Funda DİNÇ		5	KİŞİSEL VERİLERİN BİLİMSSEL ARAŞTIRMALARDA SERBEST KULLANIMI VE SINIRLARI	Ensar IŞIK	Ensar IŞIK	
	6	Synthesis of science and art in the process of clothing design: how engineering meets fashion	Sarttarova Lazzat Turgunbekovna	Sarttarova Lazzat Turgunbekovna	6	Tıp Eğitiminde Görsel Düşünme Stratejileri (VTS) ve İkonodiagnoz	Hülya Elbe	Hülya Elbe	6		Mermer Fabrika Atıklarının Karayolu Üstyapısında Kullanım İmkânlarının Araştırılması: Burdur Bej Örneği	Altan YILMAZ	Altan YILMAZ		
	7	Social Graphic Design and The Brand Concept of Products Created in Kazakhstan	ASYLKHANOV Y.S.	ASYLKHANOV Y.S.	THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS						7	AZİZ MAHMUD HÜDÂYİ'NİN DİVAN-I İLÂHİYYATI'NDA SAYI SEMBOLİZMİ	Nalan Tetik	Nalan Tetik	
	8	Eğitim Sonrası Kazak Ulusal Kostümünde Kültürel Hafıza ve Manevi Değerlerin İncelenmesi	SMANOVA AKMARAL SMAİLOVNA	SMANOVA AKMARAL SMAİLOVNA							8	CUMHURİYET SENATOSUNDA BURSA'NIN TEMSİLİ (1961 – 1980)	Gökçe SÜZGÜN IŞIK	Gökçe SÜZGÜN IŞIK	
	9	Çağdaş Sanatta Tekstil Kullanımı: Yaratıcılığın Yeni Sınırları	Özkan IŞIK	Özkan IŞIK							9	MAŞUK AŞIK OLUNCA: ÇEŞM-İ ÂFET'İN EŞİNE YAZDIĞI METHİYELER	Gülnehal ALIŞ, Murat ESER	Gülnehal ALIŞ	
	10	Mozaiiklerde yer alan bitki ve hayvan temsilleri üzerine bir okuma	Burcu Günay	Burcu Günay											
	11	BÜRÜNGÜZ (KAYSERİ) HALILARI	Zahide ŞAHİN	Zahide ŞAHİN											
12	KÜLTÜREL BİR ORTAMDA SANAT EĞİTİMİNDE KÜRESELLEŞMENİN DÖNÜŞÜMSSEL ETKİLERİ	Rakhmetova Nurziya Baytukeshvna-Kasım Madina Usenovna	Kasım Madina Usenovna												

ISHAC -2025

29.05.2025- PERŞEMBE ONLİNE SÖZLÜ SUNUM OTURUMLARI

PROF. DR. İLHAN VARANK KÜTÜPHANESİ

UZAKTAN SUNUM (ONLINE)

Uzaktan yapılacak sunumlar Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi UZEM destekli olarak Zoom programı aracılığıyla uzaktan online olarak yapılacaktır. Bu amaçla Zoom programının bilgisayarınızda yüklü ve aktif çalışıyor olmasına dikkat ediniz. Lütfen sunumunuzdan en az 30 dakika önce Zoom'a girerek, ilgili salonun Erişim Link'i'ni kullanarak ya da Meeting ID ve Passcode bilgilerini girerek oturuma bağlanabilirsiniz. PowerPoint formatında hazırlanmış sunumunuzu, ekran paylaşımı için hazır durumda olunuz. Sunum süresi soru-cevap dahil toplam 8 dakika ile sınırlıdır. Teknik destek ekibimize +90 (553) 799 69 58 numarası üzerinden ulaşabilirsiniz.

REMOTE PRESENTATION (ONLINE):

Remote presentations will be conducted online via the Zoom platform supported by the Burdur Mehmet Akif Ersoy University Distance Education Center (UZEM). Please ensure that the Zoom application is installed and actively running on your computer. You are required to join the session at least 30 minutes before your scheduled presentation time using the Access Link for the relevant room or by entering the Meeting ID and Password. Prepare your PowerPoint presentation for screen sharing. The total presentation time, including the Q&A section, is limited to 8 minutes. For technical support, you can contact our team at +90 (553) 799 69 58.

BİYOLOJİ SALONU

BİLİM SALONU

Time	OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Ümit KEBAPÇI			
Sunum Sırası	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	
1	Detection of Gangliosides in the Earthworm Eisenia andrei	Rita Tovilo	Rita Tovilo	
2	THE BIOCHEMICAL EFFECTS OF POLYETHYLENE MICROPLASTICS ON CRAYFISH	Pınar ARSLAN YÜCE	Pınar ARSLAN YÜCE	
3	KOCAELİ İLİNDE FAALİYET GÖSTEREN FİRMALARIN YEŞİL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARI (KOCAELİ/TÜRKİYE)	Uğur Yücel , Arzu Morkoyunlu, Ece Simoğlu Sarı	Uğur YÜCEL	
4	TERRESTRIAL VERTEBRATE FAUNA FROM ORHEI NATIONAL PARK, REPUBLIC OF MOLDOVA	Victoria Nistoreanu, Alina Larion, Vladimir Turcan, Vladislav Caldari, Natalia Dibolscaia, Anatolie Savin, Victor Sitnic, Natalia Sochirca		
5	Tiny land snail species: Beauty of natural forms	Barna Páll-Gergely	Barna Páll-Gergely	
6	SULU ÇÖZELTİLERDEN TOKSİK BİLEŞENLERİN YENİ NESİL DEMİR İÇERİKLİ AKTİF KARBON İLE GİDERİLMESİ	Fatma Tomul, Filiz Aktı	Filiz AKTI	
7	POLİDOPAMİN MODİFİYELİ Ag@SBA-15 SENTEZİ VE 4-NİTROFENOL'ÜN KATALİTİK İNDİRGENME REAKSİYONUNDA KULLANIMI	Filiz Aktı, Fatma TOMUL	Filiz AKTI	
8	Gençlik Merkezinde Spor Yapan Çocukların Spora Katılım Motivasyonları İle Serbest Zaman Tatmin Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi	Zeki ÇELİK, Engin EFEK	Zeki ÇELİK	
9	Spora Katılımın Ortaokul Öğrencilerinin Sportmenlik ve Mükemmeliyetçilik Düzeyleri İle İlişkisi	Ali AKIN, Engin EFEK	Ali AKIN	
10	Karasu Deresi (Büyükçekmece, İstanbul) Makroomurgasız faunası	Serap KOŞAL SAHİN	Serap KOŞAL SAHİN	
11	KEPİR BUZUL GÖLÜ (TUNCELİ, TÜRKİYE) EPT FAUNASI	Serap KOŞAL SAHİN	Serap KOŞAL SAHİN	
12	ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÖRNEĞİ: ŞAHİNDERE VE MIHLI ŞEALERLERİ (Balıkesir/TÜRKİYE)	Erman Aşık1, Arzu Morkoyunlu	Erman AŞIK	

Time	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Süleyman GÜN			
Sunum Sırası	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	
1	Learning In The Era of Artificial Intelligence: How The Psychology of Digital Natives Transforms Educational Paradigms	Alena LUGOVTSOVA	Alena LUGOVTSOVA	
2	First Karyology Study Of Albumoides Kosswigii (Cypriniformes, Leuciscidae)	Bismark AFARI	Bismark AFARI	
3	Demir İpek Yolu'nun Avantajları ve Dezavantajları: Bir SWOT Analizi	Abdullah Salih GÜNEŞ	Abdullah Salih GÜNEŞ	
4	Inventory of the Dendroflora at the Partisan Memorial Cemetery in Mostar	Robert Kepić,	Robert Kepić,	
5	Phytochemistry of Teucrium polium L. subsp. polium growing wild in Isparta and Burdur	Ebru Hatice Tıgılı Kaytanlıoğlu Hüseyin Fakir	Ebru Hatice TİGLİ	
6	Stability and Numerical Analysis of a Vaccination and Quarantine Based Mathematical Model for Monkeypox	Mehmet KOCABIYIK,	Mehmet KOCABIYIK,	
7	On I_λ Lacunary Statistical Convergence For Triple Sequence in Probabilistic 2-Normed Spaces	Işıl AÇIK DEMİRCİ	Işıl AÇIK DEMİRCİ	
8	KESİRLİ MERTEBEDEN KONFORM STURM LIOUVILLE OPERATÖRÜNÜN GENİŞLEMELERİ	Hülya Akdemir Hüseyin Tuna		
9	Yapay zekânın Kullanıcı Deneyim Tasarımına olan Etkisi: Fırsatlar & Zorluklar	Ezgi Şen ATİKER	Ezgi Şen ATİKER	
10	Design Approaches For Nature Gardens In Northern Germany Influenced By Soil, Architectural Style,And İntend Use	Karin Berends Lüürben	Karin Berends LÜÜRBEN	

ISHAC -2025 30.05.2025 - CUMA
YÜZ YÜZE SÖZLÜ SUNUM OTURUMLARI- PROF. DR. İLHAN VARANK KÜTÜPHANESİ

SÖZLÜ SUNUM:	ORAL PRESENTATION:
Lütfen PowerPoint formatında sunumunuzu daha öncesinde salondaki bilgisayara görevli ile yükleyiniz ve ilk kontrollerini yapınız. 8 dakika ile sınırlandırılan sunum süresine bağlı kalınız. Olası bir problem halinde salonda bulunan görevlilere irtibata geçebilirsiniz. İrtibat numarası: +90 (553) 799 69 58.	Please upload your presentation in PowerPoint format to the computer in the hall with the assistance of the assigned personnel in advance and perform the initial checks. Make sure you adhere to the 8-minute time limit for your presentation. If you encounter any issues, you can contact the personnel present in the hall. . For technical support, you can contact our team at +90 (553) 799 69 58.

SALON - 1					SALON - 2					SALON - 3				
Time	Salon Başkanı: Prof. Dr. Ümit KEBAPÇI Moderatör: Elvan KARDAS				Time	Salon Başkanı: Prof. Dr. Şevkiye KAZAN NAS Moderatör: İlayda ARSLAN				Time	Salon Başkanı: Öğr. Gör. Dr. Ali Nedim YAŞITLI Moderatör: Hümevra DALBOY			
09.00 -10.30	SUNUM SİRASİ	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	09.00 -10.30	SUNUM SİRASİ	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu	09.00 -10.30	SUNUM SİRASİ	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu
	1	Türkiye’de Üretim Yapan Salyangoz Üreticilerinin Mevcut Durumu ve Ülkemize Katkıları	Çiğdem OLGUN, Nur DEDE	Çiğdem OLGUN, Nur DEDE		1	Şehrin Çocuklara Sunduğu Olanaklar: Burdur İlinde Bulunan Oyun Alanlarının Fiziksel ve İşlevsel Yeterliliği Üzerine Bir İnceleme	Aylin Sop, Özgenur Çolak, Ayşe Tuğba Dutlu, Ennur Aydoğan	Aylin SOP		1	Üniversitelerde Acil Durum ve Afet Yönetimi ile Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Bölümlerinde Orman Yangıları Dersi Veriliyor mu?	Aygül DOĞAN	Aygül DOĞAN
	2	Gıdalarda Isıl Olmayan İşleme Teknolojileri ve Uygulamaları	Çiğdem OLGUN	Çiğdem OLGUN		2	Geç Dönem Çağatay Türkçesinde Farsça Ödünçlemeler: İşletim Süreçleri	Kardelen Sak	Kardelen SAK		2	Roles and Responsibilities of Port Management Actors in Disaster Management	Faruk DEMİRSOY	Faruk DEMİRSOY
	3	FARKLI İNKÜBATÖRLER VE FARKLI SICAKLIKLARIN Pontastacus leptodactylus (ESCHSCHOLTZ, 1823) YUMURTALARININ KULUÇKA VE İKİNCİ EVRE HAYATTA KALMA ORANI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	Mustafa AKIN, Seval BAHADIR KOCA, Kamil ATSATAN, Hasan Batuhan Emre ÖZDOĞAN, Hüseyin SEVGİLİ, Amanda Kusuma DEWI	Mustafa AKIN		3	KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE İPEK BÖCEĞİNİN YOLCULUĞU	Şevkiye KAZAN NAS	Şevkiye KAZAN NAS		3	Krizle Yüzleşen Kahramanlar: İtfaiyecilerin Afet Sonrası Psikolojik deneyimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma	Sevda ÇULHA Murat TATOĞLU	Murat TATOĞLU
	4	Malacofauna of Türkiye: Genus Gyraulus (Hygrophila: Planorbidae)	Ümit KEBAPÇI	ZEKİ YILDIRIM		4	YAHYA ŞEYDA’NIN EDEBİYAT OCAĞI TEZKİRESİ	Parvana Bayram R. Yaren Yiğit	Parvana BAYRAM		4	TOPLUM TABANLI VERİ ÜRETİMİNİN KRİZ YÖNETİMİNDE ROLÜ	Murat TATOĞLU1	Murat TATOĞLU1
	5	Malacofauna of Türkiye: Genus Planorbis (Hygrophila: Planorbidae)	Mehmet Zeki YILDIRIM, Ümit KEBAPÇI	ZEKİ YILDIRIM		5	AĞAKERİM NAFİZ DİVANINDA KLASİK MÜZİKLE İLGİLİ HUSUSLAR	Parvana BAYRAM	Parvana BAYRAM		5	Vergi Usul Kanunu’nda Afet Kavramı	Atabey Burak DEMİRSOY	Atabey Burak DEMİRSOY
	6	Malacofauna of Türkiye: General Considerations on the family Planorbidae	Mehmet Zeki YILDIRIM, Ümit KEBAPÇI	ZEKİ YILDIRIM		6	Edgü Ögü Tigin ve Anyıg Ögü Tigin Çatışında Geçen Yönetici Söz Edimleri	Beyza ÖZKİRAZ YILMAZ	Beyza ÖZKİRAZ YILMAZ		6	TÜRKİYE’NİN AFETSELLİĞİNİN ÖNEMİ: ÜLKE MODELLERİ	Enes YENİAY	Enes YENİAY
	7	Malacofauna of Türkiye: Genera Anisus and Armiger (Planorbidae: Planorbini)	Mehmet Zeki YILDIRIM1, Ümit KEBAPÇI	ZEKİ YILDIRIM		7	HÂMİDİ-ZÂDE CELİLİ’NİN DİVANI’NDA KOZMİK ÂLEM	Kamile PALTA	Kamile PALTA		7	AFAD’ın Son 5 Yıldaki Bütçe Dağılımı ve Analizi	Dilek TARMAŞIR	Dilek TARMAŞIR
	8					8	TANIN VE İK DAM GAZETELERİ ARASINDA GERÇEKLEŞEN POLEMİKLER	Hüseyin Faruk YİĞİT	Hüseyin Faruk YİĞİT		8	Yangın Ekolojisi: Orman Yangınlarının Ekosistem Üzerindeki Rolü ve Yönetimi	Emine PEKER	Emine PEKER
							1.CİHAN HARBİ’NDE SEBİLÜRREŞAD’DA YAYINLANAN ALMAN PROPAGANDA ÖRNEKLERİ*	Emre GİRGİN	Emre GİRGİN		10	TÜRKİYE VE JAPONYA’DA OKUL ÖNCESİ ÖĞRETİMİNİ YETİŞTİRME PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	Nazlı Sıla ÖNER Penpe YÜKSEL	Nazlı Sıla ÖNER
											11	AFETLER SONRASI DİJİTAL TRAVMA: SOSYAL MEDYANIN OLUMSUZ ETKİLERİNE DAİR BELGELER ÜZERİNE BİR ANALİZ	Ali Nedim YAŞITLI	Ali Nedim YAŞITLI

SÖZLÜ SUNUM:

Lütfen PowerPoint formatında sunumunuzu daha öncesinde salondaki bilgisayara görevli ile yükleyiniz ve ilk kontrollerini yapınız.
8 dakika ile sınırlandırılan sunum süresine bağlı kalınız.
Olası bir problem halinde salonda bulunan görevlilere irtibata geçebilirsiniz.
İrtibat numarası: +90 (553) 799 69 58.

ORAL PRESENTATION:

Please upload your presentation in PowerPoint format to the computer in the hall with the assistance of the assigned personnel in advance and perform the initial checks.
Make sure you adhere to the 8-minute time limit for your presentation.
If you encounter any issues, you can contact the personnel present in the hall. .
For technical support, you can contact our team at +90 (553) 799 69 58.

SALON - 1

SALON - 2

SALON - 3

Time	Salon Başkanı: Doç. Dr. Ülkü GEZER Moderatör: Elvan KARDAŞ				Time	Salon Başkanı: Doç. Dr. Süleyman GÜN Moderatör: İlayda ARSLAN				Time	Salon Başkanı: Doç. Dr. Didem AKYILDIZ AY Moderatör: Hümeysra DALBOY			
	SUNUM SIRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu		SUNUM SIRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu		SUNUM SIRASI	Presentation Name/Sunum Adı	Authors/Yazarlar	Presented by/Sunucu
11.00-12.30	1	Geleneksel Ve Güncel Konu Modelleme Yöntemlerinin Performans Karşılaştırılması: Havacılık Sektöründe Bir Uygulama	Bilgehan ÖZKAN	Bilgehan ÖZKAN	11.00-12.30	1	The Origins of the Formation of Professional Fine Arts in Karaganda	PROF. BODIKOV SEYFOLLA	PROF. BODIKOV SEYFOLLA	11.00-12.30	1	Türkiye Türkçesi Ağzlarında Adlandırma ile İlgili Değişkenler: "Yufka Çevirmeye Yarayan Yassı Tahta Araç" Örneği	Didem AKYILDIZ AY	Didem AKYILDIZ AY
	2	Havacılıkta Hurry-Up Sendromunun Araştırılması: Emniyet, Karar Alma Ve Operasyonel Verimlilik Üzerindeki Etkileri	Ramis Onur ÖRÜK	Ramis Onur ÖRÜK		2	Ruhani ve Kültürel Değerler Hazinesindeki Dombra'nın Yapısı	ADAMKULOV NURALİ	ADAMKULOV NURALİ		2	Farklı Yüzyıllarda Çağatay Türkçesiyle Yazılmış İki Kur'an Tefsiri Üzerine Bir Değerlendirme	Ezgi DEMİREL KAMANLI	Ezgi DEMİREL KAMANLI
	3	İHA Görüntülerinde Afet Sonrası Enkaz Tespitinde Faster R-CNN ve U-Net Algoritmalarının Karşılaştırmalı Analizi	Nilgün Şengöz, Emre Kanbaş, Sezaı Balcı, Burak Özgül	Emre KANBAŞ		3	Tone Production and Propagation Circuit: The Role of Wood in Stringed Musical Instruments	MEHRAN ROOHNIA	MEHRAN ROOHNIA		3	Derleme Sözlüğü 'ne Göre Burdur'daki Yörük/Göçer Kültürünün Kavram Alanı	Himmet BÜKE Serkan YÜKSEL	Serkan YÜKSEL
	4	Savunma Lojistik Operasyonlarında Çok Noktalı Rota Optimizasyonu için TSP Tabanlı Yöntem ile Karınca Kolonisi Algoritmasının Karşılaştırmalı Performans Analizi	Nilgün Şengöz, Ömer Avcı, Semai Miraç Arıcı	Nilgün ŞENGÖZ		4	Understanding the Fashion area an analysis of changes in Fashion	Natalia Afanaseva	Natalia Afanaseva		4	Türkçe Sözlük'ün İlk ve Son Basımındaki Duyu Fiillerinin Çok Anlamlılık Bakımından İncelenmesi	Nur ÖZKAN Didem AKYILDIZ AY	Nur ÖZKAN
	5	Son Kilometre Teslimatlarında Teslimat Süresi Tahmini için Heterojen Ensemble Öğrenme Yaklaşımı: MLP, GAT, XGBoost ve LightGBM Modellerinin Entegrasyonu	Nilgün Şengöz, Mucahit Adalı, Mustafa Kemal Tekgöl	Nilgün Şengöz		5	İnternational Competition STYLIST KING: Innovative Methods to Advertising and Promotion	Ma SHUANG	Ma SHUANG		5	Türkçede Eş Adlı Birleşikler	Merve KARAGÖZ KELİR	Merve KARAGÖZ KELİR
	6	Yapay Zekanın Grafik Tasarım Üzerindeki Dönüştürücü Etkisi	Ülkü GEZER	Ülkü GEZER		6	Online Marketing Systems in China. Changes in the Fashion Industry in Last Years. Transformation of the Fashion Market. New Forms of Communication in Fashion Product Promotion Technologies	Natalia AFANASEVA	Natalia AFANASEVA		6	Cumhuriyet Dönemi' nin İlk Türkçe Sözlüğü Olarak Kabul Edilen "Resimli Yeni Türkçe Lügat"	Mustafa ACAT Himmet BÜKE	Mustafa ACAT
	7					7	Sanat Nesnesi Olarak Giysi: Karmaşık Üç Boyutlu Formların Tasarımında Deneysel Yöntem Geliştirme	Mariam YAZIYEVA	Mariam YAZIYEVA		7	Prens Kalyanankara ve Papamkara Hikayesinde İyilik ve Kötülük Kavramları Üzerine Bir Değerlendirme	Merve YILDIRIM	Merve YILDIRIM
	8					8	Bir Millet, İki Ekran: Türkiye ve Azerbaycan Arasında Sinema İlişkilerinin Tarihi ve Güncel Görünümü	Konul SERKERNAMAZOVA	Konul SERKERNAMAZOVA		8	Burdur ve Isparta İlleri Muhacir Köylerinden Derleme Sözlüğü'ne Katkılar	Zeynep Şeyma KÖSE	Zeynep Şeyma KÖSE

INVESTIGATION OF GREENHOUSE GAS EMISSIONS FROM THE ENERGY SECTOR IN TÜRKİYE

Doç.Dr., Bayram Kılıç

bayramkilic@mehmetakif.edu.tr

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Teknik Bilimler M.Y.O., Elektrik ve Enerji Bölümü, Burdur, Türkiye

Doç.Dr., Emre Arabacı

earabaci@pau.edu.tr

Pamukkale Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, Otomotiv Mühendisliği, Denizli, Türkiye

In addition to fossil fuels, renewable energy sources such as hydroelectricity, solar, and wind are also used to meet energy needs in Türkiye. However, high consumption of fossil fuels increases greenhouse gas emissions and has negative impacts on climate change. According to the Turkish Statistical Institute (TUIK), Türkiye's total greenhouse gas emissions reached 564.4 million tons of CO₂ equivalent in 2021, up from 219.5 million tons in 1990. This represents an increase of 157.1% compared to 1990. The energy sector is the largest source of these emissions, rising from 139.5 million tons of CO₂ equivalent emissions in 1990 to 402.5 million tons in 2021. This value shows how large the share of the energy sector in the total emission increase is. Looking at the types of greenhouse gas emissions, it is seen that CO₂ has the largest share. While in 1990 CO₂ emissions were 151.6 million tons, this value increased to 452.7 million tons in 2021. Methane (CH₄) emissions increased from 42.5 million tons in 1990 to 64.0 million tons in 2021. Other greenhouse gases such as nitrogen oxides (N₂O) and F-gases have also increased over time. The increase in investments in the energy sector in Türkiye, especially after the 2000s, led to a rapid increase in energy demand, which in turn led to an increase in greenhouse gas emissions. In 2000, total greenhouse gas emissions were 298.9 million tons, reaching 398.9 million tons in 2010 and 528.1 million tons in 2020. In this process, emissions in the energy sector have also increased in parallel. In line with its greenhouse gas emission reduction targets, Türkiye is increasing its investments in renewable energy and developing policies that promote energy efficiency. Since the 2010s, major progress has been made in wind and solar energy projects, aiming to ensure energy supply from more sustainable sources. However, still high levels of fossil fuel use complicate efforts to reduce greenhouse gas emissions. The data clearly shows the energy sector's dominant impact on emissions; in this context, strategies for emission reduction need to be developed. In the long term, increasing the share of renewable energy sources and expanding energy efficiency practices will play a critical role in controlling greenhouse gas emissions.

Keywords: Greenhouse Gas Emissions, Energy Sector, Türkiye, Carbon Footprint, Climate Change

KEPİR BUZUL GÖLÜ (TUNCELİ, TÜRKİYE) EPT FAUNASI

Serap KOŞAL ŞAHİN

Istanbul University Faculty of Aquatic Sciences, 34134 Fatih, Istanbul, Türkiye

serap@istanbul.edu.tr

This study was carried out in Kepir Glacier Lake on August 8, 2023, to investigate some physicochemical parameters and benthic macroinvertebrates of the lake. 5 stations that best reflect the lake were selected. Water temperature (°C), dissolved oxygen value (mg/l), electrical conductivity (µS/cm), pH values from the physicochemical data of the stations were measured with a portable Multi 340i brand field type multiparameter device during sampling. Surber net was used to sample benthic macroinvertebrates. As a result of the sampling, 8 samples belonging to Ephemeroptera (*Baetis* sp, *Ephemerella* sp, *Ephemerella ignita*, *Electrogena* sp, *Epeorus* sp. *Epeorus zaitsevi*, *Epeorus magnus*, *Epeorus caucasicus*) 2 samples belonging to Plecoptera(*Protonemura* sp, *Leuctra* sp) and 18 samples belonging to Trichoptera(*Sericostoma personatum*, *Agapetus* sp, *Goera pilosa*, *Hydropsyche* sp, *Cheumatopsyche* sp., *Phychomyia pussilla*, *Hydropsyche angustipennis*, *Hydropsyche bulbifera*, *Hydropsyche contubernalis*, *Hydropsyche fulvipes*, *Hydropsyche instabilis*, *Hydropsyche tenuis*, *Hydropsyche* sp, *Cheumatopsyche lepida*, *Metanoea* sp., *Stenophylax* sp., *Limnephilus* sp., *Philopotamus montanus*) taxa has been described. This research was supported by Istanbul University Scientific Research Project Project No. 39540.

Key words: Glacier, Kepir, EPT, fauna

FIRST KARYOLOGY STUDY OF *ALBURNOIDES KOSSWIGI* (CYPRINIFORMES, LEUCISCIDAE)

Bismark AFARI

Selcuk University, Institute of Science and Technology Department of Biology Konya, Türkiye
bismarkafari16@gmail.com +90 534 296 39 27

Atilla ARSLAN

Selcuk University, Institute of Science and Technology Department of Biology Konya, Türkiye
aarslan@selcuk.edu.tr +90 554 804 94 79

Cypriniformes order forms most of Türkiye's rich diversity of freshwater ichthyofauna. *Alburnoides kosswigi* is a member of the genus *Alburnoides* commonly called spirilins of the freshwater fish family Leuciscidae (Cypriniformes). All species of *Alburnoides* were considered *A. bipunctatus* Bloch, 1782 until research revealed diversity among the known species. The genus contains 35 known species, but only 14 species are recorded in freshwater bodies of Turkey. Chromosome studies reveal the chromosomal characteristics of the species and detect chromosomal variations within and between species. So far, there are no available studies on the chromosomal features of *A. kosswigi*. This study is the first to investigate the karyotype of *A. kosswigi* through conventional methods of Giemsa staining. Fish samples were obtained from the Ilgin Lake basin of Konya Province with an electroshocker. The samples were transported to the laboratory in ventilated containers. Chromosome was prepared from the kidney tissue after 40-50 minutes of colchicine injection. Kidney tissues were divided into small pieces with the help of a scalpel and kept in 0.075 M KCl solution for 20 minutes at room temperature, followed by fixation with a 3:1 ratio (methanol: acetic acid mixture). Fixation was performed thrice with 20 minutes of 4°C incubation and centrifuged at 1200 rpm for 10 minutes at each interval. 2 drops of 1.5 µl cell suspension were spread on the slides from a height. The preparations were air-dried and stained in Sorenson buffer with 5% Giemsa stain for 10 minutes. The diploid chromosome number (2n) of *A. kosswigi* was 50, consistent with a conservative leuciscine pattern. The karyotype was composed of 12 metacentric, 20 submetacentric, 12 subtelocentric and 6 acrocentric chromosomes. This result conforms with the karyotype of other *Alburnoides* species from Euroasia waters, with the exception of six distinct pairs of acrocentric chromosomes not recorded in any species. The usual prominent pair of subtelocentric marker chromosomes associated with the leuciscine cytotaxonomic marker was observed. The karyotype of *A. kosswigi* provides a fundamental finding for the taxonomic status and evolutionary relationships of the remaining 13 species of Türkiye inland waters.

DIYETSEL ÇÖREKOTU (*Nigella sativa* L., 1758)'NUN *Helix aspersa maxima* (MULLER 1774)'da BİYOKİMYASAL PARAMATRELER ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Güliden YAZAR¹, Ayşegül KUBİLAY²

¹Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM), Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü, Demre/Antalya, Türkiye

²Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi, Isparta, Türkiye

*Sorumlu yazar: gulden.atalayoglu@tarimorman.gov.tr

Bu çalışmada, *Helix aspersa maxima*'nın diyetisel çörekotu (*Nigella sativa* L., 1758)'nun farklı oranları (% 0,5 %1 ve %2) ile 30 günlük beslemeden sonra biyokimyasal parametrelerdeki değişimlerinin tespiti amaçlanmıştır. Çörekotu'nun farklı oranlarının yeme katılmasıyla hazırlanan rasyonlarla beslenen *H. aspersa maxima*'nın hepatopankreas dokuları incelenmiştir. Hepatopankreastan alınan doku örnekleri homojenize edilerek +4°C'de 15 dakika boyunca 1500 g'de santrifüjlenip ve süpernatantlar analizler için kullanılmıştır (Leksrisawat vd., 2010). -20°C'de muhafaza edilmiş olan tüm serum örnekleri Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Zootehni Laboratuvarı'na götürülerek çalışmadan önce +4°C'de çözündürülmüştür. Biyokimyasal analizlerinden otoanalizör cihazı (Olympus AU400 Chemistry Analyzer OLY-AU400) ve ticari kitler (Beckman Coulter OSR) kullanılarak fotometrik yöntemle Alkalen Transaminaz (ALP, IU/L), Alanin Transaminaz (ALT, IU/L), Albumin (ALB, IU/L), Gama Glutamil Transferaz (GGT, IU/L), Laktat Dehidrogenaz (LDH, IU/L) ve Glikoz (GLUC, IU/L) seviyeleri analiz edilmiştir. Biyokimyasal analizlerde edinilen bulgulara ise, Alanin aminotransferaz (ALT) 75 ±5.205 U/L %0,5'lik çörekotu rasyonuyla beslenen gruplarda tespit edilmiştir (p<0.05). Gama-Glutamil Transferaz (GGT) kontrol grubuna kıyasla istatistiksel olarak bir fark bulunamamıştır (P=0.05). Alkalen fosfataz (ALP) %0,5'lik çörekotu diğer gruplara kıyasla 2295±0.254 önemsiz bir düşüş tespit edilmiştir (p<0.05). Albumin (ALB) düzeyinde ise kontrole kıyasla 0.144±0.009 azalma tespit edilmiştir (p<0.05). Laktat dehidrogenaz kontrol grubuna kıyasla %0,5 çörekotu grubuyla beslenenlerde 96.88±14.266 istatistiksel olarak önemli bir artış tespit edilmiştir (p<0.05). Glikoz (GLUC) değerleri kontrol grubuna oranla %0,5 ve %1 çörekotu katkılı rasyonlarla beslenen bireylerde glikoz konsantrasyonunda önemli ölçüde yükseliş göstermiştir. Sonuç olarak, yeme ilave edilen çörekotu'nun biyokimyasal değerler açısından olumlu etki gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Helix aspersa maxima*, *Nigella sativa*, Gama-Glutamil Transferaz (GGT), Alanin aminotransferaz (ALT), Alkalen fosfataz (ALP), Glikoz (GLUC)

*Bu çalışma, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde Şubat 2024 tarihinde kabul edilen Güliden YAZAR' ın doktora tezinden üretilmiştir.

EBRU SANATININ, ERGOTERAPİ KAPSAMINDA KATKILARI

Emekli Akademik Uzman, Restoratör, Ebru Sanatçısı Esengül İnalpulat

Ergoterapi kapsamında ebru sanatı, bireylerin fiziksel, bilişsel ve psikososyal gelişimine çok yönlü katkılar sunar. Özellikle odaklanma, el-göz-beyin koordinasyonu sağlar. Bireylerle tek (Ebru İşliğinde) ve grup çalışması (Ortadoğulular Fizik Tedavi Hast.) yapılarak gözlemlendi. Topluca bir şey yapmanın sevinci ve başarıma gözlenmiştir. Bireyler sosyalleşme imkanı sağlanmıştır. Bu çalışma, ergoterapi bireylerin bağımsız yaşam becerilerini geliştirdiği göstermiştir. Ebru sanatı, ergoterapi uygulamalarında hem fiziksel hem de ruhsal rehabilitasyonu destekleyen güçlü bir araçtır. Sanatın terapötik gücü sayesinde bireylerin günlük yaşama daha kolay uyum sağlamasına ve hayat kalitesinin artmasına yardımcı olur. 1. Psikomotor Becerilerin Gelişimi, Ebru yaparken kullanılan fırça darbeleri ve boya damlatma hareketleri, el-göz-beyin koordinasyonunu ve ince motor becerilerini geliştirir. Parmak ve bilek kaslarının çalıştırılması, nörolojik ve kas-iskelet sistemi rehabilitasyonuna katkı sağlar. 2. Dikkat ve Odaklanma, ebru su üzerinde anlık değişimlerle şekillenen bir sanat olduğu için kişinin dikkatini ve konsantrasyonunu artırarak stres ve kaygıyı azaltır. Özellikle dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan bireylerde odaklanma becerilerini güçlendirebilir. 3. Stres ve Anksiyete (korku, kaygı ve huzursuzluk gibi duyguların ani ve yoğun bir şekilde yaşandığı psikolojik bir bozukluktur), Suya boyaların akışı ve renklerin dansı, rahatlatıcı bir etki yaratarak bireyin stres seviyesini azaltır. Bireye anı yaşama deneyimi sunar. Özellikle duygusal rahatlama sağlar. 4. Özgüven ve Başarı Hissi, Kişinin kendi eserini oluşturması, kendine olan güvenini artırır ve üretkenliğini destekler. Ayrıca yaptığı eserin sonucuna çabuk ulaşması, bir işi bitirme sevincini ve özgüveni verir. Yapılan eserler, her zaman tek ve benzersiz olması ve renklerle, bireyin kendini ifade etme becerisini geliştirir. 5. Duygusal ve Sosyal Gelişim, Grup terapilerinde uygulandığında, bireyler arasında sosyalleşmeyi destekler, iletişim ve etkileşimi güçlendirir. Otizm spektrum bozukluğu veya sosyal kaygı yaşayan bireylerde duygusal bağ kurma ve paylaşım becerilerini artırabilir. 6. Sabır ve Tolerans Gelişimi, ebru sanatı anı kabullenmeyi ve sabretmeyi öğreten bir süreçtir. Zihinsel dağınıklığı azaltarak bireyin daha kontrollü ve bilinçli hareket etmesine yardımcı olur. Kontrol edilemeyen renk akışları, bireye hayattaki belirsizlikleri ve hataları kabullenme ve uyum sağlama becerisi kazandırır. Özellikle nörolojik hastalıklar, ruh sağlığı sorunları ve özel gereksinimli bireyler için ebru sanatının terapi sürecine entegre edilmesi, rehabilitasyonun daha etkili ve keyifli hale gelmesini sağlıyor. Ayrıca, kültürel emanet olan ebru sanatının korunmasına ve bireylerin sanat yoluyla kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyan bir yöntemdir.

HAYVAN SAĞLIĞI: ANTALYA'DA ANTİPARAZİTER İLAÇ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülay DEMİRÖRS, Gözde AYDOĞAN, Deniz İNNAL
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 15100, Burdur, Türkiye

Sucul ve karasal ekosistemlerde konak canlıların biyolojisini etkileyen çeşitli parazit türler bulunmaktadır. Yetiştiricilik koşullarında bu parazitlere karşı çok sayıda antiparaziter ilaçlar geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı Antalya ilinde veteriner kliniklerinde kullanılan antiparaziter ilaçların hayvan sağlığı ve çevre üzerine etkilerini incelemektir. Ayrıca, bu ilaçların kullanım durumları, veteriner hekimlerin tercihleri ve bölgedeki yaygın uygulamalar hakkında bilgi toplamak hedeflenmektedir. Araştırma, Antalya'daki veteriner klinikleriyle gerçekleştirilen sözlü görüşmelerle yapılmıştır. Çalışma sürecinde, veteriner hekimlerle yapılan anketler ve yüz yüze görüşmeler aracılığıyla bölgedeki sık kullanılan antiparaziter ilaçlar, hayvan sağlığı üzerindeki etkileri, ilaçların hangi yöntemlerle uygulandığı, uygulama dozu ve sıklığı konusunda veteriner hekimlerin gözlemleri alınmıştır. Araştırma sürecinde, Antalya ilindeki veteriner kliniklerinden elde edilen verilere göre, farklı hayvan gruplarında çok sayıda parazit enfeksiyonunun varlığı tespit edilmiştir. Muayenede hastada hangi parazit olduğu, enfeksiyon yoğunluğu, hayvanın kilosu, yaşı, geçmişindeki alerjik reaksiyonların sıklığı öğrenilmektedir. Bunun için hem iyi laboratuvar ekipmanına hem de iyi bir gözleme ihtiyaç duyulmaktadır. Antiparaziter ilaçların doğru dozajının belirlenmesi etkin bir muayene ile olmaktadır. Genellikle antiparaziter ilaçlar deri altı enjeksiyon veya kas içi enjeksiyon, banyo, sprey ve oral yol gibi yöntemlerle konak canlılara uygulanır. Veteriner hekimlerin büyük çoğunluğu, tüm hayvanlarda parazit kontrolü için sıkça antiparaziter ilaçlar kullanıp, ilaçları hastalıkların hızlı bir şekilde tedavi edilmesi ve hayvan sağlığının korunması amacıyla tercih etmektedirler. Yaygın olarak İvermectin, Fluralaner, Doramectin, Piraziquantel, Fenbendazol ve Fipronil türevi antiparaziter ilaçları kullanılmaktadır. İlaçların kullanım sıklığı, parazit enfeksiyon yoğunluğuna bağlı olarak değişmektedir. Yan etkiler, hastanın fizyolojisine, enfeksiyon yoğunluğuna, antiparazit ilacın kullanım durumuna bağlı olarak değişmektedir. İlaçlar saklama koşullarına uygun şartlarda muhafaza edilmelidir. Antalya ilinde veteriner kliniklerinde antiparaziter ilaçlar yaygın olarak kullanıldığı, kullanılan ilaçların İvermectin, Fluralaner, Doramectin, Piraziquantel, Fenbendazol ve Fipronil türevi olduğu tespit edilmiştir.

REVASCULARIZATION IN A PERMANENT MAXILLARY CENTRAL INCISOR WITH AN OPEN APEX AND A LARGE PERIRADICULAR LESION: A CASE REPORT AND LITERATURE REVIEW

Muhammed AYHAN¹

¹Asst Prof, Burdur Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Dentistry, Department of Endodontics, Burdur, Turkey
¹dt.muhammedayhan@gmail.com, 05538436070

Pulpal revascularization is a promising procedure for the treatment of necrotic pulp and/or apical periodontitis in immature permanent teeth. A 29-year-old male patient was referred to our clinic for the treatment of tooth #11, which exhibited necrotic pulp, a large periapical lesion, and an open apex. The pulpal revascularization procedure was initiated by irrigating the canal with 5.25% NaOCl for 20 minutes, followed by the placement of a double antibiotic paste (metronidazole, ciprofloxacin) for three weeks. After the removal of the double antibiotic paste, bleeding was induced in the canal, and mineral trioxide aggregate (MTA) was placed over the blood clot. The patient remained asymptomatic throughout the 35-month follow-up period. A periapical radiographic examination at the 6th month revealed no significant change in the size of the apical lesion; however, the reformation of the lamina dura was observed, particularly in tooth #12. At the 13th month, a reduction in the size of the periapical lesion was noted. By the 35th month, the radiolucency had nearly disappeared, and healing of the lesion was evident. No evidence of root lengthening or thickening was observed. Revascularization is an effective treatment option for necrotic teeth with an open apex. Successful pulpal revitalization was achieved in the tooth of a 29-year-old patient with a large lesion.

Keywords: Double antibiotic paste, MTA, Revascularization

EVOLUTION OF AZERBAIJANI POETRY IN THE 21ST CENTURY: TRADITIONAL FORMS OR NEW MODELS OF EXPRESSION?

Şemsure İSMAYILOVA

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, Edebiyat Enstitüsü, Doktora Öğrencisi
shamsura.ismaylova@mail.ru

In the 21st century, rapidly changing social, cultural, and technological dynamics have profoundly impacted various literary genres, especially poetry. While poetry continues to be a vital artistic form for conveying social events and personal emotions, its evolution has undergone a significant transformation at the intersection of traditional and modern understandings. Azerbaijani poetry is also influenced by this shift. While carrying the legacy of classical poetic forms, Azerbaijani poets also engage with contemporary modes of expression to reach out to the modern world. The primary aim of this paper is to analyze the development of Azerbaijani poetry in the 21st century, focusing on changes in poetic genres, forms, and modes of expression. Additionally, it will discuss the role of classical forms in modern poetic understanding and examine how traditional and innovative approaches create a balance. The study will also address the question of whether poetry remains a relevant art form in the 21st century and explore how poets have responded to societal changes while evolving in the modernization process of literature. This research will employ text analysis and comparative literature methods. The works of prominent Azerbaijani poets (such as Vagif Samedoglu, Vagif Bayatli Oder, Adil Mirseyid, Agshin, Keramet, Zahid Saritorpak, Alizada Nuri, Resmiyya, Gashem Najafzada, Faig Ismayilov, and others) will be examined through both classical and modern lenses, tracking changes in poetry. The analysis will include content and formal aspects within the context of different literary movements and aesthetic perspectives, considering the poets' social and cultural contexts. Moreover, the integration of forms influenced by European traditions, such as ballads, sonnets, and the Japanese haiku tradition adapted into Azerbaijani poetry, will be explored. The findings indicate that Azerbaijani poetry in the 21st century combines both traditional elements and modern expressions, with classical meter and rhyme schemes, like aruz and syllabic verse, continuing to serve as important tools for maintaining poetic identity. Simultaneously, poets use free verse to explore contemporary themes. In conclusion, the evolution of Azerbaijani poetry in the 21st century has shaped a dynamic process where both traditional and modern elements coexist. Poetry continues to be a significant art form that reflects social changes and cultural interactions, addressing both personal emotions and social issues. The use of various poetic forms, such as aruz, syllabic verse, free verse, ballads, sonnets, and haikus, strengthens the richness and diversity of Azerbaijani poetry, ensuring its continued relevance as a vital artistic expression.

Keywords: Azerbaijani poetry, traditional forms, modern expressions, poetic evolution, literary analysis

VIBRATIONAL TESTING METHODS FOR DYNAMIC ELASTIC MODULUS OF PINE WOOD

Tugba Yilmaz Aydin^{*1}, Murat Aydin¹, Mehran Roohnia²

¹ Isparta University of Applied Sciences, Isparta - Türkiye

² Handcrafts Art Association, Konya - Türkiye
tugbayilmaz@isparta.edu.tr

This study aims to investigate the discrepancies in measuring the longitudinal dynamic elastic modulus of *Pinus brutia* var. *eldarica* (Eldarica pine) wood, an orthotropic material, using different vibrational testing methods. Unlike isotropic materials, where vibrational tests yield consistent modulus values regardless of direction, wood's direction-dependent properties complicate such measurements. The research seeks to clarify how wood's viscoelasticity, heterogeneity, and testing orientation affect modulus estimates, providing insights for applications like musical instrument construction. The longitudinal dynamic elastic modulus of Eldarica pine wood was measured using free longitudinal vibration and free flexural vibrations in the longitudinal-radial (LR) and longitudinal-tangential (LT) planes, conducted on free-free beam configurations. These methods were chosen to compare theoretical expectations of identical modulus values against practical outcomes influenced by wood's complex properties. The study simplifies the analysis by focusing on longitudinal modulus, avoiding the full complexity of wood's 6×6 stiffness matrix. Discrepancies in modulus values arose due to: (1) wood's viscoelastic nature, causing strain lag relative to stress during vibration; (2) shear deflection errors present in flexural but not longitudinal vibrations; and (3) heterogeneity from annual ring variations (springwood and summerwood), affecting deformation and frequency response. These factors led to inconsistent modulus estimates across testing methods, highlighting the challenges of measuring wood's mechanical properties accurately. Longitudinal free vibration tests yielded the highest modulus values, as they avoid shear deflection errors. However, viscoelastic strain lag at higher frequencies slightly inflated frequency measurements, overestimating the modulus. Flexural LR vibration tests produced lower modulus values due to shear deflection errors, with reduced strain lag at lower frequencies. Flexural LT vibration tests resulted in the lowest modulus values, indicating greater shear deflection errors in this orientation. These findings underscore the influence of test orientation and wood's properties on dynamic elastic modulus measurements.

Keywords: Dynamic elastic modulus, wood, orthotropic material, free vibration, viscoelasticity, shear deflection.

ADAPTING TO A CHANGING CLIMATE: HEALTH CHALLENGES AND STRATEGIC RESPONSES IN KAZAKHSTAN

Ramil Jalilov

Academy of Public Administration, Faculty of Political Administration ramilcelilov100@gmail.com, Baku, Azerbaijan

Yegana Huseynli

Azerbaijan Medical University, Faculty of Medicine yegana.huseynli04@gmail.com Baku, Azerbaijan

Huseyn Guliyev

University of Economics in Katowice, Doctoral School huseynn.guliyevvv@gmail.com Katowice, Poland

The challenges posed by climate change are affecting humanity in many areas. Climate-related health crises are of great importance as one of the main challenges facing humanity today and in the years to come. The rapid increase in carbon emissions for economic growth since the Industrial Revolution has further accelerated climate change. Today, extreme weather events and environmental degradation are directly affecting people's lives, leading to an increase in mental and physical health problems. In countries with a harsh climate, such as Kazakhstan, the climate has a special effect on people's lives. This study focuses on examining the impacts of climate change and its health risks in Kazakhstan. In the literature, studies on the health impacts of climate change in Kazakhstan provide recommendations for mitigating the impacts. This study evaluates the strategies implemented by the Kazakh government to address them. The study first examines Kazakhstan's economic, political, and demographic indicators. It then uses Geographic Information Systems (GIS) to study and assess the country's climate. Epidemiological data are analyzed by comparing climate change indicators with historical health indicators in Central Asia. The study examines Kazakhstan's health strategy and assesses the country's cooperation with other countries. The study uses secondary data from several organizations, including the Government of Kazakhstan, the World Bank, and the World Health Organization. The study finds that Central Asian countries are adopting different strategies to address the health challenges posed by climate change. It highlights that the introduction of the Compulsory Social and Medical Insurance (CSMI) program in Kazakhstan since 2020 has led to significant improvements in the health system. However, some challenges remain. To address these ongoing challenges, the government needs to continue reforms and increase cooperation with neighboring countries. It is thought that the Turkic Green Vision adopted by the Organization of Turkic States will play a role in solving this problem in the future.

THE GASTROPODS OF NOAH'S ARK: WERE THEY THE LAST TO LEAVE THE VESSEL?

Mustafa Emre Gürlek

Burdur Vocational School of Food Agriculture and Livestock, Mehmet Akif Ersoy University, 15100 Burdur, Türkiye

The story of the Flood of Noah is mentioned not only in the religions of Judaism, Christianity, and Islam, but also in the Epic of Gilgamesh from the Sumerians. The mystery of its location and the claim that a pair of every living creature was on the ark according to the story make it particularly intriguing. The remains of the ark, which are claimed to be Noah's Ark, are located in Üzengili Village, Doğubayazıt, Ağrı (Türkiye), at coordinates N: 39°26'34" E: 44°14'00" and at an altitude of 2009 meters. This study was conducted in October 2010 with the aim of identifying the malacofauna of the region. The samples were collected from multiple points on the terrain where the ark is claimed to be located, including various springs and their surrounding areas. At the end of the study, among aquatic gastropods, only *Galba truncatula* was identified. This species was observed to be abundant at the sampling site and appeared to be thriving without any visible environmental pressure. *G. truncatula* has been reported from all regions of Turkey. The maximum shell height of the species was measured as 5.49 mm, and the minimum shell height as 3.56 mm. Being an intermediate host of trematodes, the species holds parasitological importance. It is known to inhabit not only clean freshwater springs, but also polluted waters with low oxygen levels. In addition to *G. truncatula*, two different terrestrial snail species, *Georginapaeus hohenackeri* and *Hesseola* sp., were found to form dense populations in the grasslands located along the flow direction of the springs.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

YAPAY ZEKANIN GRAFİK TASARIM ÜZERİNDEKİ DÖNÜŞTÜRÜCÜ ETKİSİ

Doç. Dr. Ülkü Gezer

İstanbul Arel Üniversitesi, Türkiye

ulkugezer@arel.edu.tr

Artificial intelligence (AI) is a field of technology focused on the development of systems that mimic human intelligence, encompassing subfields such as machine learning, deep learning, and natural language processing. Graphic design, on the other hand, is a creative discipline aimed at generating meaning through visual tools, with its primary function being communication. It seeks to establish effective communication with the target audience through elements such as visual hierarchy, composition, typography, and color usage. Traditionally reliant on human creativity, graphic design is being redefined with the introduction of AI-based tools. Today, AI significantly contributes to visual production processes, with systems that generate images from text being actively utilized in areas such as illustration, concept design, and visual collages. Additionally, AI supports design processes such as composition creation, color harmony, and typography selection, playing a role in both aesthetic and functional decision-making. This new field of production, where human-centered creative design approaches intersect with algorithmic processes, facilitates the establishment of a hybrid and dynamic relationship network between technological possibilities and artistic expressions. This article examines the multifaceted transformation brought about by artificial intelligence (AI) technologies in the field of graphic design. Firstly, the concepts of AI and graphic design are defined within a theoretical framework, followed by a discussion of technological disruptions in the history of graphic design and the role of AI in this evolution. AI-based tools and software (such as Midjourney, DALL·E, Adobe Firefly) offer new possibilities for the design process, particularly creating significant impacts in areas such as visual production, creativity, and automation. In this context, the role of the designer is undergoing a transformation; human-AI interaction is evolving into a new form of creative collaboration. However, issues related to ethics, aesthetics, and copyright in AI-assisted visual production also arise. The article also explores the current and potential effects of AI in the context of graphic design education and industry practices, while offering predictions about the future of the discipline. This new form of relationship between AI and graphic design is seen as a precursor to paradigm shifts in creative industries.

Keywords: *Graphic design, artificial intelligence, creativity, technology.*

KESTEL STREAM (BUCAK/BURDUR) WATER MITE (HYDRACHNIDIA: ACARI) FAUNA

Hasan KELEŞ

Institute of science, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Türkiye
hasankeles15@hotmail.com, 05065141515

Pınar GÜLLE

Faculty of Science and Arts, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Türkiye
pinargulle@mehmetakif.edu.tr, 05065163322

Water mites is used as a biological indicator in determining clean water sources, which are widespread in almost all inland waters. It is extremely useful in terms of biological control in species belonging to some families. The aim of this study is to determine the water mite fauna of Kestel Stream (Bucak, Burdur), which has not been studied before. Our aim is to determine the distribution characteristics of the water mite fauna, which are generally indicator organisms of oligosaprobic-mesosaprobic environments. Kestel is a village in the Bucak district of Burdur province. It is 58 km away from Burdur city center and 18 km away from Bucak center. The most important feature of the region is that it is located in the Kestel Lake basin, which was dried in the 1970s. Kestel Creek is formed by the merging of karstic cold water sources originating from the southern skirts of the Katrancık Mountains and after flowing for about 5 km, it disappears by flowing into the sinkholes of Kestel Lake. The mud, detritus, stone and algae samples taken from the sampling environment will be filtered with the help of separation sieves (0.25, 0.5, 1.2 and 5 mm) and in some environments such as lakes and ponds, the bottom will be mixed and filtered with the help of a 0.25 mm porous plankton scoop. Live specimens collected with a pipette and fixed with Koenike's solutions. The mite specimens brought from the field will be poured into a watch glass in the laboratory and glycerin solution will be added on the stereo. Samples in glycerin will be examined by separating them into taxonomic characters with the help of dissection needles and the species will be identified. The field samplings of the study were carried out between 2024-2025, and all kinds of inland water sources within the boundaries of Kestel Creek were scanned for water mites. At the end of the study, 7 species belonging to 3 families were identified. *Sperchon setiger* Thor, 1898, *Sperchon compactilis* (Koenike, 1911), *Sperchonopsis verrucosa* (Protz, 1896), *Lebertia rivulorum* K. Viets, 1933, *Atractides nodipalpis* (Thor, 1899), *Hygrobates longipalpis* Hermann, 1804 and *Hygrobates quanaticola* Schwoerbel & Sepasgozarian, 1976 were identified. As a result of the identifications, it was determined that the families represented with the most species were Sperchontidae (3) and Hygrobatidae (3). This study has contributed to the biological diversity and limnological inventory of our country. The most significant feature of the study area in terms of water quality is that it contains springs and streams with slightly alkaline-hard water characteristics, which are specific to its geological structure and are a general characteristic of karst water sources. The studied habitats are mostly free from human impact and pollution and have first and second class water characteristics in terms of water quality. The water mite taxa determined in this area are indicative of waters with low organic matter and high dissolved oxygen. However, with the increase in the need for drinking and irrigation water in the region, the fact that almost every source has been intervened for water supply poses the greatest threat to aquatic fauna elements. Perhaps for this reason alone, it would not be wrong to assume that many species have disappeared without being detected, or that the species detected in this study will never be found again.

A NEW WATER MITE SPECIES (ACARI; HYDRACHNIDIA) FOR THE TURKISH FAUNA: *Protzia uralensis* Tuzovsky, 2021

Emina KİYEVCANIN 1

Institute of Science, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Türkiye
mina.kijevcanin@gmail.com 05445917704

Pınar GÜLLE 2

Faculty of Science and Arts, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Türkiye
pinargulle@mehmetakif.edu.tr 05065163322

With 7,500 species, water mites constitute one of the most species-rich freshwater groups. They are found in almost all types of freshwater, from springs, streams, ponds and lakes to subterranean habitats. Two genera are even found in the marine littoral. Despite their importance in freshwater species communities, taxonomic knowledge about Hydrachnidia species is still limited today, as evidenced by the frequent discovery of new species. In this study, *Protzia uralensis* Tuzovsky, 2021 which was determined in the samplings carried out between June and September 2021 from the inland water sources within the boundaries of the Göksu River and Lamas Stream Basins, was given as a new record for the Turkish fauna. The field samples of this study were carried out between June and September 2021, and all kinds of inland water sources (lakes, ponds, backwaters, spring waters, streams) within the Göksu River and Lamas Stream Basins were scanned for water mites. Live samples collected from the field with the help of separation sieves were placed in a white bathtub, the motile mite forms were drawn with a pipette, dehydrated and preserved in Koenike's fluid (5 parts glycerine, 2 parts acetic acid, 3 parts pure water). The mite specimens brought from the field were poured into a watch glass in the laboratory and glycerine solution and added on the stereo. Samples in glycerine were examined by separating them into taxonomic characters with the help of dissection needles and the species were identified. The field samples of the study were carried out between June and September 2021 in Göksu River and Lamas Stream Basins. At the end of the study, *Protzia uralensis* was given as a new record for the Turkish fauna. The distinctive parts of the species were measured and drawn, and its characteristics reviewed. *Protzia uralensis* is known from Russia and is the second record in the world. In the literature review studies, it is seen that systematic-ecological studies have not been conducted in the Göksu River and Lamas Stream basins in terms of water mites. The Göksu Delta, which is one of the important areas of the Mediterranean Region; formed by the Göksu River where it flows into the sea, is an important area in terms of biodiversity. The Göksu Delta attracts the attention of many researchers especially with its rich bird fauna. This region is the wetland that hosts the most bird species in Turkey. Determining the water mite fauna of this region with its high species diversity will contribute to the full disclosure of its biodiversity.

GELENEKSEL VE GÜNCEL KONU MODELLEME YÖNTEMLERİNİN PERFORMANS KARŞILAŞTIRILMASI: HAVACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Öğr. Gör. Bilgehan ÖZKAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu

Bu çalışma, ön eğitilmiş dil modellerinden faydalanan ve cümle gömme (sentence embedding) tekniği kullanan güncel konu modelleme yöntemleri ile geleneksel ve yaygın olarak kullanılan bir konu modelleme yöntemi olan Gizli Dirichlet Ayrımı (LDA)'nın performanslarını karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Söz konusu karşılaştırma araştırmacı ve uygulayıcılara konu modelleme süreçlerinde yol gösterici bir perspektif sunmayı ve gelecekteki çalışmalar için yöntem seçimine katkı sunmayı hedeflemektedir. Araştırma kapsamında tasarlanan performans testi için, TripAdvisor.com platformundan elde edilen 25 havayoluna ilişkin 40000 müşteri değerlendirmesinden oluşan bir veri seti kullanılmıştır. Veri seti, daha fazla sayıda ve kapsamlı değerlendirmeye ulaşılabilmesi ve ön-eğitilmiş dil modellerinin daha yaygın olması nedeniyle İngilizce dilinde yapılmış değerlendirmelerden oluşturulmuştur. Oluşturulan veri setine öncelikle noktalama işaretlerinin temizlenmesi, küçük harfe çeviri, durak kelimelerin (stop-word) çıkarımı gibi standart metin ön işleme adımları uygulanmıştır. Böylelikle müşteri değerlendirmeleri analize uygun hale getirilmiş ve LDA, Top2Vec, CombinedTM ve BERTopic konu modelleme yöntemleri ile farklı konu sayıları ele alınarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda yöntemlerin performansları konu tutarlılığı (topic coherence) ve konu çeşitliliği (topic diversity) ölçütleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular, yöntemler arasında belirgin performans farklılıkları olduğunu ortaya koymuştur. Cümle gömme tekniği kullanan yöntemlerden olan CombinedTM ve Top2Vec en yüksek konu tutarlılığı puanlarına sahipken, LDA ve BERTopic analiz edilen veri setindeki bağlamsal bilgilerin çıkarımında görece düşük performans sergilemiştir. Konu çeşitliliği ölçütü çerçevesinde ise CombinedTM en yüksek performans puanlarına sahip olmuş ve konuların dağılımında diğer yöntemlerden daha yüksek başarı kaydetmiştir. Elde edilen bulgular, genel olarak literatürdeki benzer çalışmaları desteklemekte ve araştırma kapsamında ele alınan cümle gömme tabanlı yöntemlerin geleneksel yaklaşıma kıyasla üstün performans gösterdiğini ortaya koymaktadır. Araştırma, özellikle CombinedTM ve Top2Vec olmak üzere güncel cümle gömme tabanlı yöntemlerin, geleneksel yöntemlere kıyasla bağlamsal olarak tutarlı bilgilerin elde edilmesinde daha yüksek performans gösterdiğini ortaya koymuştur. Ancak benzer bir yöntem olan BERTopic'in yüksek performans puanları elde edememesi, veri setine en uygun konu modelleme yönteminin belirlenmesinin önemini vurgulamaktadır. Dolayısıyla sonuçlar veri setine ilişkin boyut, tür ve dil gibi pek çok parametreye göre değişebilmektedir. Bu nedenle gelecek araştırmalarda farklı özelliklere sahip veri setlerinin ve insan değerlendirmesi başta olmak üzere çeşitli değerlendirme ölçütlerinin kullanıldığı analizler yapılarak yöntemlerin daha ayrıntılı incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca bahsedilen yöntemler kullanılarak İngilizce dili dışındaki dillerde oluşturulmuş veri setlerinin analiz edilmesinin, yöntemlerin performansları hakkında daha nitelikli bilgiler sunacağı düşünülmektedir.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Aslınur Parlak¹, Hatice Darga¹

¹Child Development, Health Institute, Burdur, Türkiye

hdarga@mehmetakif.edu.tr

Toplumsal cinsiyet kavramı, biyolojik cinsiyetten farklı olarak bireyin içinde yaşadığı toplumun ve kendi psikolojisinin etkisiyle oluşmaktadır. Toplumda kadın ve erkeğe kültüre uygun birtakım nitelikler atfedilmektedir. Bireyin biyolojik olarak erkek veya kadın olduğunu belirleyen cinsel gelişim büyük ölçüde okul öncesi dönemde şekillenmektedir. Resimli çocuk kitapları bebek ve çocukları gelişimsel açıdan ve çok yönlü desteklediği için bu çalışma 0-6 yaş grubuna yönelik 50 adet resimli çocuk kitabının toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma Burdur İli merkezinde bulunan Halk Kütüphanesinde yürütülmüştür. Araştırma 2024 Öğretim yılı yaz döneminde yürütülmüştür. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile gerçekleştirildi. Veriler, araştırmacılar tarafından literatür taraması sonucunda oluşturulan ve uzman görüşü alınan Toplumsal Cinsiyet Rollerı Kriter Listesi ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesi içerik analizi ile yapılmıştır. Tema, kategori ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda kategori ve kodlar araştırmanın başında belirlenen 16 tema çerçevesinde belirlenmiştir. Analiz edilen kitapların çoğunluğu arkadaşlık, aile ilişkileri, meslek seçimleri gibi temaları işlemiştir. Kitapların konusu çoğunlukla ev içi mekânlar (ev bahçesi), okullar ve oyun alanları iken, dış mekânlar sokak ve ev bahçesi gibi tanıdık ortamlardır. İç mekânlarda çoğunlukla kadın karakterler, dış mekânlarda erkek karakterler yer almaktadır. İncelenen kitaplarda kadın karakterlerin daha fazla yer aldığı belirlendi. Karakterlerin olumlu ve olumsuz duygularını yansıttıkları belirlendi. Ana kahraman çoğunlukla aktif bir rol üstlenmekteyken (oyun oynama, problem çözme) yan karakterlerde geleneksel roller gözlemlenmektedir (anneler ev hanımı). İşlenen meslek seçimlerinde mühendislik veya sanat dallarına sıkça yer verildiği belirlenmiştir. Kitaplarda çocukların en çok yaptığı eylemler arasında oyun oynamak ön plandadır; bu süreçte özellikle peluş oyuncaklar sıkça kullanılmıştır (örn: ayılar). Çoğu karakterin saç renginin olarak sarı veya kahverengi olduğu belirlendi. saç şekilleri genelde düz ya da kıvrıkcık, göz renklerinde siyah yaygın olduğu görüldü. Karakterlerin kıyafet tercihinde basit tişörtler ile pantolonlara sıkça yer verilmiş olup renk paletinde pembe ile mavi ön plana çıkmaktadır. Kadın ana karakterlerdeki saç uzunlukları (kısa/uzun) ile ilgili çeşitlilik bulunması pozitif bir gelişme olarak değerlendirilebilirken; genel olarak düz saç şeklinin baskın olması geleneksel güzellik standartlarını yansıtan cinsiyet kalıp yargılarına işaret edebilir. Kadınların tişörtler dışında elbise giymeleri toplumsal cinsiyet rolüne uygundur. Genel olarak 0-6 yaş resimli çocuk kitaplarında toplumsal cinsiyet rollerinin yansıtıldığı belirlenmiştir. Araştırmanın sonunda daha fazla resimli çocuk kitabının toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi ve kültürlerarası rollerin incelenmesi önerildi.

INVESTIGATING HURRY-UP SYNDROME IN AVIATION: EFFECTS ON SAFETY, DECISION MAKING AND OPERATIONAL EFFICIENCY

Ramis Onur ÖRÜK

Mehmet Akif Ersoy University, Hikmet Tolunay Vocational School, Department of Civil Air
Transport Management, Bucak/Burdur

As demand for air travel continues to grow, pressure on pilots, traffic controllers and ground staff increases, often leading to rushed decisions. This research aims to examine the complex effects of rushing on safety in aviation and highlight how the desire to speed up procedures can lead to an increase in human error, misunderstandings and overlooked situational awareness. It will also investigate the effects on decision-making processes, examine the cognitive load associated with a high-pressure environment and assess the potential for error that can occur as a result of this situation. Finally, the research will assess the effectiveness of flight operations in terms of efficiency and discuss how the need for speed can lead to problems, increased operational costs and a decrease in overall performance. This research aims to demonstrate the need for strategies that reduce the effects of Hurry-Up Syndrome and promote a culture of safety and caution within the aviation industry. The Hurry-Up Syndrome in aviation has a significant impact on both safety and efficiency, as it often results in misinterpreted decisions. Organizations specializing in safety in the aviation sector have the difficult task of improving the safety system by reducing the complexity of decision-making, usually through the implementation of standard procedures. In addition, the importance of proceduralization in decision-making is immense, as it reduces the negative effects of time pressure, a component of the Hurry-Up syndrome that is vital for safety. Since these interconnected areas of aviation operations are affected, it is important for the industry to adopt a proactive approach to training and procedures in order to counter the harmful effects of the Hurry-Up syndrome and to continuously guarantee safety and efficiency. In investigating the phenomenon of Hurry-Up Syndrome in aviation, our study provides important information about the negative impact of time pressure on safety, decision-making, and operational efficiency. The results suggest a need for airline organizations to recognize and address the psychological and practical concerns associated with this condition. The need to rush tasks can lead to negative operational decisions that have a direct impact on the entire aviation industry. This research aligns with the literature that has documented the negative effects of hasty decision-making in high-risk environments, but it also demonstrates a significant lack of knowledge about how specific procedural changes can reduce these effects. While our study advocates for proceduralization of decision-making and encourages rigorous training protocols, it is important to recognize potential limitations, including the variability of responses to time constraints and the influence of culture on adherence to established procedures. Future research should investigate the effectiveness of different intervention strategies, including simulation-based training and real-time decision support systems, aimed at reducing the likelihood of Hurry-Up Syndrome. Additionally, long-term studies may help identify long-term changes in behavior and responses to procedural adjustments. Overall, the discussion shows that a multifaceted approach to safety and efficiency in aviation is necessary and ultimately has a positive impact on the field of aviation security.

Keywords: Aviation, Hurry-Up Syndrome, Decision Making, Safety and Security

SOCIAL GRAPHIC DESIGN AND THE BRAND CONCEPT OF PRODUCTS CREATED IN KAZAKHSTAN

Asylkhanov Y.S.
Supervisor: Professor of Arts

Nurzhan M.N.
Master's Student, Specialty "Design"
Kazakh National Academy of Arts named after T. Zhurgenov

Asylkhanova A.Y.
Master's degree

In the modern era, social advertising design plays an increasingly significant role as a powerful tool for shaping public consciousness, value orientations, and the visual identity of society. This article examines the current state and specific features of the development of social, graphic, and advertising design in Kazakhstan, with a focus on its role in the country's cultural and informational landscape. The study analyzes the work of two contemporary Kazakhstani designers whose creative output spans a wide range of visual forms — from branding and brand books to social posters and advertising graphics. Their projects, created between 1995 and 2024, demonstrate a high level of engagement with social and cultural issues. Particular attention is paid to the use of design solutions to convey social themes, as well as the successful integration of historical and cultural heritage, including archaeological and ethnographic artifacts, into the visual language of contemporary design. A special focus is given to the creative approach of Alexander Saduakasov — a multidisciplinary designer actively working in the fields of graphic, advertising, and print design. His work is distinguished by a profound philosophical vision, where Kazakh ornamentation and traditional symbols are reinterpreted in the context of contemporary branding, including logos, trademarks, and printed materials such as textbooks, magazines, and other print media. The article explores Saduakasov's methodology and his skillful combination of authentic Kazakh ornamental art with modern design technologies and visual communication practices. In addition, the historiography of Kazakh ornamentation is addressed — from ancient Paleolithic petroglyphs to their contemporary forms — illustrating the continuity and transformation of visual codes throughout history. Thus, the article sheds light not only on individual creative strategies of designers but also on the broader sociocultural context in which Kazakhstani social advertising design continues to evolve.

Keywords: social design, ecology, ergonomics, civilization, coloring, graphic design, brand, concept, art, printing, and publishing design

THE INFLUENCE OF ISLAM ON THE SELECTION OF KAZAKH FEMALE NAMES: HISTORICAL AND CONTEMPORARY CONTEXTS

Espenova T.T.¹, Tauenov K.E.²

¹Kazakh National Academy of Arts named after T.K. Zhurgenov
Master of Pedagogy, Senior Lecturer

²Kazakh National Academy of Arts named after T.K. Zhurgenov
Master of History, Senior Lecturer

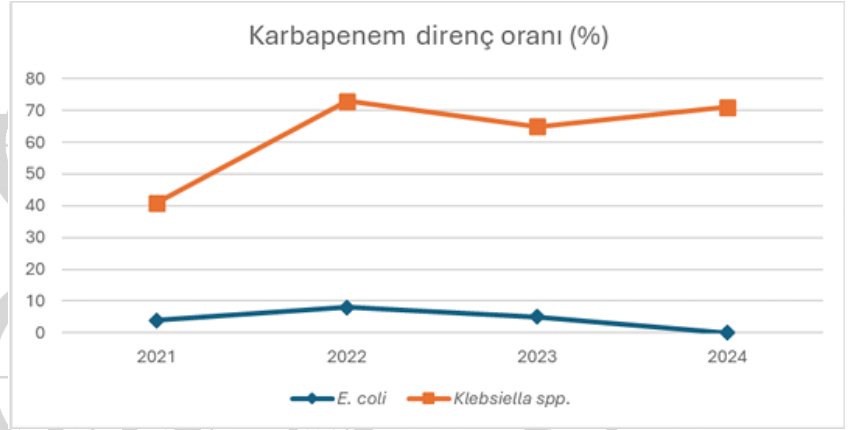
Islam has had a significant impact on the culture and traditions of the Kazakh people, including the practice of naming individuals—especially the selection of female names. This study analyzes the historical and modern dynamics of Islamic influence on Kazakh female names, focusing on their formation. The aim of the article is to identify the main trends, factors, and changes in naming practices under the influence of religious, social, and cultural processes. The article employs historical-comparative and sociolinguistic methods, as well as content analysis of scholarly works and data obtained from sociological studies published in the media. To determine key trends, it examines changes in female names during the pre-Islamic, Soviet, and modern periods. The research reveals that in the pre-Islamic period, names of Turkic origin and those specific to local regions were widespread. With the spread of Islam, the adoption of Arabic-Muslim names (Aisha, Fatima, Maryam) became more prominent. During the Soviet era, religious influence diminished, and new modern names (Gulmira, Aigul) gained popularity. In independent Kazakhstan, there has been a revival in naming newborns in accordance with Islamic tradition. However, these names are often adapted to Kazakh phonetics (Hadisha → Kadisha). Factors such as the family's religious adherence to Islam, globalization processes, and state policies continue to play a significant role in name selection. In Kazakh society, Islam continues to play an important role in the naming of girls. However, its influence is interwoven with national traditions and modern trends. As the study shows, the choice of a girl's name depends primarily on socio-cultural changes and, secondly, on the religious influence within the family. The research confirmed that Islam has had a significant impact on Kazakh women's names. However, this influence has been fluctuating, influenced by political and social circumstances. While the Islamization of personal names was widespread during the medieval period, the Soviet era introduced restrictions on such practices. Today, a synthesis of religious and national traditions can be observed in society. The trend of reviving names in accordance with Islamic traditions reflects not only the position of religion in society but also the cultural balance between globalization and national identity.

ÜÇÜNCÜ BASAMAK BİR HASTANEDE KAN KÜLTÜRLERİNDE İZOLE EDİLEN E. COLİ VE KLEBSIELLA SPP TÜRLERİNDE KARBAPENEM DİRENCİNİN DÖRT YILLIK DEĞERLENDİRİLMESİ

Alper AKÇALI, Sevinç YENİCE AKTAŞ, Hülya PARİMLİ, Çiğdem YILDIRIM, Mehmet Ali DİNÇ, Sertaç KABİL
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Enterobacterales türlerinde artan karbapenem direnci dünya genelinde önemli morbidite ve mortalite sebebidir. Bu çalışma ile kan kültürü izolatlarında karbapenem direncinin dört yıllık değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi hastanesi Tıbbi Mikrobiyoloji laboratuvarında 2021 ve 2024 yılları dahil olmak üzere dört yıl süre

içinde kan kültürlerinde izole edilen E. coli ve Klebsiella spp. türleri çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmanın ilk yarısında Phoenix M50 (Becton Dickinson) ikinci yarısında Vitek Compact (bioMerieux) cihazı ile yürütülen antimikrobiyal duyarlılık çalışmaları EUCAST önerileri doğrultusunda

yorumlanmıştır. Bakterilerden en az bir karbapeneme dirençli bulunan, her hastadan ilk izole edilen izolat değerlendirmeye alınmıştır. İncelenen dört yıl içerisinde toplam 12940 kan kültürü şişesi çalışılmıştır. Bunlardan toplam 159 E. coli ve 182 Klebsiella spp üremiştir. Sırasıyla yıllara göre, E. coli ve Klebsiella spp türlerinden karbapenem direnç oranı; 2021 yılında %4 ve %41, 2022 yılında %8 ve %73, 2023 yılında %5 ve %65, 2024 yılında %0 ve %71 saptanmıştır. Karbapenem dirençli Klebsiella spp. oranı hastanemizde 2021 yılından sonra artmış ve 2024 yılında %71 olarak saptanmıştır. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre 2023 yılında Türkiye’den invaziv Klebsiella spp enfeksiyonlarında karbapenem direnci % 55,1 olarak bildirilmiştir. Artan karbapenem direncinin önüne geçilebilmesi için hastane enfeksiyon kontrol önlemlerine ve akılcı antibiyotik kullanımı kurallarına uyulması önemlidir. Ayrıca karbapenem dirençli bakterilerde kullanılabilecek ülkemizde bulunmayan alternatif antibiyotiklerin piyasaya girişi sağlanmalıdır.

IMPULSİF DİNAMİK DÖRDÜNCÜ MERTEBE OPERATÖRLERİN GENİŞLEMELERİ

Hatice BULUT DEMİRALAY
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü

Bu çalışmada, sınırlı zaman skalaları üzerinde impulsif dördüncü mertebeden dinamik denklemlerle ifade edilen probleme karşılık gelen operatör için sınır değer uzayı inşa edildi. Sınır koşulları yardımıyla tüm maksimal disipatif, akretif, self-adjoint genişlemeleri elde etmeyi amaçlanmıştır. Genişlemeleri elde etmek için zaman skalası kavramının ileri sıçrama operatörü, geri sıçrama operatörü, Graininess fonksiyonları, sınır değer uzayı, delta, nabla türevleri ve integralleri tanımlarından yararlanılmıştır Dördüncü mertebeden dinamik problem

$$l(y) := (y^{\Delta \nabla})^{\nabla \Delta}(t) - A^*(t)y(t), t \in T_1 = (a, d) \cup (d, b), -\infty < a < d < b < \infty \quad (3.1)$$

ifadesi ile verilir. Notasyonun sadeliği için,

$$y^{[0]} = y$$

$$y^{[1]} = y^{\Delta}$$

$$y^{[2]} = y^{\Delta \nabla}$$

$$y^{[3]} = -(y^{[2]})^{\nabla}$$

$$y^{[4]} = -A^*(t)y - (y^{[3]})^{\Delta}$$

İfadelerini kullanalım.

$$Dom_{max} = \left\{ y(t) \in L_{\Delta}^2(T_1) \left| \begin{array}{l} \text{İlk üç } \Delta - \text{türevleri } T_1 \text{ de } \Delta - \text{mutlak sürekli,} \\ Y(d+) \\ \text{ve } Y(d-) \text{ tek taraflı limitleri var ve sonludur,} \\ Y(d+) = UY(d-) \text{ ve } ly \in L_{\Delta}^2(T_1) \end{array} \right. \right\}.$$

$L_{max}y = ly$ ile Dom_{max} üzerinde L_{max} maksimal operatörünü tanımlayalım.

$\forall y, z \in Dom_{max}$ için, Green formülü

$$\int_a^b (ly)(t) \overline{z(t)} \Delta t - \int_a^b y(t) \overline{(lz)(t)} \Delta t = [y, z]_b - [y, z]_a \quad (3.2)$$

ile tanımlanır. Burada

$$[y, z]_t := y^{[0]}(t) \bar{z}^{[3]}(t) - y^{[3]}(t) \bar{z}^{[0]}(t) + y^{[1]}(t) \bar{z}^{[2]}(t) - y^{[2]}(t) \bar{z}^{[1]}(t) \text{ ' dir.}$$

Dom_{min}

$$y^{[0]}(a) = y^{[1]}(a) = y^{[2]}(a) = y^{[3]}(a) = 0$$

$$y^{[0]}(b) = y^{[1]}(b) = y^{[2]}(b) = y^{[3]}(b) = 0$$

koşullarını sağlayan tüm $y \in Dom_{max}$ vektörlerin lineer kümesi olsun. Eğer L_{max} operatörü Dom_{min} kümesine kısıtlanırsa, L_{min} minimal operatör elde edilir. Açıktır ki $L_{min}^* = L_{max}$ ve L_{min} kapalı simetrik operatördür. Tanım 3.1. H Hilbert uzayı üzerinde bir M lineer operatörü ($D(M)$ yoğun), $Im(Mf) \geq 0, \forall f \in D(M) (Im(Mf, f) \leq 0, \forall f \in D(M))$ koşulunu sağlarsa disipatif (akretif) operatör ve uygun disipatif (akretif) genişlemeye sahip değilse maksimal disipatif (maksimal akretif) operatör olarak adlandırılır.

Tanım 3.2. H bir Hilbert uzay ve $\Phi_1, \Phi_2 : D(M) \rightarrow H$ lineer dönüşümler olsun.

1) Her $f, g \in D(M^*)$ için (Gorbachuk ve Gorbachuk, 1991).

$$(M^*f, g)_H - (f, M^*g)_H = (\Phi_1 f, \Phi_2 g)_H - (\Phi_2 f, \Phi_1 g)_H;$$

2) Keyfi $F_1, F_2 \in H$ için bir $f \in D(M^*)$ vektörü vardır öyle ki $\Phi_1 f = F_1$ ve $\Phi_2 f = F_2$ olur.

şartları sağlayan (H, Φ_1, Φ_2) üçlüsüne sınır değer uzayı denir (Gorbachuk ve Gorbachuk, 1991).

Şimdi $\Phi_1, \Phi_2 : Dom_{max} \rightarrow C^4$ lineer dönüşümleri

$$\Phi_1 y = \begin{pmatrix} -y^{[0]}(a) \\ -y^{[1]}(a) \\ y^{[0]}(b) \\ y^{[1]}(b) \end{pmatrix}, \Phi_2 y = \begin{pmatrix} y^{[3]}(b) \\ y^{[2]}(b) \\ y^{[3]}(b) \\ y^{[2]}(b) \end{pmatrix} \quad (3.3)$$

ile tanımlayalım.

Teorem 3.1. (C^4, Φ_1, Φ_2) üçlüsü L_{min} operatörünün bir sınır değer uzayıdır.

Sonuç 3.1: T, C^4 uzayında büzülme operatörü ise, L_{max} operatörünün

$$(T - I)\Phi_1 y + i(T + I)\Phi_2 y = 0 \quad (3.4)$$

veya

$$(T - I)\Phi_1 y - i(T + I)\Phi_2 y = 0 \quad (3.5)$$

koşullarını sağlayan $y \in Dom_{max}$ vektörlerinin kümesine kısıtlanışı sırasıyla L_{min} operatörünün maksimal disipatif (maksimal akretif) genişlemesidir. Tersine, L_{min} operatörünün keyfi maksimal disipatif (maksimal akretif) genişlemeleri (3.4) (3.5) biçiminde gösterilebilir. T büzülme operatörü bağıntı ile tek türlü belirlenir. Eğer (3.4) (3.5) ifadesindeki T operatörü izometrik operatör olursa L_{min} operatörünün maksimal simetrik genişlemesini, eğer T operatörü üniter olursa L_{min} operatörünün kendine eş genişlemesini verir. Sınırlı zaman skalaları üzerinde impulsif dördüncü mertebeden dinamik denklemler için sınır değer uzayı oluşturulmuştur. Bu denkleme karşılık gelen operatörler için maksimal disipatif, maksimal akretif, kendine eş genişlemeleri sınır koşulları cinsinden verilmiştir.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

TARIM, SULAK ALANLAR VE KUŞLAR ARASINDAKİ EKOLOJİK İLİŞKİ: KARATAŞ GÖLÜ'NDE NDVI DESTEKLİ BİR ANALİZ

Yasemin Özdemir¹

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Meslek Yüksekokulu, Ormancılık Bölümü, Burdur, Türkiye.

* yaseminozturk@mehmetakif.edu.tr,

05320639456

Burdur ilinin Karamanlı ilçesinde yer alan Karataş Gölü, Göller Yöresi'nin önemli sulak alanlarından biri olarak uzun yıllar boyunca göçmen kuşların beslenip ürediği bir alan olmuştur. Ancak son yıllarda, bu ekosistem hizmetleri çeşitli çevresel baskılar nedeniyle tehdit altına girmiştir. Bu çalışmanın amacı, söz konusu sulak alanın tarımsal baskı, kuraklık ve çevresel değişkenliklerle nasıl etkilendiğini; bu değişimin kuş çeşitliliği üzerindeki yansımalarını ortaya koymaktır. Çalışmada Karataş Gölü ve çevresinde Normalize Edilmiş Fark Vejetasyon İndeksi (NDVI) verileri Sentinel-2 uydu görüntülerinden türetilmiş, iklim verileri (sıcaklık, yağış) ise TerraClimate veritabanından elde edilerek mevsimsel ortalamalarla analiz edilmiştir. Sulak alanların mevsimsel bitkisel üretkenlikleri analiz edilmiş; kuş gözlemleriyle birlikte ekosistem yapısındaki değişimler incelenmiştir. Yapılan analizler, tarımsal alanların yıllar içinde artış gösterdiğini (2017-2024), sulak alan yüzeyinin ise belirgin şekilde daraldığını göstermiştir. 2021 yılında kuruyan göl alanı, 2022 yılında yeniden su tutmaya başlasa da, özellikle tarım kaynaklı kirlilik ve su yetersizliği nedeniyle eski ekolojik işlevini geri kazanamamıştır. Yaz mevsiminde, 37 kuş türü ve 3785 birey ile en yüksek kuş zenginliği kaydedilmiştir. Bu mevsimde NDVI (ortalama 0.1418) ve sıcaklık (ortalama 32.55 °C) en yüksek seviyelerdedir buna karşılık yağış en düşüktür. Sonbaharda NDVI en yüksek seviye olan ortalama 0.1482'ye ulaşmasına rağmen kuş türü sayısı yalnızca 9'dur. NDVI verisinin tek başına belirleyici olmadığı, habitat uygunluğu üzerinde başka çevresel faktörlerin de etkili olduğu tespit edilmiştir. Karataş Gölü özelinde yürütülen analizlerde, mevsimsel NDVI değerlerinin kuş tür zenginliği ve birey sayısı üzerinde önemli etkiler taşıdığı gözlemlenmiştir. NDVI (Normalized Difference Vegetation Index), özellikle bitki örtüsünün yoğunluğunu ve sağlığını yansıtan bir göstergedir ve bu bağlamda sulak alanların habitat kalitesi hakkında bilgi verir. Karataş Gölü'nün eski ekolojik işlevini yeniden kazanabilmesi için, sürdürülebilir tarım uygulamalarının benimsenmesi, su kaynaklarının planlı kullanımı ve sulak alan yönetim planlarının uygulanması gerekmektedir. NDVI ve kuş çeşitliliği gibi göstergelerin entegre edilerek kullanılması, gelecekteki sulak alan restorasyon çalışmaları için bilimsel temel oluşturacaktır. Bu çalışma, sulak alan yönetimi için NDVI ve iklimsel verilerin kuş çeşitliliği ile birlikte izlenmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Karataş Gölü, Kuş çeşitliliği, NDVI, Sulak alan, Tarımsal baskı.

PROFILE OF NEURTURIN AND PERSEPHIN IN HEMATOPOIETIC ORGANS OF POSTNATAL AND ADULT MALE RATS

Deniz Demirtaş¹, Deniz Önal², Ahmet Arman Kibar¹, Burak Gülçen¹, Hasan Çalışkan²

¹ Balıkesir University Faculty of Medicine Department of Anatomy, Balıkesir, Turkey

² Balıkesir University Faculty of Medicine Department of Physiology, Balıkesir, Turkey

Neurturin and persephin are members of the glial cell line-derived neurotrophic factor (GDNF) family (GFLs). The objective of this study was to investigate neurturin and persephin levels in liver, spleen and kidneys. 8 9-day-old and 8 70-day-old male Wistar Albino rats were used (Balıkesir University, Ethics Committee No: 2025/3-9). Rats were sacrificed under 50 mg/kg ketamine +10 mg/kg xylazine anesthesia. Liver, kidney and spleen tissues of the subjects were prepared for ELISA. Kidney persephin levels of 9-day-old rats were higher than those of 70-day-old rats ($P<0.005$). In 9-day-old rats, liver neurturin and persephin levels were significantly higher than in 70-day-old rats ($P<0,001$; $P<0,001$). In the spleen, neurturin and persephin levels of 70-day-old rats were significantly higher than 9-day-old rats ($P<0,05$; $P<0,005$). In 70-day-old rats, neurturin levels in the liver were significantly lower than those in the kidney and spleen ($P<0,0001$; $P<0,001$). In 9-day-old rats, the level of persephin in liver was significantly lower than that in kidney and spleen ($P<0,001$; $P<0,005$). In 70-day-old rats, liver and kidney persephin levels were significantly lower than those in the spleen ($P<0,0001$; $P<0,05$). Kidney development in rats continues in the postnatal period. Previous studies suggest that neurturin and persephin have a role in kidney development. In 9-day-old rats, persephin was found to be high in the kidney, which had not yet completed its development, while it was found to be low in 70-day-old adult rats, which is consistent with the findings of these studies. In rats, the liver also continues to develop during the postnatal period. Neurturin and persephin levels were lower in the liver of 70-day-old rats compared to 9-day-old rats, suggesting that they may have effects on postnatal development of the liver. There are studies showing that GFLs are associated with the development of some blood cells. There are also studies showing that neurturin is expressed in the white pulp of the spleen. The finding that both neurturin and persephin were higher in the spleen of 70-day-old rats than 9-day-old rats suggests that neurturin and persephin may play a role in the maturation and survival of B and T lymphocytes.

TOPLUM TABANLI VERİ ÜRETİMİNİN KRİZ YÖNETİMİNDE ROLÜ

Murat TATOĞLU¹

¹MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

mtatoglu@mehmetakif.edu.tr

Geleneksel afet yönetimi yaklaşımları, ağırlıklı olarak merkezi otoritelerden yönlendirilen müdahaleler üzerine kurulmuştur. Ancak günümüzde bilgi teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte, bireylerin kriz anlarında aktif veri üreticisi haline gelmesi yeni bir dönemi başlatmıştır. Toplum tabanlı veri üretimi (crowdsourcing), kriz yönetimi süreçlerinde hem müdahale hızını artırmakta hem de afet sonrası iyileştirme çalışmalarını daha etkin hale getirmektedir. Bu çalışma, bireylerden gelen verilerin afet yönetimi süreçlerine entegrasyonunu incelemekte ve toplum tabanlı veri üretiminin kriz yönetimindeki rolünü analiz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, toplum tabanlı veri üretiminin kriz yönetimi üzerindeki etkilerini ortaya koymak ve bu verilerin nasıl daha güvenli, doğru ve etkili bir şekilde kullanılabileceğine dair öneriler geliştirmektir. Çalışma, toplum kaynaklı verilerin özellikle afetin ilk 72 saati içindeki kritik müdahale süreçlerine katkısını kapsamaktadır. Ayrıca sosyal medya, mobil uygulamalar ve gönüllü haritalama gibi araçlar üzerinden veri üretim modelleri değerlendirilmektedir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, literatür taraması ve vaka analizleri yapılmıştır. Özellikle Nepal Depremi (2015) ve Türkiye’de 2023 Kahramanmaraş depremleri gibi toplum tabanlı veri kullanımının öne çıktığı örnekler incelenmiştir. Ayrıca sosyal medya platformları ve afet mobil uygulamaları üzerinden yapılan veri toplama süreçleri analiz edilmiştir. Bulguların değerlendirilmesinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada, toplum tabanlı veri üretiminin afet anında gerçek zamanlı bilgi sağlamada büyük avantajlar sunduğu görülmüştür. Ancak veri doğrulama eksiklikleri, bilgi kirliliği ve gizlilik riskleri önemli zorluklar olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bireylerin afet farkındalık düzeyinin ve dijital okuryazarlığının, üretilen verilerin kalitesini doğrudan etkilediği bulunmuştur. Toplumdan gelen verilerin müdahale ekipleri için yönlendirici olduğu, özellikle kırsal ve erişilmesi zor bölgelerde kritik bilgiler sağladığı gözlemlenmiştir. Toplum tabanlı veri üretimi, kriz yönetiminde tamamlayıcı bir unsur olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Ancak bu süreçlerin etkili olabilmesi için, bireylerin doğru ve güvenli veri üretimi konusunda önceden eğitilmesi, veri doğrulama mekanizmalarının güçlendirilmesi ve kişisel verilerin korunmasına özel önem verilmesi gerekmektedir. Gelecekte yapay zekâ ve blockchain teknolojilerinin bu süreçlerde daha etkin kullanılacağı öngörülmektedir. Etkili bir kriz yönetimi için toplum ve teknoloji entegrasyonunun artırılması kaçınılmazdır.

Anahtar kelimeler: blok zincir, büyük veri, sosyal medya ve afetler

BÜRÜNGÜZ (KAYSERİ) HALILARI

*Öğr. Gör. Dr. Zahide ŞAHİN;

Kayseri Üniversitesi Mustafa ÇIKRIKÇIOĞLU MYO El Sanatları Bölümü

zahide3801@gmail.com

Kayseri'nin doğusunda, şehre yaklaşık 30 km. uzaklıkta bulunan Büyük Bürüngüz Köyü Osmanlı döneminde Ulu Bürüngüz olarak adlandırılmaktadır (İnbaşı, 1992: 86). Koramaz Dağı'nın eteğinde yer alan bu köy 1999 yılında belediye teşkilatı kurularak Bünyan İlçesi'ne bağlanmıştır (Cömert, 2009: 279-280). Günümüzde ise Melikgazi İlçesine bağlıdır (Akçıl Harmankaya, 2019:3). Koramaz Dağı'nın eteklerinde hafif meyilli bir arazi üzerine kurulmuş olan Büyük Bürüngüz beldesi 1999 yılında belediyelik olmuştur. Bürüngüz beldesinin adının kaynakları konusunda değişik görüşler ileri sürülmüştür. Kimi kaynaklar Bürüngüz adının Prensopolis (Prenslerin sayfiye yeri) adından kaynaklanan Rumca bir ismin Türkçeleşmiş şekli olduğunu belirtmişler; kimileri ise Oğuz Türklerinin Bügdüz boyunun adını taşıdığını kaydetmişlerdir. Özellikle Osmanlı döneminde Ulu Bürüngüz ve Kiçi Bürüngüz olarak adlandırılan köyün Büyük ve Küçük Bürüngüz olmak üzere iki bölüme ayrıldığı ve Bürüngüz obasının iki ayrı bölümünü gösterdiği anlaşılmaktadır. Dokumacılık yönünden köklü bir yöre olan Kayseri'nin Bürüngüz yöresinde dokunan halılar, karakteristik özellikleriyle dikkat çekmektedir. Müslüman ve gayrimüslimler tarafından dokunan Bürüngüz halıları uzun yıllar yöre halkının hayvanlarından elde ettiği, el eğirmesi yün çözgölük, yün atkılık, yün ilmelik ipliklerle dokunmuştur. İlmelik iplikler doğal boyama yöntemiyle boyanmıştır. Bünyan halılarının popüler olmaya başlamasıyla beraber Bünyan halılarının pamuk çözgölük, pamuk atkılık ve kimyasal boyalı ilmelik iplikleri Bürüngüz halılarını da etkilemiştir ve fabrikasyon malzemeler Bürüngüz halılarında da kullanılmıştır. Bürüngüz halılarının ebatları Bünyan halıları kadar büyük değildir; kelle, taban ebatlarında halılar dokunmaz, halılar Yahyalı halıları gibi genellikle seccade, karyola ebatlarında dikdörtgen formlarda dokunmuştur. Bitkisel motifler yaygın kullanılmıştır. Yuvarlak/masa halıları alışılmışın dışındadır ve işçilik kaliteleri dikkat çekicidir. Yuvarlak masa halılarında gümüş simlerin kullanıldığı örneklerde vardır. Bürüngüz halıları günümüzde bu yörede dokunmamaktadır. Bürüngüz'den Balıkesir'in Bandırma ilçesine gidenler bu kültürü de beraberlerinde götürüp Bandırma'da da halı dokumuşlar ve Bandırma'da dokunan Bürüngüz halıları da mevcuttur. Bürüngüz halıları koleksiyonerlerin koleksiyonlarında da yer almaktadır.

WEEDS, INVASIVE AND AGGRESSIVE SPECIES IN ANTHROPOGENIC GRASSLANDS

Alka Turalija¹, Robert Kepić², Jasna Avdić²

Ph.D. Alka Turalija¹, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek, Department of Plant Production and Biotechnology, Subdepartment of Agricultural Reclamation, V. Preloga 1, Osijek. Croatia

M.S. Robert Kepić², Faculty of Agriculture and Food Science, Department of Floristry and Landscape Design, Zmaja od Bosne 8, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, doctoral student

Prof. Jasna Avdić², Faculty of Agriculture and Food Science, Department of Floristry and Landscape Design, Zmaja od Bosne 8, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Corresponding author: alka.turalija@fazos.hr

Climate change, longer dry periods, intensive and pr as well as the absence of irrigation systems in public urban green areas have caused intensive development of weeds in anthropogenic grasslands and the spread of invasive plant species. The paper presents weed plant species encountered in public green areas, an example of the city of Osijek. A total of 96 weed plant species were recorded, of which 12 are very aggressive, and the presence of 8 invasive plant species was recorded. Plant species are presented in a table according to the intensity of spread, and those that spread intensively are marked as a possible threat to the preservation of the biodiversity of anthropogenic grasslands. The paper provides instructions on environmentally acceptable methods of dealing with weed plant species in public green areas, as well as on mowing methods and other methods of preserving grasslands in urban areas.

Keywords: climate change, urban green spaces, control

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

THE IMPORTANCE OF PLANT SPECIES ALONG ROAD CHANNELS FOR BIODIVERSITY

Alka Turalija¹, Jasna Avdić²

Ph.D. Alka Turalija¹, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek, Department of Plant Production and Biotechnology,
Subdepartment of Agricultural Reclamation, V. Preloga 1, Osijek, Croatia

Prof. Jasna Avdić², Faculty of Agriculture and Food Science, Zmaja od Bosne 8, Sarajevo

Corresponding author: alka.turalija@fazos.hr

GSM: +385(0)913177777

Intensive agriculture and the exploitation and felling of forests have led to the impoverishment of biodiversity today. Canals along roads and fields, edges of forests and roads, as well as field hedges along field paths, have become oases for preserving biodiversity and the identity of the landscape of the Slavonian. This paper lists plant species that are determined along road drainage channels and canals along field paths, and in hedges that separate intensively cultivated fields from roads. The research was carried out in northeastern Croatia, and 20 locations in Slavonia were selected within intensive agriculture, each 300 meters long, shown in a matrix, and which relate to the category of plant species that grow along roads and canals and within field hedges. Infrequent mowing and the legally required sparse maintenance of canals (only two mowings per year) and areas along roads and field paths have enabled the development of 138 plant species that appear with greater or lesser coverage, depending on the location of the research. Plant species were assigned to their respective families, and the following life form designations were used (originally according to Raunkier, 1934): H – Hemicryptophyta, P – Hanerophyta, G – Geophyta, T – Therophyta, Ch – Chamaephyta, Hy – Hydrophyta. Plant species were classified according to floral elements.

Keywords: intensive agriculture, canals, roads, field hedges

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

INVENTORY OF THE DENDROFLORA AT THE PARTISAN MEMORIAL CEMETERY IN MOSTAR

Robert Kepić^{1*}, Dolores Janko², Jasna Avdić³, Alka Turalija⁴

University of Sarajevo Faculty of Agriculture and Food Sciences, Zmaja od Bosne 8, 71 000 Sarajevo – Bosnia and Herzegovina

* robert.lavandin@gmail.com

The Pontifical Athenaeum of San Anselmo, High Specialization „Architecture and Art for the Liturgy“, Piazza Cavalieri di Malta 5, 00153 Roma - Italy

University J.J. Strossmayer of Osijek Faculty of Agrobiotechnical Sciences, Vladimira Preloga 1, 31000, Osijek – Croatia

The Partisan Memorial Cemetery in Mostar represents a significant architectural and landscape ensemble, designed by the distinguished architect Bogdan Bogdanović and constructed between 1959 and 1965. It was declared a national monument in 2005. Due to wartime destruction and subsequent postwar neglect, the park complex has undergone considerable changes influenced by invasive species and a lack of maintenance. Due to the fact that no detailed inventory of the dendroflora has been conducted since 2000, this field survey and taxonomic analysis was performed in 2024 identifying 58 woody and shrub species across 32 families. The existing plant stock underscores the necessity of valorizing and preserving its biodiversity, which is why this study aims to highlight the importance of revitalizing the green spaces of the Partisan Memorial Cemetery in Mostar.

Keywords: dendroflora, landscape, architecture, park heritage

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİ İLE KUŞADASI İLÇESİNDE MEKANSAL YERLEŞİM UYGUNLUĞU ANALİZİ

Ayşe Konu Eskitoğlu¹, Nurullah Güngörmez²

¹MAKÜ, Emin Gülmez TBMYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, 15300, Burdur, Türkiye
akonu@maku.edu.tr, GSM: 05304931316

²MAKÜ, Emin Gülmez TBMYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, CBS Programı Öğrenci

Bu araştırma, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) teknolojilerinin gelişmiş analitik yeteneklerini kullanarak, Aydın ili Kuşadası ilçesi özelinde mekânsal yerleşim uygunluğunun kapsamlı bir değerlendirmesini sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada, farklı ölçek ve formatlardaki çeşitli coğrafi veri kaynakları, yüksek çözünürlüklü Sayısal Yükseklik Modeli (SYM), detaylı arazi örtüsü haritaları, bölgesel jeoloji haritaları, uzun dönemli iklim verileri ve güncel diri fay hattı envanterleri ArcGIS 10.7 yazılım ortamında bütünleştirilerek, çok boyutlu mekânsal analizler gerçekleştirilmiştir. Uygulanan metodoloji, öncelikle Sayısal Yükseklik Modeli (SYM) aracılığıyla elde edilen topografik parametrelerin (eğim ve bakı) detaylı analizini içermektedir. Bu parametreler, yerleşim birimlerinin fiziksel uygunluğunu etkileyen temel faktörler olarak kabul edilmekte ve literatürdeki yerleşim kriterleri doğrultusunda nicel olarak sınıflandırılmıştır. Vektörel formattaki arazi örtüsü verisi, farklı arazi kullanım tiplerinin yerleşim üzerindeki potansiyel etkilerini değerlendirmek amacıyla raster veri modeline dönüştürülmüştür. Bölgenin jeolojik yapısı ve zemin özelliklerinin yerleşim açısından taşıdığı önemi analiz etmek için jeoloji haritası Sayısallaştırılmış ve raster'a dönüştürülerek veri tabanına entegre edilmiştir. Ayrıca, sismik riskin değerlendirilmesi amacıyla diri fay hatlarına uygulanan tampon bölge (buffer) analizi ile potansiyel tehlike zonları mekânsal olarak belirlenmiştir. İklimsel değişkenlerin (ortalama sıcaklık ve toplam yağış) yerleşim örüntüleri üzerindeki etkisini incelemek için, alana dağıtılan sanal meteoroloji istasyonları aracılığıyla yükseklik bağımlı ampirik modeller kullanılarak tahminler yapılmış ve Kriging enterpolasyon tekniği ile sürekli iklim yüzeyleri oluşturulmuştur.

Elde edilen tüm bu tematik katmanlar, çok kriterli karar verme (Multi-Criteria Decision Making - MCDM) yöntemlerinden biri olan ağırlıklı çakıştırma (Weighted Overlay) tekniği ile bir araya getirilmiştir. Bu süreçte, her bir faktörün yerleşim uygunluğu üzerindeki göreceli önemi, literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen ağırlık katsayıları ile ifade edilmiştir. Analiz sonucunda üretilen nihai yerleşim uygunluk haritası, Kuşadası ilçesindeki farklı uygunluk seviyelerine sahip bölgeleri görsel olarak haritalandırarak, gelecekteki yerleşim planlaması, doğal kaynak yönetimi ve sürdürülebilir kentsel gelişim stratejileri için bilimsel bir temel oluşturmaktadır.

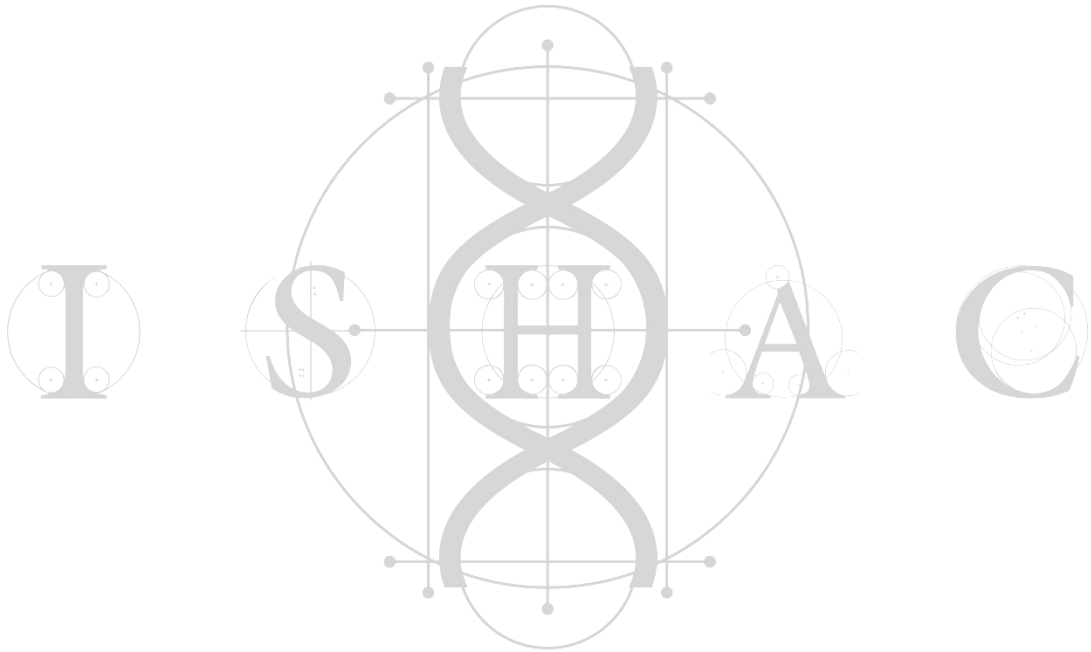
Anahtar Kelimeler: Yerleşime Uygunluk Analizi, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Kuşadası

MERİÇ NEHRİ (EDİRNE) ÜZERİNE KURULAN HİDROELEKTRİK SANTRALİNİN DRIFT ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ÖN ÇALIŞMA

Birsen GÜRŞEN CİBİK, Belgin ELİPEK
Trakya Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü EDİRNE

Akarsularda canlı ve cansız materyalin sürüklenmesine bağlı olarak gelişen ve önemli bir canlı popülasyonu barındırarak ekosistem işleyişinde rol alan DRIFT (Downstream Responce to Improved Flow Transformations), sucul ekosistemlerin doğal işleyişine yapılan müdahalelerden etkilenme potansiyeline sahiptir. Organizmaların olumsuz koşullardan kaçmasını ve onlara yeni yaşam alanlarına yerleşme potansiyeli veren sürüklenme yapısı, özellikle akarsular üzerine kurulan baraj ve benzeri yapılardan etkilenir. Bu çalışmada, Meriç Nehri üzerinde kurulan ve yapımı Haziran 2023 yılında tamamlanmış olan 61 metre uzunluğunda lastik savaklı hidroelektrik santralının, DRIF popülasyonu üzerindeki etkilerinin taksonomik açıdan incelenmesi amaçlandı. Çalışmada elde edilen veriler, hem barajın DRIFT üzerindeki etkileri hem de barajın akarsu ekosistemi üzerindeki etkileri açısından değerlendirildi. Çalışmanın amacı doğrultusunda, Meriç Nehri üzerinden hidroelektrik santral öncesi (Meriç istasyonu) ve sonrası (Nato istasyonu) olmak üzere belirlenen toplam 2 istasyondan 2025 yılı kış ve ilkbahar dönemlerinde örneklenen DRIFT materyali içerisindeki omurgasız gruplar değerlendirildi. Her iki istasyonda eş zamanlı olarak kurulan 60 cm genişlik 110 cm yükseklik sahip örnekleyiciler 90 derece açıyla ağız açıklıkları akıntının ters yönüne gelecek şekilde suya yerleştirildi ve 1 saat bekleme süresinin ardından çıkarılarak kepçe haznesine giren materyal elek serilerinden geçirilerek içlerinde %70 etanol bulunan 250 cclik polyetilen şişelere alınarak etiketlendi ve teşhis edilmek üzere laboratuvara getirildi. Ayrıca, arazi çalışmaları sırasında istasyonlardaki su sıcaklığı ve akış hızı da ölçülerek kaydedildi. Çalışma neticesinde örnekleme istasyonlarında en fazla rastlanan bireylerin böceklere ait olduğu (Chironomidae, Ephemeroptera, Hemiptera, Coleoptera, Odonata) tespit edilirken, diğer omurgasız gruplarına ait bireylere (*Daphnia* sp., *Cyclops* sp., *Collembola* sp. ve az sayıda Acaridae, Oligochaeta, Mysidacea, Gastropoda ve Bivalvia) daha az oranda rastlandı. Santral öncesi istasyonda daha fazla türe ve türe ait bireylere rastlanırken, santral sonrası istasyonda FPOM üzerinden beslenen, pupalaşan ve/veya diurnal hareket yapan grupların birey sayısında azalma olduğu tespit edildi. Ayrıca, istasyonlarda ölçülen akıntı hızlarının santral öncesi istasyonda oldukça düşük (0,01 m/sn) olduğu gözlenirken, santral sonrası istasyonda ise yüksek hızda (0,3 m/sn) olduğu tespit edildi. Sıcaklık değerlerinin de santral öncesinde santral sonrasına göre en az 1°C daha yüksek olduğu belirlendi. Çalışmanın sonunda, literatürde de belirtildiği gibi, baraj gibi akarsu kesintisine sebep olan faaliyetlerin özellikle sürüklenen bentik omurgasız yoğunluğu üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu belirlendi. Meriç Nehri üzerinde kurulan santral öncesi istasyonda tespit edilen

omurgasızların durgun sulara daha iyi adapte olan ve çevresel değişkenlere daha toleranslı taksonlar olduğu tespit edildi. Özellikle santralin üst bölgesinde Meriç Nehri'nin akışkan özelliğinin bozulduğu ve bunun da ekosistem yapısına etki ettiği gözlemlendi. Santral öncesi su kütlesinin durgun su özelliğini kazanmaya başlamasıyla birlikte, lotik ekosistemden ziyade, lentik ekosisteme uyumlu türlerin artacak olduğu öngörüldü.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

PHYTOCHEMISTRY OF *TEUCRIUM POLIUM* L. SUBSP. *POLIUM* GROWING WILD IN ISPARTA AND BURDUR

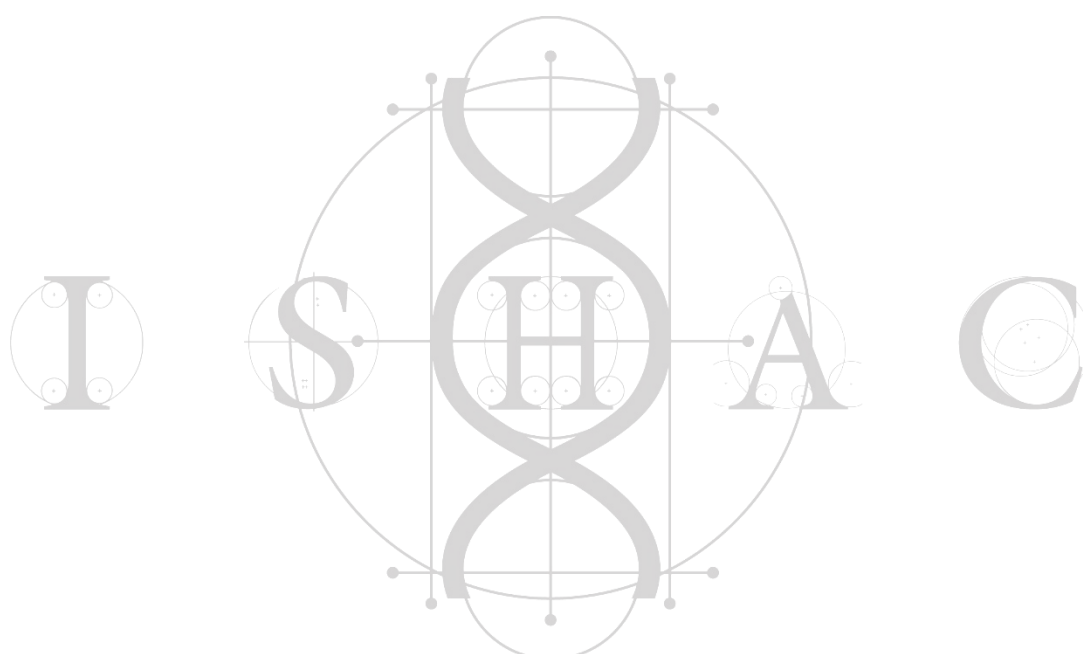
EBRU HATICE TIGLI KAYTANLIOGLU^{*1}, HÜSEYİN FAKIR²

^{1,2} Isparta University of Applied Sciences, Faculty of Forestry, Department of Forestry Engineering, Isparta - Türkiye

^{*}Corresponding author: ebrukaytanlioglu@isparta.edu.tr

The aim of this study is to investigate the influence of environmental factors on the chemical composition of *Teucrium polium* L. subsp. *polium* (commonly known as acıyavşan) by comparing the chemical properties of samples collected from two distinct natural habitats. In this context, the volatile oil profile, phenolic compounds, and other bioactive constituents of the plant were identified and quantified, and the variations in these compounds under different geographical conditions were examined. The study seeks to elucidate the diversity of chemical constituents in *T. polium* across different regions and to determine how this diversity is affected by environmental factors. Leaf and flower samples of *Teucrium polium* subsp. *polium* were collected during the flowering period from their natural habitats in two different provinces (Burdur and Isparta) and transported to the laboratory. The samples were dried at room temperature, and the analysis of volatile compounds was performed using the Headspace Solid-Phase Microextraction (HS-SPME) technique. Volatile constituents were identified using a Gas Chromatography–Mass Spectrometry (GC-MS) system, and each analysis was conducted in triplicate to ensure accuracy of the results. Antioxidant capacity assays were carried out using the DPPH and CUPRAC methods. The DPPH method was employed to assess antiradical activity by measuring the absorbance at 517 nm after adding DPPH to the samples. The CUPRAC method was used to determine the copper-reducing capacity, with the absorbance measured at 450 nm and the results expressed in Trolox equivalents. Additionally, a phenolic compound analysis was performed to identify and quantify the phenolic constituents present in the samples. In this study, the major volatile compounds identified in the Isparta region were β -Myrcene (17.84%), α -Thujene (9.57%), and Sabinene (8.87%), whereas in the Burdur region, the dominant compounds were β -Myrcene (14.31%), Sabinene (9.28%), and trans- β -Farnesene (8.05%). Differences in the levels of phenolic compounds and antioxidant activities (as measured by DPPH and CUPRAC assays) between the Burdur and Isparta sample groups were analyzed using an independent samples t-test. The obtained results showed t-statistics of 1.73, 31.178, and -1.682 for phenolic compound content, DPPH, and CUPRAC values, respectively, with corresponding p-values of 0.159, <0.001, and 0.133. These findings indicate that there was no statistically significant difference in the mean levels of phenolic compounds and CUPRAC values between the two regions, while a statistically significant difference was observed in DPPH values. In conclusion, this study highlights the chemical diversity of *Teucrium polium* subsp. *polium* across different geographical regions and its impact on antioxidant potential, providing valuable

insights into the plant's potential use as a pharmaceutical and food additive. The findings emphasize the importance of considering geographical origin in the cultivation and standardization processes of this valuable medicinal plant

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

ENGELLİ KADINLARIN AFET DENEYİMLERİ: ÇİFTE AYRIMCILIK VE KAPSAYICI YAKLAŞIMLAR

Eda Aras

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri enstitüsü, Sağlık ve Biyomedikal Bilimler
Tezli Yüksek Lisans Programı*

Bu çalışma, afetlerin etkilediği topluluklar içerisinde en kırılgan gruplardan biri olan engelli kadınların deneyimlerini, çifte ayrımcılık bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Hem toplumsal cinsiyet hem de engellilik temelli eşitsizlikler, engelli kadınların afet öncesi, sırası ve sonrasında daha derin sorunlar yaşamasına neden olmaktadır. Çalışmanın temel hedefi, engelli kadınların bu süreçlerde maruz kaldığı hak ihlallerini görünür kılmak, mevcut afet yönetimi politikalarının eksikliklerini ortaya koymak ve kapsayıcı yaklaşımlar doğrultusunda somut çözüm önerileri geliştirmektir. Böylece afet yönetiminde sosyal adalet temelli bir dönüşümün mümkün olup olmadığı sorgulanmaktadır. Araştırma, nitel yöntem çerçevesinde, doküman analizi yoluyla gerçekleştirilmiştir. SD. Yıldırım, M. Kadioğlu, Aİ. Çelen ve F. Gündüz gibi afet yönetimi, toplumsal cinsiyet ve engellilik konularında uzmanlaşmış akademisyenlerin çalışmaları temel alınarak, engelli kadınların afet süreçlerinde karşılaştıkları sorunlar çok boyutlu bir şekilde ele alınmıştır. Ek olarak Türkiye’de afet sonrası geçici barınma alanları, afet bilgilendirme sistemleri ve psikososyal destek hizmetleri incelenmiş, bu alanlardaki kapsayıcılık düzeyi değerlendirilmiştir. Bulgular, engelli kadınların afetlerde hem fiziksel hem de sosyal açıdan dışlandığını ortaya koymaktadır. Geçici barınma alanlarında engellilere yönelik fiziksel düzenlemeler çoğu zaman yetersiz kalmakta, kadınlara özgü hijyen, mahremiyet ve güvenlik gereksinimleri göz ardı edilmektedir. Afet bilgilendirme materyalleri çoğunlukla erişilebilir nitelikte değildir. Psikososyal destek sistemleri ise engelli kadınların özgül ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Ayrıca, afet yönetimi süreçlerinde bu grubun karar alma mekanizmalarına dâhil edilmediği; veri toplama ve izleme sistemlerinin ise engelli kadınları ayrı bir kategori olarak değerlendirmedeği görülmüştür. Bu durum, politika geliştirme süreçlerinde bu grubun temsilini sınırlamaktadır. Afet yönetimi politikalarının eşitlikçi ve kapsayıcı hale gelmesi için engelli kadınların özgül ihtiyaçlarının tanınması ve bu ihtiyaçlara cevap verecek bütüncül stratejilerin geliştirilmesi elzemdir. Katılımcı planlama süreçleri, erişilebilir bilgi altyapıları, toplumsal cinsiyete duyarlı hizmetler ve ayrımcılığı önleyici eğitim programları, kapsayıcı bir afet yönetimi için kritik önemdedir. Bu çalışma, engelli kadınların afet deneyimlerine dair farkındalık yaratmakta ve karar vericilere yönelik uygulanabilir politika önerileri sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Engelli kadınlar, Afet yönetimi, Çifte ayrımcılık, Toplumsal cinsiyet, Kapsayıcılık, Erişilebilirlik.

BİYOLOJİK MÜCADELEDE DRONE KULLANIMI VE SON GELİŞMELER

Fatma IŞIK GÜLSOY¹, Prof. Dr. İsmail KARACA²
Bornova Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-İZMİR¹
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi²-İSPARTA²
fatma.isik@tarimorman.gov.tr¹

Biyolojik mücadelede drone kullanımı, tarımsal zararlıların yönetiminde çevre dostu ve sürdürülebilir bir yaklaşım sunmaktadır. Son yıllarda bu teknolojinin gelişmesi, bu etmenlerin hedef alanlara daha etkili bir şekilde salınmasını sağlayabileceği düşünülmektedir. Geniş alanları hızlı bir şekilde kapsaması, hedef alanlara yüksek doğrulukla ulaşması ve kimyasal pestisit kullanımını azaltarak çevreye zarar verme riskini azaltması biyolojik mücadele etmenlerinin salımını kolaylaştırmaktadır. Bazı ilerlemeler kaydedilmiş olmasına rağmen, Biyolojik etmenler için drone uygulama parametreleri üzerine daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Bu yeni teknolojinin avantaj sağlayan durumlarının yanında dezavantajlarının da olduğu unutulmamalıdır. Biyolojik mücadele ile ilgili daha çok araştırmanın yapılarak detaylı verilerin elde edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Biyolojik mücadele, drone.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

ATÖLYEDEN ARAYÜZE: SANATSAL ARAŞTIRMADA RESEARCH CATALOGUE (RC) VERİTABANI ÖRNEĞİ

Doç. Kutlu GÜRELLİ
T.C. Mardin Artuklu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü
kutlugurelli@artuklu.edu.tr – 0 (532) 3740720

Bu bildiri, modern öncesi dönemden günümüze kadar bilginin biçim, mekân ve yöntemlerinin geçirdiği dönüşümleri ele alarak, bu dönüşümün sanat eğitimi üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle atölye derslerinin tarihsel rolü ile çağdaş dijital araştırma platformları arasındaki ilişki irdelenmektedir. Bildirinin temel odağı, sanatsal araştırmanın hem içerik hem biçim olarak görünürlük kazandığı dijital bir altyapı olan **Research Catalogue (RC)** veritabanı platformunun teknik ve kavramsal bir çözümlemesini sunmaktır. Değişen teknolojiler ışığında, fiziki ve duysal bilginin merkezi önemde kullanıldığı ve açığa çıkartıldığı atölye eğitimi sürecinde söz konusu dijital derleyici/arşiv/sergileme uygulamalarının potansiyeli ele alınmaktadır. Tarihsel bir iz sürme yöntemi ile bilginin mekânsallaşma biçimleri, *Wunderkammer*, *studiolo*, ansiklopedi, kütüphane sistemleri ve müze gibi örnekler üzerinden değerlendirilmiştir. Sanat eğitimi bağlamında atölye pratiğinin kavramsal sanat sonrası geçirdiği metodolojik kırılmalar irdelenmiştir. Research Catalogue (RC) platformu ise bu bağlamda dijital arayüzün epistemolojik bir özneye nasıl dönüştüğünü ortaya çıkarmak amacıyla, gözlem ve doğrudan tecrübeye dayalı nitel yaklaşımla özgün eleştiriye dayalı bir deneme formu bağlamında çözümlenmiştir. Araştırma, RC'nin yalnızca bir içerik sunum aracı değil, aynı zamanda sanatın kendine özgü çoğul bilgisel yönünü açığa çıkaran bir haritalama pratiği sunma potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Geleneksel akademik yayının doğrusal anlatım yapısına karşın RC, kullanıcıya yönsüz, hiper-metin temelli bir okuma deneyimi sunmakta, bu yönüyle Roland Barthes'ın *corpus* kavramını anımsatan, dijital bir tez-öncesi, kaynak arşiv formuna yaklaşmaktadır. Söz konusu yapının sanatta lisansüstü çalışmalar ve sanatçı-akademişyenlerin akademik faaliyeti olarak yayınlarının ekinde bir özelleştirilmiş, “faaliyete özel arşiv” olarak kullanılmasının sanatta akademik faaliyetin niteliğini ve anlaşılabilirliğini artıracakı düşünülmektedir. RC, sanat eğitimi ve araştırması alanında klasik bilgi mimarilerini dönüştüren, kullanıcıyı üretici konuma yerleştiren bir pedagojik araç olarak değerlendirilebilir. Bilginin güncel dijital formlarına sanatsal katkı sağlayan bu platform, sanatsal araştırmayı hem yöntem hem sonuç olarak görünür ve meşru kılmaktadır. Yapının, akademik faaliyet olarak sanatsal araştırmanın biçimlendirilmesi, ölçme ve değerlendirmeye uygun hale getirilmesinde olumlu katkı sunabileceği görülmüştür.

STABILITY AND NUMERICAL ANALYSIS OF A VACCINATION AND QUARANTINE BASED MATHEMATICAL MODEL FOR MONKEYPOX

Mehmet KOCABIYIK

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Mathematics, Burdur, Turkey.
mkocabiyik@mehmetakif.edu.tr

Abdulkadir ŞAN,

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Mathematics, Burdur, Turkey.
eskadir1159@icloud.com

Monkeypox is a zoonotic disease caused by a double-stranded DNA virus. Human transmission of the disease typically occurs through contact with infected animals or through close, often sexual, contact and respiratory routes. The diagnosis of monkeypox is complicated by the significant similarity of its clinical symptoms to those of other diseases, necessitating additional diagnostic methods. As the number of cases of monkeypox rises, particularly in underdeveloped and developing countries, the virus is emerging as a serious global public health threat. This situation calls for the implementation of effective control strategies.

Mathematical modelling is a structural tool that is utilized in the field of epidemiology for the purpose of understanding disease dynamics, forecasting outbreaks, and evaluating the effectiveness of intervention strategies. These models play a critical role in simulating the complex progression of disease and in analyzing the impact of public health measures such as vaccination, quarantine, and hospitalization.

In this study, a novel mathematical model was developed to simultaneously examine the combined effects of quarantine and vaccination strategies on the spread of monkeypox. The model presents a comprehensive compartmental structure that incorporates vaccinated individuals, quarantined cases, and hospitalized patients within a single system: SVEIQHR (Susceptible, Vaccinated, Exposed, Infected, Quarantined, Hospitalized, Recovered). This integrated approach enhances the model's realism and applicability by combining elements that are often studied separately in previous works. The model's behavior was analyzed using numerical methods such as the next-generation matrix method for determining the basic reproduction number and equilibrium points, as well as eigenvalue-based stability analysis. The numerical simulations were performed using the Runge-Kutta method and supported by tabulated and graphical representations across a range of time intervals. This study makes a novel contribution to existing literature by demonstrating that multiple intervention strategies can be evaluated within a unified model structure. In subsequent studies, the model will be enhanced through the incorporation of additional population subgroups, including asymptomatic, pre-symptomatic, and treated individuals. This study aims to evaluate the simultaneous impact of vaccination and quarantine strategies on the spread of monkeypox through the development of a comprehensive mathematical model. The purpose is to contribute to epidemiological understanding and inform public health interventions by incorporating multiple control measures into a single modeling framework. A novel compartmental model

with the SVEIQHR structure (Susceptible, Vaccinated, Exposed, Infected, Quarantined, Hospitalized, Recovered) was developed to simulate the dynamics of monkeypox transmission. The basic reproduction number and equilibrium points were calculated using the next-generation matrix method. Stability analysis was conducted via eigenvalue assessment. Numerical simulations were carried out using the Runge-Kutta method, and results were presented with tables and graphs.

The model successfully integrates key intervention components—vaccination, quarantine, and hospitalization—within a single system, offering a more realistic and unified representation of the disease dynamics. The approach addresses limitations in previous models where these elements were typically analyzed separately.

The analysis showed that the combined implementation of vaccination and quarantine measures significantly influences the control of monkeypox transmission. The model's flexibility allows for adaptation to real-world data and scenarios. Future expansions could include asymptomatic, pre-symptomatic, and treated individuals to further enhance model precision and applicability.

Keywords: Mathematical modeling, Monkeypox, Numerical analysis, Stability analysis.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

ANESTHETIC AND HISTOPATHOLOGICAL EFFECT OF THYME ESSENTIAL OIL ON SOUTHERN MEDICINAL LEECH *HIRUDO VERBANA* CARENA, 1820

Merve TUNAY^{1,2*}, Emin KARATAŞ^{2,3}, Meryem TUNÇ^{2,4}, Mustafa CEYLAN^{2,3}, Özlem ÖZMEN⁵, Şerife TAŞAN⁵

¹Department of Basic Fisheries Sciences, Institute of Postgraduate Education, Isparta University of Applied Sciences, Isparta, Türkiye

²Medicinal Leech Application and Research Center, Isparta University of Applied Sciences, Isparta, Türkiye

³Faculty of Eğirdir Fisheries, Isparta University of Applied Sciences, Isparta, Türkiye

⁴Department of Biology, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Süleyman Demirel University, Isparta, Türkiye

⁵Department of Pathology, Faculty of Veterinary Medicine, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Türkiye

This study aimed to evaluate the anesthetic effects of thyme essential oil to establish a standardized and reliable methodology for body length measurement and external examination in southern medicinal leech *Hirudo verbana* Carena, 1820. Thyme oil, obtained from a private company, was diluted at a ratio of 1:10 with ethanol. Experimental groups were exposed to thyme oil at concentrations of 25 mg/L, 50 mg/L, 100 mg/L, 200 mg/L, and 400 mg/L. Phenoxyethanol, used as a control, was administered at 2.5 mg/L. Individual leeches were placed in 1-liter jars containing the respective concentrations of the anesthetic agents. Anesthetic progression was assessed in five distinct stages: light sedation, deep sedation, light anesthesia, deep anesthesia, and recovery. Histological examinations were conducted using standard protocols. Significant differences were observed among treatment groups in terms of sedation and anesthesia stages ($P < 0.05$). While sedation was achieved at 25–200 mg/L concentrations of thyme oil, leeches in these groups failed to progress to the anesthetic stages. At the 400 mg/L concentration, all leeches reached anesthesia but died prior to recovery. Vomiting and penile prolapse were recorded in leeches exposed to 200 mg/L and 400 mg/L. In contrast, leeches in the phenoxyethanol (control) group successfully completed all stages from sedation to full recovery, with no mortality or abnormal reactions observed. Histologically, control leeches and those not exposed to any anesthetic displayed normal epidermal and structural integrity. In contrast, those in the 200 mg/L and 400 mg/L thyme oil groups exhibited disrupted epidermal architecture and irregular or flattened skin folds. This study concludes that thyme essential oil is not a suitable anesthetic agent for medicinal leeches due to associated mortality and adverse effects at certain concentrations. This study is derived from the project entitled “Determination of the Anesthetic Effect of Thyme Essential Oil on the Southern Medicinal Leech (*Hirudo verbana* Carena, 1820)”, supported by The Scientific and Technological Research Council of Türkiye under project type 2209/A.

Key Words: Sedation, recovery phase, phenoxy ethanol, mortality, epidermal disruption.

HAVACILIK KAZALARINDA İNSAN FAKTÖRÜ: TENERİFE KAZASI ÜZERİNE HFACS MODELİ TEMELLİ BİR İNCELEME

Mine DEĞİRMENCİOĞLU¹

Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri, Burdur, Turkey.

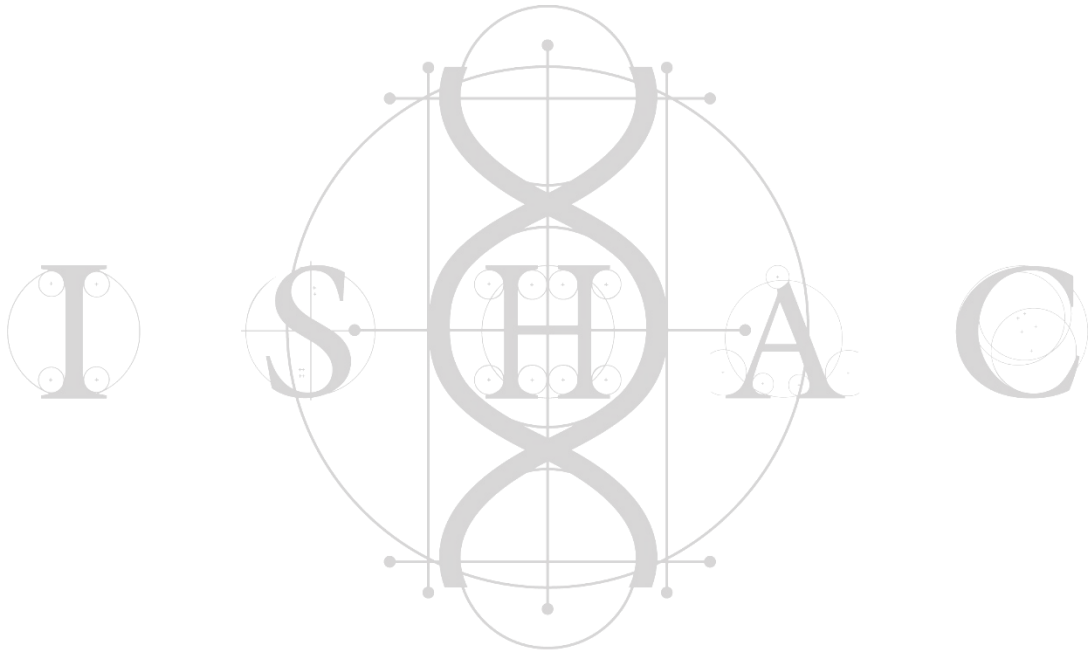
mdegirmencioğlu@mehmetakif.edu.tr, 5352509651

¹ Öğr. Gör. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri

Örgütlerde hatalar ile karşılaşma olasılığı her zaman mümkün olmakla birlikte, hata yapma sıklığı örgütün faaliyet gösterdiği sektöre göre değişiklik gösterebilmektedir. Özellikle hizmet sektöründe, insan faktörüne yoğun biçimde dayanan havacılık sektörü - havayolu işletmeleri, yer hizmeti şirketleri ya da uçak bakım kuruluşları gibi - hata olasılığının yüksek olduğu bir alan olarak öne çıkmaktadır. Çünkü havacılık sektörü, büyük, karmaşık ve çok bileşenli yapısıyla sistemin farklı unsurlarının birbirleri üzerinde karşılıklı etkileşim yarattığı bir yapı sergilemekte iken insan faktörü bu yapının en hassas ve hataya en açık bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan, havacılık sektöründe insan hataları, emniyeti azaltması ve kazalar ile can kayıplarına yol açması açısından örgütler için son derece ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Nitekim Ulusal Ulaşım Emniyet Kurulu (National Transportation Safety Board - NTSB) tarafından yayımlanan uçak kaza raporları, insan hatalarının kazalara neden olan faktörler arasında yaklaşık %80 oranında etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, havacılık emniyetinin artırılabilmesi için insan hataların çok katmanlı neden-sonuç ilişkileri çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Bu çalışma, insan hatalarının sistematik analizinde etkin bir araç olan İnsan Faktörleri Analiz ve Sınıflandırma Sistemi (Human Factors Analysis and Classification System - HFACS) modeli çerçevesinde yürütülmekte olup, 1977 yılında meydana gelen ve 583 kişinin yaşamını yitirdiği Tenerife Havalimanı Kazasını derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, yalnızca bireysel hataların sonuçlarını değil, bu hataların oluşumuna yol açan bağlamsal ve faktörleri de irdeleyerek, havacılık emniyetinin sürdürülebilir şekilde nasıl geliştirilebileceğine dair çıkarımlar sunmayı hedeflemektedir. Böylelikle, kazaların önlenmesinde bireysel hataların cezalandırılmasına dayalı yaklaşımlar yerine, sistemik eksikliklerin ortadan kaldırılmasını esas alan bütüncül bir perspektifin önemi vurgulanmaktadır. Araştırmada nitel bir yöntem benimsenmiş olup, veri toplama tekniği olarak doküman analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (International Civil Aviation Organization - ICAO) tarafından yayımlanan Tenerife kazasına ilişkin resmi kaza raporu ile İnsan Faktörleri Analiz ve Sınıflandırma Sistemi (HFACS) modeline yönelik akademik çalışmalar incelenmiştir. Elde edilen veriler, HFACS modelinin dört ana seviyesi - emniyetsiz eylemler, emniyetsiz eylemlere zemin hazırlayan koşullar, emniyetsiz gözetim ya da denetim ve örgütsel etkiler - çerçevesinde sistematik biçimde analiz edilmiştir. Analiz bulguları, söz konusu kazanın yalnızca kaptan pilotun kuleden kalkış izni almadan harekete geçmesiyle açıklanamayacağını ortaya koymaktadır. Sis nedeniyle azalan görüş mesafesi, hava trafik

kontrolörleri ile kokpit arasındaki iletişim aksaklıkları, operasyonel zaman baskısı ve örgütsel eksiklikler gibi çeşitli faktörlerin birleşerek zincirleme bir şekilde kazaya neden olduğu belirlenmiştir. HFACS modeli çerçevesinde yapılan değerlendirmeler, emniyetsiz gözetim ve örgütsel etkilerin kazanın oluşumunda kritik rol oynadığı göstermektedir. Sonuç olarak, havacılık kazalarının önlenmesi için yalnızca bireysel hatalara odaklanmak yeterli olmayıp, sistemde var olan yapısal zayıflıkların proaktif şekilde tanımlanarak ortadan kaldırılması gerektiği açıkça ortaya konulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Havacılık Emniyeti, İnsan Hataları, HFACS Modeli.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

GIS MAPPING OF EARTHQUAKE INTENSITIES IN THE AEGEAN SEA AND SURROUNDINGS

¹Mukadder Ateş, ²Ayşe Konu Eskitoğlu

¹MAKÜ, Emin Gülmez TBMYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, CBS Programı Öğrenci
mukadderates0707@gmail.com GSM:05526067262

²MAKÜ, Emin Gülmez TBMYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, 15300, Burdur, Türkiye

This study aims to investigate the spatial distribution of earthquakes in and around the Aegean Sea and their relationship with geologic structures in the region using Geographic Information Systems (GIS). The study area covers a wide geodynamic region starting from the Gulf of Izmir, covering the coasts of Aydın and Muğla, extending to the Fethiye-Kaş line and including Santorini Island. The surface morphology of the region is based on the Digital Elevation Model (DEM) in the analysis process conducted through ArcMap 10.7 software. Up-to-date and comprehensive data sets of seismic events were compiled from various seismic databases and transferred to ArcMap environment and spatial visualization techniques were applied. Symbological classification and color coding of earthquakes according to their magnitudes and spatial distribution of seismic intensity have been clarified. In addition, in order to analyze the temporal evolution of seismic activity, earthquake data were visualized as separate layers in different temporal periods (last 10 years, last 1 year, last 1 month and last 1 week) and the changes in regional seismic activity over time were comparatively evaluated.

Considering that earthquakes are highly concentrated not only on land but also on the seafloor, a bathymetry map of the study area was created and hillshade analysis was applied to emphasize submarine relief topographic features. Contour lines were generated to examine depth variations in more detail, and a new raster surface was created by mathematically linking slope data with bathymetry depth data to analyze the submarine slope distribution. the datasets generated from these data were evaluated together to reveal the interaction of seismic activity and morphological structures. In addition, the distances between important settlement centers on the Aegean coast and Santorini Island were calculated and the impact of this geographical relationship on the possible seismic risk was discussed. With the processing of terrestrial and marine active fault lines in a GIS environment, all analysis layers are presented in an integrated map composition, providing a detailed spatial and visual assessment of the seismic risk in the Aegean Sea.

Keywords: Seismic Activity, Geographic Information Systems (GIS), Aegean Sea Earthquakes

TÜRKİYE'NİN BAZI KANSER TÜRLERİNE GÖRE OECD ÜLKELERİ ARASINDAKİ YERİ: ULUSLARARASI KANSER ARAŞTIRMA AJANSI 2022 VERİLERİYLE BİR DEĞERLENDİRME

Tuncay Polat¹

¹Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi/Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Erzincan, Türkiye
e-mail: tuncapolat04@gmail.com

Bu çalışma, Türkiye'deki bazı yaygın kanser türlerinin insidans ve mortalite oranlarını Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) 2022 verileri ışığında OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) ülkeleriyle karşılaştırarak Türkiye'nin bu kanser türlerindeki mevcut durumunu ve göreceli konumunu belirlemeyi amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular, Türkiye'nin kanser kontrol stratejileri ve halk sağlığı politikaları için önemli çıkarımlar sunmayı hedeflemektedir. Bu kesitsel çalışmada, IARC'nin GLOBOCAN 2022 veri tabanından elde edilen yaşa göre standardize edilmiş insidans ve mortalite oranları kullanılmıştır. Türkiye'deki en sık görülen kanser türlerinden akciğer, meme, kolorektal, pankreas, prostat, mesane, karaciğer ve serviks kanserleri seçilerek, bu kanser türlerine ait Türkiye'ye özgü veriler OECD üyesi ülkelerin ortalama ve bireysel değerleriyle karşılaştırılmıştır. İstatistiksel analizler, tanımlayıcı istatistikler ve grafiksel gösterimler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Ülkeler arasındaki farklılıkları görselleştirmek için karşılaştırmalı grafikler kullanılmıştır. IARC 2022 verilerine göre, Türkiye'de akciğer kanseri insidansı ve mortalitesi OECD ortalamasının üzerinde seyretmektedir. Meme kanseri insidansı OECD ortalamasına yakinken, mortalite oranları bazı OECD ülkelerine kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Kolorektal kanser insidansı OECD ortalamasına yakın bir değer gösterirken, prostat kanseri insidansı bazı OECD ülkelerine göre daha düşüktür ancak mortalite oranları dikkat çekicidir. Pankreas kanserinin OECD ülkeleri arasında orta sıralarda olduğu ve erkeklerde kadınlara göre insidans ve mortalitesinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Mesane ve karaciğer kanserlerinde erkeklerde kadınlara göre daha yüksek mortalite ve insidans oranları görülse de OECD ülkeleri arasında orta sıralarda yer almaktadır. Serviks kanserinin ise hem insidans hem de mortalitesi OECD ülkeleri arasında alt sıralarda yer alan ülkelere daha yakın yer almaktadır. Genel olarak, Türkiye'nin incelenen bazı kanser türlerinde OECD ülkeleri arasında farklı bir profil sergilediği gözlemlenmiştir. Bu çalışma, Türkiye'nin bazı yaygın kanser türlerinde OECD ülkelerine kıyasla önemli farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle akciğer kanserindeki yüksek insidans ve mortalite oranları ile meme ve prostat kanserlerindeki mortalite fazlalığı, bu alanlara yönelik daha etkili önleme, erken teşhis ve tedavi stratejilerinin geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Elde edilen bulgular, Türkiye'nin kanser kontrol programlarının uluslararası karşılaştırmalar ışığında yeniden değerlendirilmesine ve iyileştirilmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Kanser türleri, OECD ve Türkiye, Karşılaştırma, Değerlendirme

ATMOSFERİK KOŞULLARDA HİBRİT İZOLASYONLA B-SİC SERAMİĞİ ÜRETİMİ: DÜŞÜK MALİYETLİ BİR SİNERLEME YAKLAŞIMI

Yasemin Gülce¹, Selda Topçu Şendoğdular¹, Levent Şendoğdular¹

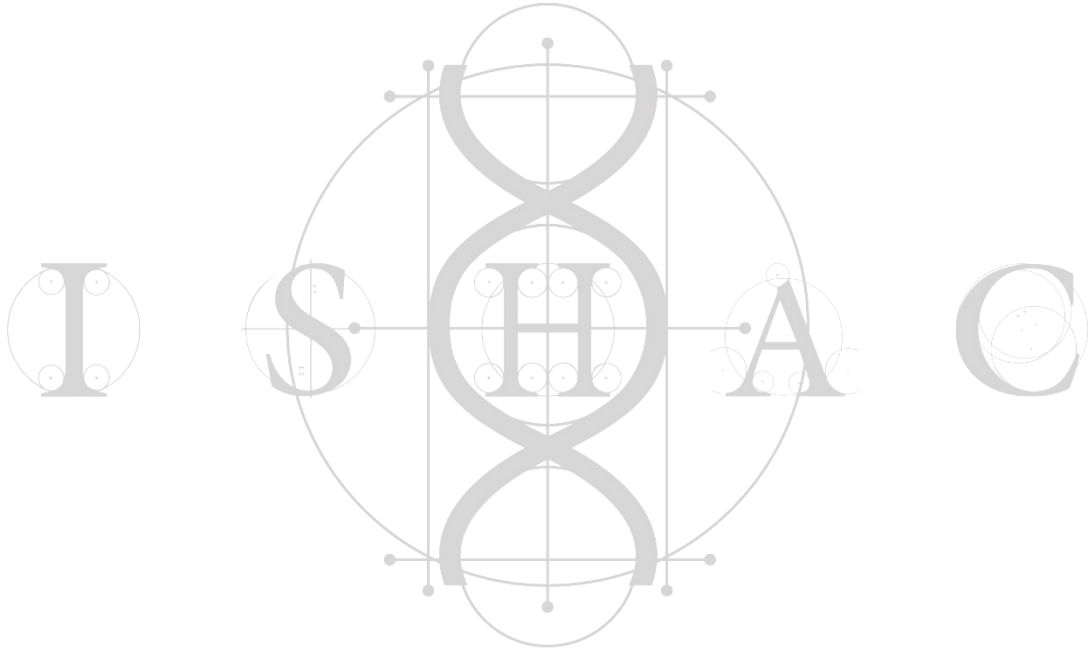
¹Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Malzeme Bilimi ve Mühendisliği ABD, Kayseri, Türkiye

Silisyum karbür (SiC), yüksek sıcaklık dayanımı ve aşınma direnci ile birlikte göstermiş olduğu üstün korozyon direnci sayesinde gelişmiş seramik uygulamalarında geniş kullanım alanı bulmaktadır. Ancak geleneksel üretim yöntemleri ile SiC sentezlenebilmesi için yüksek sıcaklık ve inert atmosfer sağlayacak alt yapı ihtiyacı bulunmaktadır. İlgili altyapı yatırımları hem yüksek maliyetli hem de sürdürülebilirlik açısından dezavantajlıdır. Bu çalışmanın amacı, atmosferik koşullarda uygulanabilir, aynı zamanda enerji verimliliği yüksek bir sinterleme yöntemi geliştirerek, β -SiC üretimini ekonomik ve çevreci bir boyuta taşımaktır.

Çalışmada kuvars tozu (SiO_2) ve aktif karbon, belirli stokiometrik oranlarda karıştırılmış ve bağlayıcı olarak PVA ilave edilmiştir. Karışıma ağırlıkça %35 oranında su eklenerek bilyalı değirmende karıştırılmıştır. Homojen karışım %5 nem oranına ulaşana kadar etüv fırında kurutulmuştur. Ardından karışım homojen dağılım ve pres öncesi tane boyut kontrolü için elekten geçirildikten sonra hidrolik preste 150 MPa basınç altında silindirik ($30 \text{ mm} \times 10 \text{ mm}$) numuneler şeklinde plastik şekillendirilmiştir. Numunelerin atmosferik fırın içerisinde sinterlenmesi aşamasında meydana gelebilecek oksidasyonu minimize etmek amacıyla grafit (kurban plakası) ve mullitten (boru tipi kafes) oluşacak şekilde tasarlanan hibrit izolasyon sistemi kullanılarak kül fırınında 1350°C – 1550°C sıcaklık aralığında, 1-6 saat sürelerle sinterleme işlemi gerçekleştirilmiştir. Yapısal karakterizasyon XRD analizleriyle, fiziksel özellikler porozimetre ve mekanik dayanım testleri ile değerlendirilmiştir. XRD analizleri, 1350°C 'de β -SiC oluştuğunu göstermiştir. 1500°C ve üzerindeki sinterleme sıcaklıklarında kristallik artarken, artık SiO_2 pikleri azalmış; bu da reaksiyon verimliliğinin arttığını göstermiştir. Artan sinterleme süresi de β -SiC piklerinde olumlu etki göstermiştir.

En iyi mekanik özellikler, 1500°C 'de 3 saat sinterlenen numunelerde 2.25 MPa basma dayanımı ile elde edilmiştir. 1550°C 'de ise gözeneklilik artışı nedeniyle mekanik özelliklerde düşüş gözlemlenmiştir. Arşimet testleriyle sinterleme sıcaklığı ve süresinin artmasıyla gözenekliliğin artışı teyit edilmiştir. Atmosferik koşullarda gerçekleştirilen bu düşük maliyetli sinterleme yaklaşımı, vakum fırını gibi özel ekipmanlara ihtiyaç duymaksızın β -SiC üretimini mümkün kılmıştır. Hibrit izolasyon sistemi sayesinde karbon kayıpları en aza indirilmiş, oksidasyon etkili biçimde bastırılmıştır. Atmosferik koşullarda çalışılmasının sonucu olarak gözenekli bir yapı elde edilmiştir. Poröz yapıli SiC malzemelerin filtreleme, kataliz taşıyıcılığı ve yüksek sıcaklık izolasyon uygulamalarında potansiyel kullanımı göz önünde bulundurulduğunda, bu yöntem, SiC seramiklerinin hem laboratuvar hem de endüstriyel ölçekte daha sürdürülebilir bir şekilde üretilmesine olanak sunmaktadır. Bu yöntem sayesinde toz SiC yardımıyla plastik şekillendirme işlemi için ikinci bir pişirmeye

gerek kalmadığı için tek pişirimde nihai ürün elde edilebilmektedir. Bu nedenle geliştirilen teknik geleneksel yöntemlere kıyasla daha yüksek enerji verimliliğine sahiptir.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

ÜNİVERSİTELERDE ACİL DURUM VE AFET YÖNETİMİ İLE SİVİL SAVUNMA VE İTFAİYECİLİK BÖLÜMLERİNDE ORMAN YANGILARI DERSİ VERİLİYOR MU?

Aygül DOĞAN

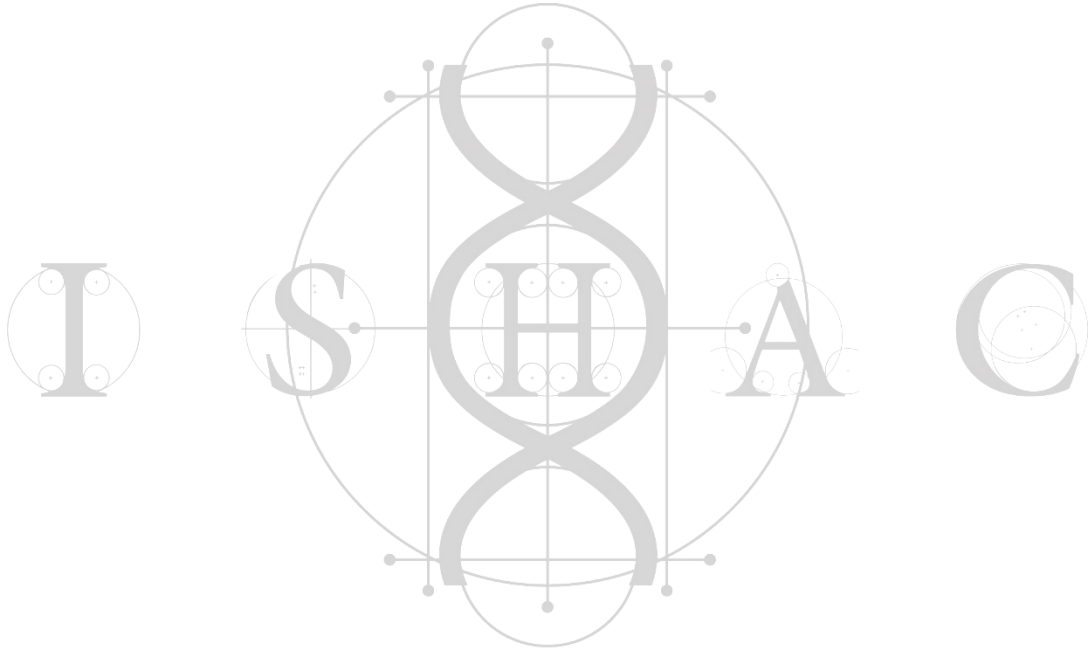
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi , Altınyayla Mehmet Tuğrul Güvenlik Hizmetleri Meslek Yüksekokulu , Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü , Acil Durum ve Afet Yönetimi Programı, Burdur, Türkiye
ayguldogan015@gmail.com

Türkiye’deki üniversitelerin acil durum ve afet yönetimi, sivil savunma ve itfaiyecilik bölümlerinin yükseköğretim programlarında orman yangınları ile ilgili derslerin ve konuların müfredat analizlerin elde edilen veriler ışığında orman yangınları eğitiminin yeterliliği ve geliştirilmesi gereken yönleri ortaya konulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Doğal Afet , Orman Yangını, İtfaiyecilik Eğitimi

Orman Yangınları, küresel ısınmanın etkisiyle dünya genelinde giderek artan ve büyük ekolojik , ekonomik ve sosyal kayıplara neden olan afetlerdir. Türkiye’de orman yangınlarından sıklıkla etkilenen bir ülke olup , bu yangınlarla mücadelede etkin stratejiler geliştirmek büyük önem taşımaktadır. Üniversitelerin acil durum ve afet yönetimi , sivil savunma itfaiyecilik bölümleri, bu alanda uzman personel yetiştirme alanlarına sahiptir. Bu araştırma literatür bir çalışmadır. Türkiye’deki üniversitelerin ilgili bölümlerinin akts üzerinden müfredat analizleri yapılmıştır. Müfredatlarda orman yangınları ile ilgili derslerin olup olmadığı, ders içerikleri ve bu konulara ayrılan süreler incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular , ilgili bölümlerin müfredatlarında orman yangınları konusunda ayrılan yerin farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bazı üniversitelerde orman yangını ile alakalı dersler bulunmazken bazılarında ise seçmeli ders olarak yer almaktadır. Ders içeriklerinin genellikle teorik bilgilerden oluştuğu söylenebilir. Sivil Savunma ve İtfaiyecilik bölümüne kıyasla Acil Durum ve Afet bölümünden daa fazla üniversitelerde orman yangını dersi ele alınıyor. Orman yangınları , Türkiye için önemli bir tehdit oluşturmakta ve bu yangınlarla mücadelede etkin personel yetiştirmek büyük önem taşır. Acil Durum ve Afet Yönetimi ile Sivil Svanma ve İtfaiyecilik bölümlerinde orman yangınları konusunun daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerekmektedir. Müfredatların güncellenmesi , uygulamalı eğitimlerin artırılması ve farklı disiplinlerle iş birliği yapılması , orman yangını eğitimini kalitesini arttırabilir. Türkiye’deki üniversitelerin Acil Durum ve Afet Yönetimi, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik bölümlerinde orman yangınları konusuna verilen önemin arttırılması

gerekmektedir.Müfredatların güncellenmesi, teorik bilgilerin yanı sıra uygulamalı eğitimlerde yer verilmesi ve farklı disiplinlerle iş birliği yapılması ,orman yangınlarıyla mücadelede daha etkin ve yetkin personel yetiştirilmesine katkı sağlanabilir. Bu çalışma , orman yangınları eğitiminin mevcut durumunu ortaya koyarak, bu alanda yapılacak iyileştirme çalışmalarına ışık tutmayı amaçlanmaktadır.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SUCUL EKOSİSTEM KİRLETİCİLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Didar SAYAK¹, Yiğit Han KOÇOĞLU²

¹*Fen bilimleri enstitüsü, Biyoloji, Burdur, TÜRKİYE.

²Fen bilimleri enstitüsü, Biyoloji, Burdur.

* didarsayakk@outlook.com Tel: 0553 643 5288

Küresel iklim değişikliği, sucul ekosistemlerde fiziksel, kimyasal ve biyolojik dengeleri bozarak hem ekosistem sağlığını hem de insan refahını tehdit eden önemli çevresel sorunlardan biridir. Bu derleme çalışmasında, küresel iklim değişikliğinin sucul sistemlerde neden olduğu başlıca etkiler incelenmiştir. Artan sıcaklıklar, buharlaşma oranlarındaki değişimler, deniz asidifikasyonu ve yağış rejimlerindeki bozulmalar gibi iklim kaynaklı süreçlerin, sucul ortamlarda yaşayan organizmaların yaşam koşullarını nasıl etkilediği değerlendirilmiştir. Sıcaklık artışı metabolizma, üreme ve dağılım gibi biyolojik süreçlerde değişimlere yol açarken; buharlaşma ve yağış düzensizlikleri, su miktarını ve su kalitesini olumsuz etkileyerek habitat kayıplarına neden olmaktadır. Okyanusların asidifikasyonu ise başta kabuklu deniz canlıları olmak üzere birçok tür üzerinde baskı oluşturmaktadır. Tarımsal ve endüstriyel faaliyetlerin artmasıyla birlikte, bu sistemlere ulaşan çeşitli kirleticilerin taşınımı ve kalıcılığı da iklimsel değişimlerden etkilenmektedir. Çalışmanın bulguları, iklim değişikliğinin sucul ekosistemler üzerinde doğrudan ve dolaylı yollarla çok yönlü etkiler yarattığını ve bu etkilerin uzun vadede ekosistem hizmetleri ile insan sağlığı üzerinde ciddi sonuçlar doğurabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: küresel iklim değişikliği, sucul ekosistem kirleticileri, su kirliliği, iklim değişikliği ve çevresel stres

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

AFAD’IN SON 5 YILDAKİ BÜTÇE DAĞILIMI VE ANALİZİ

DİLEK TARMAŞİR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Mehmet Tuğrul Güvenlik Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Acil Durum ve Afet Yönetimi Programı, Burdur, Türkiye
tarmasirdilek@gmail.com

Çalışmamızın temel amacı , AFAD’ın son beş yıldaki mali harcamaların kapsamlı bir değerlendirmesini yapmaktır.

Anahtar kelimeler: Bütçe, Afet Yardımı, Acil Durum

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Türkiye’ de afetlerin önlenmesi, zararların azaltılması, afetlere müdahale ve iyileştirme çalışmalarının koordinasyonunda sorumlu olan önemli bir kurumdur. Son yıllarda Türkiye’ de yaşanan doğal afetlerin sıklığı ve şiddeti göz önüne alındığında, AFAD’ın mali kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması büyük önem taşımaktadır. Çalışmamız, belge analizi kapsamında bir çalışmadır. AFAD’ın resmi internet sitesi , faaliyet raporları, bütçe dökümanları ve AFAD’ın yıllar bazında son beş yılın kurumsal raporları incelenerek harcamalara ilişkin detaylı bilgiler elde edilmiştir. AFAD’ın son beş yıldaki mali harcamaları incelendiğinde, bütçe büyüklüğünün yıllar içinde önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Bu artışta, Türkiye’de yaşanan büyük ölçekli depremler, sel felaketleri ve diğer doğal afetlerin etkisi büyüktür. Harcamalar incelendiğinde, afetlerde müdahale ve iyileştirme çalışmalarının önemli bir role sahipken, afet önleme faaliyetlerine ayrılan pay ise daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

AFAD Harcamaların Yüzdelik Dağılımı

Harcama Kalemi	2019	2020	2021	2022	2023
Personel Giderleri	%20	%21	%22	%23	%24
Mal ve Hizmet Alımları	%25	%24	%23	%22	%21
Sermaye Giderleri	%15	%14	%13	%12	%10
Transfer Harcamaları	%30	%31	%32	%33	%35
Yatırım Harcamaları	%10	%10	%10	%10	%10

2023 yılında Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle transfer harcamaları belirgin bir artış görülmüştür. Personel giderleri her yıl hafif artış göstermiştir. Sermaye giderleri, yatırım ve inşaat projeleri azaldıkça düşüş eğilimindedir. AFAD’ın son beş yıllık mali harcamalarına ilişkin sonuçların önemi, sadece kurumun bütçe yönetimini değil, aynı zamanda Türkiye’nin afetlere karşı hazırlık önemi, müdahale kapasitesini ve uzun vadeli direnç stratejilerini yansıtmaları açısından oldukça büyük önem taşımaktadır. AFAD’ın mali harcamaları, afet sayısının ve büyüklüğünün arttığı görülmektedir. Harcamalardaki iniş ve çıkışlar, Türkiye’nin afet risk profiline ve kurumun müdahale kapasitesine doğrudan yansımaktadır. AFAD’ın mali planlamasında daha dengeli bir dağılım sağlanması; özellikle erken uyarı sistemleri, yerel kapasite güçlendirme ve altyapı dayanıklılığı gibi önleyici alanlarda daha fazla yatırım yapılması gerektiği düşünülmektedir

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

DEPREMDEN ETKİLENEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL DEPREM DAYANIKLILIĞI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: BUCAK KIZ KYK ÖRNEĞİ

¹Elvan KARDAS, ²Prof. Dr. Mehmet Zeki Yıldırım

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi Burdur, Türkiye, kardaselvan@gmail.com

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Burdur, Türkiye, mzyildirim@mehmetakif.edu.tr

This study aims to evaluate the individual earthquake resilience levels of university students who were directly or indirectly affected by the earthquakes centered in Kahramanmaraş on February 6, 2023, and are currently residing in university dormitories. Earthquakes cause not only physical destruction but also profound impacts on individuals' psychological, social, and health conditions. Understanding the varying degrees of these effects in the aftermath of disasters is crucial for developing effective intervention plans. This research was conducted using a descriptive survey model. The study group consists of university students currently staying in the Bucak Girls' KYK Dormitory who have been directly or indirectly affected by the earthquake. Data were collected using the "Individual Earthquake Resilience Scale" developed by Kalanlar, Kuru Alıcı, and Öner (2024). The scale includes four sub-dimensions: disaster response capacity, health status, psychological resilience, and social cohesion. The data were gathered online via Google Forms, and a total of 168 participants were included in the study. The findings revealed that students' overall individual earthquake resilience levels were at a moderate level. Participants scored the highest in the "psychological resilience" sub-dimension and the lowest in the "disaster response capacity" dimension. Additionally, it was found that previous disaster experiences positively affected students' resilience levels. The results indicate that enhancing the individual resilience of university students affected by earthquakes requires the provision of psychosocial support and the widespread implementation of disaster awareness training. It is recommended that practical training programs focused on improving disaster response capacity be organized, particularly for students residing in KYK dormitories. Survey results also show that attitudes toward disasters are not at a desirable level. Therefore, it is essential to develop and implement comprehensive policies to ensure preparedness for potential crises.

Keywords: Earthquake, individual resilience, university students, disaster preparedness, KYK dormitories

YANGIN EKOLOJİSİ: ORMAN YANGINLARININ EKOSİSTEM ÜZERİNDEKİ ROLÜ VE YÖNETİMİ

Emine PEKER

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Mehmet Tuğrul Güvenlik Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Acil Durum ve Afet Yönetimi Programı, Burdur, Türkiye
pemine351@gmail.com

Çalışmamızın amacı , yangınların çıkış nedenlerini anlamak, yangın riskini azaltacak stratejiler geliştirip ve yangınların ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmektir.

Anahtar kelimeler: Erken Uyarı Sistemleri, Tedbir, Denetim

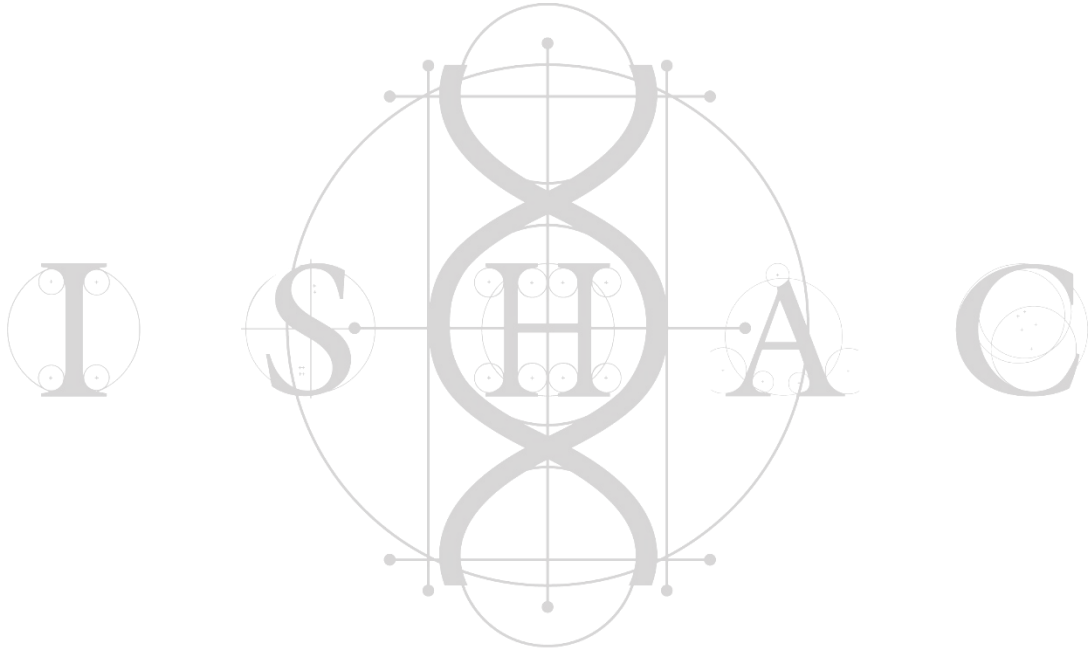
Orman yangınları , dünya genelinde ekosistemi tehdit eden önemli bir sorundur.Bu yangınlar biyolojik çeşitliliği azalmasına ,toprak erezyonuna, su kaynaklarının kirlenmesine neden olabilir. Bu nedenden dolayı orman yangınlarının önlenmesi ve etkilerinin azalması büyük önem taşımaktadır. Çalışmamızda litaretür taramasına dayalı bir çalışmadır . Orman yangınları, ekosistem üzerindeki etkileri ve yangın önleme yöntemleri ile ilgili makaleler, akademik çalışmalar,bilimsel kaynaklar ve kurumsal raporlar incelenmiştir.

Orman yangınlarının sebepleri arasında insan kaynaklı faktörler ve iklim değişikliği yer alır. Orman yangınları ekosistemde önemli değişikliğe neden olur . Yangınlar sonrasında , toprak kalitesinin düştüğü, bitki örtüsünün zarar gördüğü ve birçok hayvan türünün yaşam alanının kaybettiği görülmüştür. Ayrıca yangın sonrası bölgelerde biyolojik çeşitlilikte ciddi azalmalar yaşandığı tespit edilmiştir.

Yıl	Yangın Sayısı	Zarar Gören Alan(hektar)	Öne Çıkan Bilgiler
2020	3.399	20.971	Antalya' nın Manavgat ilçesindeki büyük yangın dikkat çekti .
2021	2.793	139.503	Son 10 yıldaki orman kaybının %61,5 ' i bu yıl gerçekleşti.
2022	2.160	12.799	Yangın sayısında azalma gözlemlendi .
2023	2.579	15.520	Yangın sayısında artış , ancak zarar gören alan 2021'e göre düşük .
2024	2.529	17.456	Geçen yılın aynı dönemine göre yangın sayısında %78 artış .

Son beş yılın orman yangın istatistiklerine göre Türkiye'de yangın sayısında dalgalanmalar yaşanmış olsada 2021 yılında zirveye ulaşan büyük yangınlar ekosistem üzerinde ciddi tahribata yol açmıştır. 2024'te ise yangın sayısında ciddi artış gözlenirse de etkilenen alan 2021'e kıyasla daha düşüktür.

Orman yangınlarının ekosistem üzerindeki etkisi hem doğal dengenin korunması hemde insan yaşamının sürdürülebilirliği açısından kritik bir konudur. Bu konuya dahil farkındalığın arttırılması ve etkili yönetim stratejilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Orman yangınları, ekosistemler için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Yangınların önlenmesi ve etkilerinin azaltılması için bütüncül bir yaklaşımla hareket etmek gerekmektedir. İnsanların bilinçlendirilmesi, yasa dışı faaliyetlerin önlenmesi ve erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi mümkündür. Ekosistemin sürdürülebilirliği koruyucu önlemler alınmalı aynı zamanda ormanlar stratejik bir kaynak olarak ele alınmalıdır.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON DISASTER AWARENESS AMONG UNIVERSITY STUDENTS: EXAMPLE OF BUCAK HEALTH SCHOOL STUDENTS

¹İlayda Arslan*, ²Prof. Dr. Mehmet Zeki Yıldırım

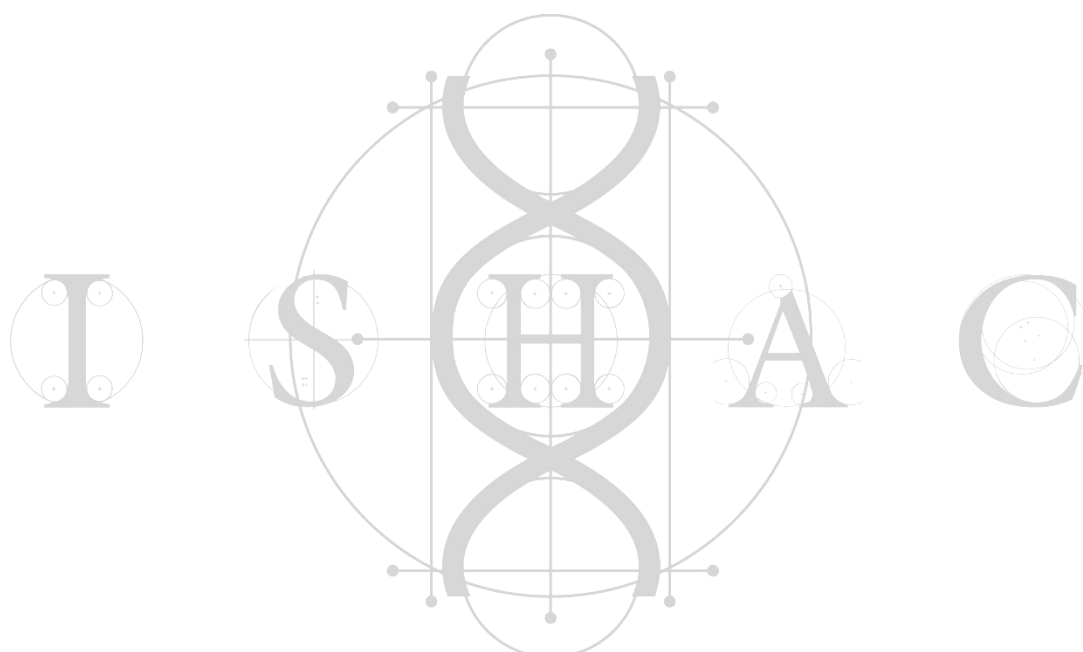
¹*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi
Burdur, Türkiye, ilayda29arslan@gmail.com,*

²*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi,
Burdur, Türkiye, mzyildirim@mehmetakif.edu.tr*

The aim of this research is to examine university students' ability to distinguish the accuracy of information they acquire through social media during disasters. The study aims to assess students' ability to evaluate the reliability of the information they encounter on social media platforms and to determine how closely this information aligns with reality. Additionally, the effects of unverified content and information pollution spreading on social media on individuals' decision-making processes during disasters will also be investigated. In this context, the role of social media literacy in the process of verifying information about disasters will be addressed. This study will be conducted within the framework of a quantitative research design using the descriptive survey model. The study population consists of students enrolled at Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Bucak School of Health. The sample is limited to 200 students selected through convenience sampling. Data will be collected using two scientifically validated instruments: the Disaster Preparedness Scale and the Social Media Trust/Verification Perception Scale. The survey will be administered online via Google Forms, and the collected data will be analyzed using basic statistical tools provided by the platform (frequencies, percentages, and graphs) through descriptive analysis techniques. The findings indicate that the majority of participants actively use social media platforms. A significant portion of the respondents reported that they find disaster-related information on social media to be trustworthy; however, the rate of verifying this information through other sources remains low. It was also observed that students generally exhibit a moderate level of disaster preparedness, with deficiencies particularly in pre-disaster planning, information acquisition, and access to reliable sources. While no direct correlation was established between social media usage and disaster preparedness levels, participants with a higher level of trust in social media tended to engage less frequently in verification behaviors. This study reveals that university students heavily rely on social media for information, yet often lack the necessary skills to critically assess the accuracy of such content. It is concluded that students' individual disaster preparedness levels are in need of improvement. Based on the findings, it is recommended that training programs aimed at enhancing students' social media literacy and digital information verification

skills be expanded. Additionally, the promotion of practical activities focused on disaster awareness is encouraged.

Keywords: Disaster, Social Media, Emergency, Disaster Preparedness

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

İTFAYECİLİKTE SAĞLIK VE GÜVENLİK RİSK FAKTÖRLERİNİN YÜKSEKÖĞRETİM İTFAYECİLİK EĞİTİMİNDEKİ YERİ

Nisa GÖKGÖZ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Altınyayla Mehmet Tuğrul Güvenlik Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Acil Durum ve Afet Yönetimi Programı, Burdur, Türkiye

Nisagokgoz22@gmail.com

Çalışmamızın amacı, itfaiyecilikte sağlık ve güvenlik risk faktörlerinin yükseköğretim itfaiyecilik eğitimindeki yerini değerlendirmektir. Bu kapsamda, itfaiyecilik eğitim müfredatında iş sağlığı ve güvenliği konularına ne kadar yer verildiği, kullanılan eğitim yöntemleri incelenecektir. İtfaiyecilik yüksek riskli bir meslek olup, itfaiyeciler yangınlar, kurtarma operasyonları ve doğal afetler gibi çeşitli tehlikeli durumlarda görev yaparlar. Bu görevler sırasında fiziksel yaralanmalar, solunum yolu hastalıkları, kanser ve psikolojik travma gibi birçok sağlık ve güvenlik riski ile karşı karşıya kalırlar. Yükseköğretim itfaiyecilik eğitiminin, itfaiyecilerin bu riskler karşısında bilinçlenmesini sağlamak ve onları koruyucu önlemler konusunda eğitmek açısından kritik bir rolü vardır. Çalışmamızda, literatür tarama kapsamında bir çalışmadır. Yökatlasta yer alan bilgiler doğrultusunda sivil savunma ve itfaiyecilik programlarının akts bilgi paketi incelenmiştir. İş sağlığı ve güvenliği konularına ayrılan süre ve içerik belirlenecektir. Yökatlasta yer alan bilgiler doğrultusunda sivil savunma ve itfaiyecilik önlisans programlarında akts bilgi paketleri incelenmiş olup iş sağlığı ve güvenliği derslerinin %85'inin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verildiğine ulaşılmış olup, %58,8'inin içeriği ilgili konular dahilinde konu içeriklerine rastlanılmadı. %15'inde iş sağlığı ve güvenliği dersi verilmezken %41,2'lik kısmının yeterli olduğu bilgisine varılmaktadır. İtfaiyecilikte sağlık ve güvenlik risk faktörlerinin yükseköğretim eğitimine entegre edilmesi sadece bireysel olarak itfaiyecilerin değil, aynı zamanda toplumun genel güvenliğinin artırılmasına katkı sağlar. Yükseköğretim düzeyinde verilen itfaiyecilik eğitimi, yalnızca teknik bilgi ve beceri kazandırmakla kalmamalı, sağlık ve güvenlik farkındalığını da içermelidir. Yükseköğretim itfaiyecilik eğitiminde iş sağlığı ve güvenliği risk faktörlerinin yeri güçlendirilmelidir. Müfredatlar, itfaiyecilerin maruz kaldığı tüm iş sağlığı ve güvenlik risklerini kapsayacak biçimde güncellenmeli ve öğrencilerin bu risklere karşı bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: İş sağlığı ve güvenliği, İtfaiyecilik Eğitimi, Güvenlik Riskleri

KEKİK (ORIGANUM VULGARE) VE ZAMBAK (IRIS GERMANICA) YAĞININ STAPHYLOCOCCUS WARNERI, AEROMONAS HYDROPHILA BALIK PATOJENLERİNE KARŞI IN VITRO ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTESİ

Şeydanur KAN^{1*}, Ayşegül KUBİLAY¹, Muhammet Mustafa ŞENEL¹, Nimet KARA²
¹Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi, Isparta, Türkiye
²Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Isparta, Türkiye
* seydanurmutlu@isparta.edu.tr, +905446161936

Balık hastalıklarının tedavisinde antibiyotik maddelerin kullanımı, hem su hem de balık etinde rezidü bırakmasının yanı sıra antibiyotik direncine neden olmaktadır. Bununla birlikte bazı balık patojenlerinin direnç genlerini insanlarda patojeniteye yol açan bakterilere aktarabildikleri ve bu yüzden bazı antibiyotiklerin insan sağlığı için zararlı olduğu tespit edilmiş ve kullanımlarına sınırlamalar getirilmiştir. Bu nedenle antibiyotiklere alternatif olarak kullanılabilecek maddelerin; özellikle tıbbi aromatik bitkilerin balık hastalıklarının kontrolünde olan önemi artmaktadır. Bu çalışmada *Staphylococcus warneri*, *Aeromonas hydrophila* balık patojenlerine karşı kekik yağı ve zambak yağının *in vitro* antimikrobiyal aktivitesi çalışılmıştır. Çalışmada kullanılan *S.warneri*, *A. hydrophila* suşları alabalık işletmelerinden izole edilmiştir. Kekik yağı ve (*Origanum vulgare*), zambak yağı (*Iris germanica*)'nın, antimikrobiyal etkileri Well Diffüzyon Metodu ile saptanmıştır. Bu işlemler iki tekerrürlü olarak yapılmış ve ekim yapılan petriler 25°C'de 24 saat inkübe edildikten sonra oluşan inhibisyon zonlarının çapları ölçülmüştür. Ölçüm sonucunda *S. warneri*'nin %100 saf kekik yağında 26 mm, %50 konsantrasyonda 20mm, %25 konsantrasyonda 20mm, %12,5 konsantrasyonda 18mm, %6,25 konsantrasyonda 14mm ve %3,125 konsantrasyonda 8mm inhibisyon zon çapı ölçülmüştür. *A. hydrophila* bakterisine karşı ise tüm yoğunluklarda (%100, %50, %25, %12,5, %6,25, %3,125) tam inhibisyon gözlemlenmiştir. Zambak uçucu yağı *S. warneri*, *A. hydrophila* bakteriyel balık patojenleri üzerinde antimikrobiyal aktivite göstermemiştir. Sonuç olarak kekik yağının düşük konsantrasyonlarda bile bakteriyel balık patojenlerine etkili olduğu ve bakteriyel hastalıkların tedavisinde kullanılabilirliğinin uygun olduğu düşünülmektedir.

ANNE BEKÇİLİĞİNE BABA VE ANNE PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ: BAZI DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN ETKİSİ

Arş.Gör. Dr. Zülfiye Güzin ARSLAN & Doç.Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU

Annelerin kendi kontrol alanlarını korumak adına babaları, çocuğa ve eve dair işlerden uzaklaştırma çabalarına anne bekçiliği denmektedir (Allen & Hawkins, 1999). Türkiye’de son dönemlerde çalışılmaya başlanan bu konunun aile içi dinamikleri etkilemekte olduğuna dair geçerli bulguları da mevcuttur. Ancak olguyu etkileyen faktörlere yönelik bilgi henüz sınırlı durumdadır. Dolayısıyla bu çalışma ile, temelde demografik faktörlerin bekçiliğe yönelik etkisine bakılmıştır. Bunun yanında, annenin kendisi ve babanın anne için algıladığı bekçilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olması ihtimali ile anne-baba perspektifinden ayrı ayrı bekçilik algısı ölçülmüş ve analize tabi tutulmuştur. Katılımcılar Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı anaokullarında okuyan 3-6 yaş grubu çocuklarının anne ve babalarıdır. Etik uygulamaya yönelik izinler Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu ile MEB-Ankara İl Müdürlüğü’nden alınmıştır. Basit rastgele örneklem yöntemi ile belirlenen, uç ve kayıp verilerin temizlenmesinden sonra kalan 1013 anne baba çifti ile çalışmanın analizleri gerçekleştirilmiştir. Karabulut (2021) tarafından uyarlanan Okul Öncesi Dönem Annelik Bekçiliği Ölçeği (OÖDABÖ) ile anne ve babalardan anne bekçiliğine yönelik bilgi alınmıştır. Eşlerin yaşı, çalışma durumu, çocuk sayısı ve katılım süreçleri ile ilgili bilgi demografik bilgi formu ile alınmıştır. Anne ve baba arasındaki bekçiliğe dair fark olması durumunu görebilmek adına, bağımsız örnekler t testi uygulanmıştır. Demografik etmenlere göre bekçilik puanlarının farklılaşma durumuna ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile bakılmıştır. Annelerin ve babaların perspektifinden karşılaştırılan bekçilik düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermekte olup, babalar tarafından daha yüksek düzeyde bekçiliğin algılandığı bulunmuştur. Annelerin perspektifindeki bekçilik, annenin çocukla geçirdiği süre, boşanma fikri, baba yaş/eğitim/gelir düzeyine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Babanın algıladığı bekçilik düzeyi, annenin ve kendisinin eğitim düzeyi, yaşları, baba geliri, anne çalışma süresi ve boşanma fikri ile gruplar arasında farklılaşmaktadır. Babaların algısında ikisine de yönelik değişkenler etkili iken, annelerin algısında babalara yönelik değişkenler baskındır. Çiftlerin ortak oldukları noktalar annenin çocukla geçirdiği süre, baba yaşı ve eğitimi, baba geliri ve boşanma düşüncesine yakınlıktır. Bu çalışma iki ebeveynin de perspektifini hesaba katan nadir çalışmalardan biridir. Literatürde az sayıda örneği görüldüğü üzere annelerin bekçilik uygulamalarına dair algısı ile babalarca algılanan bekçilik düzeyi arasında fark olduğu bu çalışma ile desteklenmiştir. Bu çalışma ortak ebeveynlik çalışmalarında, hangi tür demografik değişkenlere dikkat edilmesi gerektiğine yönelik bir rehber olmanın yanında, ebeveynlerin ikisinin de algısının hesaba katılması gerektiğine dair gösterge sunmaktadır.

* Bu çalışma TÜBİTAK tarafından desteklenen 1002-A projesinin (122K805) ve sorumlu yazarın Doç. Dr. Haktan Demircioğlu danışmanlığında yürüttüğü doktora tezinin bir parçasıdır.

THE AQUARIUM, COMBINATION OF ART AND TECHNOLOGY

Cem Erkebay¹, Şebnem Erkebay², Arzu Morkoyunlu³

¹Kocaeli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji, Kocaeli, Türkiye

²Kocaeli Üniversitesi, Karamürsel Denizcilik MYO, Ulaştırma Hizmetleri, Kocaeli, Türkiye

³Kocaeli Üniversitesi, Hereke Asım Kocabıyık MYO, Çevre ve Temizlik Hizmetleri, Kocaeli, Türkiye

sebnem.erkebay@kocaeli.edu.tr Tel: 0505 715 44 40

This study approaches aquariums not merely as biological habitats, but as dynamic systems situated at the intersection of art, science, and technology. With the integration of advanced sensor technologies, AI-supported environmental control systems, and automated life support units, contemporary aquariums have evolved into micro-ecosystem laboratories aimed at optimizing the quality of life for aquatic organisms. These technologically enhanced environments, which respond to the physiological needs of living species, also generate valuable data sources relevant to health sciences. Simultaneously, by incorporating sensory elements such as light, sound, and motion, aquariums are being transformed into immersive art installations that foster interaction with audiences. The study discusses with interdisciplinary examples how the aquarium integrates with sustainable life support systems in terms of living health and how it becomes a means of expression through contemporary art and digital media. It focuses on hybrid design approaches that enable a convergence of science, health, and artistic expression, supported by interdisciplinary case studies and applications.

Keywords: Aquarium art, technology, digital media, aquatic creatures

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

TÜRKİYE’DE KÜLTÜRÜ YAPILAN GÖKKUŞAĞI ALABALIKLARI (*ONCORHYNCHUS MYKISS* WALBAUM, 1792)’NDA İNFEKSİYÖZ PANKREATİK NEKROZ VİRÜSÜNÜN DURUMU

Şeydanur KAN^{1*}, Ayşegül KUBİLAY¹, Ali ÖZDAMAR¹, Yakup YILDIRIM²

¹Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Yetiştiriciliği
Bölümü, Isparta, Türkiye

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Viroloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye
* seydanurmutlu@isparta.edu.tr, +905446161936

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de yetiştiriciliği yapılan gökkuşağı alabalıklarında sıklıkla bildirilen enfeksiyöz pankreatik nekroz virüsü (IPNV)’nün dağılımını, koruma ve kontrolünü irdelemektir. IPNV, gökkuşağı alabalıklarında %20-100’e varan mortalite oranıyla bilinen, pankreas nekrozu ile karakterize viral enfeksiyonun kaynağıdır. IPN ilk olarak 1940 yılında Kanada’da yetiştiriciliği yapılan *Salvelinus fontinalis* türünde teşhis edilmiştir. Ülkemizde ise ilk defa Timur ve ark. tarafından 1993 yılında Anadolu’da yapmış oldukları bir araştırma ile raporlanmıştır. Sonraki yıllarda ise hızlı bir yayılım göstererek ülkemizin neredeyse tüm bölgelerinde bulunan gökkuşağı alabalığı işletmelerinde IPNV varlığı tespit edilmiştir. Günümüzde IPN ve diğer viral balık hastalıklarının henüz bilinen ve ticari olarak kullanılan bir tedavisi yoktur. Bu durum hızlı teşhis ve korumanın önemini artırmaktadır. Özellikle su ürünleri yetiştiriciliği yapılan işletmelerde biyogüvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir. Türkiye’de kullanılan ticari viral balık aşısı bulunmamasına rağmen viral balık hastalıklarından korunmak amacıyla tasarlanmış deneysel aşılar ve raporları bulunmaktadır. Gelecekte viral hastalıklardan koruma ve bunların kontrolü için daha geniş çaplı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

SPATIAL ANALYSIS OF WATERSHEDS AND BOREHOLE DATA USING DIGITAL ELEVATION MODEL: A CASE STUDY OF ACIPAYAM

Kerem Hepdeniz¹, Nevzat İşlek²
khepdeniz@gmail.com

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Emin Gülmez TBMYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Coğrafi Bilgi Sistemleri Programı

² MAKÜ, Emin Gülmez TBMYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, CBS Programı Öğrenci

This study aims to identify the watershed areas and conduct a spatial analysis of groundwater resources within the boundaries of Çorum Neighborhood, located in the Acipayam district of Denizli Province, Turkey. The sustainable and efficient management of water resources is of critical importance, particularly in semi-arid regions with intensive agricultural activities. Increasing water demand, climate change, and diminishing reserves make it essential to evaluate water resources using scientific and spatial methods. In this context, Geographic Information Systems (GIS) and remote sensing techniques have become indispensable tools for effective natural resource management. The analysis was conducted using ArcGIS 10.7 software with Digital Elevation Model (DEM)-based hydrological modeling techniques. The Fill, Flow Direction, Flow Accumulation, Stream Order, Stream to Feature, and Basin tools were applied sequentially to model surface water flow, delineate stream networks, and define watershed boundaries. Among the delineated basins, the largest watershed in terms of area was identified, and its surface area was calculated using precise spatial measurement tools. Additionally, potential flow paths were mapped based on accumulated flow cells, and their relationship with elevation and slope was examined. During the fieldwork phase, detailed data were collected from existing groundwater boreholes in the study area. These data include the geographic coordinates, elevation, average annual discharge, borehole depth, and construction year of each well. The collected data were integrated into the GIS environment and visualized through thematic maps. Spatial analyses were conducted to examine the relationships between the morphological features of borehole locations and their water yield. Moreover, the spatial distribution and potential of groundwater resources were mapped and supported with both qualitative and quantitative data. The findings of this study contribute to a comprehensive understanding of both surface and subsurface hydrological structures specific to the Çorum Neighborhood of Acipayam. Integrated GIS-based hydrological analyses not only provide a snapshot of current conditions but also offer a valuable data infrastructure for future water resource planning. Supporting agricultural development, rural sustainability, and environmental planning at the regional level is one of the primary objectives of this research.

Keywords: Geographic Information Systems (GIS), Watershed, Groundwater Analysis

SOCIAL MEDIA AND YOUTH IDENTITY

Nurzhan Uatkhan

Kazakh State Women's Pedagogical University, Faculty of Foreign Languages, Almaty, Kazakhstan.

* Corresponding Author: nurjaan928@gmail.com, Phone: +7 747 125 0928

This article discusses the effects of social media on the identity formation of young people. With the rapid development of digital technologies and the widespread use of platforms such as Instagram, TikTok, and Twitter, youth are forming their identities in a digital environment. This research examines how young individuals express themselves online, the types of content they consume, and how this affects their social behavior and self-perception. A qualitative methodology was employed, including interviews and digital observations. The results reveal that social media has a dual role in identity formation—it can promote creativity and self-expression, but also lead to anxiety, low self-esteem, and identity confusion. The article emphasizes the importance of media literacy in protecting youth from these negative effects.

Keywords: youth, social media, identity, digital culture, self-expression

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

DEEPPAKE TECHNOLOGY: DIMENSIONS OF DEEP LEARNING-BASED FAKE CONTENT PRODUCTION AND FUTURE PERSPECTIVES

Sinem KOÇ¹, Onur SEVLİ²

¹Institute of Educational Sciences, Department of Computer Education and Instructional Technology, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur/Türkiye

²Faculty of Engineering and Architecture, Department of Computer Engineering, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur/Türkiye

*¹sinem.kc.07@gmail.com, 0535 052 0797

²onursevli@mehmetakif.edu.tr, 0505 661 3044

Rapid advances in artificial intelligence and deep learning technologies are ushering in a digital era where the boundaries between real and fake data are increasingly blurred. In this context, deepfake technology, built upon the architecture of Generative Adversarial Networks (GANs), enables the creation of highly convincing fake videos and images that distort the perception of reality. The GAN architecture, consisting of two opposing neural networks—the generator and the discriminator—allows for the realistic generation of fake content and its gradual evolution to become harder to detect. While this production process reveals the creative potential of artificial intelligence, it simultaneously raises complex security and ethical concerns. From a technical perspective, in addition to GANs, various deep learning models such as autoencoders, Convolutional Neural Networks (CNN), Recurrent Neural Networks (RNN), and Long Short-Term Memory (LSTM) networks constitute the foundational components of deepfake creation. The content generated using these deep learning architectures is not limited to the imitation of human faces and voices; it also produces highly convincing examples involving gestures, facial expressions, speech synchronization, and contextual audio-visual coherence. Moreover, sub-techniques such as video synthesis, face swapping, aging, gender transformation, and voice cloning enable interventions that can have profound impacts on individuals' digital identities. In terms of applications, this technology is used across a wide range of sectors—from media and entertainment to healthcare and educational technologies, from advertising to political communication—offering both innovative content creation opportunities and significant potential for misuse. While deepfake offers technical advantages such as aging/de-aging and digital stunt doubling in film and television production, it can also lead to violations of personal rights and threats to public order in cases such as fake political speeches or explicit content. Risks like identity fraud, deception, and manipulative information dissemination are among the core threats to societal security and democratic functioning. Just as the creation of deepfake content is an important topic of study, so too is its detection. Methods such as analysis of visual and auditory inconsistencies, forensic fingerprinting, CNN-based classifiers, frequency domain analyses, attention-based transformers, and hybrid signal processing models are commonly used strategies for detecting deepfakes. However, the continuous evolution of these technologies necessitates the constant updating and strengthening

of detection systems. The proliferation of deepfake technology brings with it multidimensional concerns such as digital privacy, ethical responsibility, legal regulations, and international oversight mechanisms. Especially the creation of fake content without individuals' consent, the abuse of personal data, and copyright violations cannot be adequately controlled by current laws and regulations. Therefore, alongside technical approaches, public awareness initiatives and interdisciplinary solution models should be developed.

Keywords: Deepfake, Generative Adversarial Networks (GANs), Artificial Intelligence

MAGNELİS İLE DENİZ YAPILARINI GELİŞTİRMEK: DAYANIKLILIĞI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ARTIRMAK

Şebnem Erkebay¹, Cem Erkebay², Arzu Morkoyunlu³

¹Kocaeli Üniversitesi, Karamürsel Denizcilik MYO, Ulaştırma Hizmetleri, Kocaeli, Türkiye

²Kocaeli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji, Kocaeli, Türkiye

³Kocaeli Üniversitesi, Hereke Asım Kocabıyık MYO, Çevre ve Temizlik Hizmetleri, Kocaeli, Türkiye

sebnem.erkebay@kocaeli.edu.tr Tel: 0505 715 44 40

Corrosion resistance of structural materials is a critical factor in the maritime sector, affecting both economic efficiency and environmental sustainability. This study explores the potential of Magnelis, an advanced metallic coating composed of zinc, aluminum, and magnesium, for use in marine applications. The main purpose is to contribute to sustainability. The studies conducted and ongoing on this still new material have been compiled and its applicability has been discussed. Scientific research has shown that Magnelis offers significantly higher corrosion resistance compared to traditional galvanized steel, particularly in environments exposed to saltwater and high humidity. One of its key advantages is its self-healing property, which protects cut edges and significantly reduces maintenance costs while extending the service life of structures. This presentation examines the use of Magnelis in shipyards, vessel components, and coastal infrastructure, detailing its mechanical and chemical benefits, environmental impact, and relevance in the context of sustainable engineering. The interaction between materials science and marine engineering demonstrated here suggests innovative solutions for longer-lasting, cost-effective, and environmentally friendly maritime systems.

Keywords: Magnelis, corrosion, shipbuilding, shipyard

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

TURKISH SENTIMENT CLASSIFICATION OF MOBILE GAME REVIEWS USING DEEP TRANSFORMER ARCHITECTURES

Asst. Prof. TLAY TURAN¹

¹Department of Computer Engineering, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15300 Burdur, Turkey
Corresponding author: tulayturan@mehmetakif.edu.tr, 0248212806

User reviews shared in mobile app stores are valuable data sources that provide direct insights into game experiences. The aim of this study is to perform automatic sentiment analysis on Turkish user reviews and compare the classification performance of various transformer-based models. The study also aims to contribute to Turkish natural language processing (NLP) research by evaluating the effectiveness of deep learning models in analyzing mobile user experiences.

The dataset used in the study consists of Turkish-language reviews of the mobile game Subway Surfers from the Google Play Store. Reviews with 1–2 stars were labeled as “negative,” while those with 4–5 stars were labeled as “positive.” Reviews with 3 stars were excluded from the analysis. The dataset, which contains approximately 2000 samples, was split into 80% training and 20% testing using a stratified approach. The dataset was obtained from the “Google Play Store Subway Surfers Reviews” collection on the open data portal YZE Data, affiliated with TÜBİTAK BİLGEM. Five transformer-based models were examined in this study: BERTurk, mBERT, XLM-RoBERTa, DistilBERT, and mElectra. All models were trained using the Huggingface Transformers library. Due to the high computational cost of transformer-based models, a single stratified train-test split was applied, and early stopping was employed during fine-tuning to prevent overfitting and reduce training time. Model performances were evaluated using accuracy, precision, recall, and F1-score metrics. The highest performance was observed with the BERTurk model (accuracy: 0.83, F1-score: 0.82), followed by mBERT and DistilBERT, which also achieved strong results. The XLM-RoBERTa model failed to provide satisfactory classification performance. The findings indicate that language-specific models trained on Turkish data yield more stable and accurate results than multilingual models. This study demonstrates the applicability of AI-supported systems for the rapid assessment of user experiences in the mobile gaming sector. In future work, model performance can be further improved through data augmentation, ensemble methods, and hyperparameter optimization.

CLIMATE CHANGE AND BEEKEEPING

Ahmed Karahan¹, Halil Selçuk Biricik², İsmail Karaca³

¹Afyonkarahisar İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Afyonkarahisar, Türkiye.

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, Şuhut MYO, Laborant ve Veteriner Sağlık Bölümü, Afyonkarahisar, Türkiye.

³Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, Isparta, Türkiye.

³BIOTED, Antalya, Türkiye

* ahmed.karahan@tarimorman.gov.tr, 05453150586

Increasing temperatures due to climate change, irregularities in precipitation regimes, seasonal shifts and changes in vegetation directly and indirectly affect beekeeping activities. These environmental changes cause the disruption of the life cycle of bee populations, increase in colony losses and negatively affect honey production. In this respect, the beekeeping sector stands out as one of the most sensitive agricultural production areas to climate change. This study was conducted to evaluate the effects of climate change on the beekeeping sector. In the survey conducted with 100 beekeepers operating throughout Türkiye, both the awareness levels of beekeepers about climate change and the views of beekeepers on the effects of climate change on beekeeping were analyzed. 98% of the beekeepers who participated in the survey stated that they had heard of the concept of "climate change" before, and 88% stated that they knew the meaning of this concept. 96% responded "yes" to the question "Is there climate change?"; 94% stated that climate change negatively affects bees and beekeeping. In addition, 86% of the beekeepers who participated in the survey stated that natural disasters have increased in recent years. The biggest cause of climate change is humans (49%), construction of new dams and ponds (18%) and developed countries (13%). When asked what comes to mind when climate change is mentioned in beekeeping, 69% responded with "drought", followed by temperature increase (10%) and fire (6%). It was determined that drought is the disaster that affects beekeeping the most (81%). When asked about the impact of climate change on bee products, 65% of the participants stated that all bee products are affected, while 30% stated that honey production in particular is negatively affected. In addition, it was determined that the vast majority of beekeepers (82%) have not insured their bees to date. As a result, the effects of climate change on beekeeping are of critical importance in terms of the sustainability of agricultural production and food security. The vital role that bees play in the ecosystem through pollination is indispensable for both the fertilization of plants and the protection of biodiversity. Therefore, the negative impact of climate change on bee populations threatens not only the beekeeping sector but also the entire agricultural production system.

Keywords: Climate change, bee health, colony loss, pollination, agricultural sustainability.

DISASTER AND EMERGENCY AWARENESS IN HIGH SCHOOL TEXTBOOKS IN TURKEY: A CONTENT ANALYSIS

Emre ACAR¹, Hakan GÜRLEK¹, Hasan TEKELİ¹, Ali BOYRACI¹, İsmet YÖNTEM¹
¹Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Bucak School of Health, Department of Emergency Aid and
Disaster Management
Emails: emreacar9766@gmail.com, hakangurlek45@gmail.com, ybedede@hotmail.com,
Byrc20@hotmail.com, ismetyontem47@gmail.com

The aim of this study is to determine the level of high school (9-12) by the Ministry of National Education (MEB). classes) to determine the extent to which the topic of “disaster and emergency awareness” is included in the distributed textbooks. The research was carried out within the framework of qualitative research method. MEB 9-12 for the 2024-2025 academic year. classroom Geography, Biology and Turkish Language and Literature textbooks were examined by content analysis method. The contents found as a result of scanning through keywords such as “disaster“, “emergency“, “earthquake“, “first aid” were classified in accordance with certain themes and examined in detail. 9. and 10. it has been determined that there is a limited level of information about disasters in the textbooks, but this information is mostly theoretical. 11. and 12. almost no place is given to the subject of disasters in the class books. There are no examples of practical behavior, scenarios or drill contents in the books. It is observed that disaster awareness is given a limited place in the high school level MONE textbooks; this situation negatively affects the students' preparation level. It is proposed to integrate disaster education into all classrooms in a comprehensive and practical manner.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

Keywords: Disaster awareness, high school curriculum, MEB books, emergency education, content analysis

ASSESSING DISASTER AWARENESS AMONG INDIVIDUALS WITH SPECIAL NEEDS

Hatice KOCAMAN, Nurgül ŞİMŞEK, Esma BOZKURT, Gamze BOĞURCU
*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü,
BURDUR-TÜRKİYE*

This narrative review examines disaster awareness among individuals with special needs (ISN) based on scientific evidence published between 2005 and 2024. Studies consistently indicate that ISN perceive disaster risk more acutely than the general population, yet display markedly lower preparedness levels. Communication barriers, limited physical and digital accessibility, unsuitable educational materials, and weak social support networks are the main obstacles undermining awareness. Many existing resources fail to accommodate the needs of people with visual, auditory, intellectual, or mobility impairments, and drills are rarely designed in partnership with disability organizations. Consequently, ISN are less likely to understand emergency plans, follow evacuation routes, assemble go-bags, or access recovery services. Nevertheless, evidence shows that disability-focused training modules, family- and community-based drills, technology-assisted early warning apps, and inclusive design principles improve knowledge and intention to prepare. Long-term behavioral change, however, remains under-researched. Policymakers should collaborate with local authorities to develop holistic strategies tailored to specific impairment types. Making disaster management plans accessible, integrating disability into risk-reduction policies, and conducting longitudinal studies are recommended for future work. In Türkiye, regulatory steps such as the 2023 Accessible Disaster Management Circular mark important progress, but implementation guidelines are scarce. Cross-sectoral applied programs can empower ISN by centering their lived experiences, while revamping post-disaster psychosocial support to include disability considerations may reduce secondary trauma. Achieving a truly inclusive disaster management vision demands active involvement of ISN in decision-making processes.

Keywords: special needs, disaster awareness, disability, disaster education, risk reduction

ON I_{λ} LACUNARY STATISTICAL CONVERGENCE FOR TRIPLE SEQUENCE IN PROBABILISTIC 2-NORMED SPACES

Işıl Açıık Demirci¹, İrem Yiğit²

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Mathematics, Burdur, Türkiye.

² Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Science, Department of Mathematics, Burdur, Türkiye.

* idemirci@mehmetakif.edu.tr

We introduce two new summability concepts for triple sequences in probabilistic 2-normed spaces: I_{λ} -statistical convergence and I_{λ} -lacunary statistical convergence. These concepts extend the classical ideas of natural density, statistical convergence, and null statistical convergence with the ideal concept of the set $\mathbb{N}$ of positive integers. We investigate the connections between these convergence methods in the framework of probabilistic 2-normed spaces and present basic observations using structural properties of such spaces. The aim of this study is to define and investigate the concept of I_{λ} -lacunary statistical convergence for triple sequences in probabilistic 2-normed spaces. The aim is to obtain new results by investigating the relationship between lacunary triple sequences and statistical convergence, to extend the existing literature and to provide a mathematical basis for the applications of this concept. Recently, we have used ideals to introduce the concept of I_{λ} -statistical convergence, which naturally extends the notion of statistical convergence, as in their work on λ -statistically convergent double sequences in probabilistic normed spaces, and we have studied some basic properties of this more general convergence. We start from a new type of summability concept for triple sequences in the probabilistic 2-normed space, called I_{λ} -statistical convergence and I_{λ} -lacunary statistical convergence. This concept is a natural generalization of the concepts of natural density, statistical convergence and lacunary statistical convergence using the concept of ideals $\mathbb{N}$ of the set of positive integers. In this context, we investigate their relationship and make some observations about these classes using the tools of a probabilistic 2-normed space.

Key words: Statistical convergence, Lacunary statistical convergence, Probabilistic normed spaces, 2-norm.

MODA TASARIMINDA YEŞİL TEKNOLOJİLER: BİOKOMPOZİT MALZEME ARAYIŞLARI

Muazzez Çetiner¹

¹SDÜ Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, Isparta, Türkiye.

* muazzezcetiner@sdu.edu.tr, 05362000695

Tekstil ve moda endüstrisi petrokimya sanayinden sonra dünya gezegenine en çok zarar veren endüstrilerden biridir. Hızla değişen trendler tarafından yönlendirilen moda endüstrisi üretim, dağıtım ve tüketim sürecinde havaya, suya ve toprağa geri döndürülemez zararlar vermektedir. Sentetik lif üretimi, iplik ve kumaş üretimi sırasında harcanan su israfı, ambalaj ve aksesuar atıkları, giysilerin kullanım sonrası oluşturduğu atıklar kirliliğin sebeplerinden başlıcalarıdır. Sentetik ve yenilenemeyen malzemelerin doğada uzun yıllar atık olarak canlılığa zarar vermesi bir diğer sorundur. Sürdürülebilir üretim tekniklerinin ve döngüsel ekonomi ilkelerinin tekstil ve moda endüstrisine uygulanması, çevre kirliliği seviyesini azaltma çabasının bir adımı olarak görülmektedir. Tekstil ve moda endüstrisi geleneksel malzeme ve tekniklerin yanında teknolojik yenilikleri de yakından takip etmektedir. Giysi tasarımında farklı birçok malzeme bulunmakla birlikte kumaş, giysi tasarımının en önemli materyalidir. Moda endüstrisinde giysi tasarımının özgünlüğüne katkıda bulunan kumaş ve yüzey tasarımları akademisyen, kimyager ve tasarımcıların araştırma konuları arasındadır. Bu bağlamda birçok marka, tasarımcı ve kurum biyotasarım laboratuvarları ile alternatif yüzey arayışı içerisinde. Biobazlı malzeme çalışmaları yeni ve farklı tasarımlara ilham kaynağı olurken her yıl 92 milyon ton tekstil atığının azaltılmasında sürdürülebilir bir yol olarak görülmektedir. Uluslararası tekstil atık yönetmeliğindeki düzenlemeler ile tekstil ürünlerine ait dijital pasaportlar ile tüketici ve ürün zincirindeki yolculuğu şeffaf hale getirmeyi planlamaktadır. Sürdürülebilirlik, tasarımda özgünlük ve ticari yaptırımlar gibi birçok itici güç moda endüstrisinde biobazlı lif ve yüzey tasarımlarının geliştirilmesinde etkili olmaktadır. Bu araştırma ve geliştirme sürecinde biyolojik ve teknik besin döngülerinin, teknolojik donanımın ve uzman bilgisinin önemi dikkat çekmektedir. Bu çalışmada tekstil ve moda endüstrisinin doğa ve canlı yaşamına saygılı bir bakış açısıyla sürdürülebilir, doğayla uyumlu materyal geliştirme yollarının neler olabileceği tartışılmaktadır. Bu perspektifle yerel kaynak kullanımı ile daha az atık açığa çıkararak, doğada çözünebilir kompozit tabanlı biyomalzemeler, geri dönüştürülmüş lifler ve yeşil üretim teknolojileri gibi alternatif malzemeler araştırılmaktadır. Çalışmada moda endüstrisindeki inovasyon, etik ve estetik üçgeninde hayata geçirilen örnekler sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Biyobazlı malzemeler, kompozit malzemeler, sürdürülebilirlik.

CUMHURİYET DÖNEMİ’NİN İLK TÜRKÇE SÖZLÜĞÜ OLARAK KABUL EDİLEN “RESİMLİ YENİ TÜRKÇE LÛGAT”

Mustafa Acat

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Tezli

Yüksek Lisans, Burdur, Türkiye

acattmustafa@gmail.com, 05063635994

20. yüzyıldan itibaren dilde tasfiye anlayışının yaygınlık kazanması, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulması, alfabe değişikliği gibi nedenlerle Türkiye Türkçesi olarak adlandırılan dönemde oluşturulan sözlükler Türk dilinin söz varlığını ortaya koyarak toplumun bu yöndeki ihtiyacını karşılamayı hedeflemiştir. Sözlük geleneğinin değişim ve gelişimi yazılı kültürün değişim ve gelişimiyle orantılı olarak gelişmiştir. Farklı bilim dallarının terminolojik ihtiyaçlarını, söz varlığını temele alan sözlüklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sözlükler sadece eğitim değil dil öğrenimi, bürokrasi ve edebiyat alanında kullanılan dili sistematik biçimde ele alarak toplumun dil bilincinin gelişmesinde etkili olmuştur. Türkiye Türkçesini temele alarak oluşturulan sözlükler kelimelerin anlamlarıyla birlikte kullanım biçimlerini de ele almıştır. Osmanlı Türkçesi ve Türkiye Türkçesi döneminde yazılan sözlükler sadece alfabe bakımından değil, biçim ve içerik açısından da gelişim göstermiştir. Harflerin sıralanışı, yabancı dile ait olan ve halk tarafından kullanılmayan kelime ve yapılarının çıkartılması ve halkın söz varlığına da yer verilmesi gibi sebeplerle içerik bakımından da değişim göstermiştir. Özellikle Osmanlı döneminde yazılan sözlükler edebiyat ve bürokraside daha çok kullanılan Arapça- Farsça sözcük ve kalıplaşmış söz öbeklerinin açıklamasını verirken Türkiye Türkçesi döneminde yazılan sözlükler sözcük anlamlarıyla birlikte türü, açıklaması ve cümle içerisindeki kullanımlarını da içerisine alarak değişim göstermiştir. Bu sayede dil öğretiminde ve yazı dilindeki kullanımında pratiklik sağlanmaya çalışılmıştır. Ali Seydî tarafından 1929 yılının son aylarında yazılan Resimli Yeni Türkçe Lûgat isimli sözlük, Türk sözlükçülük geleneğinde Latin harflerinin kabulünden sonra Latin harfleriyle yazılmış ilk Türkçe ve ilk iki dilli Türkçe sözlük olarak büyük önem arz etmektedir. Ali Seydî, sözlüğünde Türkçe kelimelerin yanında Arapça, Farsça ve “Ecnebi” olarak ifade ettiği Rumca, Ermenice, Fransızca gibi çeşitli dillerden alınan kelimeleri de dahil etmiştir. Zaman zaman örneklerin verilmesi, halkın gündelik hayatta kullandığı eşya, bitki vb. terimlerle birlikte yapılan eylemlerin de ele alınması sözlükçülük anlayışının sadece biçim değil içerik bakımından da değişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada Ali Seydî tarafından yazılan “Resimli Yeni Türkçe Lûgat” isimli sözlükte bulunan Türkçe, Türkçe olarak kabul edilen ödünçleme kelimeler ve Ecnebi olarak ifade edilen kelimelerin sesletimi hakkında bilgi verilecek, Türkçe olarak ifade edilen sözcük birimlerin sunumu, yazıldığı dönemde üstlendiği görevleri ve fiillerin durumu incelenecektir. Türkçe ve yabancı kökenli eklerin kelimeler üzerindeki etkisi de ele alınarak değerlendirme yapılacaktır. Ayrıca sözlükte belirtilen kelimelerin sözlükte belirtildiği dil esas alınıp yüzdelik oranı hesaplanarak Türkçe, Arapça, Farsça ve “Ecnebi” kökenli kelimelerin söz varlığı üzerindeki etkisi görünür hale gelecektir.

Anahtar Kelimeler: Ali Seydî, Türkiye Türkçesi, söz varlığı, sözlük bilim.

İHA GÖRÜNTÜLERİNDE AFET SONRASI ENKAZ TESPİTİNDE FASTER R-CNN VE U-NET ALGORİTMALARININ KARŞILAŞTIRILMALI ANALİZİ

Nilgün Şengöz^{*1}, Emre Kanbaş¹, Sezai Balcı¹, Burak Özgül¹

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bilişim Sistemleri ve Teknolojileri Bölümü

Doğal afetlerin ardından oluşan enkaz ve hasarlı altyapının hızlı bir şekilde tespit edilmesi, etkin kriz müdahalesi ve kaynak tahsisi için hayati önem taşımaktadır. İnsansız Hava Araçları (İHA'lar) etkilenen bölgelerin yüksek çözünürlüklü görüntülerini hızla toplayarak zamanında hasar değerlendirmesi yapılmasına olanak tanımaktadır. Bu makalede, İHA görüntülerini kullanarak afet sonrası enkazın otomatik tespiti ve sınıflandırması için derin öğrenme tabanlı bir sistem önerilmektedir. Bu amaçla, afet sonrası sahne öğelerini temsil eden 11 sınıfa ait yüksek çözünürlüklü etiketler sunan RescueNet veri kümesinden yararlanılmıştır. Bu sınıflar arasında arka plan, su, sağlam binalar, orta dereceli hasarlı binalar, ağır hasarlı binalar, tamamen yıkılmış binalar, araçlar, yollar, ağaçlar, havuzlar ve kum bulunmaktadır. Bu çalışmada iki farklı evrişimsel sinir ağı yaklaşımı uygulanmış ve karşılaştırılmıştır. Birincisi, sahnedeki tek tek hasarlı nesneleri tespit edip sınıflandırmak üzere tasarlanmış, ResNet-50 omurgalı Faster R-CNN tabanlı bir nesne algılama iş akışıdır. İkincisi ise, U-Net mimarisini kullanarak piksel düzeyinde semantik segmentasyon ile hasarlı alanları tespit etmektedir. Her iki model de RescueNet veri kümesi üzerinde eğitilmiş olup, bu veri kümesinde sağlam, orta dereceli hasarlı, ağır hasarlı ve tamamen yıkılmış binalar ile diğer sahne öğelerine ait örnekler bulunmaktadır. Nicel değerlendirme, Faster R-CNN modelinin sınıflandırma performansının daha üstün olduğunu ortaya koymuştur; test kümesindeki doğruluk oranı %91, kesinlik %92, duyarlılık %90, F1 skoru %92 ve Matthews korelasyon katsayısı (MCC) 0,83 olarak bulunmuştur. Buna karşılık, U-Net segmentasyon modelinde doğruluk %85, kesinlik %88, duyarlılık %80, F1 skoru %84 ve MCC 0,69 olarak elde edilmiştir. Ayrıca Faster R-CNN modelindeki eğitim kaybı 0,12 iken, U-Net modelinde bu değer 0,35 olarak gerçekleşmiş olup, bu durum Faster R-CNN'nin daha verimli bir öğrenme süreci geçirdiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, Faster R-CNN modelinin nesne düzeyinde hasar sınıflandırmada üstün performans gösterdiğini; U-Net modelinin ise hasarlı bölgelerin piksel düzeyindeki daha kapsamlı bir hasar maskesi üreterek daha ince mekânsal bağlamı yakaladığını ortaya koymaktadır. Bu karşılaştırmalı analiz, her iki modelin tamamlayıcı güçlü yönlerini ortaya koymaktadır. Faster R-CNN modeli, ayrı hasar kategorileri için yüksek nesne düzeyinde tespit doğruluğu sağlarken; U-Net modeli ise hasarlı bölgelerin piksel düzeyinde daha kapsamlı bir hasar maskesi üreterek daha ince mekânsal bağlamı yakalamaktadır. Bu yaklaşımların birleştirilmesi hem hızlı nesne algılama hem de kapsamlı segmentasyonun avantajlarından yararlanan sağlam bir afet yönetimi sistemi oluşturabilir. Genel olarak, elde edilen bulgular, afet sonrası senaryolarda enkaz tespiti ve hasar değerlendirmesinin iyileştirilmesi için nesne algılama ile semantik segmentasyon modellerinin entegrasyonunun potansiyelini göstermektedir.

SU ÜRÜNLERİNDE ELEKTROLİZE SU KULLANIMI VE YASAL DÜZENLEMELER

Timur GÜNEYSULU¹, Nil Pembe ÖZER^{1,2}

¹Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Su Ürünleri Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye
E-posta: tguneysulu@hotmail.com Tel: 0544 839 64 15

²Kocaeli Üniversitesi, İzmit Meslek Yüksekokulu Gıda İşleme Bölümü, Kartepe, Kocaeli
E-posta: npozer@kocaeli.edu.tr Tel: 0532 606 55 18

Su ürünleri endüstrisi, yüksek hijyen standartlarının sağlanması ve ürün kalitesinin korunması açısından sürekli olarak yeni dezenfeksiyon yöntemleri aramaktadır. Elektrolize su, özellikle gıda sektöründe kimyasal kalıntı bırakmayan, etkili ve çevre dostu bir dezenfeksiyon yöntemi olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, elektrolize suyun su ürünlerinde kullanım alanları ve buna ilişkin yasal düzenlemeler ele alınmaktadır. Elektrolize suyun güçlü oksidatif özellikleri sayesinde bakteri, virüs ve diğer patojen mikroorganizmalar üzerinde yüksek etkili bir yok edici olduğu kanıtlanmıştır. Elektrolize suyun; üretim tesislerinde kullanılması ile su ürünlerinin yetiştirilmesi ve toplanması aşamalarında, havuzlar ve yetiştirme alanlarının dezenfeksiyonu yapılmaktadır. Bu sayede, su kalitesi artırılmakta ve hastalık riski azaltılmaktadır. İşleme Tesislerinde ise su ürünlerinin işlenmesi aşamasında, elektrolize su ile dezenfektan elde edilerek, ürünlerin yüzeyleri, ekipmanlar ve işleme alanları temizlenmektedir. Bu, ürünlerde mikrobiyal kontaminasyonu önlemeye yardımcı olmaktadır. Su ürünlerinin paketlenmesi sırasında, elektrolize su kullanılarak paketlenme alanları ve malzemeleri dezenfekte edilmektedir. Bu, satışa sunulacak ürünlerin hijyenik olmasını sağlamaktadır. Soğuk hava depolarında, ürünlerin raf ömrünü uzatmak ve bozulmalarını önlemek amacıyla elektrolize su ile yapılan dezenfeksiyon işlemleri uygulanmaktadır. Bu, ürünlerin tazeliğinin korunmasına katkıda bulunur. Su ürünlerinin dağıtımında, taşıma araçları ve depolama alanlarının hijyeninin sağlanmasında elektrolize su kullanılabilir. Böylece, ürünlerin ulaşım sürecindeki kontaminasyon riski en aza indirilir. Hipokloröz asit (HOCl) içermesi, gıda güvenliği açısından düşük toksisite göstermesi ve çevre dostu olması yönüyle geleneksel kimyasal dezenfektanlara bir alternatif oluşturmaktadır. Dünya genelinde elektrolize suyun gıda endüstrisinde kullanımına ilişkin yasal çerçeve değişiklik göstermektedir. Bu kapsamda Amerika Birleşik Devletleri'nde FDA ve USDA onayı bulunurken, Avrupa Birliği'nde Biyosidal Ürünler Yönetmeliği kapsamında değerlendirilmektedir. Türkiye'de ise henüz elektrolize suya özel bir mevzuat bulunmamakla birlikte genel hijyen kriterleri çerçevesinde kullanımı mümkündür. Bu çalışmada, su ürünleri sektöründe elektrolize suyun kullanımının mevcut durumu, avantajları ve gelecekteki yasal gelişmelere yönelik öneriler ayrıntılı olarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Elektrolize su, su ürünleri, dezenfeksiyon, gıda güvenliği, yasal düzenlemeler

BURDUR VE ISPARTA İLLERİ MUHACİR KÖYLERİNDEN DERLEME SÖZLÜĞÜ'NE KATKILAR

Zeynep Şeyma KÖSE¹

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Burdur,
Türkiye

*zeynepseymakose@gmail.com, 05439765762

Bu çalışma muhacir Türklerinin Isparta ve Burdur bölgelerindeki sosyokültürel izleriyle beraber bu izlerin yerel ağızlar üzerindeki etkisini incelemek ve muhacir ağızlarının söz varlığından Derleme Sözlüğü'ne katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ağız çalışmaları dilsel ve kültürel mirasın korunması açısından çok önemli bir yere sahiptir. Her ağız, konuşucunun geçmişini, yaşadığı coğrafyayı ve etkileşimde bulunduğu kültürel özellikleri yansıtan sözlü bir arşivdir. Son zamanlarda eğitim seviyesinin yükselmesi, kitle iletişim araçlarının kullanımının artması vb. sebeplerden ötürü, üst dil niteliğinde olan standart Türkçenin ağızlar üzerindeki etkisi artmıştır. Durum böyle iken etkin ve yoğun bir şekilde derleme çalışmalarının yapılması gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Bu gereklilik ışığında Isparta-Burdur bölgesindeki muhacir yerleşkelerinin kendi bünyesinde incelenmediğini tespit edip çalışmamızı oluşturduk. Yaptığımız ağız araştırmamızda nitel yöntem benimsenip, tespit edilen muhacir köylerinde saha çalışmasıyla derinlemesine görüşmeler yapılmış, yerel halktan hem kültürel hem de ağız özellikli verileri toplanmıştır. Elde edilen dilsel verilerde kelimelerin anlamları, kullanım bağlamları, kökenleri incelenmiş olup hem dilsel hem kültürel veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, bu bölgelere yerleşen muhacir topluluklarının özgün kültürel kimliklerini büyük ölçüde korumaya çalışmakla beraber yerel halk ile özdeşleştirdiğini göstermektedir. Her ne kadar bulunduğu bölgenin özelliklerini bünyesine alsa da dil, gelenek, görenek, folklor ürünlerinde balkan kökenli unsurları yaşatmaya gayret göstermektedirler. Bu unsurların sosyal yaşam pratiklerine yansması canlılığını koruyup günümüze ulaşımını sağlamıştır. Öyle ki, ağız çalışmaları, dilin değişen yüzünü anlamamızda etkili olduğu kadar, değişmeyen yanlarını belgelememize de katkı sağlamaktadır. Derlenen ağız örneklerinde birçok kelime ve deyim incelenmiş, Türk Dil Kurumu'na yayımlanan Derleme Sözlüğü'nde yer almayanlar tespit edilmiştir. Bunlar arasında, 'manne' (anne), 'pidik' (yavru köpek), 'günik' (kiler), 'pabuç topu' (mantının sütlü hali), 'falaka' (at koşmak), 'mamaliğa' (mısır unuyla yapılan ekmek), 'labada' (sarma yapılan bir çeşit yaprak türü) gibi ağız özellikli ifadeler yer almaktadır. Balkanların söz varlığının izlerini taşıyan bu dilsel ve fonetik özellikler, Türkçenin evrimine dair önemli ipuçları sağlamakla birlikte Anadolu ağzının zenginliğine büyük kanıt sunmaktadır. Yaptığımız bu araştırma göstermektedir ki, muhacir Türkleri ile yapılan ağız çalışmaları; dilsel ve kültürel mirasın incelenmesi, Türkçenin dilsel çeşitliliğinin kayıt altına alınıp korunması açısından önemli bir yere sahiptir. Elde edilen veriler, Isparta- Burdur ağızlarının zenginleşmesine katkı sağlarken Türkiye'deki muhacir kültürü çalışmaları için de önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Muhacir Türkleri, Isparta, Burdur, sosyokültürel yapı, Derleme Sözlüğü

DISASTER LITERACY LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS: BUCAK HEALTH COLLEGE EMERGENCY AİD AND DISASTER MANAGEMENT EXAMPLE

¹Faruk Özgür GÜNSAY*, ²Hümeysra DALBOY ³M. Zeki Yıldırım

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi
Burdur, Türkiye, ozgurgunsay@gmail.com

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi,
Burdur, Türkiye, hdalboy16@gmail.com.tr

³ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Acil Yardım Afet Yönetimi
Burdur, Türkiye, mzyildirim@gmail.com

This research aims to measure the disaster literacy levels of students of the Emergency Aid and Disaster Management Department of Bucak Health College and to analyze the differences in terms of various variables. In the cross-sectional and descriptive study, the Disaster Literacy Scale (AFOY) was applied to 62 students and the data was evaluated with the SPSS 25.0 program. General disaster literacy levels were found to be limited, and it was observed that students with disaster knowledge had significantly higher scores in all sub-dimensions ($p < 0.05$). Near-significant differences were found in the improvement and intervention dimensions according to gender and age variables. The research results show that individuals who received disaster management training could not reach the expected level in disaster literacy. This situation reveals that disaster literacy should be considered as a multi-dimensional concept that includes not only knowledge but also experience, practice and perception. It is recommended that educational programs be enriched with applied content and disaster awareness be disseminated.

Keywords: Disaster Literacy, University Students, AFOY, Disaster Preparedness, Risk Reduction, Intervention, Recovery

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER NASIL BİR ORTAMDA ÖĞRENMEK İSTER?

Hatice Darga¹

¹Child Development, Health Institute, Burdur, Türkiye

hdarga@mehmetakif.edu.tr

Özel yetenekli çocuk en genel tanımlaması ile rastgele belirlenmiş 100 kişilik bir akran grubunda bir ya da birden fazla yetenek alanında %2'lik üst dilimde yer alan bireylerdir. Bu bireyler yüksek performans ve potansiyellerinden dolayı normal öğretime ek olarak özelleştirilmiş desteğe ihtiyaç duyarlar. Türkiye'de devlet eliyle uygulanan bu destek öğretim ortamlarından olan Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM), farklı yetenek alanları ve farklı sınıf düzeylerinde özel yetenekli öğrencilere hizmet sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı BİLSEM'e devam eden 3 ilâ 5. Sınıf öğrencilerin okul dışındaki öğrenme ortamlarına yönelik değerlendirmelerini ve nasıl bir ortamda öğrenme gerçekleştirmek istediklerini belirlemektir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yoluyla yürütülmüştür. Çalışma grubu 2024 yılı bahar döneminde 3 ilâ 5. Sınıfta olup BİLSEM'e devam eden 10 öğrencidir. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından literatür taraması ile oluşturulan ve uzman görüşü alınan görüşme sorularıdır. Cevaplar öğrencilerden yazılı olarak alınmıştır. Verilerin çözümlenmesi araştırma soruları çerçevesinde içerik ve betimsel analiz ile sağlanmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular özetle, öğrencilerin ilgi ve yetenek alanları doğrultusunda dersler işledikleri, sanat ve müzik çalışmaları yaptıkları, güncel küresel sorunlar ile ilgilendikleri, uzay ile ilgili bilgilerini geliştirdikleri belirlendi. Okul dışında farklı ilgi alanlarına yönelik meşguliyetler gerçekleştirdikleri, doğa üstü konuları merak ettikleri, ilgilendikleri konuları araştırmak istedikleri, gizemli ve sessiz, elektronik ortamlarda çalışmak istedikleri, buluşları olduğu ve buluş yapmak istedikleri, okullarında değişiklik yapmak istedikleri belirlendi. Ayrıca geçmişe yönelik değerlendirmeleri alındı. Özel yetenekli öğrencilerin mevcut duruma ek olarak öğrenme ortamları ve çalışma alanlarına yönelik fikirleri ve istekleri olduğu belirlendi. Etkili öğrenme ortamının bir unsuru olarak öğrencinin sürece dahil edilmesi yeteneklerin geliştirilmesi ve kendini ifade etmesi açısından kritik önemde olması nedeniyle Bilim Sanat Merkezlerinin inşası ve öğrenme ortamlarının düzenlemesinde öğrencilerin görüşlerine yer verilmesi önerildi.

YOUNG MEN’S PERSPECTIVE ON VIOLENCE AGAINST WOMEN: THE CASE OF BİLECİK ŞEYH EDEBALI UNIVERSITY

Sibel EZGİN AĞILLI¹, Havva Nur ÇEVİK², Nazlıcan AKKUŞ³

¹Assoc. Prof. Dr., Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Health Sciences, Department of Social Work, Bilecik, Türkiye, sibel.ezgin@bilecik.edu.tr, 05070262261

² Undergraduate Student, Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Health Sciences, Department of Social Work, Bilecik, Türkiye,

³ Undergraduate Student, Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Health Sciences, Department of Social Work, Bilecik, Türkiye,

Violence against women emerges as an effect of gender roles and social structure. In societies where patriarchal cultural structure is dominant, most women may be exposed to aggression and discrimination. Types of violence against women such as sexual, physical, psychological, economic, etc. vary. Violence against women, which deeply affects not only the individual but also the society, constitutes a form of gender inequality. Men who perpetrate violence continue to maintain their power dynamics and maintain the norms imposed by society by establishing authority over women. Today, incidents of violence against women are on the rise, and recently there have been cases of violence that have attracted the attention of the public. For this social problem, it is not enough to address only the thoughts and experiences of women, it is also necessary to address how men evaluate the problem, how they look at the problem, and moreover their feelings and thoughts. In this direction, this study aims to reveal the feelings and thoughts of young male university students and to understand them in depth. Young male students studying at Bilecik Şeyh Edebali University were included in the study as a sample and the research was conducted with qualitative method. Data were collected through interview technique and face-to-face interviews were conducted with 36 male students. Thematic analysis was used to analyze the data. As a result of the study, it was revealed that male students associated the source of violence against women with lack of education, miscommunication within the family, gender roles and inadequate legal sanctions. In addition, male students think that media content has a function of increasing violence against women. It was revealed that young men intensely experienced feelings of sadness, fear and anger in the face of violence against women that they witnessed in their environment. However, it was concluded that the majority of them did not want to intervene against the incidents of violence against women they witnessed.

Keywords: Violence, violence against women, masculine violence, patriarchy, gender

THE RELATIONSHIP BETWEEN GREEN MANAGEMENT PRACTICES AND ENVIRONMENTAL AWARENESS: VOCATIONAL SCHOOL (Kocaeli/Türkiye)

Arzu Morkoyunlu¹, Şebnem Erkebay², Ufuk Salih Kaya³, Şaban Sağlam⁴

¹Kocaeli Üniversitesi, Hereke Asım Kocabıyık MYO, Kocaeli, Türkiye

²Kocaeli Üniversitesi, Karamürsel Denizcilik MYO, Kocaeli, Türkiye

³Körfez Belediyesi, İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü, Kocaeli, Türkiye

⁴Kocaeli Üniversitesi Hastanesi, Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü, Kocaeli, Türkiye

Sorumlu yazar: arzu.yuce@kocaeli.edu.tr; tel: 5056290142

The primary aim of this study is to examine the relationship between green management practices and environmental awareness, and to evaluate how this relationship is reflected within the context of higher education institutions. Using the case of Hereke Asım Kocabıyık Vocational School (VS), the research investigates the impact of environmentally focused activities carried out within the institution on students and staff. In this context, the study seeks to reveal the role of sustainability-oriented practices in shaping individual environmental awareness and behavior. The study was conducted using a descriptive survey model, which is one of the quantitative research methods. A questionnaire was administered to a sample group consisting of academic and administrative staff as well as students at Hereke Asım Kocabıyık VS. The questionnaire included statements measuring awareness, participation level in green management practices, and environmental sensitivity. The collected data were analyzed using the SPSS software through frequency, percentage distributions, and correlation analyses. As a result of the research, it was determined that the majority of the participants were informed about green management practices and had a positive approach to these practices. The Vocational School, which has a Zero Waste Certificate from the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change, was observed to have a high level of awareness, especially regarding waste separation, energy saving and recycling activities. In addition, it was determined that green campus practices increased environmental awareness in students and supported environmentally friendly individual behaviors. It was also among the findings that management policies and environmentally themed educational activities were effective in increasing the environmental responsibilities of individuals. The results indicate a positive and significant relationship between green management practices and environmental awareness. The environmental policies and practices implemented at Hereke Asım Kocabıyık Vocational School not only contribute to environmental protection but also enhance the environmental consciousness of both students and staff, thereby supporting long-term sustainability goals. In this regard, it is of great importance that higher education institutions expand eco-friendly policies and undertake efforts to raise awareness on environmental issues.

Keywords: Sustainable environment, Zero waste, Waste management, Green transformation

ENVIRONMENTAL IMPACTS ASSESSMENT EXAMPLE: SAHİNDERE AND MIHLI WATERFALLS (Balıkesir/TÜRKİYE)

Erman Aşık^{1*}, Arzu Morkoyunlu²

^{1*}Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, Türkiye

²Kocaeli Üniversitesi, Hereke Asım Kocabıyık MYO, Kocaeli, Türkiye

Sorumlu yazar: ermanasik@windowslive.com, tel: 05304337668

This study was conducted to determine the trophic status of the Şahindere and Mıhlı waterfalls, located in the Şahindere Canyon within the Kazdağları National Park (Balıkesir province) and at the border between Çanakkale and Balıkesir provinces, respectively, and to assess the environmental impacts on these ecosystems. Biological samples were collected from both waterfalls in August 2022 to determine the structure of the phytobenthos community. The samples were microscopically analyzed to identify species belonging to the Bacillariophyta (diatoms) group. Species diversity and distribution characteristics were evaluated based on the collected data. A total of 52 diatom species were identified, with 40 species recorded in Şahindere Waterfall and 45 species in Mıhlı Waterfall. *Didymosphenia geminata*, a species commonly found in cold waters with low nutrient levels, was observed to be very rare in both locations. In contrast, cosmopolitan species such as *Diatoma vulgare*, *Cymbella affinis*, *Cocconeis pediculus*, and *Ulnaria ulna* were found in abundance. Environmental assessments revealed that both waterfalls are under significant pressure from tourism, especially during the summer months. Moreover, plastic waste left behind by daily visitors has begun to accumulate in the area. Şahindere and Mıhlı waterfalls represent ecologically valuable natural resources; however, increasing tourism activities pose environmental risks. The accumulation of plastic waste indicates a potential for future microplastic pollution. Therefore, adopting more environmentally friendly management strategies is essential to ensure the sustainable preservation of these ecologically important ecosystems.

Keywords – Environment, Mıhlıdere, Şahindere, Waterfall, Trophic level.

LEICESTER’DA YAŞAYAN TÜRKÇE KONUŞAN TOPLULUĞUN “ÖTEKİLEŞTİRİLME” DENEYİMLERİNİ ANLAMAK

Didem Karaer Eryılmaz

Bu çalışma, Leicester’deki Türkçe konuşan göçmenlerin günlük yaşam deneyimlerini incelemekte ve kimliğe yönelik hedef alınmış mağduriyetlere maruz kalmalarına odaklanmaktadır. Nefret suçu araştırmaları geleneksel olarak açık şiddet veya ayrımcılık eylemlerine odaklanırken, bu çalışma göçmen toplulukların yaşamlarını şekillendiren daha incelikli, gündelik düşmanlık ve dışlanma biçimlerine dikkat çekmektedir. Niteliksel ve özdeşünümsel bir yaklaşım benimseyen araştırma, bireylerin bu zorluklarla nasıl başa çıktıklarını ve maruz kaldıkları mağduriyetin toplumsal sonuçlarını anlamayı amaçlamaktadır. Çalışma, Leicester’deki Türkçe konuşan topluluktan kırk beş kişiyle yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmelere dayanmakta; bu görüşmeler katılımcı gözlemi ve otoetnografik alan günlüğü notlarıyla desteklenmektedir. Katılımcı odaklı ve tümevarımsal bir yaklaşımla gerçekleştirilen tematik analiz; ayrımcılık, mikro saldırganlıklar ve sosyal dışlanma gibi tekrar eden kalıpları ortaya koymaktadır. Bulgular, bu deneyimlerin bireyler üzerindeki psikolojik ve sosyal yükünü vurgulamakta ve “ötekilik” ve marjinalleşme hissinin nasıl pekiştirildiğini göstermektedir. Ayrıca, bireylerin başa çıkma stratejilerini ve dayanıklılığı artırmadaki topluluk ağlarının rolünü de ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları, nefret suçu, göç ve kimlik konularındaki kriminolojik tartışmalar bağlamında değerlendirilmekte ve Birleşik Krallık’taki göçmen toplulukların yaşadığı gerçekliklere dair önemli içgörüler sunmaktadır. Çalışma, mağduriyetin yalnızca fiziksel şiddetle sınırlı olmadığını; sosyal aidiyeti şekillendiren gündelik dışlanma ve düşmanlık biçimlerini de kapsayan daha incelikli bir anlayışın gerekli olduğunu savunmaktadır.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

DETECTION OF GANGLIOSIDES IN THE EARTHWORM *EISENIA ANDREI*

Rita Tovilo¹, Senka Blažetić¹, Mirna Velki, Marija Heffer²

¹Department of Biology, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Cara Hadrijana 8/A, 31000 Osijek, Croatia

²Faculty of Medicine, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Josipa Huttlera 4, 31000 Osijek, Croatia

[corresponding author: tovil.rita@gmail.com](mailto:tovilo.rita@gmail.com)

Gangliosides are glycosphingolipids containing one or more sialic acids that play key roles in cell signaling as part of lipid rafts, molecular recognition, and nervous system development. While they have been extensively studied in the nervous systems of vertebrates, only a limited number of studies have investigated their presence in invertebrates, including earthworms. The aim of this study was to examine the presence of gangliosides in the species *Eisenia andrei*. Two methods were employed: immunohistochemistry and thin-layer chromatography (TLC). Despite the use of highly specific antibodies for gangliosides GM1, GD1a, GD1b, and GT1b, immunohistochemical analysis did not confirm their presence. On the other hand, a modified extraction method and subsequent TLC analysis revealed the presence of gangliosides with a higher number of sialic acids, including GD1a, in the posterior part of the earthworm's body. These findings suggest a potential neurochemical complexity in these organisms and highlight the need for the development of tailored methods for ganglioside detection in invertebrates.

Keywords: gangliosides, immunohistochemistry, invertebrate nervous system, *Eisenia andrei*

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

GREEN TRANSFORMATION PRACTICES OF COMPANIES OPERATING IN KOCAELI PROVINCE (KOCAELI/TURKEY)

Uğur Yücel ^{1*}, Arzu Morkoyunlu¹, Ece Simooğlu Sarı¹

¹Kocaeli Üniversitesi, Hereke Asım Kocabıyık MYO, Kocaeli, Türkiye

*Sorumlu yazar: uyucel@kocaeli.edu.tr; tel:5326323600

This study aims to examine the green transformation practices carried out by companies operating within the borders of Kocaeli Province and to evaluate the effects of these practices on firm performance. Quantitative research methods were employed in the study. Data were collected through a questionnaire administered to companies from various sectors in the region. The survey was designed to assess the activities of firms in areas such as environmental management structures, energy efficiency projects, waste management policies, environmental risk monitoring, employee training, and environmentally friendly production technologies. The collected data were analyzed using quantitative analytical techniques. The research findings indicate that many companies operating in Kocaeli have taken various steps toward environmental sustainability. However, deficiencies were identified in areas such as environmental performance measurement and reporting. Nonetheless, it was observed that environmentally responsible practices positively contribute to firms' competitive advantage and financial performance. This study sheds light on the current state of the green transformation process in Kocaeli Province. The findings reveal the efforts made by companies in the field of environmental sustainability, as well as areas that require further development. Moreover, the positive impact of environmentally conscious practices on firm performance is emphasized. The study offers suggestions for companies in Kocaeli to enhance their green transformation processes and provides recommendations for policymakers to develop supportive policies.

Keywords: Green Transformation, Sustainability, Environmental Management, Kocaeli Province, Firm Performance

YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPILAN TATLISU ISTAKOZU (*PONTASTACUS LEPTODACTYLUS*, ESCHSCHOLTZ, 1823)'NDA APIOSOMA SP. ENFESTASYONU

Pınar YILDIRIM¹

¹Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü, Isparta-TÜRKİYE
yildirimpinar06@gmail.com

Bu çalışmada yetiştiriciliği yapılan kerevitlerin (*Pontastacus leptodactylus*, Eschscholtz, 1823) solungaçlardan yapılan incelemede *Apiosoma* sp. ilk defa tespit edilmiştir. Hasta olan kerevitlerden 49 dişi ve 71 erkek kerevit toplam 120 birey incelenmiştir. Hastalığın ortaya çıkışında yem almama ve renkte koyulaşma görülmüştür. İncelemeler neticesinde bakteriyel ve fungal patojene rastlanılmamıştır. Solungaçlardan yapılan ezme preparatların mikroskopik incelemesinde solungaç epitellerinin tahrip olduğu ve bazı bölgelerde yer yer nekrotik yapılar oluşumu dikkati çekmiştir. Solungaçlarda *Apiosoma* sp. olarak bilinen hareketsiz siliat protozoan parazit tespit edilmiştir. Solungaç filamentleri kerevitlerin ışık mikroskobu ile fotoğrafları çekilerek bireylerdeki parazit sayılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda kerevitlerde enfeksiyon prevalansı (%55.00) gözlenmiştir. Kerevitlerde yetiştiricilik sistemlerinde dezenfeksiyon işlemi büyük önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Kerevit, Protozoan, Eğirdir Gölü, Paraziter Enfestasyon.

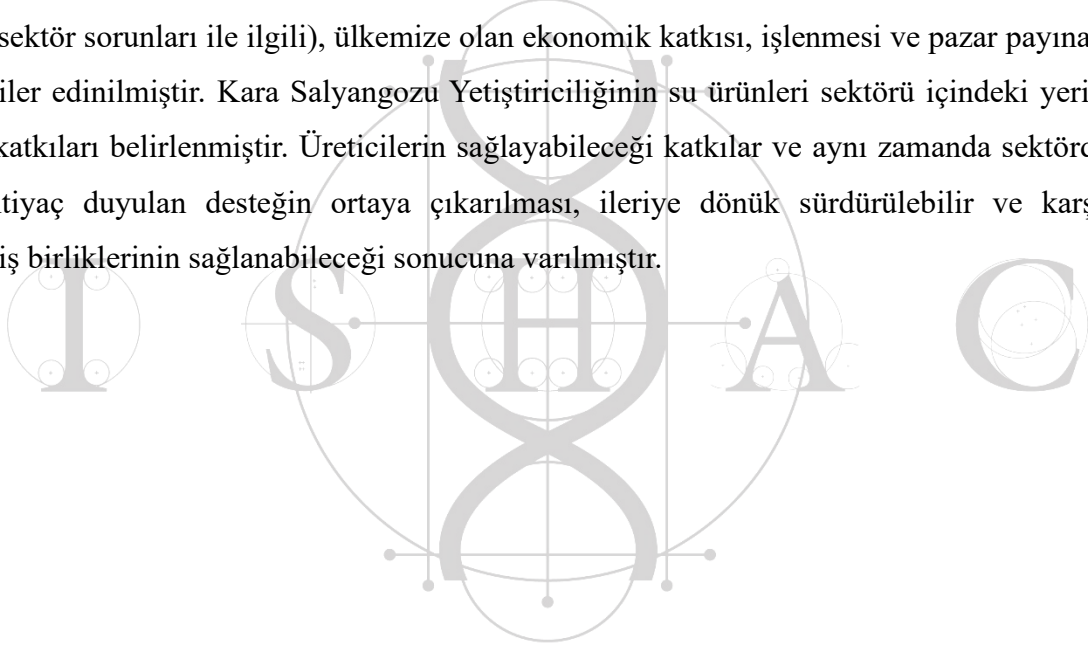
THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

TÜRKİYE’DE ÜRETİM YAPAN SALYANGOZ ÜRETİCİLERİNİN MEVCUT DURUMU VE ÜLKEMİZE KATKILARI

Çiğdem OLGUN¹, Nur DEDE²

^{1,2} Kocaeli Üniversitesi, İzmit Meslek Yüksekokulu, Gıda Teknolojisi Programı, KOCAELİ, TÜRKİYE

Ülkemize su ürünleri çeşitliliği, üretimi ve ihracat girdisi sağlayan üreticilerimizin mevcut durumu, ülkemize sağladığı ekonomik ve bilimsel katkıların ortaya konması amaçlanmıştır. Literatür taraması, Üreticilerle iletişim, Röportaj. Ülkemizdeki Salyangoz yetiştiriciliğinin başlangıç-girişim aşamasındaki resmi gereklilikler, izlenmesi gereken süreçler (fizibilite değerlendirmesi), üreticiler ile iletişim (yetiştiricilik ve pazarlama, sektör sorunları ile ilgili), ülkemize olan ekonomik katkısı, işlenmesi ve pazar payına dair faydalı detaylı bilgiler edinilmiştir. Kara Salyangozu Yetiştiriciliğinin su ürünleri sektörü içindeki yeri ve bilimsel alana olan katkıları belirlenmiştir. Üreticilerin sağlayabileceği katkılar ve aynı zamanda sektörde akademik anlamda ihtiyaç duyulan desteğin ortaya çıkarılması, ileriye dönük sürdürülebilir ve karşılıklı fayda sağlayacak iş birliklerinin sağlanabileceği sonucuna varılmıştır.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

TÜRKİYE VE JAPONYA'DA OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Nazlı Sıla ÖNER*
Penpe YÜKSEL**

*Ar. Gör., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Bölümü, nsoner@mehmetakif.edu.tr

**Ar. Gör. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, pyuksel@mehmetakif.edu.tr

Bu çalışma, Türkiye ve Japonya'daki okul öncesi öğretmeni yetiştirme programlarını karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada özellikle staj uygulamaları, program içeriği, pedagojik yaklaşımlar ve kültürel değerlerin eğitime yansımaları temel alınarak iki ülkenin öğretmen yetiştirme sistemleri yapısal ve pedagojik açıdan incelenmiştir. Araştırmada betimsel karşılaştırmalı analiz yöntemi kullanılmıştır. Türkiye ve Japonya'nın resmi öğretmen yetiştirme programları, politika belgeleri ve akademik kaynaklar incelenmiş; veriler dört ana tema altında (uygulama süreci, program içeriği, pedagojik yönelimler, kültürel bileşenler) sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Japonya'da okul öncesi öğretmeni yetiştirme süreci genellikle iki veya dört yıllık kurumlarda yürütülmekte, uygulamalı eğitim ilk yıldan itibaren başlamaktadır. Öğrenciler çeşitli kurumlarda erken dönemde staj yapma imkânı bulmakta ve entegre kurumlarda farklı bağlamlarda deneyim kazanmaktadır. Türkiye'de ise uygulamalar genellikle son sınıfa bırakılmakta ve sınırlı kalmaktadır. Program içeriği bakımından Japonya'da çocuk merkezli, oyun temelli, doğa ve sanatla iç içe pedagojiler öne çıkarken; Türkiye'de kuramsal derslerin ağırlığı dikkat çekmektedir. Pedagojik olarak Japonya'da bireysel farklılıkları gözetken, içsel motivasyonu teşvik eden yaklaşımlar hâkimdir. Kültürel olarak da Japon eğitiminde toplumsal uyum, nezaket ve sorumluluk gibi değerler ön plandadır. Türkiye'de ise öğretmen rolleri daha çok toplumsal beklentilerle şekillenmektedir. Japonya'daki öğretmen yetiştirme sistemi, erken uygulama deneyimi, çocuk merkezli yaklaşım ve kültürel değerlerle bütünleşik yapısıyla öne çıkmaktadır. Türkiye'de ise uygulama süresi ve içeriği sınırlı, pedagojik yaklaşım ise daha çok kuramsal düzeyde kalmaktadır. Türkiye'deki programların niteliğini artırmak için stajların erken döneme yayılması, yaratıcı uygulamalara yer verilmesi ve kültürel farkındalık temelli eğitim modellerinin benimsenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi öğretmen eğitimi, karşılaştırmalı eğitim, çocuk merkezli yaklaşım, staj uygulamaları, kültürel değerler

MEHMET AKİF'İN SIRÂTIMÜSTAKİM (SEBÎLÜRREŞAD) DERGİSİNDE YAYINLANAN MAKALELERİ VE SAFAHAT'TAKİ YAZILARINDA MEDENİYET ANLAYIŞI

Nihat KARAER

Prof. Dr. Nihat KARAER, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Burdur / TÜRKİYE
nihatkaraer@gmail.com

Mehmet Akif'in Sırâtımüstakīm (Sebîlürreşad) dergisinde yayınlanan makaleleri ile Safahat adlı eserinde topladığı yazıları incelendiğinde; Onun medeniyet kavramı ile, başta ilim ve teknik alandaki üstünlüğünü gördüğü Batı (Avrupa)'nın sahip olduğu medeniyeti kastettiği görülmektedir. Mehmet Akif, Batı ve batılılaşma bağlamında medeniyet kavramına pek çok aydın gibi tamamen taraftar ya da karşı olmamıştır. O, İslam toplumlarının kültür ve medeniyeti ile Batı dünyasını yakından tanımış ve bu konuda olabildiğince gerçekçi bir yaklaşım sergilemiş aydınlarımızdandır. Mehmet Akif yazılarında, bir yandan Batı medeniyetinin düşünce ve ahlak yönünden eleştirilecek yönlerini ortaya koyarken diğer yandan Batı'nın sahip olduğu medeniyetin ulaştığı bilim ve teknik düzeyinin üstünlüğüne hayranlığını belirtmekten geri durmamıştır. Batı uygarlığını hiçbir şekilde inkâr etmemiş, aksine bu uygarlığın ulaştığı düzeye İslâm toplumlarının da ulaşması arzu etmiştir. Bunu yaparken Türk ve İslam toplumlarının eksik yönlerini, zaafalarını, ilim ve irfan, medeniyet ve bayındırlık alanlarındaki eksikliklerini de bütün çıplaklığı ile gözler önüne sermekten, yüzlerine vurmaktan hiç tereddüt etmemiştir. Bu yolda kalemini daima, ait olduğu Milletin bilimde, teknoloji ve medeniyette ilerlemesi yolunda kullanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Medeniyet, İlim, teknik, Batı, İslâm Dünyası,

SAVUNMA LOJİSTİK OPERASYONLARINDA ÇOK NOKTALI ROTA OPTİMİZASYONU İÇİN TSP TABANLI YÖNTEM İLE KARINCA KOLONİSİ ALGORİTMASININ KARŞILAŞTIRMALI PERFORMANS ANALİZİ

Nilgün Şengöz^{*1}, Ömer Avcı¹, Semai Miraç Arıcı¹

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bilişim Sistemleri ve Teknolojileri Bölümü

Savunma operasyonlarında zaman kritikliği taşıyan müdahale süreçleri, kaynakların etkin kullanımı ve lojistik verimlilik açısından optimize edilmiş rota planlamaları büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, büyük ölçekli bir lojistik ağ üzerinde Çoklu Satıcı Problemi (TSP) tabanlı bir rota optimizasyon yaklaşımı geliştirilmiş ve klasik Karınca Kolonisi Optimizasyonu (ACO) algoritması ile karşılaştırılmıştır. Amaç, çok sayıda sipariş noktasına en kısa toplam mesafeyle ulaşım sağlayarak teslimat süreçlerinin hızlandırılması ve maliyetlerin düşürülmesidir. Analizlerde, şehirler arası mesafeleri içeren **"distance.csv"** ve sipariş bilgilerini barındıran **"order_large.csv"** veri setleri kullanılmıştır. Ön işleme sürecinde her bir benzersiz şehir indekslenmiş, mesafe matrisleri simetrik olacak şekilde düzenlenmiştir. Optimizasyon süreci, başlangıç çözümünün En Yakın Komşu (Nearest-Neighbor) algoritmasıyla oluşturulması ve bu çözümün 2-Opt takas yöntemiyle iyileştirilmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu hibrid yöntem sonucunda 15.329.314 metrelik toplam mesafe elde edilmiştir; klasik ACO algoritmasının ortalama 19.000.000 metrelik mesafesine kıyasla yaklaşık %19'luk bir iyileştirme sağlanmıştır. Elde edilen sonuçlar, önerilen yöntemin savunma lojistiği gibi zaman ve kaynak açısından kritik senaryolarda klasik yaklaşımlara göre daha etkin çözümler sunduğunu göstermektedir. İleri çalışmalar kapsamında zaman pencereleri, yük kapasiteleri ve dinamik rota güncellemeleri gibi lojistik kısıtların modele entegre edilmesiyle, yöntemin gerçek dünya uygulamalarındaki başarımı artırılması hedeflenmektedir.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

KARASU DERESİ (BÜYÜKÇEKMECE, İSTANBUL) MAKROOMURGASIZ FAUNASI

Serap KOŞAL ŞAHİN

Istanbul University Faculty of Aquatic Sciences, 34134 Fatih, Istanbul, Türkiye,

serap@istanbul.edu.tr

5352148911

Karasu deresinde Nisan 2019 ve Eylül 2020 tarihleri arasında beş istasyon seçilerek mevsimsel örnekleme yapılmıştır. Seçilen beş örnekleme noktasından bentik makroomurgasız örnekleri toplanmış ve bazı biotik indeksler uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, 13 takson tanımlanmıştır. Gastropoda klasisine ait 2 takson [(*Physella acuta* (Draparnaud, 1805), *Planorbis planorbis* (Linnaeus, 1758)]; Oligochaeta subklasine ait 5 takson [(*Limnodrilus* sp., *Limnodrilus udekemianus* (Claparède, 1862), *Limnodrilus hoffmeisteri* (Claparède, 1862), *Tubifex tubifex* (Müller, 1774), *Potamotheix hammoniensis* (Michaelsen, 1901),]; Crustacea subfilumu'na ait 1 takson (*Gammarus* sp.) Ephemeroptera ordosuna ait 1 takson (*Baetis* sp.) Diptera ordosuna ait 4 takson [(Chironomidae, *Endochironomus tendens* (Fabricius, 1775), *Tanytus punctipennis* (Meigen, 1818), *Procladius* (*Holotanytus*) sp.). Karasu Deresi'nde belirlenen grupların baskınlık değerleri incelenmiştir. Oligochaeta (%61,39) en baskın grup olmuştur. 2. sırada Diptera (%30,77) üçüncü sırada Diğerleri(gastropoda, crustacea ve insecta) (7,84) yer almıştır. Makroomurgasız faunasının belirlenmesinin yanı sıra su sıcaklığı (0C), pH, çözülmüş oksijen (mg/L), elektriksel iletkenlik (µS/cm), ölçümleri de yapılmıştır. Su kalitesinin belirlenmesi amacıyla BMWP (Biyolojik İzleme Grubu Biyotik İndeksi), ASPT (Her Taksonun Ortalama Değeri) indeksleri hesaplanmıştır.

Anahtar kelimeler: Karasu, Büyükçekmece, makroomurgasız, su kalitesi

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

DERLEME SÖZLÜĞÜ'NE GÖRE BURDUR'DAKİ YÖRÜK/GÖÇER KÜLTÜRÜNÜN KAVRAM ALANI

Himmet BÜKE¹

Serkan YÜKSEL²

¹ Doç. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Burdur, himmetbuke@mehmetakif.edu.tr

² Arş.Gör., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Burdur, serkanyuksel@mehmetakif.edu.tr

Bilim camiasında genel kabul olduğu üzere Türklerin anayurdu Türkistan bölgesidir. Bu bölgede yaşayan Türkler farklı zaman dilimlerinde değişik sebeplerle yerlerinden ayrılmıştır. Bazı Türk toplulukları gittikleri yerlerde varlıklarını sürdürmüşken bazıları ise milli benliklerini kaybederek tarih sahnesinden silinmiştir. Türkistan bölgesinden batıya doğru kitleler halinde göç eden kalabalık toplulukların en önemlisi Oğuzlardır. Oğuzlar, Türkçenin “metin” anlamında yazılı ilk eserlerinden sayılan Orhun Yazıtlarında isimleri geçen önemli bir Türk boyudur. 10. yüzyılda “Oğuz Yabgu” ismi verilen bir devlete sahip olan Oğuzların, Türkistan coğrafyasında verilerle desteklenebilen en büyük devlet yapılanması Selçuklu Devleti’dir. Bilindiği üzere Selçuklu Devleti başta Gazneliler ve Bizanslılar olmak üzere devrin büyük devletleri ile mücadeleye girişmiş ve bu galibiyetler neticesinde sınırlarını ciddi ölçüde genişletmiştir. Selçuklu Devleti, Rum toprakları olarak adlandırdıkları Anadolu’ya bünyesindeki asıl ve kurucu topluluk olan Oğuzları göndermeye başlamıştır. İskân temelli tercihe dayalı olan bu göç faaliyetleri 13. yüzyıla gelindiğinde Doğu’dan gelen Moğol baskıları neticesiyle zorunlu ve kitlesel bir göçe dönüşmüş ve bu yüzyıllarda Anadolu’ya yoğun bir Oğuz yerleşimi görülür. Bu Oğuz göçleri neticesinde Anadolu’nun farklı bölgeleri hızlı bir şekilde Türk yurdu hâline gelmeye başlamıştır. 12. yüzyıl itibarıyla Anadolu içlerine ve nihayet uç bölgelerine kadar giden bu göç faaliyetlerinin önemli yerleşim yerlerinden biri de Burdur şehridir. Uzun süre Selçuklu hakimiyetinde kalan şehir daha sonra Hamitoğulları’nın egemenlik sahasına girmiş 1391 yılında Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı topraklarına katılan Burdur, 1872 tarihinde sancak hâline gelmiştir. Cumhuriyetle birlikte il statüsü kazanan Burdur’un aslî unsuru olan ve yörüklük kültürünü devam ettiren Oğuzların yeni yurt tuttıkları Anadolu coğrafyasında, ilk dönemlerine ait yazılı ürünler bulunmasa da sözlü kültür ortamında üretime devam ettikleri, günümüze ulaşan eserlerdeki ifade gücünden anlaşılabilmektedir. Bu bağlamda farklı konularda olduğu gibi yörüklük kültürüne dair unsurları ağız özellikleri olarak korumuş ve en önemlisi canlı tutmuş bir şehirdir. Derleme Sözlüğü’ne göre 5000’den fazla kelimenin fişlendiği Burdur’da Türk kültürünün tarihsel kodlarını barındıran önemli bir dil malzemesi vardır. Yörük/göçer yaşam biçimini son zamanlara kadar sürdüren Burdur bölgesi ağızlarında bu kültürün izlerini taşıyan pek çok kelimeye rastlamak mümkündür. Modern yaşamın ve çeşitli ekonomik, sosyal, siyasi şartların etkisiyle yerleşik yaşama evrilen bu kültürün maalesef pek çok unsuru unutulmuş ya da yok olmuştur. Söz varlığına yansıyan ve bugün unutulmaya yüz tutmuş bu kültürel öğelerin tespiti ve tanımlanması bu bakımdan önem arz etmektedir. Çalışmada Burdur ağızında bulunan ve sadece yörük/göçer kültüre dair sözvarlığının kavram alanı üzerinde durulacaktır. Bu kavram alanı içerisine yerleşik yaşama dahil edilmiş unsurlardan sadece yörüklük bağlamında değerlendirilenler dahil edilecektir.

KESİRLİ MERTEBEDEN KONFORM STURM LIOUVILLE OPERATÖRÜNÜN GENİŞLEMELERİ

Hülya Akdemir ve Hüseyin Tuna
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Matematik Bölümü

Bu çalışmada konform kesirli mertebeden Sturm-Liouville denklemi ele alınmıştır. Bu denklem için sınır değer uzayı inşa edildi. Sınır koşulları yardımıyla bu denkleme karşılık gelen simetrik operatörün bütün maksimal disipatif, akretif ve kendine eş genişlemeleri elde edilmiştir. Bu çalışmada simetrik operatörlerin genişlemelerini elde etmek için konform kesirli kalkülüs ve simetrik operatörlerin genişleme teorisinin yöntemleri kullanılacaktır. İlk olarak denkleme karşılık gelen simetrik operatör için sınır değer uzayı elde edilmiştir. Sınır değer uzayları yardımıyla maksimal disipatif, akretif ve diğer genişlemeleri veren teoremden yararlanılmıştır. İlk olarak, kesirli mertebeden konform Sturm-Liouville denkleminde operatöre geçiş yapmak için,

$(f, g) := \int_a^b f(t) \overline{g(t)} d_\alpha t, f, g \in L_\alpha^2(a, b)$, iç çarpımı yardımıyla $L_\alpha^2(a, b)$ Hilbert uzayını tanımlayalım.

$p(x)$ ile $q(x)$ reel değerli sürekli ve $[a, b]$ aralığı üzerinde konform kesirli integrallenebilir fonksiyonlar olmak üzere

$$ly = -T_\alpha(p(x)T_\alpha y) + q(x)y, L_\alpha^2(a, b) \quad (3.1)$$

Sturm-Liouville ifadesini göz önüne alalım.

Şimdi (3.1) denkleminde karşılık gelen maksimal ve minimal operatörlerin tanım kümelerini verelim.

$$D_{max} = \left\{ y \in L_\alpha^2[a, b] : y \text{ ve } (pT_\alpha)(y), [a, b] \text{ üzerinde mutlak sürekli} \right. \\ \left. \text{ve } l(y) \in L_\alpha^2(a, b) \right\}.$$

$$D_{min} = \{ y \in D_{max} : y(a) = (pT_\alpha)(a) = 0, y(b) = (pT_\alpha)(b) = 0 \}.$$

$L_{max}y = ly$ ile D_{max} üzerinde L_{max} maksimal operatörünü tanımlayalım.

Eğer L_{max} operatörü D_{min} kümesine kısıtlanırsa L_{min} minimal operatör elde edilir.

$L_{min}^* = L_{max}$ ve L_{min} kapalı simetrik operatördür (Naimark, 1968).

$\forall y, z \in D_{max}$ için, Green formülü aşağıdaki şekilde verilir:

$$\begin{aligned}
(ly, z) - (y, lz) &= p(x)z(x)T_\alpha(y(x)) - p(x)y(x)T_\alpha(z(x)) \\
&= \left[p(x) \left(z(x)T_\alpha(y(x)) - y(x)T_\alpha(z(x)) \right) \right]_a^b \\
&= [y, z](b) - [y, z](a)
\end{aligned}$$

Burada

$$[y, z](x) = p(x) \left(z(x)T_\alpha(y(x)) - y(x)T_\alpha(z(x)) \right) \quad \text{ile tanımlanır.}$$

Tanım 3.1. H Hilbert uzay, $\Gamma_1, \Gamma_2: D(M^*) \rightarrow H$ lineer dönüşümler olsun.

- 1) $\forall f, g \in D(M^*)$ için $(M^*f, g)_{\mathcal{H}} - (f, M^*g)_{\mathcal{H}} = (\Gamma_1 f, \Gamma_2 g)_H - (\Gamma_1 f, \Gamma_2 g)_H$.
- 2) Herhangi bir $F_1, F_2 \in H$ için bir $f \in D(M^*)$ vektörü vardır öyleki $\Gamma_1 f = F_1$ ve $\Gamma_2 f = F_2$ olur.

Koşullarını sağlayan (H, Γ_1, Γ_2) üçlüsüne, $\mathcal{H}$ Hilbert uzayı üzerinde eşit indis defektli M kapalı simetrik operatörünün sınır değer uzayı denir.

Şimdi

$$\Gamma_1, \Gamma_2: D_{max} \rightarrow \mathbb{C}^2, \quad \Gamma_1 y = \begin{pmatrix} -y(a) \\ y(b) \end{pmatrix}, \quad \Gamma_2 y = \begin{pmatrix} p(a)T_\alpha(y(a)) \\ p(b)T_\alpha(y(b)) \end{pmatrix} \quad (3.2)$$

dönüşümlerini tanımlayalım.

Teorem 3.1. (3.2) ile tanımlanan $(\mathbb{C}^2, \Gamma_1, \Gamma_2)$ üçlüsü L_{min} operatörünün bir sınır değer uzayıdır.

Sonuç 3.1. $K, \mathbb{C}^2$ uzayında büzülme operatörü ise L_{min} operatörünün

$$(K - I)\Gamma_1 y + i(K + I)\Gamma_2 y = 0 \quad (3.3)$$

ve

$$(K - I)\Gamma_1 y - i(K + I)\Gamma_2 y = 0 \quad (3.4)$$

koşullarını sağlayan $y \in D_{max}$ fonksiyonlarının kümesine kısıtlanması sırasıyla L_{min} operatörünün maksimal disipatif ve maksimal akretif genişlemesidir.

Tersine L_{min} operatörünün keyfi maksimal disipatif ve maksimal akretif genişlemeleri (3.3) ve (3.4) koşulları yardımıyla verilir. K büzülme operatörü genişleme ile tek türlü belirlenir.

Bu çalışmada, konform kesirli mertebeden Sturm-Liouville operatör ele alınmıştır. Bu operatör için sınır değer uzayı inşa edilmiştir. Sınır koşulları yardımıyla tüm maksimal disipatif, akretif ve kendine eş genişlemeleri elde edilmiştir. Literatürde klasik Sturm-Liouville problemlerinin genişlemeleri ile ilgili pek çok çalışma vardır. Bununla beraber, konform kesirli mertebeden simetrik Sturm-Liouville operatörlerin genişlemeleri ile ilgili bu çalışma bir ilk olacaktır.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

SON KİLOMETRE TESLİMATLARINDA TESLİMAT SÜRESİ TAHMİNİ İÇİN HETEROJEN ENSEMBLE ÖĞRENME YAKLAŞIMI: MLP, GAT, XGBOOST VE LIGHTGBM MODELLERİNİN ENTEGRASYONU

Nilgün Şengöz^{*1}, Mücahit Adalı¹, Mustafa Kemal Tekgöl¹

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bilişim Sistemleri ve Teknolojileri Bölümü

Son kilometre teslimat operasyonlarında teslimat süresinin yüksek doğrulukla tahmin edilmesi hem lojistik süreçlerin optimizasyonu hem de müşteri memnuniyetinin artırılması açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bu çalışmada, teslimat sürelerini hem regresyon hem de sınıflandırma bağlamında tahmin edebilen, çok modelli bir ensemble tahmin sistemi geliştirilmiştir. Önerilen sistem, derin öğrenme tabanlı modeller olan Çok Katmanlı Algılayıcı (MLP) ve Grafik Dikkat Ağı (GAT) ile birlikte, ağaç temelli artırılmış öğrenme algoritmaları olan XGBoost ve LightGBM modellerini birleşik bir yapı altında entegre etmektedir. Modelleme sürecinde Amazon'un gerçek lojistik operasyonlarını temsil eden geniş kapsamlı Amazon Delivery Dataset kullanılmıştır. Bu veri seti; sipariş bilgileri, teslimat acenteleri, trafik ve hava durumu gibi operasyonel faktörlerin yanı sıra toplam 43.632 teslimat kaydını içeren zengin bir örneklem sunmaktadır. Bu sayede, tahmin modelleri üzerinde kapsamlı bir değerlendirme gerçekleştirilmiş ve veri setindeki çok değişkenli yapılar dikkate alınarak anlamlı çıkarımlar yapılmıştır. Ensemble yapıda regresyon görevleri için LightGBM ve MLP modelleri sırasıyla %60 ve %40 ağırlıklarla birleştirilmiş; bu oranlar, doğrulama performanslarına göre belirlenmiştir. Sınıflandırma görevlerinde ise GAT ve XGBoost modelleri eşit ağırlıklarla (%50) entegre edilmiştir. Bu yapı, modellerin bireysel güçlü yönlerinin bir araya getirilerek zayıf yönlerin dengelenmesini ve genel tahmin kararlılığının artırılmasını hedeflemiştir. Model performansları, 3, 5 ve 10 katlı K-Fold çapraz doğrulama yöntemleriyle test edilmiştir. Regresyon analizlerinde elde edilen ortalama mutlak hata (MAE: 0.02–0.03), kök ortalama kare hata (RMSE: 0.03–0.05) ve oldukça yüksek R^2 (0.996–0.999) değerleri, önerilen yaklaşımın doğruluğunu ve genellenebilirliğini ortaya koymuştur. Sınıflandırma görevlerinde ise %98–99 doğruluk ve F1 skorları ile tutarlı ve üstün sonuçlar elde edilmiştir. Sonuçlar, heterojen yapay öğrenme modellerinin ensemble yaklaşımı ile bir araya getirilmesinin, son kilometre lojistik operasyonlarında yüksek hassasiyetli tahmin sistemleri geliştirmek adına etkili bir strateji sunduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, önerilen sistem, gerçek zamanlı teslimat planlaması ve kaynak tahsisi uygulamaları için uygulanabilir ve güçlü bir çözüm olarak değerlendirilmektedir.

REPRESENTATION OF THE SEA DAFFODİL (*Pancratium Maritimum*) IN ARTİSTİC PRACTİCES

Zehra Seda BOZTUNALI¹

Dr. Arş. Gör., Düzce Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Resim Bölümü,
zehraboztunali@duzce.edu.tr,

The aim of this is to examine how the endangered sea daffodil (*Pancratium maritimum*) is represented in contemporary art practices and to reveal the meanings these representations carry in the context of ecological awareness, biodiversity, and human-nature relationships. The sea daffodil is not merely an aesthetic object but also a powerful symbol reflecting the fragility of life and the transformation within the human-nature relationship. Within the scope of this study, the cultural and historical significance of this plant has also been taken into consideration. In particular, it explores how artists employ the sea daffodil as an image of resistance, extinction, and ecological awareness through the critical lens of ecological art. This study has been conducted using a qualitative research method. First, a comprehensive literature review was carried out focusing on ecological art, representations of nature, and the reflection of endangered species in art. The theoretical framework is supported by current approaches such as ecological aesthetics, posthumanism, and ecofeminism. Subsequently, contemporary artists producing works centered on the sea daffodil were analyzed. Data were gathered through artist websites, online archives, exhibition catalogues, and curatorial texts to form the sample. The works of artists such as Kate Price, Ayşe Erkmen, Ursula Biemann, and Yeşim Uzunöz were evaluated in this context, and the conceptual and aesthetic dimensions of their representations were interpreted. The findings indicate that the sea daffodil is frequently used as a symbolic element in ecological and nature-based art practices. Through this plant, artists explore themes such as extinction, fragility, resilience, and environmental awareness. Some works focus directly on the plant's natural habitat, while others develop conceptual approaches through abstract representations. With its visual beauty and ecological significance, the sea daffodil has become a powerful means of artistic expression. This study demonstrates that endangered species like the sea daffodil can be made visible through art and that art holds strong potential in raising public ecological awareness. Art is not only a form of aesthetic expression but also an effective tool for cultivating environmental sensitivity. Especially in the face of increasing threats to nature, artistic representations align with conservation consciousness and may lead to political and cultural transformation. In this sense, art assumes a restorative and transformative role by critically questioning the rupture between nature and humanity.

Keywords: Contemporary Art, Ecology, Ecological Aesthetics, Sea Daffodil, Posthumanism, Representation.

AFTER COVID-19 ISTANBUL DERE VILLAGE ECOTOURISM STRUCTURE (Sakarya /Türkiye)

Arzu Morkoyunlu¹, Gönül Konakay², Ayfer Özmen³, Nil Pembe Özer⁴, Şebnem Erkebay⁵

¹Kocaeli Üniversitesi, Hereke Asım Kocabıyık MYO, Kocaeli, Türkiye

²Kocaeli Üniversitesi, Ömer İsmet Uzunyol MYO, Kocaeli, Türkiye

³Kocaeli Üniversitesi, Ömer İsmet Uzunyol MYO, Kocaeli, Türkiye

⁴Kocaeli Üniversitesi, İzmit MYO, Kocaeli, Türkiye

⁵Kocaeli Üniversitesi, Karamürsel Denizcilik MYO, Kocaeli, Türkiye

Sorumlu yazar: arzu.yuce@kocaeli.edu.tr; 5056290142

Sapanca Region: Located within the borders of Kocaeli, Sapanca and its surrounding areas serve as a prominent ecotourism hub, renowned for its natural beauty, including Sapanca Lake, plateaus, and rich biodiversity. In the post-COVID-19 era, Sapanca has emerged as an alternative destination for tourists seeking to escape crowded areas and reconnect with nature. The region's existing ecotourism activities—such as nature walks, bicycle tours, and bird watching—along with its local products, present opportunities for further development through a sustainable tourism approach. However, careful attention must be given to prevent unplanned construction and ensure the preservation of natural resources in the area. **Dere Village in Istanbul:** This historical village captivates visitors with its unique architecture, natural environment, and cultural heritage. Dere Village holds significant potential, especially in terms of religious tourism, while also offering an appealing alternative for ecotourism through nature walks and rural life experiences. However, it is crucial to prevent demographic changes and structural degradation within the village, as well as to preserve its natural and cultural fabric, in order to maintain sustainable ecotourism development. **Ecotourism Potential Post-COVID-19:** The COVID-19 pandemic has amplified the significance and potential of ecotourism. People's increased desire for nature, heightened concerns over hygiene, and the need for social distancing have led to a growing demand for ecotourism experiences that focus on small groups, outdoor activities, and accommodations in natural settings. Both the Sapanca region and Dere Village offer valuable opportunities to meet these evolving tourism trends, thanks to their natural and cultural resources. The Sapanca region and Dere Village in Kocaeli hold substantial potential for ecotourism in the post-COVID-19 era. To sustainably harness this potential, it is essential to protect natural and cultural resources, involve local communities, and implement planning and practices that align with ecotourism principles. Integrating ecotourism into regional development strategies can yield positive economic and environmental outcomes.

Key words: Istanbul Dere village Sapanca, Eco-tourism, Environment

KNOWLEDGE, ATTITUDES AND PRACTICES OF MIDWIVES AND MIDWIFERY STUDENTS REGARDING ORAL HEALTH CARE DURING PREGNANCY

Sabriye UÇAN YAMAÇ¹ Emine Beyza DEVECİ¹

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Bölümü, Burdur, Türkiye

This study was conducted to determine the knowledge, attitudes and practices of midwives and midwifery students regarding oral health during pregnancy and to identify barriers to oral health promotion during pregnancy. This descriptive epidemiologic study was conducted with 347 midwives and midwifery students in a province in southern Turkey. Data were collected with a questionnaire prepared by the researchers, consisting of a personal information form and a questionnaire evaluating oral health knowledge, attitudes and practices during pregnancy. Descriptive statistics, independent sample t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were used to analyze the data. The conformity of the variables to normal distribution was evaluated with skewness and kurtosis values. The mean age of the participants was 33.95 ± 14.58 years and the majority were in the 18-24 age group (46.1%). The level of general knowledge about oral health in pregnancy was analyzed according to age groups ($F=27.65$; $p<0.001$), income status ($F=4.18$; $p=0.016$), duration of midwifery experience ($F=16.29$; $p<0.001$), number of pregnant women followed up per week ($F=75.77$; $p<0.001$), the number of pregnant women referred to the dentist ($F=110.45$; $p<0.001$) and the status of providing information to pregnant women ($t=7.49$; $p<0.001$). No significant difference was found in terms of employment status ($t=-0.09$; $p=0.926$). The knowledge levels of midwives and midwifery students regarding oral health in pregnancy differ according to sociodemographic characteristics. Especially professional experience, following and informing pregnant women significantly affect the level of knowledge. Therefore, more comprehensive integration of oral health into midwifery education curricula is recommended.

Keywords: Midwifery, Pregnancy, Oral health, Dental health, Knowledge, Attitude and practice

YAPAY ZEKÂNIN KULLANICI DENEYİM TASARIMINA OLAN ETKİSİ: FIRSATLAR & ZORLUKLAR

Ezgi Şen Atiker*

Yapay zekâ günümüzde birçok tasarım alanının ortak paydasında yerini almaya başlamıştır. Bu alanlardan biri olan kullanıcı deneyim tasarımı insan merkezli, disiplinler arası bir yapıyı içerisinde barındırmaktadır. Kullanıcı deneyimi, kullanıcının yaşadığı her türlü deneyimi ifade etmektedir. Kullanıcı deneyim tasarımı ise, tasarımcıların bir ürün veya hizmeti kullanıcılar için en olumlu (verimli, işlevsel, konforlu, keyifli) şekilde tasarlama sürecidir. Kullanıcı deneyim tasarımı disiplinler arası bir perspektifte çalışır, içerisinde tasarım, psikoloji ve teknoloji gibi birçok alanı birlikte barındırır. Kullanıcı deneyim tasarımı bir ürün veya hizmetin tüm aşamalarını düşünmeyi gerektirirken aynı zamanda da kullanıcının algıları, tepkileri ve beklentilerini de şekillendirir. Yapay zekanın birçok alana entegre edilmesiyle birlikte kullanıcı deneyim tasarımı da yeniden şekillenmekte ve tasarımcılar için yeni fırsat ve zorluklar sunmaktadır. Yapay zekâ dijital asistanlardan çeşitli algoritmalara kadar insanların hayatlarına girmeye devam ettikçe deneyimleri de şekillendirmeye başlamıştır. Bu bağlamda kullanıcı deneyim tasarımcıları günümüzde önemli bir dönüşümün merkezinde yer almaktadır. Burada hem zorluklar hem de fırsatların olduğu açıktır. Bu araştırmanın amacı, yapay zekâ entegrasyonunda kullanıcı deneyim tasarımının zorluklar, fırsatlar, beceriler ve değişen roller üzerindeki etkisini keşfetmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemine bağlı betimsel analiz yöntemi kullanılmış olup, basılı ve elektronik kaynaklar incelenmiştir. Çalışma yapay zekâ ve kullanıcı deneyim tasarımı arasındaki çok yönlü ilişkiyi araştırmış ve yapay zekâ çağında kullanıcı deneyiminin fırsatları ve zorluklarına odaklanarak bu süreçte etik hususlara da dikkat edilmesi gerektiği ortaya koymuştur. Çalışmada yapay zekanın kullanıcı deneyim tasarımına etkilerinin daha ilgi çekici, kullanıcı odaklı ve sezgisel deneyim tasarımını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Kullanıcı Deneyimi, Kullanıcı Merkezli Tasarım

ROLES AND RESPONSIBILITIES OF PORT MANAGEMENT ACTORS IN DISASTER MANAGEMENT

Öğr. Gör. Faruk DEMİRİSOY
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye
*fdemirsoy@mehmetakif.edu.tr

Türkiye is a country strategically located between the continents of Asia and Europe, with three sides surrounded by seas and a coastline of 8,333 km. Due to these geographical features, Türkiye has numerous ports. Considering Türkiye's susceptibility to disasters, it is believed that one of the most crucial aspects of disaster management is the management of ports. Port cities in Türkiye host more than 51% of the country's population. Given the commercial activities carried out at the ports, it is considered that ports present both a significant risk and a logistics capacity, especially serving as a potential facilitator during crisis management. In this context, it is anticipated that the shared responsibility of port management actors in disaster management will be indispensable. The method of this study involves identifying the disaster-related directorates and agencies in Türkiye's central administration and examining the relevant provisions in the legislation. Document analysis and literature review are used to determine how these institutions' responsibilities and structures relate to disaster management. **Ministry of the Interior: Disaster and Emergency Management Authority:** According to Presidential Decree No. 4, AFAD is the institution responsible for coordinating disaster management in Turkey. It also holds the authority to intervene in the event of disasters. AFAD is responsible for the preparation and implementation of Provincial Risk Reduction and Intervention Plans. **Coast Guard Command:** Established by Law No. 2692, the Coast Guard Command has listed duties that include search and rescue operations at sea, as well as responsibilities in ports. **Ministry of Transport and Infrastructure Directorate General of Shipyards and Coastal Structures:** This institution is responsible for regulating the duties of port authorities and ports themselves through the Port Law and the Port Regulation. **Directorate General of Coastal Safety:** This institution is the only entity that can intervene in accidents occurring at sea or in territorial waters, with responsibilities including radio operations, lifesaving, and firefighting. **Ministry of Environment, Urbanization, and Climate Change Directorate General of Environmental Management:** This institution is responsible for monitoring and preventing environmental factors that may occur at ports. **General Directorate of Local Administrations:** This directorate organizes relationships between ports and local government actors. Additionally, local governments' fire brigades are responsible for making the initial response in case of any emergency.

Ministry of Health – Directorate General of Border and Coastal Health: This institution contributes to disaster management by carrying out health inspections and travel health services at ports. Similar to disaster management, port management is also carried out by multiple actors. In this context, considering the sensitivity of ports to disasters, it is believed that this multi-actor management system must operate within the framework of disaster management. This structure plays a significant role in reducing the impact of disasters and in crisis management processes.

YAHYA ŞEYDA'S LITERARY GUILD CERTIFICATE

Parvana Bayram¹

R. Yaren Yiğit²

¹ Prof. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü pbayram@mehmetakif.edu.tr Burdur-Türkiye.

^{2*} Rezzan Yaren Yiğit, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, yarenyigit606@gmail.com.

Yahya Sheyda, a renowned poet and literary researcher from South Azerbaijan, was born in 1925 in Tabriz. The author, who began writing poetry from a young age, has many works, including "Odlar Vatanı," "Mirza Ali Möcüz," "Sejim Qulu," "Shehriyar," "Edebiyat Ocağı," and "The Divan of Molla Veli Vidadi." His deep love for his homeland and the people he belonged to was reflected in all his works. His works were read and cherished in both South and North Azerbaijan. Yahya Sheyda knew Persian, Turkish, Arabic and German and wrote works in these languages. The poet passed away in 2011. One of his most important works is the three-volume anthology titled Edebiyat Ocağı. The Edebiyat Ocağı Tezkiresi is written in South Azerbaijani Turkish using the Arabic alphabet. The first volume of the work was published in 1985, the second volume in 1987, and the third volume in 2002 at the Niknam printing house in Tabriz. The work is one of the important anthologies written in Turkish in Iran in the 20th century and holds great significance in introducing the poets and writers of that century. The first volume of the Edebiyat Ocağı anthology contains 170 poets. The tezkire exhibits regional characteristics. In this volume, poets and writers from 19 regions of South Azerbaijan are mentioned. In the presentation, the first volume of Edebiyat Ocağı, written by Yahya Şeyda in South Azerbaijani Turkish using Arabic script, will be highlighted, and the work will be introduced in Turkey for the first time.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

Key Words: 20th Century anthologies, South Azerbaijan, classical Azerbaijani literature.

ISSUES ABOUT CLASSICAL MUSIC IN THE DIVAN OF AGAKERİM NAFİZ

Prof. Dr. Parvana BAYRAM
Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Arts and Sciences
Department of Turkish Language and Literature

Classical makams and Turkish Art Music tradition are still alive in Azerbaijan today. In return, ghazals are also written in the classical style and classical poetry continues to exist as the basic material of art music. One of the most important representatives of these two traditions in 20-21st century Azerbaijan is Agakerim Nâfiz Shirvânî (Israfilbeyli, son of Agakerim Aga Israfil). He was born on December 4, 1948 in the village of Kaladeresi, located in the city of Shamakhi, near the historical Baykurt fortress. Nâfiz, from his middle school years onwards, sang songs, tasnif and classical music pieces in all cultural and literary programs at school and at the Shamakhi Civilization House. His first master in classical music was the musician Agalar Ehmedshahoglu (b.1940-d.1969) who worked at the Shamakhi Civilization House. The poet remembered his teacher Agalar with respect and gratitude in many of his poems, especially in his sakiname about the musicians of Shirvan. Agakerim Nafiz sang songs as a singer at weddings and various programs from 1965, when he was only 17 years old, and gained the attention of the public. Nafiz wrote compositions for his own ghazals, as well as the ghazals of classical poets, and performed them in various programs and concerts. He has more than 200 compositions. Nafiz is an artist known for his compositions and interpretations not only in Azerbaijan, but also in Central Asian and Middle Eastern countries, many European countries, especially France, and the United States. Poet's all poems written in Azerbaijani Turkish in the classical style were published in Baku in 2017 as a typed Divan. In the report, issues related to classical music and makams in Agakerim Nafiz Shirvânî Divan and the poet's sakinamah will be examined.

Key Words: *Mirze Hesên Felekezade, Mirze Zulfugar, Rast, Segah, Sarenc*

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

THE BIOCHEMICAL EFFECTS OF POLYETHYLENE MICROPLASTICS ON CRAYFISH

Pınar ARSLAN YÜCE^{1*}, Göktuğ GÜL², Aysel Çağlan GÜNAL³

¹ Biology Department, Faculty of Science, Çankırı Karatekin University, Çankırı, Türkiye

² Environmental Health and Environmental Sciences Program, Health Services Vocational School, Gazi University, Ankara, Türkiye

³ Department of Biology Education, Faculty of Gazi Education, Gazi University, Ankara, Türkiye

*Corresponding Author: pinarslan89@gmail.com

Plastic production and use are widespread worldwide, but plastics constitute the largest source of pollution in terms of the environment. Microplastics formed by the breakdown of plastics show the ability to accumulate in biota via the food chain and create the potential for accumulation in mammalian organisms, including humans, which are the endpoint of many food webs. While the accumulation amounts of microplastics in many living organisms, including aquatic species, have been examined, studies on their toxicity are limited and increasing day by day. This study aimed to examine the effects of acute toxicity of polyethylene microplastics (PE-MPs) in *Pontastacus leptodactylus*, one of the aquatic invertebrates. The crayfish were obtained from fishermen in Lake Eğirdir and brought to the laboratory environment and acclimated for 15 days. At the end of the acclimation experiments, randomly selected crayfish from the aquariums were divided into three groups: control, 5 mg/L PE-MPs and 50 mg/L PE-MPs. Following the 48h exposure of the crayfish, gill and hepatopancreas tissues were taken and advanced oxidative protein products (AOPP), glutathione (GSH) and malondialdehyde (MDA) parameters were examined. According to AOPP, GSH and MDA results, the values obtained from hepatopancreas were significantly higher than those from gills ($P<0.05$). According to gill GSH results, a significant decrease occurred in individuals exposed to 50 mg/L PE-MPs ($P<0.05$). The results of this study suggest that acute exposure to PE-MPs affects the antioxidant response in gill and hepatopancreas tissues in a concentration-dependent manner. This study provides evidence of microplastic-induced toxicity following exposure to crayfish.

Keywords: *Pontastacus leptodactylus*, polyethylene, glutathione, AOPP, MDA

THE JOURNEY OF THE SILKWORM IN CLASSICAL TURKISH POETRY

Prof. Dr. Şevkiye KAZAN NAS
Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Konyaaltı-Antalya
(sevkazan@gmail.com Tel: 0.500.8886616)

When it hatches, the silkworm becomes a black larva and eats mulberry leaves and becomes a caterpillar. It enters a cocoon that it has woven around itself with its saliva, which comes out of its mouth and becomes a wire when it comes into contact with the air. The silkworm in caterpillar form produces a soft and shiny fiber to weave its cocoon. This cocoon is the main source of silk. After the cocoon weaving process is completed, the silkworm, which turns into a butterfly inside the cocoon, wants to get out by piercing its cocoon with its saliva. Silk growers do not allow the insect to pierce the cocoon and kill it by putting it in hot water or baking it. They pull the silk threads from the cocoon by preventing the cocoon from being pierced. People obtain silk threads from this fiber and weave fabric. Since the only food source of the silkworm is mulberry leaves, silkworm breeding can be done in places with mulberry trees. According to research, the silkworm, first discovered in China 4000 years ago, was kept a great secret for many years. Silk produced in China first reached Anatolia and then Europe via the Silk Road. The silkworm, which has been spinning its cocoon in Anatolia for 1500 years, has been referred to by different names in classical Turkish poetry, such as “kirm-i ebreşim, ibrişim kurdu”, “ipek kurdu”, “dûd”, kirm-i gügül”, kirm-i kazz”, “dud-ı harîr”; it has taken its place in the metaphorical world of classical Turkish poetry, sometimes directly or indirectly, sometimes as a metaphor and sometimes in its literal meaning. In this context, the couplets in which these words are used were examined; in order to understand for what purpose the poets used this word, sample couplets selected from the poems in which the word is used were evaluated; an attempt was made to explain the poets' view of the silkworm by using poetry as a tool. The aim of our study is to determine how the silkworm is handled in classical Turkish poetry and how it is reflected in the poems. To make inferences about the formation of silk, which is used both as a dress and accessory and as a blanket and ornament at home.

Key Words: Silkworm, cocoon, classical Turkish poetry, divan literature.

TINY LAND SNAIL SPECIES: BEAUTY OF NATURAL FORMS

1 Barna Páll-Gergely^{1, 2}
Centre for Agricultural Research, HUN-REN Centre for Agricultural Research, 2462 Martonvásár,
Brunsztvík u. 2, Hungary 2
Department of Water Management and Natural Ecosystems, Albert Kázmér Faculty of Agricultural and
Food Sciences of Széchenyi István University, Vár 2., 9200 Mosonmagyaróvár, Hungary
e-mail: pallgergely2@gmail.com

Taxonomy is the science of describing, distinguishing, categorizing and naming species. Why do taxonomists do the time-consuming, meticulous work of comparing specimens, understanding morphological variation of homologous characters, organizing expeditions, visiting historical museum collections? Of course, in many cases the examined animal groups are pests of agriculturally important plants, or they are important for nature conservation issues, and even if these are not met, they widen the human knowledge. As this is a conference of science and art, I would like to show beautiful new species I have described in the last ca. 15 years, when I have been focusing on land snail of the Asian continent. I will show morphological features (shells and parts of shells) that are simply stunning, beautiful, and raise questions about their function, in most cases without clear answers.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

BURDUR GÖLÜ SULAK ALAN YÖNETİM PLANLARININ, RAMSAR ALANI YÖNETİM ETKİNLİĞİ İZLEME ARACI (R-METT) İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ersan Berberoğlu¹, İskender Güllü^{*2}

¹Tarım ve Orman Bakanlığı VI. Bölge Müdürlüğü, Burdur, Türkiye

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Burdur, Türkiye

^{*}igulle@mehmetakif.edu.tr, 505 264 26 19

Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği kriterlerine göre 14 Ramsar Alanı, 59 Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan ve 32 Mahalli Öneme Haiz Sulak Alan olmak üzere ülkemizde toplam 1.146.420 ha alanı kaplayan 105 adet tescilli sulak alan bulunmaktadır. 1999 yılından 2020 yılına kadarki dönemde bu sulak alanlardan 66 tanesinin (sadece Sulak Alan Statüsüne Sahip) Sulak Alan yönetim Planı hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Geri kalan sulak alanlar ise sahip oldukları diğer koruma statülerinden (Milli Park, Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Mahalli Öneme Haiz Sulak Alan) dolayı tabi olduğu diğer mevzuata göre yönetilmekte ve planları o kapsamda hazırlanmaktadır. Ülkemizin de 14 adet sulak alan kapsamında taraf olduğu Ramsar Anlaşması, sulak alanların sahip olduğu en önemli yönetim ve koruma aracıdır. Bu alanların yönetim etkililiğinin değerlendirilmesi mevcut çabaların başarısının ölçülmesine, geçmişte yapılan müdahalelerin alanın ekolojik yapısında nasıl bir etkiye yol açtığına tespitine ve gelecek yönetim stratejisinin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Amacımız, Korunan Alan Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi Aracı (METT)'nin Ramsar Alanları için uyarlanmış hali olan R-METT'in Burdur Gölü özelinde uygulanmasıdır. Bu çalışma ile R-METT analizi ülkemizde ilk defa bir Ramsar alanında uygulanmıştır. 1994 yılında Ramsar kapsamına alınan Burdur Gölü'nün ilk yönetim planı altıncı 1999 yılında hazırlandıktan sonra, göl günümüze kadar 4 ayrı yönetim planına sahip olmuştur. İlk defa bu çalışma ile Ramsar Alanı Yönetim Etkinliği İzleme Aracı (R-Mett) Burdur Gölü Sulak Alan Yönetim planları üzerine uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, gölün genel yönetim etkinliği başarı düzeyi %50 ile “orta” seviyede bulunmuştur. Alt kategorilerde ise başarı düzeylerinin “Ortam” yönünden %75 ve “planlama” yönünden %62 ile iyi; “girdiler” yönünden %52, “süreçler” yönünden %44, “sonuçlar” yönünden %54 ve “çıktılar” yönünden %44 ile “orta” düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Burdur Gölü için mevcut durumda ve gelecekte en önemli “baskı ve tehdit” unsurlarının “Hidrolojik değişim” ve “İklim değişikliği” olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, Yönetim Etkinliği İzleme Aracının (R-METT) başta Ramsar Alanları olmak üzere, ülkemizdeki diğer tescilli sulak alanlarda da uygulanması, yönetim etkinliğini arttıracak bir uygulama olarak görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Limnoloji, sulak alan, göl yönetimi, Ramsar Sözleşmesi

STARTER CULTURE SELECTION IN GOAT TULUM CHEESE PRODUCTION

Aslı ALBAYRAK KARAOĞLU¹ Gül den BAŞYİĞİT KILIÇ²

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy University Dairy Products and Technologies Application Research Center
Burdur, Türkiye. aalbayrak@mehmetakif.edu.tr

² Burdur Mehmet Akif Ersoy University Department of Food Engineering, Faculty of Engineering
Architecture, Burdur, Türkiye. gkilic@mehmetakif.edu.tr

Goat tulum cheese is predominantly produced from raw milk using traditional methods. Cheeses produced from raw milk possess a richer microbiota compared to industrial cheeses. The microflora of cheeses produced without starter cultures consists of lactic acid bacteria from raw milk and microorganisms contaminated during production and ripening, as well as yeasts and molds. The use of starter cultures is essential to ensure standardized quality cheese production and to prevent sensory deterioration and undesirable quality losses in cheeses produced from raw milk. It is crucial that the starter cultures used in tulum cheese production have certain characteristics in terms of product quality and safety. Strains intended for use as starter cultures should have high but slow lactic acid production capacity, salt resistant, moderate to low proteolytic and low lipolytic activity, the ability to grow at varying salt concentrations, have autolysis, β -galactosidase activity, citrate utilization properties. These strains should also be identified through molecular methods. Other desirable features are their potential for symbiotic use, high genetic stability and suitability for industrial use. Among the important criteria are that the cultures should consist solely of the necessary strains, should not cause defects in the absence of certain flavor components, should be obtained from reliable sources must be non-pathogenic, non-allergenic, and should not produce biogenic amines. Additionally, determining the probiotic potential of selected cultures also offers a technological advantage. To understand the microbial dynamics and variations in traditional cheeses, the selection of starter cultures from cheese microflora is of great importance. In Turkey, studies on the selection of starter cultures in goat tulum cheese are limited. In this review study, the parameters considered in selecting starter cultures for goat tulum cheese production and examples from the studies are presented. This study was prepared within the scope of project number 0748-DR-21/E-90383742-604.02-36549, supported by the Burdur Mehmet Akif Ersoy University Scientific Research Projects Commission.

Keywords: goat tulum cheese, starter culture, technological properties.

GÖKSU IRMAĞI'NIN (TÜRKİYE) SU KİMYASI VE KALİTE ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gözde Şavran¹, Şehnaz Şener², Fahrettin Küçük¹

¹Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi

Bu çalışmanın temel amacı, Doğu Akdeniz Bölgesi'nin en büyük akarsularından biri olan Göksu Irmağı'nın kimyasal özelliklerini ve su kalitesini mevsimsel olarak (kış ve yaz dönemlerinde) ayrıntılı biçimde incelemektir. Araştırmada hem doğal jeolojik süreçlerin hem de insan kaynaklı etkilerin (özellikle tarımsal faaliyetler ve yerleşimlerden kaynaklanan kirlilik) suyun kimyasal bileşimi ve ekosistem sağlığı üzerindeki rolü ortaya konulmak istenmiştir. Ayrıca, elde edilen veriler ışığında bölgedeki su yönetimi politikalarına katkı sağlayacak öneriler geliştirilmiştir. Çalışmada, Göksu Irmağı ve çevresindeki 17 farklı örnekleme yerinden kış ve yaz dönemlerinde su örnekleri alınmıştır. Arazi çalışmaları kapsamında, YSI marka ölçüm cihazı ile sıcaklık, pH, çözünmüş oksijen, elektriksel iletkenlik ve toplam çözünmüş madde gibi temel fizikokimyasal parametreler yerinde ölçülmüştür. Ayrıca, laboratuvarında alınan su örneklerinde toplam sertlik, klorür, sülfat, amonyum azotu, nitrat ve nitrit azotu, ortofosfat fosforu, toplam fosfor, kalsiyum, magnezyum, sodyum, potasyum, bikarbonat ve karbonat gibi parametreler analiz edilmiştir. Piper ve Gibbs diyagramları ile suyun kimyasal karakteri ve mevsimsel değişimleri görselleştirilmiştir. Su kalitesi, Türkiye Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliği'ndeki sınır değerlere göre sınıflandırılmış ve değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, Göksu Irmağı sularının kimyasal bileşiminin büyük ölçüde kayaç çözünmesiyle şekillendiğini, ancak özellikle yaz aylarında buharlaşma ve tarımsal girdilerin etkisinin belirginleştiğini göstermektedir. Piper Diyagramı analizleri hem kış hem de yaz dönemlerinde suların ağırlıklı olarak Ca-HCO₃ tipi olduğunu ortaya koymuştur. Gibbs diyagramı ise, suyun kimyasal bileşiminin çoğunlukla kayaç çözünmesiyle belirlendiğini, bazı bölgelerde (özellikle baraj yapılarının olduğu örnekleme yerleri) ise buharlaşma ve kristalleşme süreçlerinin etkili olduğunu göstermiştir. Elektriksel iletkenlik, çözünmüş oksijen, amonyum azotu ve toplam fosfor gibi parametrelerde mevsimsel ve örnekleme yerleri arasında önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Özellikle yaz aylarında bazı örnekleme yerlerinde (örneğin 8a) elektriksel iletkenlik değerleri II. Sınıf su kalitesine, çözünmüş oksijen ve amonyum azotu değerleri ise III. Sınıf su kalitesine kadar düşmüştür. Fosfor ve azot türevleri açısından, kış aylarında fosfor yükünün yüksek olduğu ve tüm istasyonlarda ötrofikasyon riskinin arttığı belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre uzun vadede tarımsal faaliyetlerin ve kimyasal girdilerin artması, toprak ve su ekosistemlerinde olumsuz etkiler yaratabileceği değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonuçları, Göksu Irmağı'nda su kalitesinin hem doğal jeolojik süreçlerden hem de insan faaliyetlerinden önemli ölçüde etkilendiğini göstermektedir. Özellikle yaz aylarında artan sıcaklık ve buharlaşma ile tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirlilik, suyun iletkenlik ve çözünmüş madde miktarında artışa, çözünmüş oksijen ve bazı besin elementlerinde ise azalmaya yol açmaktadır. Fosfor ve azot yüklerinin yüksekliği, özellikle kış aylarında ötrofikasyon riskini artırmakta ve su kalitesinin III. Sınıf (Orta Kalite) seviyesine düşmesine neden olmaktadır. Göksu Irmağı su toplama havzası içerisinde sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ve kimyasal gübre/pestisit kullanımının kontrol altına alınması gerekmektedir. Ayrıca, baraj ve HES projelerinin akış rejimini değiştirmesi, bazı örnekleme yerlerinde suyun durağanlaşmasına ve organik yükün artmasına neden olarak ekolojik riskleri artırmaktadır. Sonuçlar, Akdeniz havzalarında sürdürülebilir su yönetimi ve koruma stratejileri geliştirilmesi açısından önemli bilgiler sunmakta; yerel halkın ve paydaşların bilinçlendirilmesi, multidisipliner yaklaşımların benimsenmesi ve bilimsel araştırmaların desteklenmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Göksu Irmağı ekosisteminin korunması ve sürdürülebilir yönetimi için su kalitesinin izlenmesi, tarımsal ve endüstriyel faaliyetlerin etkilerinin azaltılması, iklim değişikliğine uyum sağlanması ve toplum katılımının artırılması gibi çok boyutlu stratejiler önerilmektedir.

EFFECT OF ENVIRONMENTAL FACTORS ON HEAVY METAL VALUES IN IZMIT BAY SEA WATER (KOCAELI/TÜRKİYE)

Günnami Berberoğlu ^{1*} Arzu Morkoyunlu ²

¹Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, Türkiye

²Kocaeli Üniversitesi, Hereke Asım Kocabıyık MYO, Kocaeli, Türkiye

*Sorumlu yazar: gunnamiberberoglu@hotmail.com, tel: 05367356474

The objective of this study is to assess the environmental quality of seawater in the coastal region of Kocaeli by determining the concentrations of selected heavy metals, including iron (Fe), manganese (Mn), zinc (Zn), arsenic (As), barium (Ba), phosphorus (P), copper (Cu), chromium (Cr), and aluminum (Al). Given the high degree of industrialization in the Bay of İzmit, monitoring water quality is crucial for ensuring the health of the marine ecosystem. Analyses were conducted on water samples taken seasonally (2022-2023) from six different stations selected to represent the bay. Concentrations of the target elements were measured using Inductively Coupled Plasma–Optical Emission Spectrometry (ICP-OES), and the results were compared against international standards. All measurements were reported in micrograms per liter (µg/L), and the symbol “≤” indicates values below the detection limit of the instrument. Iron (Fe) concentrations were found to be significantly elevated at certain stations, reaching a maximum of 281 µg/L, suggesting contamination from industrial sources. Manganese (Mn) showed a notable peak at Station 3, with a concentration of 135 µg/L. Metals such as Zn, As, and Cu were generally detected at low levels or below the detection threshold. Phosphorus (P) levels were consistently high across all stations (244–281 µg/L), indicating a potential risk of eutrophication. Barium (Ba) concentrations ranged from 7 to 41 µg/L, indicating a moderate presence. Chromium (Cr) and aluminum (Al) were mostly below detection limits in the analyzed samples. The elevated levels of iron and phosphorus observed in the Kocaeli marine area indicate significant pollution stemming from industrial and domestic sources. These concentrations may pose toxic risks to the marine ecosystem, emphasizing the need for regular monitoring and the implementation of effective pollution control measures. The findings highlight the environmental vulnerability of the region and the urgency of protective action.

Key words: Bay of İzmit, Sea water, Heavy metal, Environment

SINGLE CELL OILS AND FACTORS AFFECTING SINGLE CELL OIL PRODUCTION

Latife DALGIC¹, Gülden BAŞYİĞİT KILIÇ²

¹ Department of Food Engineering, Mehmet Akif Ersoy University Institute of Science and Technology, Burdur, Turkey. dalgic.latife@gmail.com

² Department of Food Engineering, Faculty of Engineering and Architecture, Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey. gkilog@mehmetakif.edu.tr

Some microorganisms can produce oil as a storage material at a very high rate within the cell. These microorganisms are defined as “oil-storing” or “oil-producing” (oleogenic) microorganisms. These lipids stored as lipid droplets inside the cells are known as microbial oils or single cell lipids (SCO). While all microorganisms primarily produce lipids as components of the cell membrane, oleogenic microorganisms convert these lipids into intracellular triacylglycerols when nitrogen becomes limited. Oleogenic microorganisms include some yeasts, bacteria, filamentous fungi and microalgae. Among oleogenic microorganisms, yeasts in particular are much more widely preferred due to their simple culture requirements and their ability to grow under aerobic conditions. Oleogenic yeasts can produce more than 20% of their biomass weight as triglycerides, and under nitrogen-limited conditions, this amount can increase to as much as 70%. Commercial interest in SCO production has focused on yeasts and microalgae capable of producing desirable levels of polyunsaturated fatty acids with high triacylglycerol content. Single cell oils have long been considered promising alternatives to value-added oils due to their unique fatty acid composition and structure, including polyunsaturated fatty acids. The utilisation of SCO as alternative sources of fats and oils for human consumption has been investigated since the early 20th century. The development of large-scale fermenters and gas chromatography techniques has further stimulated interest and research in this field. SCO accumulation by oleogenic microorganisms depends on culture conditions such as inoculation rate, available carbon (C) and nitrogen (N) source in the growth medium, concentration of C and N sources, C/N ratio, pH, temperature, incubation time, and extraction method. Among these, the most important parameter for SCO production is C/N ratio. For maximum lipid production by oleogenic microorganisms, the optimum initial C/N ratio should be greater than 20. The C/N ratio depends on the type and species of the microorganism, the composition of the cultivation medium and the types of C and N sources. It is known that all these factors influence not only the quantity of SCOs produced but also the fatty acid profile of the resulting oils. In conclusion, the primary aim in SCO production is to maximize lipid yield or obtain specific fatty acid profiles by optimizing the influencing factors. In recent years, researches in this field have increased significantly. This review presents examples of studies investigating the effects of various factors on SCO yield and the fatty acid composition of the oils produced. This study was prepared within the scope of the project numbered 0665-DR-20 supported by Burdur Mehmet Akif Ersoy University Scientific Research Projects Coordination Office and YÖK 100/2000 Priority Areas Domestic Doctorate Programme.

Key words: Single cell oil, Oleogenic microorganisms, C/N ratio.

AZİZ MAHMUD HÜDÂYÎ'NİN DİVAN-I İLÂHİYYATI'NDA SAYI SEMBOLİZMİ

Nalan Tetik¹

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi. Burdur-Türkiye. nalanbugrahan@gmail.com

Sufi literature is woven with deep symbols containing both external and internal meanings. One of these symbols is numbers. Sufi poets have used certain numerical symbols in their poems to convey the secrets of existence and divine truth. Each Sufi poet has employed numerical symbols in accordance with the thought of their own era and the order they belong to. By using these numbers, poets have provided both religious and mystical messages and have interpreted the inner journey of humans. In Sufi thought, every number carries a special meaning. For example: The number 1 represents the oneness of God (tawhid) and the understanding of unity of existence, the number 4 signifies the four elements (fire, air, water, earth) and the teaching of four gates and forty stations, the number 7 represents the seven heavens and the spiritual levels of man, the number 40 signifies the process of spiritual maturation, the period of trials of the prophets and the perfection of Sufism. Numbers such as 1, 2, 1000, and 10,000, which appear in the Divan of Aziz Mahmud Hudayi, are intermixed with the understanding of Sufism and folk beliefs. This article examines the numerical symbols found in Aziz Mahmud Hüdayî's Divân-ı İlahiyyât. The concepts of unity, love, annihilation in God, and the understanding of the perfect human that these numbers add to the poetry have been investigated. Additionally, with selected couplets from his poems, it has been explored how these themes are shaped in the language of poetry, as well as the numerical symbols used and their meanings. The study aims to reveal the meanings and usage of the numbers found in the Sufi poetry of Aziz Mahmud Hüdâyî, in order to understand the deep symbolism in Sufi literature. The focus has been on analyzing not the mathematical order of Sufi poems but their spiritual structure, metaphors that describe the inner journey, and symbolic language. Thus, it will contribute to the understanding of poetry, which is the fundamental expression of Sufi thought.

Keywords: Aziz Mahmud Hüdayi, number symbolism, mystical poetry, Divan of Divine Matters, Celvetiye.

BURDUR GÖLÜ'NÜN ANTİK DÖNEMLERDEN GÜNÜMÜZE EKOLOJİK DEĞERLENDİRMESİ

İskender Gülle¹, Mehmet Basalak¹, Çağla Güner²

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Burdur, Türkiye

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye

* igulle@mehmetakif.edu.tr, 505 264 26 19

Türkiye'nin en önemli tuzlu ve alkalın göllerinden bir olan Burdur Gölü barındırdığı endemik türler ve önemli bir kuş alanı olması nedeniyle uluslararası ölçekte bir sulak alan olup, Ramsar Sözleşmesi ve I. Derece Doğal Sit Alanı Statüsüne sahiptir. Günümüzde Göller yöresi olarak bilinen "Pisidia Bölgesi"nde yer alan Burdur Gölü (Ascania Lacus) çevresinde prehistorik (M.Ö 7000) dönemlerden günümüze kadar uzanan bir antropolojik yerleşim ve kullanım söz konusudur. İlk defa antik dönem tarihçileri (Herodotos, Polybios, Arrianos, Strabon ve Livius) tarafından bahsi edilen Burdur Gölü'nün geçmiş dönem ekolojisine ilişkin bilgiler son derece sınırlıdır. Burdur Gölü'nün limno-ekolojisi üzerine ilk bilimsel çalışmalar 1950'li yıllarda başlamış olup, o tarihlerden günümüze göl bilinen dönemlerdeki en büyük değişimleri göstermiştir. 1900'lü yılların başında görece düşük tuzluluk ve yüksek su seviyesinin etkisiyle gölün kıyı alanlarında geniş bir sazlık-bataklık kuşağından bahsedilirken iken; 1970'li yıllarda başlayan su seviyesindeki istikrarlı azalma süreci beraberinde üç önemli sonuç doğurmuştur. Bunlar; tuzluluk artışı, bitki besin tuzlarındaki artış ve biyotada görülen değişimler. Burdur Gölü'nün son yarım asırlık periyodunda ölçülen su kotu seviyesi, toplam kışlayan sokuşu sayısı ve nesli küresel ölçekte tehlikede olan dikkuyruk popülasyonu birlikte değerlendirildiğinde yaşanan köklü değişimler açısından başlıca üç dönem belirlenmiştir. 1950'li yıllardan 1990'a kadar olan birinci dönemde gölün su kotu 852 m'nin üzerinde, göl görece düşük tuzlulukta (<14 ppt) ve oligotrofik düzeydedir. Bu dönemde toplam sokuşu sayısı yüz binden, dikkuyruk sayısı ise altı binden fazladır. 1990'lardan 2010 yılına kadar olan ikinci dönemde su kotu 844 m'nin üzerinde, tuzluluk 17-18 ppt ve göl mezotrofikdir. Bu dönemde toplam sokuşu sayısı yarı yarıya azalarak elli bin seviyelerine, dikkuyruk sayısı ise binli sayılara gerilemiştir. 2010'lu yıllardan günümüze kadar geçen üçüncü dönemde ise su kotu 848 m kotuna gerilediğinden, tuzluluk 25 ppt düzeyine yaklaşmış ve göl ötrofik hale gelmiştir. Bu dönemde kışlayan toplam sokuşu sayısı binli sayılara gerilerken, dikkuyruklar bazı yıllarda 1-2 adet birey sayısı ile gözlemlenir hale gelmiştir. Gölün çekilmesiyle birlikte littoral bölgenin daralması, tuzluluk artışıyla su içi florasının değişmesi (*Chara* ve *Stuckenia pectinata* yok olurken, *Ruppia maritima* son derece azalması) gibi nedenlerin sokuşu popülasyonunun azalmasındaki başlıca etkenler olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Prehistorik dönem, Ekoloji, Limnoloji, Süksesyon, Tuzlu göller

KRİZLE YÜZLEŞEN KAHRAMANLAR: İTFAİYECİLERİN AFET SONRASI PSİKOLOJİK DENEYİMLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Sevda CULHA¹ Murat TATOĞLU²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi sevda.culhaa48@gmail.com

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi mtatoglu@mehmetakif.edu.tr

Afetler sadece fiziksel yıkımlara neden olmakla kalmaz, toplumların ruhsal sağlıkları üzerinde de ciddi hasarlar meydana getirir. Afet sonrası süreçte ilk müdahale ekipleri arasında yer alan itfaiyeciler yüksek düzeyde stres ve travmatik olaylarla doğrudan karşı karşıya kalan meslek gruplarındandır. Çalışmamızın amacı afetlere müdahale eden itfaiyecilerin afet sonrası yaşadıkları psikolojik deneyimleri ortaya koymaktır. Türkiye gibi afet riski yüksek ülkelerde, afet sonrası müdahale süreçlerinin insan gücü bileşenini oluşturan bu profesyonellerin psikolojik deneyimlerinin anlaşılması hem bireysel destek süreçlerinin hem de kurumsal politikaların geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, itfaiyecilerin afet sonrası psikolojik deneyimlerine dair öznel anlamların ve yaşantıların derinlemesine anlaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya katılan itfaiyecilerin ifadeleri, afet sonrası görevlerde yoğun fiziksel yorgunluk ve ağır duygusal yük taşıdıklarını açıkça ortaya koymaktadır. Özellikle çocuk ölümleri, tanıdık kayıpları ve kurtarılamayan vakalar itfaiyeciler üzerinde derin psikolojik izler bırakmaktadır. Bu durum bazı ruhsal sorunların ortaya çıkmasına ve günlük hayatlarının olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. İtfaiyeciler işlerinin duygusal yönünü ailelerine ve yakın çevrelerine yansıtmamaya çalıştıklarını, fakat bu durumun zaman zaman istemsizce gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların ortak önerileri arasında düzenli psikolojik destek hizmetlerinin sunulması, ekipler içinde psikologların görevlendirilmesi, sosyal imkanların artırılması ve afet sonrası dönemlerde ruh sağlığına yönelik kurumsal farkındalığın artırılması yer almaktadır. Görüşmeler, itfaiyecilerin görev sırasında yoğun stres, travma ve tükenmişliğe maruz kaldıklarını açıkça göstermektedir. Bu bulgular, afet gibi yüksek riskli olaylarda görev yapan itfaiye personelinin sadece fiziksel değil, psikolojik açıdan da desteklenmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Psikolojik sağlamlıklarının korunması ve tükenmişlik belirtilerinin erken tespit edilmesi için düzenli, erişilebilir ve profesyonel psikososyal destek sistemlerinin kurulması kaçınılmazdır. Araştırma bulguları, itfaiyecilerin görünmeyen kahramanlıklarının arkasında büyük bir psikolojik yük taşıdıklarını ve bu yükün hafifletilmesi için bütüncül yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğunu güçlü biçimde ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Tükenmişlik, itfaiyeciler, afet sonrası psikolojik etkiler

VERGİ USUL KANUNU'NDA AFET KAVRAMI

Atabey Burak DEMİR SOY
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye
[*atabeyburak2705@gmail.com](mailto:atabeyburak2705@gmail.com)

Afetler normal hayatın bölündüğü anlardır. Hal böyle iken normal hayatta devam eden vergi uygulamaları afet anında yürütülmesi için 213 numaralı Vergi Usul Kanunu farklı düzenlemelere gitmiştir. Çalışmamızda bu farklı düzenlemeler incelenmiştir. Çalışmamız belge analizi yöntemi ile yapılmıştır. Mevzuat.gov.tr adresinde bulunan güncel 213 numaralı Vergi Usul Kanunu incelenmiştir. Vergi Usul Kanunu (Kanun no:213 Kabul Tarihi:1961) Madde 13/2 uyarınca vergi ödevlerinin yerine getirilmesinde engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi afetler mücbir sebep olarak değerlendirilmektedir (Covid 19 tedbirleri kapsamında kapatılan işyerleri ve sokağa çıkma yasağı bulunan 65 yaş üstü bireyler ve kronik rahatsızlığı bulunan kişiler de mücbir sebep dâhilinde değerlendirilmiştir.). Hazine ve Maliye Bakanlığı aracılığı ile denetim ve tespit yapılmak kaydı ile mücbir sebepler dâhilinde değerlendirilen mükellefler ilgili kanunun 15. maddesi uyarınca mücbir sebep ortadan kalkıncaya kadar geçen süre kadar tahakkuk edilen vergiden gecikme kullanabilirler.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

ŞEHİRİN ÇOCUKLARA SUNDUĞU OLANAKLAR: BURDUR İLİNDE BULUNAN OYUN ALANLARININ FİZİKSEL VE İŞLEVSEL YETERLİLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Aylin Sop, Özgenur Çolak, Ayşe Tuğba Dutlu, Ennur Aydoğan

Çocukluk döneminde oyun, yalnızca eğlenceli bir etkinlik değil, aynı zamanda bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişimi destekleyen temel bir öğrenme aracıdır. Çocuklara sunulan oyun ortamlarının niteliği, onların gelişimsel süreçlerine doğrudan etki etmektedir. Günümüzde artan kentleşme ve buna bağlı çevresel değişimlerle birlikte çocukların açık alanlarda oyun oynama imkânları kısıtlanmakta, bu durum çocuk hakları ve sağlıklı gelişim açısından ciddi bir sorun oluşturmaktadır. Oyun hakkı, yalnızca bir fiziksel alanın varlığıyla değil; bu alanın güvenli, erişilebilir, donanımlı ve kapsayıcı olmasıyla anlam kazanmaktadır. Bu araştırma, Burdur ilinde yer alan çocuk oyun alanlarının fiziksel yapı, güvenlik, erişilebilirlik ve doğa temelli unsurlar açısından mevcut durumunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden betimsel tarama modeli çerçevesinde yapılandırılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve literatürde yer alan ulusal/uluslararası standartlardan yararlanılarak yapılandırılan “Oyun Alanlarının İncelenmesi Kontrol Listesi” kullanılmıştır. Bu kontrol listesi aracılığıyla Burdur il merkezi ve iki büyük ilçede yer alan toplam 20 çocuk parkı gözlemsel olarak değerlendirilmiştir. Gözlem verileri ikili kodlama yöntemiyle analiz edilerek frekans ve yüzde değerlerine dönüştürülmüştür. Bu araştırmada elde edilen bulgular, Burdur ilindeki mevcut çocuk oyun alanlarının çoğunlukla temel oyun donanımlarını içerdiğini; ancak gelişimsel açıdan daha çeşitli, yaratıcı ve sosyal etkileşimi destekleyici unsurların sınırlı olduğunu ortaya koymuştur. Fiziksel güvenlik, erişilebilirlik ve bakım açısından bazı alanlarda geliştirilmesi gereken noktalar bulunduğu gözlemlenmiştir. Engelli çocuklara yönelik erişilebilirlik düzenlemeleri ve sürdürülebilir bakım sistemlerinin bazı parklarda sınırlı düzeyde kaldığı görülmüş; bu durum, oyun alanlarının kapsayıcılığını artırmaya yönelik gelişim alanlarına işaret etmektedir. Bu doğrultuda, Burdur’daki çocuk oyun alanlarının, çocukların çok yönlü gelişimini daha etkili biçimde destekleyebilmesi için belirli alanlarda iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Yerel yönetimlerin oyun alanlarını çocuk dostu şehir yaklaşımıyla değerlendirmesi; çeşitlilik, güvenlik, erişilebilirlik ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda geliştirmeler yapması önem arz etmektedir. Ayrıca, çocukların ihtiyaç ve görüşlerinin dikkate alındığı katılımcı planlama süreçleriyle, hem kapsayıcı hem de nitelikli oyun ortamlarının oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, açık hava oyun alanları, oyun

MINİK EKRANLAR, BÜYÜK ETKİLER: ERKEN YAŞTA DİJİTAL MEDYA KULLANIMI

*Başak Akça, *Nurten Terkeş

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Burdur, Türkiye

Bu çalışma, 0-6 yaş arası çocukların dijital medya ile etkileşimlerinin bilişsel, sosyal, duygusal, dilsel ve fiziksel gelişimleri üzerindeki etkilerini incelemeyi ve bu konudaki güncel literatür bulgularını derlemeyi amaçlamaktadır. 2015–2024 yılları arasında yayımlanmış ulusal ve uluslararası akademik makaleler incelenmiş; dijital medya kullanım süresi, içerik türü ve ebeveyn katılımının çocuk gelişimi üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmalar, dijital medya kullanımının süresi ve niteliğinin çocukların gelişiminde belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Aşırı ve denetimsiz medya kullanımı; dikkat süresinde kısalma, dil gelişiminde gerilik, sosyal becerilerde azalma ve uyku düzensizliklerine neden olabilmektedir. Öte yandan, ebeveyn gözetiminde ve eğitici içeriklerle yapılan medya kullanımı, olumlu gelişimsel katkılar sağlayabilmektedir. Dijital medya, erken çocukluk döneminde hem riskler hem de fırsatlar barındırmaktadır. Ebeveynlerin bilinçli medya kullanımı, içerik seçimi ve ekran süresini sınırlama konularında aktif rol almaları, dijital medyanın olumsuz etkilerini azaltmak ve olumlu katkılarını artırmak açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital medya, Erken bağımlılığı, Çocuk.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE MINDFULNESS UYGULAMALARININ DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİ

Berivan Bozkurt
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Öğrencisi
Prof. Dr. Mehmet Zeki Yıldırım

Bu çalışmanın amacı, mindfulness (bilinçli farkındalık) uygulamalarının okul öncesi çocukların duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkilerini kuramsal ve ampirik literatür ışığında incelemektir. Bu çalışma nitel bir literatür taramasıdır. Ulusal ve uluslararası kaynaklardan elde edilen kuramsal bilgiler ve deneysel araştırmalar doğrultusunda mindfulness temelli uygulamaların okul öncesi çocuklardaki duygu düzenleme üzerindeki etkileri incelenmiştir. Mindfulness uygulamalarının, okul öncesi dönemdeki çocukların duygu farkındalığını, dikkat süresini ve öz düzenleme becerilerini artırdığı gözlemlenmiştir. Ayrıca stresle başa çıkma, empati geliştirme ve olumlu sosyal davranışları desteklediği bulunmuştur. Elde edilen bulgular, mindfulness temelli etkinliklerin erken çocukluk döneminde duygusal gelişimi desteklediğini ve eğitim programlarına entegre edilmesinin faydalı olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mindfulness, duygu düzenleme, okul öncesi çocuklar, sosyal-duygusal gelişim, bilinçli farkındalık

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

OTİZMLİ BİREYLERDE ERKEN MÜDAHALE VE DİL GELİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

* Beyza Çetinkaya *Nurten Terkeş

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Burdur, Türkiye

Bu çalışmanın amacı, Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan bireylerde dil gelişimi sürecini incelemek ve erken müdahalenin bu sürece olan etkilerini araştırmaktır. Ayrıca, çeşitli müdahale yöntemlerinin (taklit temelli, ebeveyn katılımı, teknoloji destekli uygulamalar) dil gelişimi üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir. Çalışma, literatür taramasına dayalı bir inceleme şeklinde yapılandırılmıştır. İlgili akademik çalışmalar, makaleler ve kitaplar üzerinden otizmlili bireylerin dil gelişimi, erken müdahale yöntemleri ve kullanılan çeşitli müdahale teknikleri ele alınmıştır. Literatür değerlendirmesi sonucu elde edilen verilere göre; otizmlili bireylerin dil gelişiminde genellikle alıcı dil becerilerinin daha iyi geliştiği, ancak ifade edici dilde (özellikle pragmatik dil) belirgin güçlüklerin olduğu görülmektedir. Erken dönemde uygulanan taklit temelli müdahalelerin, sosyal etkileşim ve dil becerilerini geliştirmede önemli olumlu etkiler yarattığı bulunmuştur. Ortak dikkat ve empati gibi sosyal bilişsel beceriler, dil gelişimini yordayıcı faktörler olarak öne çıkmaktadır. Ebeveyn katılımının, otizmlili çocukların dil becerileri üzerinde belirgin bir iyileşme sağladığı gösterilmiştir. Erken tanı ve müdahaleler, dil gelişiminde kalıcı iyileşmeler yaratabilmektedir. Dil gelişimi, otizmlili bireyler için sosyal etkileşim, taklit, ortak dikkat ve empati gibi becerilerle sıkı bir şekilde ilişkilidir. Bu becerilerin erken dönemde desteklenmesi, dil gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Erken müdahale ve ebeveyn katılımı, bu süreçte etkili ve kritik faktörlerdir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Erken müdahale, Dil gelişimi.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

EDGÜ ÖGLİ TİĞİN VE ANYIG ÖGLİ TİĞİN ÇATIĞİNDE GEÇEN YÖNELTİCİ SÖZ EDİMLERİ

Beyza ÖZKİRAZ YILMAZ
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Fen Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Eski Türk Dili Bilim Dalı
Isparta, Türkiye, e-posta adresi: Beyza.528@outlook.com
Telefonu: 05347688573

Dil yalnızca bir iletişim aracı değil aynı zamanda sosyal ilişkileri düzenleyen niyetleri ifade eden ve bağlam içerisinde anlam oluşturan güçlü bir sistemdir. Bu sistemin anlaşılması için dilin yalnızca sözcükler veya cümleler düzeyinde değil ardında getirdiği eylemler ve içinde barındırdığı niyetler ile birlikte incelenmesi gerekmektedir. İşte bu noktada edim bilim devreye girer. Edim bilim ise dili sabit kurallara ve belirli yapılara bağlı kalmadan süreçteki niyetleri, kastedilen anlamları, dinleyicinin konuşmacıya verdiği tepkileri, toplumsal roller, sınıf farklılıkları, bulunulan mekanlar, dili kullanan bireyin zeka düzeyi, yaşı, bilgi birikimi, kültürel geçmişi gibi unsurlar ile birlikte değerlendirerek bir anlam yaratma sürecidir. Edim bilimde dil, yalnızca bir iletişim aracı olarak yüzeysel kalmayıp aksine derinlemesine incelenerek dilin aynı zamanda bir eylem aracı olduğu disiplindir. Dili anlamlandırma sürecinde etkili olan unsurlar edim bilimin merkezinde yer alır ve bu disiplin dilin ardındaki sosyal ve bireysel dinamikleri analiz etmeye olanak tanır. Edim bilimi yani pragmatics, Latince ‘pragma’ kökünden gelen iş, fiil anlamlarında olan ‘pragmaticus’ kelimesinden gelmiştir. Edim bilim kavramı ilk kez Austin tarafından kullanılmış, öğrencisi Searle tarafından ileri bir aşamaya taşınmıştır. Searle konuyu ele alırken beş başlık üzerinden gitmiştir. ‘İddiacılar, yönlendiriciler, zorlayıcılar, açıklayıcılar, bildiriciler’. Çalışmanın konusunu teşkil eden eser Eski Uygur Türkçesi dönemi eserlerinden “Edgü Öglü Tigin ve Anyig Öglü Tigin” adlı çatiktir. Bu dönemde toplumun ait olduğu farklı inanç çevreleri olmuştur. Çalışmaya konu edilen eser Budist çevrenin etkisiyle kaleme alınmıştır. Çalışma çatikteki yöneltici anlam taşıyan söz edimleri üzerine oluşturulmuştur. Çatikte yer alan yönlendiricilerin tespit edilmesinin ardından incelenip açıklanması amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında yönelticiler istek, sorgulatma, öğüt, tavsiye gibi ana gruplara ayrılmıştır. Yöneltici amaçla kullanıldığı sonucuna varılan yapılar vadetme, söz verme, talimat, onaylatma, öz sorgulama, şart anlam değerleri bakımından kaydedilmeye uygun görülmüştür. Çalışma Eski Türkçe dönemi kıymetli yazılı metinlerinden biri olan çatikteki anlam katmanını açıklayarak dönemsel yapıyı anlamaya imkan sunmasının yanında içerisinde bulunan diyalog kısımları ile de dilin yalnızca iletişimsel bir araç değil eylemsel bir araç olduğunu da göstermiştir. Bu sebeplerden dolayı çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: edim bilim, söz edimi, bağlam, çatık

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI: GÜNCEL TEKNİKLER VE EĞİTİMSSEL YANSIMALAR

*Derya Öngün, *Nurten Terkeş

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye

Gelişen teknolojiyle birlikte yapay zekâ, sağlık alanında olduğu gibi hemşirelik eğitiminde de önemli bir dönüşüm aracı haline gelmiştir. Yapay zekanın hemşirelik eğitime entegrasyonu; teorik bilginin pekiştirilmesinden klinik karar verme süreçlerinin desteklenmesine kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu çalışma, hemşirelik eğitiminde kullanılan güncel yapay zeka uygulamalarını incelemekte ve bu tekniklerin eğitimsel sonuçlara olan yansımalarını ele almaktadır. Çalışma, literatür taramasına dayalı bir inceleme şeklinde yapılandırılmıştır. İlgili akademik çalışmalar, makaleler ve kitaplar üzerinden hemşirelik eğitiminde yapay zekanın önemi, güncel öğretim teknikleri, eğitimsel incelemeler ele alınmıştır. Yapay zeka destekli kişiselleştirilmiş öğrenme sistemleri, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun içerik sunarak öğrenme hızlarını ve anlama düzeylerini artırmaktadır. Bu sistemler, öğrenen merkezli yaklaşımların daha etkin bir şekilde uygulanmasına olanak tanımaktadır. Öte yandan sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik temelli simülasyon teknolojileri, öğrencilerin gerçek klinik ortamlara benzer koşullarda deneyim kazanmalarını sağlamakta; kritik düşünme, problem çözme ve pratik becerilerin gelişimini desteklemektedir. Ayrıca, chatbotlar gibi yapay zeka tabanlı dijital yardımcılar, öğrencilerin ders dışı zamanlarda da bilgiye hızlı erişimini kolaylaştırmakta ve sürekli öğrenme süreçlerini desteklemektedir. Klinik karar destek sistemleri ise vaka senaryoları üzerinden öğrencilerin karar verme becerilerini geliştirerek hem teorik bilgilerin pekişmesini hem de profesyonel yargının güçlenmesini sağlamaktadır. Literatür taramasına dayanan bu derleme çalışması, hemşirelik öğrencilerinin mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesinde yapay zekanın sunduğu fırsatları değerlendirmekte ve bu teknolojilerin eğitim müfredatına entegrasyonunun önemini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, yapay zekâ uygulamaları hemşirelik eğitiminin daha etkin, etkileşimli ve bireyselleştirilmiş bir yapıya kavuşmasına katkı sunmaktadır. Gelecekte, etik ve pedagojik boyutlar da gözetilerek yapay zekanın daha kapsamlı şekilde kullanılması, hemşirelik eğitiminde kaliteyi artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, yapay zekâ öğretim teknikleri.

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YENİ NESİL TEKNİK VE TEKNOLOJİLER

*Ömer Faruk Çelik, *Nurten Terkeş

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye

Covid-19 pandemisinden sonra hızla değişen ve gelişen teknolojilerin, hastanelerde aktif bir şekilde çalışan hemşirelerin klasik ve basit düzey uygulamalarının yerini yapay zeka destekli teknolojilerin alacağı ve hemşirelerin bakım vermeye ayıracakları zamanlarının daha fazla olacağı beklenmektedir. Hemşirelik tarihinde yaşanan gelişmeler ile teknolojik gelişmeler arasında paralellik bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2023) gibi köklü sağlık kurumlarının oluşturmuş olduğu stratejik planlar doğrultusunda sağlık ve teknolojinin iç içe geçerek ilerleyeceği belirtilmektedir. Diğer alanlarda olduğu gibi sağlık alanına da hızla yayılan teknolojik gelişmeler için klasik şekilde öğretmenin aktif olarak ders anlattığı öğrenenin ise pasif şekilde anlatılanları dinlediği aynı zamanda öğrencilerin yetersiz olan uygulama sahalarında psikomotor becerilerin geliştirmeye çalıştıkları, eğitim teknikleri hemşirelik öğrencileri için yetersiz gelmektedir. Çalışmamızda PubMed ve Google Akademi aracılığıyla güncel makaleler taranarak hemşirelik öğrencilerinin eğitiminde kullanılabilecek yenilikçi teknikler, simülasyon, artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, yapay zeka, Metaverse gibi web tabanlı dijital teknolojilerin neler olduğunu, ne gibi katkılar sağladığını, yaşanabilecek zorlukları, bu teknolojileri eğitimde hangi uygulama çeşitlerinin kullanılabileceği avantaj ve dezavantajlarıyla anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, teknoloji, yeni nesil.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARINDA ADLANDIRMA İLE İLGİLİ DEĞİŞKELER: “YUFKA ÇEVİRMeye YARAYAN YASSI TAHTA ARAÇ” ÖRNEĞİ

Didem AKYILDIZ AY¹

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Burdur, Türkiye

* didemakyildizay@gmail.com, 05062738063

Her dil sosyal, kültürel ve coğrafi özelliklerin çeşitlendirdiği varyantlar bütününden oluşmaktadır. Bu varyantlardan biri de “yerel varyant” olarak adlandırılan ağızlardır. Ağız, bir dilin hâkim olduğu coğrafi sınırlar içerisinde belirli bir yörede yaşayan topluluk tarafından kullanılan, bağlı olduğu üst dilden ses, biçim veya anlam gibi dilsel özellikler bakımından birtakım farklılıklar gösteren varyantları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Diller çeşitli varyant katmanlarına sahip olmalarıyla birlikte o dili konuşan toplulukların anlaşmasını sağlayan, ağızlar üstü kabul edilen, kurumlaşmış ortak bir dile ihtiyaç duyarlar. Üst dil konumundaki bu ortak dilin en önemli özelliği, sınırlarının belli, kurallarla dizginlenerek standartlaşmış bir görüntüye sahip olmasıdır. Oysa ağızlar yazılı olarak kullanılmadığı, gramer kurallarıyla sınırlarının çizilmediği için standart dile nazaran bünyesinde çok daha fazla çeşitlilik barındırmaktadırlar. Bu çeşitlilik özellikle söz varlığında ses ve biçimbilgisel değişkeler olarak karşımıza çıkarken kavramların adlandırılmasında yöreden yöreye değişebilen farklı dil göstergelerinin varlığı ile de kendini göstermektedir. Standart dilde kavramların adlandırılmasında genellikle gösterilenin (kavram) tek bir göstereni (işitim imgesi) işaret ettiği görülmektedir. Eşanlamlılık kategorisine giren bir kavramın birden fazla dil göstergesi ile karşılanması ise kısıtlı bir oluşum olup farklı dinamiklerle açıklanmaktadır. Bu gibi örneklerin sınırlı sayıda olmasının temel nedeni ise standart dilin temel özelliklerinden biri olan beslendiği varyantların en aza indirgenmesi ile açıklanabilir. Örneğin standart dilde “patates” adlandırması ile bilinen sebzenin yöre ağızlarında “fısırgan, gostil, tomatça, höngül, normuz, patata, kumpir” gibi oldukça farklı dil göstergeleri ile adlandırıldığı görülmektedir. Eğer standart dilin gösteren-gösterilen ilişkisinde sınırlayıcı, belirginleştirici özelliği olmasaydı bu durum dili konuşan topluluğun ortak sözlükçesinde anlam bulanıklığı yaratacağından standart dil, iletişim alanı en geniş varyant olamazdı. Sözcükler, dil dışı gerçekliğin kavramlaştırılıp adlandırılması yoluyla zihinsel sözlükte yer edinmesini sağlayan dil birimleridir. Bir dili konuşan toplum tarafından dilin kurallarına uygun bir biçimde üretilirler ve uzlaşmaya dayalı olarak yerleşikleşirler. Bu durum yerel varyantlarda da gerçekleşmekte olup ağızların kendi içinde özgünleşerek birbirinden ayrışmasında rol oynar. Bundan dolayı standart dildeki bir sözcüğün yerel varyantlarda farklı dil göstergeleriyle adlandırıldığına, hatta aynı yörenin alt ağız gruplarında dahi bir kavram için farklı dil göstergelerinin kullanıldığına şahit olunur. Bunun bir örneği de “yufka çevirmeye yarayan yassı tahta araç” şeklinde tanımlanabilecek nesnenin yöre ağızlarındaki adlandırmalarıdır. Standart dilde tam bir karşılayıcısının bulunmadığı bu nesne için Türkiye Türkçesi ağızlarında “değişke” olarak ifade edebileceğimiz farklı adlandırmaların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada bir ağız sözlüğü olan Derleme Sözlüğü’ndeki verilerden hareketle ilgili nesne için Türkiye Türkçesi ağızlarında yer alan adlandırmaları tespit edilmiş, adlandırmaların farklı bölgelerdeki değişimleri dilsel açıdan incelenmiş olup bu örnek üzerinden ağızların kavramları adlandırmaları ve ne tür değişkeler ürettikleri hususunda değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Türkiye Türkçesi ağızları, sözcükbilim, sözcük değişimi, adlandırma, değişke

ANTALYA BÖLGESİ 4 VE 5 YILDIZLI OTEL İŞLETMELERİNDE ÇALIŞANLARIN TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYON MALZEMESİ KULLANIM BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Emre Özturunc¹, İlhan Gün², Bedia Şimşek¹

¹S. Demirel Ü. Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye

²Burdur M. Akif Ersoy Ü. Burdur Gıda Tarım ve Hayvancılık Meslek Yüksekokulu, Burdur, Türkiye

* Emre Özturunc , gmemreozturunc@gmail.com , 5057637634

Antalya, turizm ve konaklama alanında önemli bir ilimizdir. Bununla birlikte turizmdeki hareketlilik, birçok konaklama tesisinde hijyen ve sanitasyon tedbirlerinin de ciddi bir şekilde yürütülmesini mecbur kılmaktadır. Temizlik ve dezenfeksiyon amacı ile kullanılan malzemeler kimyasal içerikli olup doğru kullanılmadığı takdirde alanında etkili bir başarı gösteremediği gibi sağlık içinde bir tehdit unsuru olabilmektedir. Otel mutfakları doğrudan beslenme ile ilişkili insan sağlığı üzerinde de etkiye sahip alanlardır. Bu çalışmada, Antalya ilinde faaliyet gösteren dört ve beş yıldızlı otel mutfaklarında çalışan yönetici (kalite kontrol sorumluları, mühendis, tekniker veya teknisyen), otel personeli (mutfak içinde çalışan) olarak görev yapan kişilerin temizlik ve/veya dezenfeksiyon amacı ile kullandıkları malzemelerle ilgili (malzemelerinin kullanım yeri ve özellikleri, sağlık için oluşabilecek tehlikeler vd) ayrı ayrı bilgi düzeylerini soru cevap (anket) tekniğini kullanarak değerlendirmek amaçlanmıştır. Anket verileri, Temmuz-Aralık 2024-2025 döneminde toplanmıştır. Bu veriler istatistik paket programı SPSS 28.0 ile analiz edilmiştir. Toplanan verilere frekans testleri ve Ki-Kare testleri uygulanmıştır. Çalışmada, konaklama alanında görev yapan 66 yönetici 88 personele uygulanarak sonuçlar değerlendirilmiştir. Ankete katılan yönetici grubundaki kişilerin %62.1 'i, personelin ise 55.7'si kadınlardan oluşmaktadır. Otel yöneticilerinin tümü mutfaklarda temizlikten sorumlu bir kişinin olduğunu ifade etmiştir. Ankete katılan otel yönetimindeki kişilerin %31.8'i temizlik sorumlusunun Gıda Mühendisi olduğunu belirtirken, %43.9'u bölüm sorumlusu olduğunu bildirmiştir. Ayrıca yöneticilerin %60.6'sı temizlik kontrollerinin klasik yöntemlerle gerçekleştirildiğini de söylemiştir. Temizlik sonrası kalite kontrollerin yapıldığı konusunda "evet yapılıyor" diyen yöneticilerin oranı %63.6 olarak tespit edilmiştir. Yöneticilerin tümünün personelin kılık kıyafetine, hizmet içi eğitim ve sertifikaların tam olmasına dikkat ettikleri anlaşılmaktadır. Otel mutfaklarında görev yapan personelin %93.2'si kullanılan alet ve ekipman temizliğinin nasıl yapılacağına dair talimatların olduğunu bildirmiştir. Mutfak personelinin %94.3'ü mutfakta kapalı ve kolay temizlenebilir kaplar kullandıklarını, %97.7'si atıkların çöp poşetleri ile atıldığını belirtmiştir. Bununla birlikte konaklama alanında çalışan personelin eğitim seviyesinin temizlik sonrası kalıntı düzeylerinin belirlenmesi ve ürün kullanım yeterliliği üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak önemli olduğu tespit edilmiştir ($p<0.01$). Yöneticiler ile ilgili sonuçlar değerlendirildiğinde konaklama alanındaki yöneticilerin ve personelin gıda güvenliği, hijyen ve sanitasyon hakkında temel eğitimlerin tamamını aldığı belirlenmiştir. Ayrıca bu eğitimlerin belirli periyotlarda tekrarlandığı ve bilgi eksikliklerinin giderilmeye çalışıldığı da görülmektedir. Ancak, temizlik kimyasalları ve dezenfeksiyon için kullanılan maddeler, bunların kullanım oranları ve kalıntı düzeyleri ile ilgili personelin yeterince bilgiye sahip olmadığı bu alanda daha fazla bilgi kazandırılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Anket, Dezenfektan , Mutfak , Temizlik Malzemesi , Otel

TÜRKİYE’NİN AFETSELLİĞİNİN ÖNEMİ: ÜLKE MODELLERİ

ENES YENİAY

Mehmet Aktif Ersoy Üniversitesi enesyeniay36@gmail.com

Afetler, küresel ölçekte toplumların güvenliğini, refahını ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini tehdit eden, çok boyutlu ve karmaşık olgular arasında yer almaktadır. İklim değişikliği, kentleşme dinamikleri, nüfus yoğunluğu ve teknolojik bağımlılıklar gibi etkenler, afetlerin sıklığını ve yıkıcılığını artırmakta; dolayısıyla afet yönetimi sistemlerinin bütüncül, dirençli ve kapsayıcı biçimde yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda ülkelerin afet yönetimi stratejileri, kurumsal yapıları ve uygulama pratikleri, risk azaltma kapasitesinin ve toplumsal direncin belirleyicisi olmaktadır. Bu çalışmada, afet riski yüksek olan ve farklı yönetim modellerine sahip Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Japonya’nın afet yönetim sistemleri karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Her bir bölgenin tarihsel afet deneyimleri, kurumsal yapıları, yasal düzenlemeleri ve kriz yönetim kapasitesi analiz edilerek, güçlü yönler ve geliştirilmesi gereken alanlar ortaya konulacaktır. Bu bağlamda çalışmamızın amacı Türkiye afet yönetim sisteminin geliştirilmesine katkı sunmaktır. Bu çalışma, karşılaştırmalı analiz yöntemine dayanmaktadır. Çalışmada öncelikle üç farklı bölgeye ait afet yönetimi sistemleri hakkında literatür taraması yapılmıştır. İlgili ülkelerin ulusal strateji belgeleri, yasal düzenlemeleri, kurumsal yapıları ve uygulama örnekleri incelenmiştir. Analiz sürecinde dört temel evre (risk azaltma, hazırlık, müdahale, iyileştirme) esas alınarak sistemler arasında karşılaştırma yapılmıştır. Türkiye Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri doğal afetlere maruz kalma açısından yüksek risk taşıyan ülkeler olmakla birlikte afet yönetimi sistemleri ve uygulamaları yönünden farklılıklar göstermektedir. Japonya deprem başta olmak üzere çeşitli afet türlerine karşı dünyanın en gelişmiş erken uyarı sistemlerine sıkı yapı standartlarına ve toplumda yüksek düzeyde bilinçlenmeye sahip bir ülkedir. Amerika Birleşik Devletleri ise Federal Acil Durum Yönetim Ajansı (FEMA) gibi güçlü kurumsal altyapılar aracılığıyla afet yönetiminde kapsamlı ve sistematik bir yaklaşım benimsemiştir. Risk analizi müdahale planlaması ve iyileştirme süreçlerinde ileri teknolojilerin entegrasyonu Amerika’nın afetlere karşı direncini artırmaktadır. Türkiye ise coğrafi konumu itibarıyla yüksek afet riski altında bulunmasına rağmen afet yönetiminde kurumsal kapasite teknoloji kullanımı ve toplumsal farkındalık bakımından Japonya ve Amerika’nın gerisinde kalmaktadır. Yerel yönetimlerin sınırlı kapasitesi erken uyarı sistemlerinin yaygınlaşmamış olması ve afet bilincinin toplum genelinde yeterince gelişmemiş olması Türkiye’de afetlerin etkilerini arttıran başlıca faktörlerdir. Türkiye’nin afetlere karşı daha dirençli bir toplum oluşturabilmesi için risk odaklı planlama kurumsal kapasite artışı teknolojik altyapının güçlendirilmesi toplumsal farkındalığın yaygınlaştırılması ve uluslararası deneyimlerden yararlanarak entegre bir afet yönetimi yaklaşımını benimsemesi gerekmektedir. Bu bağlamda AFAD’IN yetkilerinin ve yaptırımlarının artırılması afet eğitiminin müfredata eklenerek okullarda ders olarak işlenmesi toplum bilincinin geliştirilmesi yeni bir yapı yapılırken AFAD’IN bina altyapı fikri ile yapının yapılması Japonya gibi derem izolator sisteminin kullanımının yapılması ve yaygınlaştırılması.

CBS BASED HYDROLOGICAL ANALYSIS: DETERMINATION OF WATERSHED BASINS IN BUCAK (BURDUR) AND SURROUNDINGS USING DIGITAL ELEVATION MODELING

Ayşe Konu Eskitoğlu¹

MAKÜ, Emin Gülmez TBMYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, 15300, Burdur, Türkiye
akonu@mehmetakif.edu.tr, 05304931316

This study aims to investigate the hydrological structure of Bucak district of Burdur province of Turkey and its immediate surroundings with advanced Geographic Information Systems (GIS) based analyses. Within the scope of the research, comprehensive hydrological analysis steps were applied on Digital Elevation Model (DEM) by utilizing the spatial analysis capabilities offered by ArcGIS 10.8 software. Firstly, hydrographic analysis using DEM includes modeling of runoff directions and runoff accumulation. In this context, firstly, the slope and flow direction of the terrain were determined, then “sink” filling was applied to ensure surface flow continuity. Afterwards, the accuracy of the modeling was increased by identifying the areas where surface flows accumulate in the study area with the “flow accumulation” analysis method. After these basic procedures, the natural drainage network of the study area and the boundaries of the independent catchment basins were precisely determined and mapped. Based on the produced catchment maps, the largest catchment in the study area was spatially defined and its area was calculated with high accuracy. This information is critical for understanding the regional water budget and determining the potential of surface water resources. In addition, UTM coordinates of active and passive water boreholes in the study area were precisely determined and hydrological data such as depth and instantaneous flow rates were meticulously processed into a structured database. This rich dataset was visualized in different thematic layers in the GIS environment, enabling spatial analysis of the complex relationships between the geographical distribution of groundwater wells and their hydrological characteristics. The obtained detailed hydrological maps and statistical analysis results provide important scientific bases for the sustainable management of valuable water resources in and around Bucak and the creation of future utilization plans. While the geographical distribution and size of catchment basins constitute a fundamental input for understanding surface water flow regimes, the spatial location and hydrological parameters of boreholes play a vital role in the assessment of groundwater potential at a regional scale. This study clearly demonstrates the strategic importance of GIS technologies for the analysis of hydrological processes and decision-making in water resources management.

Keywords: Geographic Information Systems, Hydrological Analysis, Watershed Basin

FARKLI YÜZYILLARDA ÇAĞATAY TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ İKİ KUR'AN TEFSİRİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Ezgi DEMİREL KAMANLI

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Burdur, Türkiye
edemirel@mehmetakif.edu.tr

Kur'an-ı Kerim'deki ayetleri yorumlamak suretiyle açıklayan eserler “tefsir” olarak adlandırılmaktadır ve tefsir aynı zamanda bir ilim dalıdır. Kur'an-ı Kerim'in Türkçeye çevrilmesi meselesi hem tefsir ilmiyle uğraşanların hem de Türk dili uzmanlarının ilgi odağındadır. Çünkü bu tür eserler hem dinî bakımdan hem de dil açısından alan uzmanlarına birçok veri sunmaktadır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'in Türkçeye yapılan ilk çevirilerinden itibaren çeşitli bilimsel yayınlar, bu eserlerin yazıldıkları dönemin dilinin ses bilgisi, şekil bilgisi özellikleriyle dinî söz varlığının yanında Türkçenin terim türetme gücünü de ortaya koyması yönüyle dikkat çekmektedir. Bu nedenle çalışmaya Türkçeye tercüme edilen iki tefsir konu edilmiştir. Bunlar, Yakûb-ı Çerhî tarafından Farsça yazılmış olan tefsirin farklı yüzyıllarda Türkçeye çevrilmiş iki tefsiridir ve bu bildirinin sınırları içinde ilgili tefsirler nüsha özellikleri bakımından karşılaştırılmaya çalışılmaktadır. Bunlardan biri 16. yüzyılda Hemedanlı Hacı tarafından tercüme edilirken diğeri 20. yüzyılın başında yazılmıştır ve müstensihî belli değildir. 16. yüzyılda yazılan tefsir çalışması “Terceme-i Tefsir-i Yakûb-ı Çerhî” adını taşıırken 20. yüzyılda istinsah edilmiş olan diğeri çalışma ise “Çağatay Türkçesi Kur'an Tefsiri” adını taşımakta ve dil özellikleri bakımından Çağatay Türkçesinin bitişi ile Yeni Uygur Türkçesinin başlangıcına dair veriler sunmaktadır. Ele alınan tefsirlerden “Terceme-i Tefsir-i Yakûb-ı Çerhî”de 49 sure bulunurken “Çağatay Türkçesi Kur'an Tefsiri”nde 7 sure vardır. Bunlardan Mülk (Tebarek), Kıyamet, İnsan (Hel Etâ), Mürselat, Nebe (Amme) ve Naziat sureleri her iki tefsirde de ortaktır. Çalışmada bu ortak surelerde kullanılan dil özelliklerinden yola çıkılarak bir karşılaştırma yapılmaktadır. Buna göre yapılan incelemede söz konusu tefsirlerde kullanılan imla özelliklerinin aynı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca tefsirlerde kullanılan hâl, iyelik, şahıs eklerinin aynı olmasının yanı sıra fiil çekiminin de aynı olduğu dikkat çekmektedir. Çalışmada her ne kadar iki tefsir de Çağatay Türkçesiyle yazılsa da bunların arasında ses, şekil bilgisi ve söz varlığı yönüyle ne gibi benzerlikler ve farklılıklar bulunduğu tespit edilmesi ve aradan geçen yaklaşık 400 yıllık sürede Çağatay Türkçesinin nasıl bir değişim geçirdiğinin ortaya koyulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Tefsir, Çağatay Türkçesi, Yeni Uygur Türkçesi, Yakûb-ı Çerhî, Kur'an-ı Kerim.

SULU ÇÖZELTİLERDEN TOKSİK BİLEŞENLERİN YENİ NESİL DEMİR İÇERİKLİ AKTİF KARBON İLE GİDERİLMESİ

Fatma Tomul^a, Filiz Aktı^b

^aBurdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Kimya Bölümü, Burdur, 15100

^bHitit Üniversitesi, Kimya Mühendisliği Bölümü, Çorum, 19030

ftomul@mehmetakif.edu.tr; filizakti@hitit.edu.tr

Son birkaç yılda pestisit, ilaç, endokrin bozucu ve hormon gibi birçok mikro kirletici suya karışarak insanların endokrin sistemini bozmakta ve birçok canlı türünün ekosistemini tehdit etmektedir. Nonsteroid anti-inflamatuar ilaçlar arasında romatoid artrit gibi insan hastalıklarının tedavisinde yaygın olarak kullanılan akut toksisitesi yüksek olan diklofenak (DCF) sıklıkla su ortamlarında tespit edilmektedir. Bu çalışmada, FeCl₃ kullanılarak kimyasal aktivasyon yoluyla portakal kabuklarından (PK) yeni nesil bir aktif karbon (Y-AK) geliştirilmiştir. Portakal kabukları (PK) bazlı aktif karbon numuneleri, kimyasal aktive edici maddeler olarak K₂CO₃ veya FeCl₃ kullanılarak tek aşamalı bir kimyasal aktivasyon yöntemiyle hazırlanmıştır. Yaklaşık 50 g PK, 24 saat boyunca K₂CO₃ veya FeCl₃.6H₂O içeren 300 mL'lik bir çözelti ile karıştırılmış, karışım daha sonra süzülerek, 105°C'de 48 saat süreyle kurutulmuştur. Piroliz işlemi, K₂CO₃ aktivasyonu için 450°C, 1,5 saat ve 5°C/dk ve FeCl₃ aktivasyonu için 300°C, 1,5 saat ve 5°C/dk azot gazı altında gerçekleştirilmiştir. K₂CO₃ ve FeCl₃ aktivasyonlarından elde edilen Y-AK ve G-AK, filtrat sabit bir pH değerine ulaşana kadar deiyonize su ile tekrar tekrar yıkanmıştır. Y-AK ve G-AK sırasıyla 300°C ve 450°C olan nispeten düşük piroliz sıcaklıklarında hazırlanmıştır. Adsorbentler, BET yüzey alanı analizi, XRD, SEM/EDS ve FTIR analiz tekniklerinden kullanılarak karakterize edilmiştir. En yüksek yüzey alan değerini (457 m²/g) G-AK adsorbenti göstermiştir. PK'dan kaynaklı kristalin selüloz varlığı XRD ve FTIR analizleri ile tespit edilmiştir. Yapıda oluşan FeOOH, FeOCl ve γ-Fe₂O₃ fazlarının varlığı XRD kırınım desenlerinden açıkça görülmüştür. SEM analizleri adsorbentlerin farklı morfolojilere sahip olduğunu göstermiştir. Diklofenakın adsorpsiyon deneyleri 100 mL'lik bir Erlenmeyer şişesi ile kesikli bir sistemde yürütülmüştür. 50 mL hacminde, farklı derişimlerdeki DCF çözeltisine her adsorbandan yaklaşık 0,1 g ilave edilmiş ve şişeler çalkalamalı su banyosuna yerleştirilerek belli bir süre çalkalanmıştır. Diklofenak derişimi, yüksek performanslı sıvı kromatografisi ile belirlenmiş ve adsorbentlerin adsorpsiyon kapasiteleri hesaplanmıştır. Y-AK'nın G-AK'a göre daha düşük yüzey alanına sahip olmasına rağmen diklofenak için mükemmel bir adsorpsiyon kapasitesi (Q₀max=144 mg/g) sergilemiştir. FeCl₃'ün sulu ortamlardan diklofenak'ın adsorpsiyon ile uzaklaştırılmasında aktif karbon hazırlamada kesinlikle umut verici bir aktive edici ajan olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Aktif karbon, adsorpsiyon, diklofenak, demir (III) klorür, portakal kabuğu

POLİDOPAMİN MODİFİYELİ Ag@SBA-15 SENTEZİ VE 4-NİTROFENOL'ÜN KATALİTİK İNDİRGENME REAKSİYONUNDA KULLANIMI

Filiz Aktı^a, Fatma Tomul^b

^aHitit Üniversitesi, Kimya Mühendisliği Bölümü, Çorum, 19030

^bBurdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Kimya Bölümü, Burdur, 15100

filizakti@hitit.edu.tr; ftomul@mehmetakif.edu.tr

Günümüzde endüstride kullanılan birçok boya, patlayıcı, böcek ilacı ve farmosötik ilaçların aşırı kullanımı ile çok sayıda nitroaromatik bileşik atık sulara deşarj edilmekte ve ciddi su kirliliğine neden olmaktadır. Bu çalışmada, nitroaromatik bileşiklerden biri olan 4-nitrofenol (4-NP)'ü daha az zararlı bir bileşik olan 4-aminofenol (4-AP)'e indirgemek için polidopamin modifiyeli Ag@SBA-15 katalizörleri sentezlenmiştir. Katalizörler hidrotermal yöntem kullanılarak sentezlenmiş, sentezlerde Ag/Si mol oranı 0,06 olacak şekilde gümüş nitrat alınmıştır ve etil alkolde çözülerek gümüş nitrat çözeltisi hazırlanmıştır. Polidopamin (PDA), dopaminin Tris-HCl tampon çözeltisi içerisine dağıtılması ile hazırlanmış, hazırlanan PDA çözeltisi karıştırma altında gümüş çözeltisine eklenmiştir. Daha sonra Pluronik 123, deionize su içerisinde iyice çözündükten sonra HCl asit eklenilmiş ve ardından PDA ve gümüş içeren karışıma ilave edilmiştir. Son olarak TEOS ilavesi yapılmış ve 37 °C sıcaklıkta 24 h boyunca karıştırma işlemine devam edilmiştir. Bu sürenin sonunda elde edilen karışım otoklav içerisine alınarak 100 °C de 48 h etüvde bekletilmiştir. Katı jel süzülerek, oda sıcaklığında kurutulmuş ardından 550 °C' de 1 °C /min artış ile 6 h kalsine edilmiştir. Sentezlenen katalizör XRD, azot adsorpsiyon/desorpsiyon, TEM ve XPS analizleri kullanılarak karakterize edilmiş ve 4-NP'ün katalitik indirgenme reaksiyonu için aktive testleri gerçekleştirilmiştir. Aktivite deneylerinde, belirli miktarda 4-NP çözeltisi alınarak üzerine NaBH₄ çözeltisi ilave edilmiştir. Elde edilen çözelti kuvars UV hücresine alınmış ve katalizör eklenmiştir. Katalizörün eklenmesi ile reaksiyon başlamış, belirli aralıklarla UV-Vis spektrofotometresinde absorbands değeri ölçülerek reaksiyon hız sabiti belirlenmiştir. XRD desenlerinden, SBA-15'e ait karakteristik piklerin literatürle uyumlu bir biçimde elde edildiği görülmüştür. Gümüş ve PDA kullanımı SBA-15'in yapısal özelliklerini bozmamıştır. XRD ve TEM analizlerinden gümüşün SBA-15 destek yapı içerisine ~ 16,0 nm boyutunda nanopartikül şeklinde yerleştiği belirlenmiştir. Azot adsorpsiyon/desorpsiyon izoterminden katalizörün yüzey alan değeri 1285 m²/g, toplam gözenek hacmi 1,91 cm³/g ve gözenek çap değeri 6,29 nm olarak belirlenmiştir. XPS spektrumu gümüşün yapı içerisine metalik formda yerleştiğini göstermiştir. Aktivite testlerinde, 4-NP, 7 min içinde hızlı bir şekilde 4-AP'e indirgenmiş ve reaksiyon hız sabiti 0,138 min⁻¹ olarak belirlenmiştir. Elde edilen olumlu yapısal özellikler ve katalitik aktivite test sonucu, katalizörün 4-nitrofenol'ün 4-aminofenol'e indirgenme reaksiyonunda umut verici olduğu göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Ag@SBA-15, karakterizasyon, 4-nitrofenol'ün indirgenme reaksiyonu, polidopamin.

Teşekkür: Bu çalışma Hitit Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Daire Başkanlığı tarafından desteklenmiştir (Proje numarası: MUH19001.20.006).

ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK TABANLI GÖRSEL ANLATI: ÇOCUK KİTAPLARINDA YENİ GRAFİKSEL İFADE BİÇİMLERİ

Hakan Yaman¹

¹Belek Üniversitesi, Bilgisayar Destekli Tasarım ve Animasyon Pr., Antalya, Türkiye.

* hakan.yaman@belek.edu.tr, +90 554 399 02 23

Dijital teknolojilerin gelişimi, geleneksel basılı yayıncılık anlayışını dönüştürürken, artırılmış gerçeklik (AR) teknolojisi çocuk kitaplarında yeni anlatım olanaklarının kapısını aralamaktadır. Bu çalışma, AR teknolojisinin çocuk kitaplarındaki görsel anlatım potansiyelini ve yaratabileceği yeni grafiksel ifade biçimlerini sistematik bir analiz çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, mevcut çocuk kitapları görsel tasarım, kompozisyon ve anlatı yapısı açısından detaylı bir şekilde analiz edilmektedir. Çalışmanın teorik çerçevesinde, geleneksel çocuk kitaplarında kullanılan görsel hiyerarşi, kompozisyon ve anlatı tasarımı ilkeleri derinlemesine incelenmekte; bu ilkelerin AR teknolojisi ile nasıl dönüştüğü karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. Araştırma metodolojisi, nitel analiz yöntemleri kullanılarak seçilmiş örnek kitapların görsel-işitsel öğelerinin, etkileşim tasarımı unsurlarının ve kullanıcı deneyimi parametrelerinin sistematik incelenmesini içermektedir. Bu bağlamda, piyasada mevcut olan AR destekli çocuk kitapları örnekleri üzerinden görsel anlatım stratejileri, etkileşim modelleri ve teknolojik entegrasyon yöntemleri analiz edilmektedir. Araştırma sonucunda, geleneksel ve AR tabanlı anlatım biçimlerinin karşılaştırmalı analizi yapılarak, çocuk kitaplarında AR teknolojisinin yarattığı yeni grafiksel ifade biçimlerinin potansiyelleri, teknik sınırlılıkları ve tasarım kriterleri ortaya konmaktadır. Elde edilen bulgular, AR teknolojisinin çocuk kitaplarında yaratabileceği yeni görsel anlatım olanaklarını belgeleyerek, gelecekteki uygulamalar için teorik bir çerçeve ve tasarım prensipleri sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Artırılmış Gerçeklik, Görsel Anlatı, Çocuk Kitapları, Grafik Tasarım, Etkileşim Tasarımı, Yapay Zeka

Çağdaş Sanatta Nesnenin Evrimi ve Sanatçılardan Örnekler

Handan Sabriye YAMAN¹, Doç, Ü. Ilgaz (ÖZGEN) TOPCUOĞLU²

¹ Burdur Mehmet Akif Üniversitesi, Bucak Emin Gülmez Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Burdur, Türkiye

hsyildirim@mehmetakif.edu.tr, 05425990496

² Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Antalya, Türkiye

ilgaztopcuoglu@gmail.com, 05434471924

ÖZET

Nesne kuşkusuz günlük yaşamımızın temel gereksinimlerinden, vazgeçilmez öğelerinden birisidir. Aynı zamanda nesne, içinde yaşanan çağında bir tür göstergesi konumundadır. Başlangıçtan günümüze nesnenin, çağdaş sanatta önemli bir yeri vardır. Bu bağlamda nesne kavramı sanatta estetik, kültürel ve toplumsal boyutlarını yansıtan, bağımsız ve çok katmanlı bir unsur olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmanın amacı farklı sanatsal ifade biçimleriyle süreç içerisinde değişen, dönüşen nesne kavramının çağdaş sanattaki yeri ve önemini vurgulamaktır. Bu çalışmada, çağdaş sanatta nesne kavramını günlük yaşamdaki işlevlerinin dışında ve görünen ötesinde ele alan, kavramsal olarak sanatsal ifade biçimine dönüştüren sanatçı Rene Magritte, Marcel Duchamp ve Anna Zhilyaeva'nın yapıtları incelenmiştir. Örnek olarak ele alınan sanatçıların yapıtlarında görüldüğü gibi geleneksel sanat anlayışının ötesine geçerek nesne, artık sadece maddi bir varlık değil, toplumsal, kültürel ve psikolojik boyutları da içinde barındıran çok katmanlı bir sembol haline gelmiş ve kavramsal bir bağlama dönüşmüştür. Sanatçı Magritte genel olarak Sürrealist bağlamda nesnenin yeniden icrasını ele almaktadır. Magritte, gündelik yaşamda sıradan nesnelerin alışılmış kullanım biçimlerini radikal şekilde sorgulayarak, rüya ile gerçek arasındaki ince ve çelişkili sınırları ortaya koymuştur. Yapıtlarında, nesnelerin tek bir tanıma indirgenemeyecek kadar çok yönlü ve sembolik katmanlara sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu dönüşüm, izleyicinin hem bilinçli hem de bilinçaltı algılarını harekete geçirerek, sanatın nesneye yüklediği anlamları bireysel deneyimlerle zenginleştiren yeni söylemlerin doğuşuna önayak olmaktadır. Çağdaş sanatta kavramsal sanatın öncüsü olarak değerlendirilen Duchamp'ın hazır nesneye dönüştürdüğü (Ready-made) günlük yaşamın bir parçası olan sıradan nesneler, geleneksel estetik normların ötesinde, görselliğiyle değil, kavramsallığıyla ön plana çıkmıştır. Sonuç olarak çağdaş sanatta farklı sanatçılar tarafından ele alınan tüketim nesneleri öncelikle çağdaş sanatta bir kırılma noktası konumunda içinde yaşadığımız çağın ve insanın yansıması ve bir tür göstergesi olmuştur. Anna Zhilyaeva ise yapıtlarında nesneyi, sanal gerçeklik bağlamında kullanmıştır. Sanat üretimine getirdiği bu yenilik dijital olarak üç boyutlu bir dünya içinde yaratım olanağı sunmuştur. Bu sanal gerçeklik sayesinde, fizik kurallarına bağlı somut gerçeklikte gerçekleştirilmesi zor ya da imkânsız olan nesneler ve kurgular, siber uzamda dijital olarak sanatsal ifade biçimlerine dönüştürmüştür. Araştırma konusu olarak ele alınan bu çalışmada günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçası olan nesnelerin çağdaş sanatta ayrı bir yeri olduğu ve farklı dönemlerdeki sanatçılar tarafından kırıcı bir öğeye ve göstergeye dönüştürülmesi açısından, literatüre bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Sanat, Sanatçı, Nesne

ÇOCUKLARDA DEPRESYON VE ANKSİYETE: ERKEN BELİRTİLERİ VE MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

*Hamide Gök *Nurten Terkeş

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Sağlık Yüksekokulu, Burdur, Türkiye

Çocukluk dönemi, bireylerin psikolojik ve duygusal gelişimlerinin temellerinin atıldığı önemli bir süreçtir. Ancak, son yıllarda depresyon ve anksiyete gibi psikolojik sorunlar çocuklar arasında daha yaygın hale gelmiştir. Bu bildiri, çocuklarda depresyon ve anksiyetenin erken belirtilerini tanımlamayı ve bu sorunlara yönelik müdahale yöntemlerini tartışmayı amaçlamaktadır. Erken tanı ve müdahale, bu bozukluklarının daha ciddi hale gelmeden yönetilmesinde kritik rol oynar. Bu bildiride, çocuklarda depresyon ve anksiyetenin erken belirtileri literatür taraması ile ele alınmıştır. Ayrıca, bu bozukluklara yönelik etkili müdahale yöntemleri, bireysel terapi, aile terapisi, psiko-eğitim, ilaç tedavisi ve okul destek programları gibi çeşitli yaklaşımlar üzerinden tartışılmıştır. Müdahale stratejileri çocukların psikolojik hallerini geliştirmeyi hedefleyen çeşitli psikolojik tedavi yöntemlerine dayandırılmıştır. Yapılan literatür taramasında aşağıdaki bulgular elde edilmiştir; Depresyon ve anksiyete, çocuklarda genellikle somatik yakınmalar(baş ağrısı, mide bulantısı), içe kapanma, uyku bozuklukları, akademik başarısızlık, öfke patlamaları erken dönemde ortaya çıkmaktadır. Bu belirtiler dolaylı davranışsal değişiklikler şeklinde görülür. Aile içi çatışmalar, ebeveyn psikopatolojisi, travmatik yaşantılar, zorbalığa maruz kalma depresyon ve anksiyete riskini arttıran temel etmenlerdir. Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) çocuklarda en etkili bireysel terapi yöntemlerinden biridir. Duygu düzenleme becerilerinin kazandırılmasına katkı sağlar. Aile Temelli Müdahaleler ebeveynlerin sürece dahil edilmesini sağlar; ebeveynlerin çocuk ilişkisini güçlendirerek tedavi eder. Okul Temelli Programlar öğretmenler eğitimi, rehberlik çalışmaları ve grup temelli psikoeğitim programları ile erken müdahale sağlar. Bireysel terapiler ve aile terapisi gibi müdahaleler, çocuğun psikolojik iyileşmesini desteklerken, okul ve sosyal destekler de sürecin önemli parçasıdır. Bu bağlamda, ailelerin ve eğitimcilerin bilinçlendirilmesi çocukların duygusal durumlarını gözlemlemeleri ve gerektiğinde profesyonel yardım almaları, çocuklara yönelik ruh sağlığı hizmetlerinin güçlendirilmesi çocuğun sağlıklı bir gelişim göstermesine yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, Anksiyete, Çocuk, Erken tanı.

TANİN VE İKDAM GAZETELERİ ARASINDA GERÇEKLEŞEN POLEMİKLER

Hüseyin Faruk YİĞİT

*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih ABD Yüksek Lisans Pr.,
Öğrenci No: 2430205002, huseyinfarukyigit@gmail.com.

Meşrutiyet döneminin en önemli silahlarından biri kuşkusuz yapılan propagandalardır. Meşrutiyetin 1918 yılında iadesi ile birlikte süresiz tatil edilen meclis tekrardan açılmıştır. İşte bu süreçte İttihat ve Terakki içerisinde siyaseten hizipleşmeler baş göstermektedir. İttihat ve Terakki farklı düşüncelerden insanları içerisinde barındırmış ve bir amaca hizmet etmiştir, meşrutiyetin iadesi ve Sultan II. Abdülhamid'in tahttan hal' edilmesi. Bu nedenle içerisinde farklı görüşten insanları barındırmıştır. Meşrutiyetin tekrar iade edilmesi bile bir propagandanın sonucudur. Meclisin açılması ile birlikte basında önemli ölçüde serbestlik getirilmiş ve sansür ortadan kaldırılmıştır. İşte böyle bir ortamda İkdam ve Tanin gazeteleri birbirleri ile kalem savaşlarına girerek kendi fikirlerini ortaya koymuştur. Bu kalem savaşları iki gazetenin farklı düşüncelerinden ve hizipleşmelerinden ortaya çıkmıştır. Karşılıklı olarak şahısların birbirleri ile düşmanlık beslemelerine neden olmuştur. Bu olayda en belirgin düşmanlık ise Tanin Gazetesi baş yazarı Hüseyin Cahit Bey ve İkdam Gazetesi baş yazarı Ali Kemal Beyler arasında gerçekleşmektedir. Bu düşmanlığın temel nedeni ideolojik farklılıklardan dolayı ortaya çıkmıştır. Birbirlerine yazmış oldukları eleştiriler ise tabiri caizse bu durumun tuzu ve biberi olmuştur. Olayların kızışmasındaki temel fikir ayrılığını ele alacak olursak birinin merkezîyetçi ve milliyetçi bir düşünce yapısı ile fikirlerini belirtirken, bir diğerrinin adem-i merkezîyetçi bir düşünce yapısı ile fikirlerini aktarmasından kaynaklıdır. Bir de üstüne Tanin Gazetesinin İttihat ve Terakki ile olan organik bağı ele alındığında, İkdam Gazetesinin de muhalif bir bakış açısı ile olayları ele alması sonucunda iki tarafın birbirlerine olan düşmanlıkları gayet normaldir. İttihat ve Terakki içerisinden çıkmış olan bu muhalefet dönemin kaotik boyutunu bizlere açıkça göstermektedir. Fikri açıdan parti içerisinde çıkan bu ayrılıklar yerini sadece gazetelerde birbirleri ile yapılan polemiklere bırakmamış, sokak ortasında dahi gazetecilerin öldürülmesine kadar gitmiştir. Hüseyin Cahit ve Ali Kemal Beyler özelinde ise net bir şekilde Tanin ve İkdam savaşı, yani hükümet ve muhalefet savaşı olarak görmekteyiz. Yapılan bu kalem savaşları, bu çalışmada incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İkdam, Tanin, Polemik, Propaganda.

EFFECTS OF MOTHERHOOD IN PRISON ON BIRTH AND NEWBORN HEALTH: A SYSTEMATIC REVIEW

DR. ÖĞR. ÜYESİ Sabriye UÇAN YAMAÇ, ÖĞR. EBE İrem SAKALLIOĞLU, ÖĞR. EBE Elif YAMAN

The aim of this systematic review is to evaluate experiences, risks, and health outcomes related to pregnancy, childbirth, and neonatal periods for incarcerated women, based on both national and international literature, and to contribute to future policy and practice recommendations. The review was conducted following PRISMA guidelines. A search was performed in PubMed, Web of Science, and Google Scholar databases using keywords in Turkish and English for studies published between 2015 and 2025. Initially, 300 articles were screened, and 11 studies meeting the inclusion criteria were selected for the systematic review. Data were analyzed using structured data extraction forms and classified into three themes: "motherhood," "birth," and "newborn," employing thematic analysis methods. Motherhood in prison is characterized by profound feelings of loneliness, fear, and guilt, significantly affecting women's psychosocial identities. Motherhood roles are emotionally damaged due to institutional limitations. The childbirth process often involves inadequate healthcare services, privacy violations, and traumatic experiences. Women frequently experience psychological and physical harm due to inadequate care and institutional neglect. Newborns face increased risks of prematurity, low birth weight, and developmental issues. However, prison nursery programs have demonstrated more positive psychosocial outcomes for participating mothers and infants. Motherhood and childbirth in prison present significant physical and psychosocial challenges, exposing mothers and newborns to severe risks. Findings suggest the necessity of standardized prenatal and postnatal care protocols, prohibition of inhumane practices during childbirth, expansion of nursery systems, and increased psychosocial support programs for women. Further quantitative and qualitative research is recommended, particularly within the context of Turkey.

Keywords: Prison, Pregnancy, Childbirth, Newborn Health, Motherhood, Systematic Review

GEÇ DÖNEM ÇAĞATAY TÜRKÇESİNDE FARŞÇA ÖDÜNÇLEMELER: İŞLETİM SÜREÇLERİ

Kardelen Sak

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Tezli Yüksek Lisans, Burdur, Türkiye.

KardelenIsakk@gmail.com, 05302619959

Farklı toplumların zaman içinde kurdukları sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkiler, dillerin birbirini etkilemesine yol açmıştır. Göçler, savaşlar, ticaret yolları, dini yayılmalar, komşu milletlerle kültürel ve sanatsal faaliyetler bu etkileşimin temel kaynakları arasında yer almaktadır. Toplumlar arasındaki bu etkileşim dildeki etkileşimi kaçınılmaz kılmış ve dildeki sözcüklerin alıntılanmasına neden olmuştur. Alıntılanmalar sözcük alışverişinden yapısal değişimlere kadar uzanan geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu süreç, ödünçlenen sözcüklerin alıcı dilin dil bilgisel ve fonolojik sistemiyle bütünleşmesi, **işletim** kavramıyla tanımlanan bir uyarlama düzeneği gerektirir. Yabancı kökenli sözcüklerin başka bir dile girişi, o dilin dil bilgisel yapısıyla uyum sağlayarak ve zamanla o dile özgü biçimlere bürünerek gerçekleşir. Ödünçlemeler, alıcı dilde belirli dilbilgisel yapılar içinde işlev kazanması, “işletim” kavramı ile açıklanmaktadır. Tarihî lehçelerde işleme girmiş birçok sözcüğe rastlamak mümkündür. Yabancı kökenli sözcüklerin Türkçeye yerleşerek işlerlik kazanması, belirli dil içi yöntemlerle gerçekleşmektedir. Bu süreçte en sık başvurulacak yollar arasında, yabancı sözcüklerin kök ve gövdelerine Türkçe yapım eklerinin getirilmesiyle oluşturulan yapılar öne çıkar. Bunun yanında birleşik fiil kurularak, birleşik isim oluşturularak, ikilemeler kullanılarak ve Türkçenin ses düzenine uyarlamalar gibi yöntemlerle de bu sözcükler Türkçeleştirilmiştir. Bu sözcükler, yalnızca yapısal olarak değil; ses özellikleri, biçim bilgisi ve anlam bilgisi açısından da Türkçenin kurallarına göre yeniden şekillendirilmiş; fonetik, biçimsel ve anlamsal olarak Türkçeleştirilmiştir. Özellikle 11. ve 12. yüzyıllardan itibaren İslamiyet’in de etkisiyle Arapça ve Farsçadan çok sayıda yabancı kökenli sözcükler ödünçlenmiştir. Geç Dönem Çağatay Türkçesi’nde, Arapça ve Farsçadan ödünçlenen sözcüklerin yanı sıra; Macarca, Çince, Moğolca, Tatarca ve Asurice gibi farklı dillerden alınmış sözcüklere de rastlanmaktadır. Bu dönem, yabancı dillerden kelime alımının arttığı ve dil yapısında önemli değişimlerin yaşandığı bir evre olarak dikkat çeker. Bu dönemde, dinî, felsefî ve idari metinlerde Farsça kökenli sözcüklerin kullanımı belirgin bir artış göstermiş, bu durum dilin söz varlığını derinden şekillendirmiştir. İşletim süreci, başka dillerden Türkçeye geçmiş sözcüklerin, Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun hâle getirilmesini ve bu kurallar içinde kullanılabilir duruma gelmesini sağlamıştır. Bu çalışma kapsamında, Geç Dönem Çağatay Türkçesiyle yazılmış üç ayrı hikâyede geçen Farsça kökenli sözcükler örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmanın amacı; bu Farsça kökenli ödünçleme sözcüklerin Türkçeye nasıl uyarlandığını, hangi dil yapıları içinde işleme sokulduğunu ve bu sürecin hangi yollarla gerçekleştiğini belirlemek ve bütün bunları sistemli bir çerçevede değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Geç Dönem Çağatay Türkçesi, ödünçleme, işletim, Farsça kökenli sözcükler.

TÜRKÇEDE EŞ ADLI BİRLEŞİKLER

Merve KARAGÖZ KELİR

Türkçe, söz varlığı oldukça zengin bir dildir. Yapılan yeni üretimler, Türkçenin söz varlığına yeni dil birimlerinin katılmasını sağlar. Ancak kimi zaman farklı kavram, nesne, hayvan ya da bitkilere çeşitli sebeplerle ortak adlar verildiği de görülmektedir. Türkçede eş adlılık (sesteş/eş sesli) terimi, yazılışları aynı anlamları farklı olan sözlük birimlerini ifade etmek için kullanılır. Eş adlılıkla ilgili alanyazın tarandığında genellikle müstakil sözcükler üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu çalışmada ise Türkçe söz yapım yollarından birleştirme yöntemi ile oluşturulmuş, iki ya da daha fazla sözcüğün bir araya gelerek tek bir anlam ifade ettiği birleşik sözcükler eş adlılık bakımından ele alınmıştır. Eş adlı karşılığı bulunmayan birleşikler çalışmanın kapsam alanı dışındadır. Bu doğrultuda çalışmanın öncelikli amacı Türkçede eş adlı olarak isimlendirdiğimiz birleşiklerin tespit edilmesidir. Eş adlı birleşikler, çalışmanın ilk bölümünde yapısal olarak, ikinci bölümünde ise anlamsal olarak incelenmiştir. Birleşigi oluşturan öğelerin yapısal ve anlamsal olarak nasıl bir araya geldiğinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemi ile veriler ortaya konulmuş, içerik analiz yöntemi ile derin bir inceleme sağlanmıştır. Çalışmanın veri setini Türkçe sözlükte yer alan aynı sözcüklerden oluşan farklı anlamları ifade eden kısaca eş adlı birleşikler oluşturmuştur. Türk Dil Kurumunun hazırlamış olduğu 2023 yılı, on ikinci baskısı esas alınmıştır. Veri toplama aşamasında ilk işlem, Türkçe sözlükte madde başı olan ve eş adlısı bulunan birleşiklerin seçilmesidir. İşleme sürecinde seçilen bu birleşiklerin yapıları ve anlamları incelenmiştir. Bu çalışmada özellikle eş adlı birleşiklerin seçilme sebebi, sözcük türetme yollarından birleştirme yöntemi ile yapılan adlandırmalarda kimi zaman aynı adlandırma ile farklı kavramların işaret edildiğinin ortaya konulmasıdır. Bunun için birleşik sözcükler, oluşum yolları esas alınarak inceleme yapılmıştır. Elde edilen eş adlı birleşikler uygun başlıklar altında değerlendirilmiştir. Ayrıca eş adlı birleşiklerin hangi durumlarda ayrı, hangi durumlarda bitişik yazıldığı belirlenmiştir. Bu çalışmanın en temel sonucu Türkçede eş adlı birleşik sözcüklerin varlığının ispat edilmesidir. Toplanan veriler doğrultusunda Türkçe sözlükte 53 eş adlı birleşik grubu tespit edilmiştir. Bu grupların 50 tanesinde 2 birleşik, yalnızca üç grupta 3 adet birleşik olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumda toplam 109 birleşik incelemeye tâbi tutulmuştur.

Anahtar kelimeler: Birleşik sözcükler, eş adlılık, eş adlı birleşikler, Türkçe Sözlük

TÜRKÇE SÖZLÜK'ÜN İLK VE SON BASIMINDAKİ DUYU FİİLLERİNİN ÇOK ANLAMLIĞI BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Nur ÖZKAN ¹

Doç. Dr. Didem AKYILDIZ AY ²

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Burdur, Türkiye

* fanurozkan@gmail.com / didemakyildizay@gmail.com

Çok anlamlılık, bir kelimenin birden çok anlamı bulunduğunu ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Kelimenin çok anlamlı olarak değerlendirilebilmesi için temel anlamının dışında temel anlamıyla ilişkili başka anlamlara da sahip olması gerekmektedir. Türkçe birçok doğal dilde olduğu gibi çok anlamlı kelimeler açısından zengin bir dildir. Eski Türkçe döneminde söz varlığından hareketle varlığı tespit edilebilen çok anlamlılık kavramı, modern Türkiye Türkçesi'nde de yerini korumaya devam etmektedir. Bir dilde çok anlamlı kelime sayısının fazla olması o dilin gelişmekte ve dinamizmini sürdürmekte olduğunu göstermektedir. Çok anlamlılığın ortaya çıkmasını sağlayan birçok neden vardır; bunlardan ilki elbette kullanım sıklığıdır. Bir kelime ne kadar çok kullanılıyor ve işleniyorsa o kadar anlam alanına sahip olur. Bu durum tam aksi yönde de gelişim gösterebilir. Yani bir kelimenin ya da kelimenin anlamlarından birinin daha az kullanılması ya da tamamen kullanımdan düşmesi gibi durumlar da söz konusu olabilir. Kelimelerle ilgili bu gelişmeler dildeki tarihsel ve güncel sözlüklerin karşılaştırılmasıyla takip edilebilir. Özellikle yeni basımı yapılacak bir sözlükte, sözlük biriminin güncel anlamları ve kullanımdan düşmüş anlamları kontrol edilerek sözlük düzenlenir. Böylece bir kelimenin geçen zaman diliminde anlam artışı ya da azalışı gözlemlenerek dilde kullanım sıklığı konusunda bilgi edinilebilir. Türkçede “duyu fiilleri” olarak adlandırılan dildeki birtakım fiiller, beş temel duyu organından hareketle bu duyuların dilsel olarak ifade edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Duyu fiilleri, dildeki çok anlamlılık açısından dikkate değer bir gelişim sergilemektedir. Bunun sebebi duyu fiillerinin kullanım alanlarının çeşitlilik özelliği göstermesidir. İnsanlar duyuları yoluyla dış dünyayı algılandığından dolayı duyu fiilleri de temel anlamları dışında yeni anlamlar kazanmaya elverişlidir. Duyu fiilleri de dildeki birçok kelime gibi zamanla kullanım alanı artan ya da değişim gösteren bir özelliğe sahiptir. Bu çalışmada geçmişten günümüze bu gelişmelerin ne ölçüde değişiklik gösterdiğini saptayabilmek için Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Türkçe Sözlük'ün ilk baskısı (1945) ve son baskısı (2023) olan on ikinci baskısı arasında duyu fiilleri olduğu saptanan fiiller üzerinde karşılaştırmalar yapılmıştır. Yaklaşık olarak aradan geçen 80 yılda duyu fiillerinin kullanım sıklıklarında ciddi bir çeşitlenme gözlenmiştir. Dolayısıyla anlam alanlarındaki değişim ve gelişim tablolarında örnek cümlelerle desteklenerek ilk ve son baskıdaki farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. İlk ve son baskı arasında karşılaştırma yapıldığında, duyu fiilleri çok anlamlılık açısından kayda değer bir görünüm ortaya koymaktadır. Duyu fiilleri zamanla anlam alanları genişleyen, azalan ya da kaybolan şekilde özellikler göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Duyu fiilleri, Türkçe Sözlük, çok anlamlılık, sözlükbilim, Türk Dil Kurumu.

THE USE OF TEXTILES IN CONTEMPORARY ART: NEW BOUNDARIES OF CREATIVITY

Özkan IŞIK

Dr. Arş. Gör., Düzce Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Resim Bölümü,
ozkanisik@duzce.edu.tr,

This study focuses on the areas of textile usage in contemporary art. Textiles have become an important medium of expression in contemporary artistic practice, extending beyond traditional craft forms. Throughout the historical process of art, textile materials have transformed into a powerful tool for artists to express their emotions, social critiques, and identities. The use of textiles provides artists with new possibilities for expression and contributes to the dynamic structure of contemporary art. In this context, an evaluation will be made regarding the historical roots of textiles and contemporary art practices, and their impact on artists will be examined. The study has been conducted within the framework of qualitative research methods. Initially, a comprehensive literature review was conducted regarding the conceptual infrastructure of the period through the textile materials used in contemporary art works produced after 1960. The theoretical framework has been supported by contemporary approaches such as current art, feminism, and identity. Within this conceptual framework, the works of artists who use textile materials have been examined. A sample was created by analyzing artist websites, online archives, exhibition catalogs, and curatorial texts. The works of artists such as Faith Ringgold, Louise Bourgeois, Gülsün Karamustafa, and Eva Hesse have been evaluated in this context, and the conceptual and formal aspects contained in the representations have been interpreted. The findings indicate that textiles are used as an element that directly supports the conceptual framework as a material. Artists enable us to focus on the fragile and fluid aspects of the topics they contemplate through the structure of the material they use. On the other hand, it is observed that textile materials, which are mostly household objects, are detached from their original context to create a discourse space elsewhere. Due to its dual role as a material that directly serves the subject and as a powerful medium for creating discourse, textiles have become an important tool for image production for artists. In this study on the use of textiles as a material in artworks, it has been revealed that these materials, which cover, protect, and often embellish our daily lives in various areas, indicate a strong discourse space in artistic works. Textiles have become an important material in the conceptual narrative process that we cannot solely think about through aesthetic propositions, transforming into a significant tool that carries the power of the narrative on a universal level. With its tactile nature, textiles easily establish connections, highlight sensory experiences, and enhance intimacy, thereby strengthening a narrative space on cultural and political levels. In this context, the narrative role it assumes offers a profound area of inquiry that is both universal and individual.

Keywords: Contemporary Art, Textile, Feminism, Gender

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMI: SON 5 YILDA YAPILAN ALANYAZIN TARAMASI

Özlem KUNT¹, Vesile Gül BAŞER GÜLSOY²

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı,
Burdur, Türkiye

² Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
Bölümü, vbaser@mehmetakif.edu.tr,

The purpose of this study is to examine research conducted between 2020 and 2025 on the use of technology in the education of students with special needs. The literature review aims to identify the types of technologies used in special education, their effects on learning and development, the research methods employed, and the existing knowledge gaps in the field. This study provides a scientific framework for evaluating the potential contributions of technology to the academic, socio-emotional, and independence development of individuals with special needs. The study adopts the literature review model, one of the qualitative research methods. The selected literature covers the years 2020–2025. The research is classified based on types of technology (e.g., assistive technologies, mobile applications, augmented/virtual reality) and categories of special needs (e.g., autism, learning disabilities, intellectual disabilities). Additionally, various methodological approaches including meta-analyses, quantitative and qualitative studies are analyzed. In the past five years, there has been an increase in both the number and diversity of studies on technology use in special education. Assistive technologies, mobile devices, educational software, and virtual reality are among the most commonly used tools. Technology-based interventions, particularly in the areas of autism spectrum disorder and learning disabilities, have shown positive effects on social skills, academic achievement, and motivation. However, studies focusing on groups such as individuals with intellectual, visual, or multiple disabilities remain limited. While teachers' and parents' views are generally positive, issues such as the lack of digital content and the need for teacher training stand out. Technology enhances the participation and achievement levels of students with special needs by providing personalized, accessible, and engaging learning environments. However, the effective use of technology requires appropriate content, teacher training, and systematic implementation support. The observed gaps in the literature should be addressed through research targeting underrepresented disability groups, long-term effects, and the role of virtual/robotic technologies in special education. Guiding future studies in this direction will contribute to the development of more inclusive and effective educational environments.

Keywords: Students with special needs, educational technologies, technology use

SPORA KATILIMIN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SPORTMENLİK VE MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİ

Ali AKIN¹, Engin EFEK²

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur/Türkiye ²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Burdur/Türkiye

Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin spora katılım düzeylerinin sportmenlik ve mükemmeliyetçilik düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, ortaokul öğrencilerinin spor etkinliklerine katılımının onların sportmenlik ve mükemmeliyetçilik düzeyleri üzerindeki etkilerini analiz etmektir. Araştırmanın modeli ilişkisel tarama olarak belirlenmiştir. Erzincan ilindeki ortaokul öğrencilerinden gönüllü olarak katılım sağlayanlar araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında demografik bilgileri içeren Kişisel Bilgi Formu, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ) ve Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği (OOMÖ) kullanılmıştır. Analizler için SPSS 17.0 yazılımında normallik testi yapılmış ve veriler normal dağılmadığından parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir. Bulgular incelendiğinde, olumlu mükemmeliyetçilik puanı ile pozitif davranışlar sergileme, negatif davranışlardan kaçınma ve toplam sportmenlik puanı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Olumsuz mükemmeliyetçilik puanı ile negatif davranışlardan kaçınma ölçeği arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. Pozitif davranışlar sergileme puanı ile negatif davranışlardan kaçınma ve toplam sportmenlik puanı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. Negatif davranışlardan kaçınma puanı ile toplam sportmenlik puanı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. Ayrıca katılımcıların cinsiyeti ile olumlu mükemmeliyetçilik puanı arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı fakat cinsiyet ile olumsuz mükemmeliyetçilik, pozitif davranışlar sergileme, negatif davranışlardan kaçınma ve toplam sportmenlik puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Spor branşı değişkeni ile ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Yaş değişkeni ile olumlu mükemmeliyetçilik, pozitif davranışlar sergileme, negatif davranışlardan kaçınma ve sportmenlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu fakat olumsuz mükemmeliyetçilik ile yaş arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Sınıf değişkeni ile olumlu mükemmeliyetçilik, pozitif davranışlar sergileme, negatif davranışlardan kaçınma ve sportmenlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu fakat sınıf ile olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyi arasında herhangi bir anlamlı farklılık görülmemiştir. Son olarak, spor yaşı değişkeni ile negatif davranışlar sergileme puanı hariç diğer puanlarda herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Sonuç olarak, ortaokul öğrencilerinin spora katılımının onların sosyal gelişimleri ve kişilik özellikleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğu saptanmıştır. Spora katılım, sportmenlik değerlerini teşvik ederken, mükemmeliyetçilik üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Sporun, öğrencilerin sosyal sorumluluk, dürüstlük ve etik değerler kazanmasında önemli bir araç olduğu; ancak mükemmeliyetçilik gibi özelliklerin sağlıklı bir dengede tutulması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spora Katılım, Sportmenlik, Mükemmeliyetçilik, Ortaokul Öğrencileri, Psikososyal Gelişim

TARİHSEL SÜREÇTEN GÜNÜMÜZE KÜTÜPHANE YAPILARININ MİMARİ AÇIDAN İNCELENMESİ

Aslı ÇÜÇEN¹, Duygu KURTOĞLU²

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, Türkiye,

²Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Burdur, Türkiye,

* aslicucen@gmail.com

Kütüphaneler sadece bilgiye erişim ve yazılı belgelerin depolama alanı olmayıp kültürel, toplumsal ve teknolojik dönüşümlerin mekânsal anlamda yansımaları da göstermektedir. Bu çalışmada geçmiş dönemlerden günümüze kadar olan süreç içerisinde kütüphane yapılarının mimari açıdan dönüşümünün incelenmesi amaçlanmaktadır. Antik çağlarda kil tabletlerin depolandığı arşiv odalarından başlayıp sonraki dönemlerde manastır ve üniversite kütüphanelerine kadar uzanan süreç içerisinde kütüphaneler ilgili dönemlerin sosyo-politik, kültürel ve ekonomik koşullarına göre şekillenmiştir. 19. Yüzyıldan itibaren kamusal alan kullanımlarının artmasıyla birlikte kütüphane yapılarının mimari özellikleri önceki dönemlere göre daha işlevsel, erişilebilir ve toplumsal kullanıma açık hale gelmiştir. 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren günümüzdeki teknolojik ilerlemelerle birlikte değişim gösteren bilgiye erişim biçimi kütüphane yapılarının mimarisinde de köklü değişiklikler getirmiştir. Çağdaş kütüphane yapıları sadece kitapların değil çoklu medya içeriklerinin, dijital verilerin ve çeşitli etkinliklerinin de barındığı çok işlevli yapılar hâline gelmiştir. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik, esneklik ve kullanıcı odaklı tasarım anlayışları, günümüz kütüphane mimarisini şekillendirici unsurları arasında yer almaktadır. Bu çalışmada, farklı dönemlerden seçilmiş örnek kütüphane yapıları üzerinden mimari tarzlar, mekân organizasyonu ile işlevsel anlamda dönüşüm karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Çalışmanın, mimari tasarım sürecine tarihsel bir perspektif sunarak kütüphanelerin bilgi çağındaki rolünü yeniden konumlandırmada etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Kütüphane, Kütüphane Mimarisi, Mekânsal Dönüşüm

KİŞİSEL VERİLERİN BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA SERBEST KULLANIMI VE SINIRLARI*

Ensar IŞIK¹

¹Bursa Teknik Üniversitesi Hukuk Müşavirliği, Avukat, Kamu Hukuku Bilim Uzmanı, Bursa, Türkiye

E-posta: ensar.isik@btu.edu.tr Cep Tel: 00 90 532 235 9530

Bu çalışmada, kişisel verilerin bilimsel araştırmalarda kullanımında karşılaşılan; aydınlatma, açık rıza ve etik kurul sorunlarının, kişisel verilerin bilimsel araştırmalarda serbest kullanımı istisnası ve sınırları dikkate alınarak çözüme kavuşturulması amaçlanmaktadır. Çalışma, normatif bir araştırma olup aynı zamanda karşılaştırmalı hukuk çalışması da yapılmıştır. Bu kapsamda; iç hukuk, düzenleyici ve denetleyici kurum kararı ve karşılaştırmalı olarak da yabancı hukuk ele alınmıştır. Kişisel veri kavramı Türkiye’de ilk defa 2010 yılında Anayasa m. 20/3 fıkrasında “herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına” sahip olduğu düzenlemesiyle yer almıştır. Böylece kişisel veriler bir insan hakkı sayılmış ve koruma alanı belirlenmiştir. Koruma alanının sınırları ise 2016 yılında yasalaşan “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu” ile düzenlenmiştir. Kanunun m. 5/1 fıkrasında kural olarak; kişisel verilerin işlenmesi açık rızaya dayandırılmış ve m. 6/3 fıkrasına göre de özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaklanmıştır. Kişisel verilerin işlenmesi için açık rıza gerektiği ve özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinin yasak olduğu şeklinde kesin bir yorum yapılması, bilimsel araştırma ve yayın süreçlerinde, aydınlatma metni düzenlenmesi ve açık rıza alınması ile etik kurullar tarafından etik onay başvuruları hakkında red veya düzeltme kararı verilmesi gibi sorunlara neden olmaktadır. Ancak bu sorunlar, kanuni düzenlemenin kesin ve dar yorumlanması ve koruma sınırlarının göz ardı edilmesi nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Kanunun m. 28 düzenlemesinde, kişisel verilerin işlenmesinde istisna halleri sayılmış ve bu hallerde “kanunun uygulanmayacağı” belirtilmiştir. Bilimsel amaçlar; bu istisnalardan biri olup, kişisel verilerden daha üstün sayılarak koruma alanı dışında bırakılmıştır. Aynı zamanda, sanat, tarih ve edebiyat alanları da istisnalardan sayılmıştır. Ancak bu istisnaların sınırları bulunmaktadır. İstisnaların sınırları kanunun m. 28/1-c bendinde sayılmıştır. Bunlar; millî savunma, millî güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni ve ekonomik güvenliğin ihlal edilmemesidir. Bu sınırlar aynı zamanda Anayasa m. 130/4’te düzenlenen akademik özgürlüğün de sınırlarını oluşturan genel sınırlama nedenlerindendir. Bunlar dışında özel sınırlama nedenleri olarak; özel hayatın gizliliği, kişilik haklarını ihlal etmemek ve suç teşkil etmemek şeklinde üç sınır belirlenmiştir. Kişisel veriler hakkında iç hukuk düzenlemeleri, Avrupa Birliği uyum sürecinde gerçekleştirilen düzenlemelerdendir. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) hükümlerinde de bilimsel amaçlarla yapılan kişisel veri işleminde kamu yararı bulunduğu ve meşru olduğu ancak, yine de kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması gerektiği vurgulanmaktadır. Türk iç hukukunda yapılan düzenlemenin Avrupa Birliği düzenlemeleriyle benzer olduğu söylenebilecektir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2019 yılında vermiş olduğu bir kararında, “hastalardan alınan kan, serum ve doku örneklerinin bilimsel amaçlarla kaydedildiği ve bu verilerin işlenmesinin istisna olduğunu” belirterek şikâyet konusu hakkında herhangi bir işlem yapmamıştır. Sonuç olarak; bilimin üstün kamu yararı için hareket ettiği ve bunun için bilimsel faaliyetlerinin kolaylaştırılması gerektiği kabul edilerek, bilimsel araştırmalarda kişisel verilerin işlenmesinin, sınırlamalara uymak kaydıyla serbest olduğu, dolayısıyla bu istisnanın bilimsel araştırma ve yayın süreçlerinde özenle uygulanması gerektiği söylenebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel, Veri, Bilimsel, Araştırma, Yayın.

* Bu çalışma, yazarın “Türkiye’de Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırılığın Hukuki Rejimi” adlı, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalında, 2024 yılında kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

REPRESENTATION OF BURSA IN SENATE OF THE REPUBLIC (1961 – 1980)

Gökçe SÜZGÜN IŞIK¹

¹ Bursa Teknik Üniversitesi, Ortak Dersler Bölümü, Öğretim Görevlisi, Doktor, Bursa, Türkiye
gokce.suzgun@btu.edu.tr, 00 90 532 412 9530

This study aims to examine the representation of Bursa by senators in Senate of The Republic, which was established with the two-wing parliamentary structure put into practice with the 1961 Constitution prepared after the Turkish Armed Forces seized power in the country on May 27, 1960. In this context, answers to questions such as who were the Bursa senators elected as a result of the general elections held between 1961 and 1980? What were the educational backgrounds and professions of the senators? What kind of a picture did they reflect in Bursa in terms of the party they were elected to and the people they represented locally? To what extent did the Bursa Senators have influence in the TBMM? were sought. Qualitative research methods were followed in the research process. In this direction, many official sources were examined, including the TBMM Minutes in the Archives of the Turkish Grand National Assembly, TBMM Republic Senate Minutes, the Official Gazette and the Turkish Statistical Institute data. In addition, a large number of copyrighted works covering these years were studied and the context between the country and the local picture was revealed through an evaluation made on various national periodicals of the period. Although Turkey was not involved in World War II, it was exposed to the difficult conditions brought about by the war and went through difficult days. This situation brought about a change of government at the end of the war and the process accelerated with the establishment of the Democrat Party. Finally, with the general elections held on May 14, 1950 on the basis of open ballot and secret count, it was seen that the Republican People's Party government transferred its place to the Democrat Party. The Democrat Party government, which coincided with a period when the Cold War between the United States and Soviet Russia was evident in the international arena, especially in its early years, economic dynamism came to the fore in Turkey. Turkey, which has sided with the USA and its allies in the balance of power since the end of the war, has continued this policy in the international arena by the Democrat Party. Although the Democrat Party government continued on its path by gaining strength in the elections of 1954 and 1957, the changing political winds within the country and the effects of various international problems on domestic politics brought about the military coup of 1960. The seizure of power by the Turkish Armed Forces on May 27, 1960 would also mark the beginning of a new era in Turkey. With the efforts carried out from this stage on, a new constitution was put into practice by referendum on July 9, 1961. In addition, changes were made to the parliamentary structure, and the dual parliamentary system was adopted in order to eliminate the threat of dictatorship, especially with inspiration from the United States. Thus, the Grand National Assembly of Turkey consisted of a two-winged structure, the Senate of the Republic and the National Assembly. The senators elected by the people of Bursa in the general elections were: Baki Güzey (1961 - 1966), İhsan Sabri Çağlayangil (1961 - 1980), Şeref Kayalar (1961 - 1980), Cahit Ortaç (1961 - 1975), Saffet Ural (1966 - 1975), M. Şebip Karamullaoğlu (1975 - 1980), Barlas Küntay (1975 - 1980). Of these, names such as İhsan Sabri Çağlayangil and Cahit Ortaç had served as the Governor of Bursa before their senatorial duties. Some of the Bursa senators assumed various ministerial posts at various dates after being elected as senators. İhsan Sabri Çağlayangil served as Minister of Labor from February to October 1965, and as Minister of Foreign Affairs for five terms from 1965 to 1978. Another senator who served as a minister was Barlas Küntay, who served as Minister of Tourism and Promotion from November 1979 to September 1980. In addition, the senators representing Bursa also served on various committees in the senate. Moreover, it is seen that some of the names who served as senators were elected as Bursa MPs after their duties and continued their duties in the parliament. Accordingly, Barlas Küntay represented Bursa as MPs in the 13th and 14th terms, and Saffet Ural in the 16th term. Ultimately, seven different people who served on different dates, carried out a total of 567 activities as Bursa Senators during the approximately twenty years that the Senate of the Republic was active.

Keywords: Bursa, Republic, Senate, Senators

PRENS KALYANAMKARA VE PAPAMKARA HİKÂYESİNDE İYİLİK VE KÖTÜLÜK KAVRAMLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Merve YILDIRIM

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Burdur, Türkiye
2430202306@ogr.mehmetakif.edu.tr

Kavram, insan zihninin çevresinde yer alan varlıkları, olayları ya da durumları ortak özelliklerine göre soyutlayarak oluşturduğu düşünsel bir yapı olarak tanımlanabilir. Bu yapılar, benzer nitelikler taşıyan öğelerin bir araya getirilmesine imkân tanımaktadır ve böylece daha kapsamlı anlam ilişkileri kurulmasına yardımcı olur. Kavramlar, yalnızca tek bir varlığı değil, aynı özellikleri taşıyan birçok unsuru kapsar. Bu yönüyle, bireyin çevresini algılamasını ve düşünce dünyasını düzenlemesini sağlamaktadır. Kavramlar yalnızca çevremizi anlamlandırmamıza yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda insan davranışlarını, toplumsal yapıları da anlamamıza olanak verir. İnsanlık tarihi boyunca sıkça tartışılan ve farklı bağlamlarda yeniden tanımlanan kavramlardan ikisi, iyilik ve kötülüktür. İyilik ve kötülük, insan davranışlarını ahlâki ölçütler çerçevesinde değerlendiren karşıt kavramlardır. İyilik, bireyin başkalarına zarar vermekten kaçınması, fayda sağlaması ve değerlerle uyumlu bir şekilde davranması olarak tanımlanır. Kötülük, bilinçli ya da bilinçsiz olarak zarara yol açan, ahlâki sorumluluktan uzak davranışları ifade eder. İyilik ve kötülük kavramları, yalnızca bireysel tercihlerle sınırlı olmayıp, toplumsal düzenin kurulmasında, etik sistemlerin şekillenmesinde, kültürel normların oluşumunda önemlidir. Farklı düşünsel gelenekler içinde çeşitli biçimlerde ele alınmış olsalar da bu iki kavram insanın hem kendine hem çevresine karşı tutumunun temel belirleyicisi olmuştur. Bu çerçevede, Uygur Türkçesiyle kaleme alınan Prens Kalyanamkara ve Papamkara Hikâyesi, iyilik ve kötülük kavramlarını Budist ahlâk anlayışıyla ele alan önemli bir örnektir. Hikâye, iyiliği temsil eden Kalyanamkara ile kötülüğü simgeleyen Papamkara arasındaki ahlâki çatışmayı işler. Papamkara, Kalyanamkara'ya tekrar tekrar kötülük etse de, Kalyanamkara bu kötülüklere sabır, merhamet ve iyilikle karşılık verir. Zamanla, iyiliğin gücü ve sabrın erdemi karşısında Papamkara pişmanlık duyarak doğru yolu seçer. Böylece hikâye, iyiliğin sabır ve erdemle kötülüğü alt edebileceğini, affetmenin ve doğru yolu bulmanın ahlaki dönüşümdeki yerini vurgular. Bu çalışma, Uygur Türkçesiyle kaleme alınmış Kalyanamkara ve Papamkara hikâyesini merkeze alarak, iyilik ve kötülük kavramlarının nasıl temsil edildiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Hikâye de iyiliği temsil eden Kalyanamkara ile kötülüğü simgeleyen Papamkara karakterleri üzerinden, bu kavramlarının bireysel ve toplumsal düzlemde ne şekilde karşı karşıya getirildiği incelenmektedir. Metindeki olaylar örgüsü, Budist öğretilerde önemli yer tutan sabır, merhamet ve affetme erdemleriyle iyiliğin, kötülüğe karşı nasıl bir üstünlük kurduğunu göstermektedir. Böylelikle iyilik ve kötülük kavramlarının, Budist ahlâk öğretisiyle harmanlanarak Uygur dönemi metinlerinde nasıl anlam kazandığına dair bir bakış sunulmakta ve bu kavramların tarihsel-toplumsal bağlamda nasıl işlev kazandığı açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İyilik, kötülük, kavram, Uygur Türkçesi, Kalyanamkara ve Papamkara.

FARKLI İNKÜBATÖRLER VE FARKLI SICAKLIKLARIN *Pontastacus leptodactylus* (ESCHSCHOLTZ, 1823) YUMURTALARININ KULUÇKA VE İKİNCİ EVRE HAYATTA KALMA ORANI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

*Mustafa AKIN¹, Seval BAHADIR KOCA¹, Kamil ATSATAN¹, Hasan Batuhan Emre ÖZDOĞAN¹, Hüseyin SEVGİLİ¹, Amanda Kusuma DEWI²

¹ Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü, Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Isparta, Türkiye

² Tarımsal Biyoteknoloji Bölümü, Ziraat Fakültesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Isparta, Türkiye

*Sorumlu yazar: mustafaakin@isparta.edu.tr

Bu çalışma, farklı sıcaklıklar ve farklı kuluçka sistemlerinin *P. leptodactylus* yumurtalarının kuluçka başarısı ve hayatta kalma oranı üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçlamıştır. Deneyde dört farklı kuluçka sistemi kullanılmıştır: (1) Biolife Turbojet Star X6 (Biolife), (2) düz elek tabanlı kavanoz, (3) elek tabanlı platform ve (4) düz elek bölmeli akvaryum. Bu sistemler arasında yalnızca Biolife inkübatör (1 numara) yumurtaları belirli bir titreşimle hareket ettiren su akımına sahipti; diğer sistemlerde (2, 3 ve 4 numara) yumurtalar hareketsizdi. Tüm kuluçka sistemleri iki farklı sıcaklıkta test edilmiştir: 15.5 °C ve 19.5 °C. Kavanoz, platform ve Biolife sistemlerine dakikada 0.1 litre su akışı sağlanırken, akvaryum tipi inkübatörlere ayrı girişlerden dakikada 9 mL su verilmiştir. İki yönlü ANOVA analizine göre, sıcaklığın çıkım oranı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır ($p > 0.05$); ancak kuluçka sistemi ve sıcaklık-sistem etkileşimi anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). İkinci evre larva yaşama oranında ise sıcaklık ve kuluçka sisteminin her biri, etkileşim olmaksızın, anlamlı etki göstermiştir ($p < 0.05$). En yüksek çıkım oranı her iki sıcaklıkta da Biolife sisteminde elde edilmiştir (%86.74 – 15.5 °C, %74.68 – 19.5 °C). En düşük çıkım oranı ise 15.5 °C'deki akvaryum tipi inkübatörlerin olduğu grupta gözlenmiş ve hiç çıkış gerçekleşmemiştir. Diğer gruplarda elde edilen oranlar şu şekildedir: Platform (%49.57 – 15.5 °C), Akvaryum (%42.55 – 19.5 °C), Kavanoz (%41.77 – 19.5 °C), Platform (%28.01 – 19.5 °C), Kavanoz (%14.04 – 15.5 °C). İkinci evre larva yaşama oranı en yüksek, 19.5 °C'deki Biolife sisteminde (%54.82) ölçülmüştür. En düşük yaşama oranı ise 15.5 °C'deki kavanoz ve akvaryum sistemlerinde görülmüştür. Genel olarak, yumurtaları kuluçka sırasında hareket ettiren Biolife sistemi, her iki sıcaklıkta da daha başarılı sonuçlar vermiştir. Kuluçka dönemi ve ikinci larva evresi boyunca, yumurtaları hareket ettiren biolife inkübatörleri, hayatta kalma oranı açısından 15.5°C'de en iyi sonuçları vermiştir. Tavsiyemiz, kerevit yumurtalarının kuluçkalanmasında hareketli sisteme sahip inkübatörlerin tercih edilmesidir.

Anahtar kelimeler: Crayfish, artificial incubation, incubators, *Pontastacus leptodactylus*, temperature

MARMARA DENİZİ'NDE MÜSİLAJ: NEDENLERİ, ETKİLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İsmail Çakır¹

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Burdur, Türkiye.

Bu çalışma, Marmara Denizi'nde görülen müsilaj oluşumunu bilimsel literatür doğrultusunda çok yönlü ele almayı amaçlamaktadır. Müsilajın oluşum nedenleri ve ekosistem, biyoçeşitlilik, balıkçılık ile kıyı kullanımı üzerindeki etkileri incelenmekte; mevcut mücadele yöntemleri ve çözüm önerileri değerlendirilmektedir. Bu çalışma, müsilajın nedenleri ve etkilerine ilişkin bilimsel verileri derlemek amacıyla sistematik bir literatür taramasıyla hazırlanmıştır. 2000–2024 yılları arasında Google Scholar ve ResearchGate veri tabanlarında yapılan taramada ilgili makale, rapor ve tezler incelenmiş; içerikler tematik olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca çevresel izleme raporları destekleyici kaynak olarak kullanılmış, çalışma sayın Prof. Dr. Deniz İnnal'ın rehberliğinde yürütülmüştür. Marmara Denizi'nde 2021 yılında geniş alanlara yayılan müsilaj olayı, ekosistemin kırılğan yapısını ve insan faaliyetlerinin çevresel sonuçlarını gözler önüne sermiştir. Yüksek besin tuzu girdisi (özellikle azot ve fosfor), deniz suyu sıcaklığının yükselmesi ve durağanlaşmış su kütlesi bu olayın başlıca nedenleri olarak tanımlanmıştır (Balkıs et al., 2012; Topaloğlu ve Turan, 2021). Uzun yıllardır Marmara Denizi çevresinde sürdürülen kontrolsüz kentleşme, endüstriyel faaliyetler ve yetersiz arıtma sistemleri, denize yüksek oranda organik madde ve besin elementi yüklenmesine neden olmuştur (TÜBİTAK MAM, 2010). Müsilajın özellikle dip sularında yaygınlaşması, oksijen seviyelerinin ciddi ölçüde azalmasına yol açmış ve bentik fauna üzerinde ölümcül etkiler yaratmıştır (Özsoy et al., 2022). Pelajik sistemde ise fitoplankton tür çeşitliliğinde ciddi azalma ve tür kompozisyonunda değişiklikler gözlenmiştir. Bu, gıda ağlarında bozulmaya ve ticari balık stoklarında önemli düşüşlere sebep olmuştur (Sarı et al., 2021). Müsilajın yüzeyde oluşturduğu yoğun jelimsi yapı, güneş ışığını engelleyerek fotosentez kapasitesini azaltmış ve bu durum oksijen üretimini sınırlamıştır. Yapılan çalışmalar, müsilajın mikrobiyal bileşimi bakımından zengin bir biyofilm ortamı oluşturduğunu ve potansiyel olarak patojen mikroorganizmaların barınmasına zemin hazırladığını göstermiştir (Danovaro et al., 2009). Ayrıca, su altı kamerası ve uzaktan algılama verileriyle yapılan gözlemler, müsilajın deniz tabanına çöktüğünü ve sediment sistemini doğrudan etkilediğini ortaya koymuştur (Kideyş et al., 2011). Müsilaj olayı, Marmara Denizi'nin ekolojik kapasitesinin sınırına geldiğini ortaya koymuştur. Sorunun temelinde antropojenik baskılar yer almakta olup, özellikle yüksek besin girdisi ve düşük su sirkülasyonu bu süreci hızlandırmaktadır. Bu bağlamda, müsilaj yalnızca ekolojik değil aynı zamanda sosyoekonomik bir sorun olduğundan, atık su arıtımının iyileştirilmesi, tarımsal kirliliğin azaltılması, deniz kullanımlarının ekosisteme uygun düzenlenmesi, erken uyarı sistemlerinin kurulması ve çevre bilincini artıracak yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

HÂMİDÎ-ZÂDE CELİLÎ'NİN DİVANI'NDA KOZMİK ÂLEM

Kamile Palta¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Antalya, Türkiye.

* kamilepalta@icloud.com, 05301710494

Bu çalışma, XVI. yüzyıl divan şairlerinden Hâmidî-zâde Celîlî'nin dîvânındaki kozmik unsurları belirleyerek, bu unsurların şiirlerdeki sembolik, estetik ve metafizik işlevlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Klasik Türk edebiyatının evren tasavvuruna dayanan yapısı içerisinde Celîlî'nin şiirleri, dönemin kozmolojik düşünce biçimini bireysel bir yaklaşımla yansıtmaktadır. Şairin kozmolojik imgeleri, onun evrenle ve insanlıkla kurduğu derin ilişkiyi, aynı zamanda bireysel ve toplumsal seviyedeki varlık anlayışını yansıtan önemli bir araca dönüşmüştür. Evren tasavvuru ile insan, kader, aşk ve varlık gibi kavramlar arasındaki ilişkiyi incelemek, Celîlî'nin şiir dünyasında kozmolojiye atfedilen anlamları şiirsel bağlamda değerlendirmek çalışmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır. Böylelikle, şiirlerde yer alan gök cisimlerinin işlevi yalnızca süsleyici değil; düşünsel ve duygusal düzeyde işlevselleşen bir anlam boyutuna sahiptir. Çalışmada metin merkezli bir yaklaşım benimsenmiş; Celîlî'nin divanında yer alan beyitler kozmik unsurlar temelinde sınıflandırılmış ve edebî sanatlar, mazmunlar, metaforlar ve kültürel göndermeler üzerinden analiz edilmiştir. Şiirlerde geçen felek, gezegenler, yıldızlar, burçlar ve gök katmanları gibi kavramlar hem klasik İslam kozmolojisi hem de divan şiiri gelenekleri çerçevesinde karşılaştırmalı bir bakışla ele alınmıştır. Bu yaklaşım, şairin evren algısını çözümleyerek şiirlerinde kurduğu anlam evrenini görünür kılmaktadır. Ayrıca, bu unsurların sadece kozmolojik bir anlam taşımadığını, aynı zamanda şairin içsel dünyasında, bireysel varoluş ve toplumsal ilişkilerle kurduğu bağlar üzerinden farklı anlam katmanları kazandığını da görmek mümkündür. Celîlî'nin şiirlerinde felek ve yıldızlar, kaderin yönlendirici gücüyle ilişkilendirilmiş; gezegenler ise hem metafizik semboller hem de bireysel duygulanımın taşıyıcıları olarak kullanılmıştır. Şairin feleğe yönelik eleştirel ve sitemkâr söylemi, kozmik düzen karşısındaki insanî aciziyeti yansıtırken; ay, güneş ve yıldızlar çoğunlukla sevgiliye ya da hükümdara yönelik övgülerin metaforik aracına dönüşmektedir. Gökyüzü unsurlarının yoğun kullanımı, şairin evreni anlamlandırma çabası ile iç dünyası arasında güçlü şiirsel bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Celîlî, klasik divan şiiri geleneği içerisinde yer alan kozmolojik imajları yalnızca estetik süs unsuru olarak değil, aynı zamanda varlık, kader ve aşkın mahiyetine dair düşüncelerini ifade etmenin bir aracı olarak kullanmıştır. Kozmik unsurlar, onun şiirinde hem psikolojik bir derinlik hem de toplumsal/politik bir yücelik düzlemi kazanmıştır. Bu yönüyle Celîlî, kozmik tahayyülün şairane temsilinde özgün bir figür olarak değerlendirilebilir.

Anahtar kelimeler: Celîlî, divan şiiri, kozmoloji, felek, gezegenler, klasik Türk edebiyatı

MAŞÛK ÂŞIK OLUNCA: ÇEŞM-İ ÂFET'İN EŞİNE YAZDIĞI METHİYELER

Gülnihal ALIŞ¹, Murat ESER²

¹Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Antalya, Türkiye

²T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen, Türk Dili ve Edebiyatı, Mardin, Türkiye

* gulnihalis@icloud.com, 05461601417/murateser1@hotmail.com, 05309250358

Bir kimseyi veya bir nesneyi övme anlamına gelen methiye, edebiyatımızda şairler tarafından sıkça kullanılmıştır. Methiyeler, klasik Türk edebiyatı geleneğinde genellikle devlet ricali, din büyükleri veya manevi şahsiyetler için kaleme alınmış; kadınların bu türde, özellikle özel alanla ilişkilendirilebilecek figürleri yüceltmeleri ise istisnai kalmıştır. Bu çerçevede bir kadın şairin eşine methiye yazması pek alışıldık bir durum değildir. Bu alışılmadık örneğe Çeşm-i Âfet'in Divan'ında rastlamaktayız. Hidiv İsmail Paşa'nın eşi olan Çeşm-i Âfet, Paşa'nın ölümünden sonra kaleme aldığı Divan'da ona duyduğu sevgiyi ve onun ölümünden duyduğu üzüntüyü samimi bir dille ifade etmiştir. Divan'da çoğunlukla eşinden bahseden Çeşm-i Âfet'in şiirleri mersiye niteliğindedir ve merhum Paşa'nın övgüsüyle doludur. Makalenin amacı, 19. yüzyıl sonlarında yaşamış kadın şair Çeşm-i Âfet'in Divan'ında yer alan ve eşi Mısır Hidivi İsmail Paşa'ya yönelik övgü dolu şiirlerini inceleyerek, bu methiyelerin hem içerik hem de edebî açıdan nasıl kurgulandığını ortaya koymaktır. Çalışmada nitel metin incelemesi yöntemi benimsenmiştir. Çeşm-i Âfet'in Divan'ında yer alan şiirler, içerik analizi ve karşılaştırmalı edebî çözümleme teknikleriyle incelenmiş; şairin eşine yönelik övgüleri, klasik Türk şiiri estetiği ve anlam dünyası çerçevesinde değerlendirilmiştir. Metinlerde yoğun olarak kullanılan teşbih, istiare ve telmih gibi sanatlar üzerinden Paşa'nın hangi yönleriyle yüceltildiği belirlenmiştir. Araştırmamızın bulguları göstermektedir ki Çeşm-i Âfet, eşi İsmail Paşa'yı hem dünyevî hem uhrevî anlamda idealize ederek methiye türünün sınırlarını genişletmiştir. Paşa; adil bir yönetici, cömert bir lider, sadık ve müşfik bir eş, cesur bir kahraman ve fiziksel açıdan mükemmel bir sevgili olarak tasvir edilmiştir. Ayrıca İslam ve Doğu kültürünün önemli figürleriyle özdeşleştirilmiştir: Hz. İsmail, Hz. Musa, Hz. Yusuf, Hârûnürreşîd ve Nizâmü'l-Mülk gibi isimlerle yapılan benzetmelerle Paşa'ya hem kutsallık hem tarihî büyüklük atfedilmiştir. Bu benzetmeler ve övgüler, kadın bakış açısının samimiyeti ve duygu yoğunluğu ile şekillendirilmiş olup, klasik Türk şiirindeki methiye geleneğine özgün bir katkı sağlamıştır. Sonuç olarak, Çeşm-i Âfet'in şiirleri hem kadın şairlerin klasik Türk edebiyatındaki konumunu hem de sevgi, sadakat ve hayranlık temalarının methiye formunda nasıl estetik bir anlatıya dönüştürülebileceğini gösteren önemli bir örnektir. Bu yönüyle çalışma, kadın edebî üretiminin tarihî ve kültürel bağlamda nasıl farklılaşabileceğine dair değerli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çeşm-i Âfet, kadın şairler, klasik Türk şiiri, methiye, divan şiiri

MALACOFAUNA OF TÜRKİYE: GENUS *GYRAULUS* (HYGROPHILA: PLANORBIDAE)

Prof. Dr. Ümit KEBAPÇI¹

Mehmet Akif Ersoy University, Science and Arts Faculty Department of Biology, Burdur, Türkiye¹

kebapci@gmail.com¹

Genus *Gyraulus* is among the most broadly distributed and species rich members of the cosmopolitan family Planorbidae. The genus is told apart by the smaller discoidal shell shape and several anatomical features from allied genera, some of which like *Armiger* can occasionally be considered as members of the former. One of the most species rich aquatic snail genera reported from Türkiye, with 14 nominal taxa more than half being narrow range endemics, its taxonomy is particularly intriguing. As members of macrobenthos of the springs, running and stagnant waters, species ascribed to the genus have been reported commonly in the limnological and faunistic studies. However, as these often lack detailed descriptions, current distributions of the *Gyraulus* species in Türkiye and elsewhere cannot be understood. Accordingly, there are uncertainties around the distributional limits and species identity. The morphological information about the *Gyraulus* s. str. species described or reported from Türkiye are briefly summarized, known distributions are given, and their zoogeography and relationships are discussed.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

MALACOFAUNA OF TÜRKİYE: GENUS *PLANORBIS* (HYGROPHILA: PLANORBIDAE)

Prof. Dr. Ümit KEBAPÇI¹, Prof. Dr. Mehmet Zeki YILDIRIM²
Mehmet Akif Ersoy University, Science and Arts Faculty Department of Biology, Burdur¹
Mehmet Akif Ersoy University, Bucak School of Health, Bucak, Burdur²
kebapci@gmail.com¹

Most speciose family of Hygrophila, family Planorbidae is characterized by sinistral shells and flat whorls. The family members are distributed worldwide, while its type genus *Planorbis* has a Palearctic distribution in general. The genus has been used as a wastebin taxon to include members of several other currently accepted genera, many of which were described initially as the subgenera of the former. The genus include several fossil taxa as well. The members of the genus is found generally in shallow stagnant waters with sandy bottom and vegetation. The reliable identification of the family members can be problematic as the shell shape and some anatomical features are convergent, and therefore should be studied together. Another aspect if such features is the variability, especially in the conchological grounds. Accordingly, exact number of species and their distributions in the Mediterranean area is disputable. From the area of Türkiye and nearby regions, 7 nominal species have been reported. In the current study validity of these taxa and possibility of their existence in Türkiye are investigated with a short discussson on the taxonomy of the genus.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

MALACOFUNA OF TÜRKİYE: GENERAL CONSIDERATIONS ON THE FAMILY PLANORBİDAE

Prof. Dr. Mehmet Zeki YILDIRIM¹, Prof. Dr. Ümit KEBAPÇI²
Mehmet Akif Ersoy University, Bucak School of Health, Bucak, Burdur¹
Mehmet Akif Ersoy University, Science and Arts Faculty Department of Biology, Burdur²
mzekiyildirim@gmail.com¹

Faunal characteristics of Türkiye, on the crossroads of continents, is rather transitional in general. However there is an endemic element constantly present in faunas as a consequence of the climate and paleogeography. The family Planorbidae, members of which are bottom dwellers typically possessing disk-like fragile shells, prefer shallow and slow flowing environments. Hence, the rich diversity in areas exhibiting high altitudinal variation like Türkiye and high altitude environments across the world contradict this general tendency. Türkiye is comparatively richer than surrounding areas, both by the species richness and endemism, and further new species are expected. Currently, 26 species belonging to 9 genera have been registered. The list is updated based on the new data and critical reconsideration of the previous documents, the fauna is analyzed and the distribution of currently accepted taxa are given.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

MALACOFAUNA OF TÜRKİYE: GENERA *ANISUS* AND *ARMİGER* (PLANORBİDAE: PLANORBİNİ)

Prof. Dr. Mehmet Zeki YILDIRIM¹, Prof. Dr. Ümit KEBAPÇI²
Mehmet Akif Ersoy University, Bucak School of Health, Bucak, Burdur¹
Mehmet Akif Ersoy University, Science and Arts Faculty Department of Biology, Burdur²
mzekiyildirim@gmail.com¹

The two genera, *Anisus* and *Armiger*, are formerly included in the widespread genus *Gyraulus* from which they are identified with some conological and anatomical properties. Both primarily lacustrine genera are Palearctic in general, showing a latitudinal gradient based on the species richness. Türkiye has 3 *Anisus* and 1 *Armiger* species. These species along with other congeners distributed in the Western Palearctic area are described, known distributions of the species are given.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

MOZAİKLERDE YER ALAN BİTKİ VE HAYVAN TEMSİLLERİ ÜZERİNE BİR OKUMA

Doç. Dr. Burcu Günay¹,

¹Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Resim Bölümü, Düzce, Türkiye.

burcu.gunay@duzce.edu.tr, 0532 6414004

This article aimed to examine the mosaic art that existed in various parts of Anatolia from the Ancient Roman Period through plant and animal representations. In Anatolia, which has magnificent mosaic data, floor mosaics of places such as houses, baths and churches can be examined within the scope of research. It is aimed to reveal the stories of plant and animal representations that were the subject of the art of the period in which they were made. This research, which aims to make the fauna and flora of Andolu visible through mosaics, can also be read as a cultural transfer in this context. A selection of animal and plant representations in floor mosaics located in Düzce, Adıyaman, Gaziantep and Hatay provinces, this research is suitable for the literature review model.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

YEŞİL FİNANS KAVRAMININ GELİŞİMİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

Elif Duygu İÇLİ¹

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bölümü, Burdur, Türkiye

* elifduyguicli21@gmail.com

Günümüzde küresel ölçekte artmakta olan çevresel sorunlar ve iklim değişikliği tehdidi, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada finansal sistemlerin yeniden yapılandırılmasını gerekli hale getirmiştir. Bu bağlamda yeşil finans, çevresel açıdan sürdürülebilir yatırımların desteklenmesi ve finansal kaynakların ekolojik dönüşümü teşvik edecek şekilde yönlendirilmesi amacıyla günümüzde giderek daha fazla önem kazanan bir alan haline gelmiştir. Bu çalışmanın amacı, yeşil finans kavramının gelişimini tarihsel ve kavramsal bağlamda incelemek ve mevcut literatürü sistematik bir şekilde analiz ederek kavramsal çerçeveyi ortaya koymaktır. Çalışma kapsamında, yeşil finansın tanımı, yeşil finansın temel bileşenleri ve uygulama alanları ele alınmakta; ardından alan yazında yer alan öncü çalışmalar, eğilimler ve metodolojik yaklaşımlar incelenmiştir. Literatür taraması yöntemiyle gerçekleştirilen analiz, yeşil finans alanının disiplinlerarası niteliğine ve politika yapıcılar, finansal kurumlar ile yatırımcılar açısından taşıdığı stratejik öneme dikkat çekmektedir. Çalışma, sürdürülebilir finans alanındaki akademik bilgi birikimini derinleştirmenin yanı sıra, uygulayıcı aktörler için de bütüncül bir kavramsal rehber sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Yeşil Finans, Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Finans.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

I. CİHAN HARBİ'NDE SEBİLÜRREŞÂD'DA YAYINLANAN ALMAN PROPAGANDA ÖRNEKLERİ

* Emre GİRĞİN

Propaganda, Latince “Propagare” kelimesinden türemiş bir kavram olup, insanların birlikte yaşamaya başlaması ile ortaya çıkmış bir liderlik aracıdır. Propagandanın tarihte ilk kullanıcıları ise, söz söyleme sanatı ile hitabet güçlerini kullanan Antik Yunan sofistleridir. Propagandayı bir sanat haline dönüştürenler ise, Çinli Sun Tzu ve Kantilya olmuştur. Nitekim Sun Tzu, “Savaş Sanatı” adını verdiği askeri taktiklerden ve savaşlarda nasıl bir stratejiye başvurulması gerektiğini anlattığı eserinde; savaşta askeri kontrol etmenin iyi bir liderin yönetimi ile mümkün olduğunu ve savaştan anlayan bir komutanın, düşmana savaşmadan boyun eğdiren olduğunu söylemektedir. Tarihsel süreçte gelişen “propaganda” hiç şüphesiz I. Cihan Harbi sırasında da devletler arasında önemli bir güç gösterisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Mezkur harp sırasında propagandanın en önemli yayın organları arasında da yazılı basın gelmektedir. II. Meşrutiyet’in ilan edildiği 1908 yılında; Mehmet Akif, Eşref Edip ve Ebu’l Ula Zeynel Abidin tarafından teşekkül edilen ve Sırât-ı Müstakîm adı ile yayın hayatına başlayan Sebîlürreşâd dergisi, genel hatları ile İslamcılık fikrinin en büyük savunucusu ve yayın organıdır. Dergi 1908-1965 yılları arasında yayın yapmış, uzun soluklu bir basın organıdır. Hatta en uzun süre yayın yapan İslamcı dergidir. Dergi, her ne kadar İslamcı akımın argümanları ile yayınlar yapıyor olsa da I. Cihan Harbi sırasında neşrettiği keskin Alman propaganda yazıları ile dikkatleri üzerine çekmektedir. Zira İslamcı dergimiz, dönemin şartlarının bir gereği olarak 2 Ağustos 1914’te yapılan Osmanlı – Alman ittifakı sonrasında, propaganda tanımının hakkını vererek, Almanları İslam dinin hamisi gibi gösterecek kadar keskin söylemlere başvurmuştur. Dergi, Alman propagandasını yapar iken pek çok kez cihad, ümmet gibi dini motifleri bolca kullanmaktan geri durmamıştır. Bu çalışma; Osmanlı Devleti’nin en karmaşık siyasi dönemi olan, II. Meşrutiyet’in ilanı ile yayın hayatına başlayan ve 1908-1965 arasında; II. Meşrutiyet, İttihat ve Terakki, Balkan Savaşları, I. Cihan Harbi, Milli Mücadele dönemi, Cumhuriyet’in ilk yılları ve Çok Partili hayata geçiş sürecini yaşamış bir yayın organının genel hatları ile I. Cihan Harbi sırasında yaptığı Alman propagandalarını içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Alman Propagandası, I. Cihan Harbi, Osmanlı-Alman İttifakı, Propaganda, Sebîlürreşâd.

* Çalışma, genel bir değerlendirme hüviyetinde olup, Sebîlürreşâd dergisinde mevcut olan ve tespit edilen tüm Alman Propagandaları, format gereği çalışmaya dahil edilememiştir. Propaganda örnekleri titizlikle seçilerek, dikkat uyandıracak olan örnekler kullanılmaya gayret edilmiştir.

** Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakınçağ Tarihi Anabilim Dalı, 2230205006 Numaralı, Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi. girginemre0770@gmail.com

MERMER FABRİKA ATIKLARININ KARAYOLU ÜSTYAPISINDA KULLANIM İMKANLARININ ARAŞTIRILMASI: BURDUR BEJ ÖRNEĞİ

Altan YILMAZ
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
Mühendislik Mimarlık Fakültesi,
İnşaat Mühendisliği Bölümü, Burdur, Türkiye
altanyilmaz@mehmetakif.edu.tr

Türkiye’de ve dünya genelinde mermer talebinin hızla artması, mermercilik sektöründe faaliyet gösteren işletme sayısında da önemli bir artışa yol açmıştır. Batı Akdeniz bölgesinde bulunan illerde üretilen maden ürünlerinin ihracattaki payı son yıllarda belirgin şekilde yükselmiştir. Bu oran Burdur ilinde %88’e, Isparta’da ise %55’e kadar çıkmıştır. Mermercilik sektöründe doğal kaynak alanlarının kullanılması, ocak ve fabrika faaliyetleri ile doğal taşların ürün haline getirilerek satışı, ülke ekonomisine katkı sağlamakla birlikte; sektörün sürdürülebilirliği açısından istihdam ve çevre sorunlarının da ele alınması gerekliliği gündeme gelmiştir. Mermer işletmelerinde, tesisin ölçeği ve üretim yoğunluğuna bağlı olarak toz, çamur ve parça mermer atıkları meydana gelmektedir. Bu atıkların tarım arazilerine dökülmesi, ekosistem ve doğal çevre üzerinde ciddi tahribatlara ve olumsuz etkilere neden olmaktadır. Öte yandan, mermer ocakları ve işletmelerindeki üretim faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan mermer atıklarının oranı yaklaşık %75’e ulaşmaktadır. Bu nedenle, mermer atıklarının değerlendirilerek sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasıyla ilgili geliştirilebilecek alternatiflerin, mermer fabrikası işletmecilerine, ülke ekonomisine ve çevreye önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Mermer ocaklarında oluşan iri boyutlu atıklar, paletyen (işlenmiş kırık mermer parçaları) şeklinde kısmen döşeme ve dolgu malzemesi olarak değerlendirilse de genellikle fabrika çevresinde estetik olmayan büyük yığınlar halinde birikmektedir. Bu çalışmada, Burdur ilinde ortaya çıkan mermer atıklarının (Burdur Bej) karayolu üstyapısında yer alan granüler tabakalarda agrega olarak kullanılabilirliği incelenmiştir. Fabrikaların atık depolama alanlarından temin edilen mermer atıklarının laboratuvar deneylerine uygun hale getirilmesi için, Karayolları Teknik Şartnamesinde belirtilen granülometrik boyutlara getirilmesi gerekmiştir. Bu amaçla, laboratuvar ortamında konkasör kullanılarak atık malzemelerin istenilen tane boyutlarına ulaşması sağlanmıştır. Doğal agregayla karşılaştırmalı olarak, Karayolları Teknik Şartnamesinde yer alan standartlar doğrultusunda çeşitli deneyler gerçekleştirilmiştir. Mermer atıkları için; Elek analizi, hava tesirlerine karşı dayanım, Los Angeles, yassılık indeksi, kaba ve ince agregada özgül ağırlık ve su emme, organik madde tespiti, metilen mavisi, Proktor (sıkıştırma) deneyi ve CBR deneyi uygulanmıştır. Elde edilen deney sonuçları, şartnamede belirtilen limit değerlerle karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Deneysel çalışmalar neticesinde elde edilen veriler ışığında değerlendirmeler yapılmış ve mermer atıklarının yol yapımında kullanımına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Mermer atıkları, Geri dönüşüm, Yol üstyapısı, Agrega

GENÇLİK MERKEZİNDE SPOR YAPAN ÇOCUKLARIN SPORA KATILIM MOTİVASYONLARI İLE SERBEST ZAMAN TATMİN DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Zeki ÇELİK
Dr. Öğr. Üyesi Engin EFEK

Bu araştırmanın temel amacı, Burdur ili Bucak ilçesindeki Gençlik Merkezinde spor yapan çocukların spora katılım motivasyonları ile serbest zaman tatmin düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemektir. Araştırma, çocukların motivasyon kaynaklarını ve serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerini analiz ederek, sporun çocukların yaşamlarına nasıl katkı sağladığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Burdur ili Bucak ilçesindeki Gençlik Merkezinde düzenli olarak spor faaliyetlerine katılan çocuklar oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini örneklemini ise uygun örnekleme yöntemiyle seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 328 çocuk (171 kız, 104 erkek; 8-14 yaş aralığında) oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, “Spora Katılım Motivasyonu Envanteri” ve “Serbest Zaman Tatmin Ölçeği” kullanılmıştır. Spor Katılım Motivasyonu Envanteri; başarı/statü, takım üyeliği/ruhu, fiziksel uygunluk ve arkadaşlık alt boyutlarından, Serbest Zaman Tatmin Ölçeği ise psikolojik, eğitim, sosyal, rahatlama, fizyolojik ve estetik alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeklerin güvenirlik analizlerinde Cronbach Alfa katsayılarının .59 ile .85 arasında değiştiği ve ölçeklerin iç tutarlılığının yeterli olduğu tespit edilmiştir. Verilerin analizinde, betimsel istatistiklerin yanı sıra, iki grup karşılaştırmalarında Mann-Whitney U testi, üç ve daha fazla grup karşılaştırmalarında ise Kruskal-Wallis H testi gibi non-parametrik testler kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların spora katılım motivasyonlarının yüksek düzeyde olduğu; motivasyon üzerinde cinsiyet, yaş, spor branşı ve spor yaşı değişkenlerinin anlamlı farklılık yarattığı tespit edilmiştir. Ayrıca serbest zaman tatmin düzeylerinin de yüksek olduğu; bu düzeyin özellikle spor yaşı ve branş türüne göre anlamlı şekilde değiştiği belirlenmiştir. Çocukların motivasyon ve serbest zaman tatmin düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Motivasyonun alt boyutları incelendiğinde, özellikle başarı/statü ve takım üyeliği/ruhu boyutlarının öne çıktığı görülmüştür. Burdur ili Bucak ilçesindeki Gençlik Merkezinde spor yapan çocukların, spora katılım motivasyonlarının ve serbest zaman tatmin düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle düzenli spor yapan çocuklarda, spor yaşı arttıkça psikolojik ve sosyal tatminin de arttığı görülmektedir. Elde edilen bulgular, çocukların spor faaliyetlerine katılımının hem motivasyonel hem de serbest zaman tatmini açısından olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Bu bulgular, gençlik merkezlerinde sunulan spor olanaklarının çocukların psikososyal gelişimi açısından önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

GIDALARDA ISIL OLMAYAN İŞLEME TEKNOLOJİLERİ VE UYGULAMALARI

Çiğdem Olgun¹

¹ Kocaeli Üniversitesi, İzmit Meslek Yüksekokulu, Gıda Teknolojisi Programı, KOCAELİ, TÜRKİYE

Gıda endüstrisinde ısılmayan işleme teknolojilerinin uygulaması, sektör içerisinde kullanım alanları ve uygulanan gıdalarda meydana gelen değişimlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Gıda endüstrisinde ısılmayan teknolojiler; oksidasyonun hızlandırılmasında, enzim inaktivasyonunda, mikroorganizma inhibisyonunda, kurutmada, filtrasyon işleminde, homojenizasyonda, emülsifiye işleminde, etlerin olgunlaştırılmasında, ekstraksiyonda, depolimerizasyon, pişirme, ekstrüzyon, kesme, köpük giderici, sterilizasyon-pastörizasyon, kristalizasyon, marinasyon, gaz ve hava giderme gibi birçok işlemin gerçekleştirilmesinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Isılmayan teknolojiler, gıda endüstrisinde çok farklı amaçlarla kullanılabilmesi nedeniyle özellikle gıda işleme ve muhafazasında ürün veriminin artması, işlem süresinin kısalması, operasyon ve onarım maliyetlerinin düşmesinin yanında gıdaların tat, tekstür, aroma ve renginin geliştirilmesi ve gıda patojenlerinin ise düşük sıcaklıklarda inaktive edebilmesini mümkün kıldığı tespit edilmiştir. Gelecekte sağladığı faydalar göz önünde bulundurulması ile sadece kaliteyi geliştirmek amacıyla değil aynı zamanda fonksiyonel özellikleri yüksek, özgün gıdaların üretiminde de kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

CBS BASED HYDROLOGICAL ANALYSIS: DETERMINATION OF WATERSHED BASINS IN BUCAK (BURDUR) AND SURROUNDINGS USING DIGITAL ELEVATION MODELING

Ayşe Konu Eskitoğlu¹

MAKÜ, Emin Gülmez TBMYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, 15300, Burdur, Türkiye¹

akonu@mehmetakif.edu.tr, 05304931316

This study aims to investigate the hydrological structure of Bucak district of Burdur province of Turkey and its immediate surroundings with advanced Geographic Information Systems (GIS) based analyses. Within the scope of the research, comprehensive hydrological analysis steps were applied on Digital Elevation Model (DEM) by utilizing the spatial analysis capabilities offered by ArcGIS 10.8 software. Firstly, hydrographic analysis using DEM includes modeling of runoff directions and runoff accumulation. In this context, firstly, the slope and flow direction of the terrain were determined, then “sink” filling was applied to ensure surface flow continuity. Afterwards, the accuracy of the modeling was increased by identifying the areas where surface flows accumulate in the study area with the “flow accumulation” analysis method. After these basic procedures, the natural drainage network of the study area and the boundaries of the independent catchment basins were precisely determined and mapped. Based on the produced catchment maps, the largest catchment in the study area was spatially defined and its area was calculated with high accuracy. This information is critical for understanding the regional water budget and determining the potential of surface water resources. In addition, UTM coordinates of active and passive water boreholes in the study area were precisely determined and hydrological data such as depth and instantaneous flow rates were meticulously processed into a structured database. This rich dataset was visualized in different thematic layers in the GIS environment, enabling spatial analysis of the complex relationships between the geographical distribution of groundwater wells and their hydrological characteristics. The obtained detailed hydrological maps and statistical analysis results provide important scientific bases for the sustainable management of valuable water resources in and around Bucak and the creation of future utilization plans. While the geographical distribution and size of catchment basins constitute a fundamental input for understanding surface water flow regimes, the spatial location and hydrological parameters of boreholes play a vital role in the assessment of groundwater potential at a regional scale. This study clearly demonstrates the strategic importance of GIS technologies for the analysis of hydrological processes and decision-making in water resources management.

Keywords: Geographic Information Systems, Hydrological Analysis, Watershed Basin

CARASSIUS GIBELIO'DA AĞIR METAL BİRİKİMİNİN BİYOAKÜMÜLASYON FAKTÖRÜ (BAF) İLE DEĞERLENDİRİLMESİ"

Duygu Ceren ÇAĞLAN KAYA¹

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Burdur/ Türkiye.

* caglan@mehmetakif.edu.tr , 05554592127

Bu çalışmada Beyşehir ve Eğirdir göllerinin su kolonunda, ve bu göllerde yaşayan *Carassius gibelio* bireylerinin kas dokusunda konsantrasyonları belirlenen Pb, Cd, Cr, Cu ve Zn elementlerinin Biyoakümülyasyon Faktörü (BAF) yardımı ile biyolojik sistemlerdeki birikim potansiyeli değerlendirilme çalışmaları yapılmıştır. BAF hesaplamaları, balıkların sudan ve besin yoluyla aldıkları toksik elementlerin düzeylerinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. *Carassius gibelio* seçilen göllerin tamamında ortak olarak yaşayan ve en yüksek populyasyon yoğunluğuyla temsil edilen balık türüdür. Çalışmamızda C. *gibelio* bireylerinin kas dokularından ve göl suyundan alınan numunelerden ICP-OES yöntemi ile ağır metal konsantrasyonları belirlenmiş ve BAF hesaplamaları yapılmıştır. BAF sonuçlarına göre göl suyundan balık dokusuna Cu ve Zn elementi yönünden birikim tespit edilmiştir. *Carassius gibelio* türünde biyoakümülyasyon Faktörü (BAF) söz konusu göller için ilk kez hesaplanmıştır.

Anahtar kelimeler: Biyoakümülyasyon faktörü, *Carassius gibelio*, ağır metal

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

AFET YÖNETİMİNDE İNSANİ YARDIM İLKELERİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Ertuğrul USTA
Sosyal Çalışmacı, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, İzmir, Türkiye
ertugrulustaa@gmail.com

Küresel ölçekte artan afetler, toplumlar için büyük insani krizlere yol açmaktadır. Bu felaketlerde etkin müdahale, ulusal ve uluslararası insani yardım aktörlerinin ortak sorumluluğundadır. İnsani yardımın temelini oluşturan insancılık, tarafsızlık, yansızlık ve bağımsızlık ilkeleri, afet müdahalesinin hem etkinliğini hem de kabul edilebilirliğini sağlayan evrensel kılavuzlardır. Bu ilkeler, yardımların yalnızca ihtiyaca göre, ayırım gözetmeksizin dağıtılmasını, siyasi veya ideolojik çıkarlardan arındırılmış biçimde hareket edilmesini ve bağımsızlığın korunmasını güvence altına alır. Bu bildiride, afet yönetimi çerçevesinde insani yardım ilkelerinin yeri ve önemi, uluslararası alandaki uygulama zorlukları ve afet müdahalesine katkıları ele alınacaktır. Bu bildiri, insani yardım ilkelerinin afet yönetimindeki yeri ve önemini değerlendirmek amacıyla kapsamlı literatür taraması ve doküman analizi yöntemini kullanmaktadır. Çalışma kapsamında uluslararası insani yardım hukuku ve ilkeleri, afet yönetimi literatürü, ilgili politika belgeleri ile BM kuruluşları ve Kızılhaç/Kızılay Hareketi gibi uluslararası insani yardım kuruluşlarının raporları incelenmiştir. Bu yöntemle, ilkelerin teorik temelleri, uluslararası standartları ve pratik uygulamaları analitik bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. İnsani yardım ilkeleri, afet yönetimi süreçlerinin uluslararası standartlara uygun, etik ve etkin bir şekilde yürütülmesi için temel bir çerçeve sunar. Bu ilkelerin afet yönetimindeki yeri ve önemi şu şekilde özetlenebilir:

- **İnsancılık:** Afet müdahalesinin temel amacı, insan ıstırabını dindirmek, yaşamı, sağlığı ve insanlık onurunu korumaktır. Bu ilke, tüm aktörlerin öncelikli olarak en çok ihtiyacı olanlara odaklanmasını sağlar, güven inşa eder ve yardımların sorunsuz ulaşımında kritik rol oynar.
- **Tarafsızlık:** İnsani yardımın sadece ihtiyacın büyüklüğüne göre ve hiçbir ayırım gözetmeksizin yapılması gerektiğini vurgular. Irk, din, milliyet, siyasi görüş veya sosyal statüye dayalı ayrımcılığı engeller. Bu ilke, kaynakların etkin kullanımını, yardımların en çok ihtiyaç duyanlara ulaşmasını ve müdahalenin objektifliğini teminat altına alır. Özellikle çatışma bölgelerinde insani erişim ve güvenilirliğin korunması için hayati önem taşır.
- **Yansızlık:** İnsani yardım aktörlerinin çatışmalarda veya siyasi, ırksal, dini ya da ideolojik tartışmalarda taraf olmaması gerektiği anlamına gelir. Bu ilke, insani yardım kuruluşlarının

güvenliğini ve operasyonel erişimini sağlamak için esastır. Yardımın siyasi çıkarlara alet edilmesini önleyerek tüm taraflarca kabul edilmesini kolaylaştırır ve gerilimli ortamlarda dahi afetzedelere ulaşımı mümkün kılar.

- **Bağımsızlık:** İnsani yardım operasyonları ve kararlarının siyasi, ekonomik veya askeri çıkarların baskısından bağımsız olması gerektiğini ifade eder. Bu ilke, insani yardım kuruluşlarının kendi misyonlarına sadık kalabilmeleri için kritik bir güvencedir. Yardımın sadece insani kriterlere göre verilmesini sağlar, amacından sapmasını engeller ve yardım aktörlerinin hesap verebilirliğini artırarak afet müdahalesinin etkinliğine katkıda bulunur.

Afet yönetimi, insani yardım ilkelerinin temelini oluşturduğu karmaşık ve çok aktörlü bir süreçtir. Bu bildiri, insancılık, tarafsızlık, yansızlık ve bağımsızlık ilkelerinin küresel afet müdahalesindeki vazgeçilmez yerini ve önemini ortaya koymuştur. Bu ilkeler yalnızca etik kılavuzlar olmayıp, aynı zamanda insani yardım operasyonlarının etkinliğini, güvenilirliğini ve afetzedelere erişimini doğrudan etkileyen pratik araçlardır. Özellikle karmaşık krizlerde **tarafsızlık** ve **yansızlık** ilkeleri, insani yardım kuruluşlarının güvenliğini ve operasyonel erişimini sürdürmeleri açısından kritik öneme sahiptir. **Bağımsızlık** ilkesi ise, insani yardım operasyonlarının ve kararlarının, siyasi, ekonomik, askeri veya diğer dış çıkarların baskısından tamamen bağımsız olması gerektiğini ifade eder. Bu, insani yardımın yalnızca insani ihtiyaçlara göre verilmesini sağlayarak meşruiyetini artırır ve kaynakların doğru kullanımına katkıda bulunur. Sonuç olarak, insani yardım ilkeleri afet yönetiminin insani yüzünü temsil eder ve yardımın sadece acıyı dindirmeye odaklanmasını sağlar. Bu ilkelerin uluslararası alanda tutarlı bir şekilde uygulanması, küresel afet müdahale sisteminin daha dirençli, etkili ve şeffaf olmasına katkıda bulunacaktır. Gelecek afet hazırlık ve müdahale planlarında, bu temel ilkelerin güçlendirilmesi, insan yaşamının ve onurunun korunmasında merkezi bir rol oynamaya devam edecektir.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, İnsani Yardım İlkeleri, İnsancılık, Tarafsızlık, Yansızlık, Bağımsızlık

TINY LAND SNAIL SPECIES: BEAUTY OF NATURAL FORMS

Barna Páll-Gergely^{1, 2}

¹Centre for Agricultural Research, HUN-REN Centre for Agricultural Research, 2462 Martonvásár, Brunszvik u. 2, Hungary

²Department of Water Management and Natural Ecosystems, Albert Kázmér Faculty of Agricultural and Food Sciences of Széchenyi István University, Vár 2., 9200 Mosonmagyaróvár, Hungary
e-mail: pallgergely2@gmail.com

Taxonomy is the science of describing, distinguishing, categorizing and naming species. Why do taxonomists do the time-consuming, meticulous work of comparing specimens, understanding morphological variation of homologous characters, organizing expeditions, visiting historical museum collections? Of course, in many cases the examined animal groups are pests of agriculturally important plants, or they are important for nature conservation issues, and even if these are not met, they widen the human knowledge. As this is a conference of science and art, I would like to show beautiful new species I have described in the last ca. 15 years, when I have been focusing on land snail of the Asian continent. I will show morphological features (shells and parts of shells) that are simply stunning, beautiful, and raise questions about their function, in most cases without clear answers.

BİYOTEKNOLOJİ VE BİYOTEKNOLOJİK İLAÇLAR BAĞLAMINDA PENİSİLİN ÜZERİNE BİR İNCELEME

Kadınsah Nur Koçer¹, Ahmet Hakan Aktaş²

¹Fen Bilimleri Enstitüsü, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Kimya, Isparta, Türkiye,

²Fen Bilimleri Enstitüsü, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Kimya, Isparta, Türkiye,

* sahnurkocer25@gmail.com, 05456032028

Biyoteknoloji; canlı organizmaların veya biyolojik sistemlerin teknolojik yaklaşımlarla birleştirilerek ürün ve hizmet üretiminde kullanıldığı multidisipliner bir bilim dalıdır. Özellikle rekombinant DNA teknolojisinin gelişimi, biyoteknolojik uygulamalarda devrim niteliğinde bir dönüşüm yaratmıştır. Geçmiş fermantasyon gibi geleneksel tekniklere dayansa da modern biyoteknoloji, özellikle rekombinant DNA teknolojisi ile büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Tarım, gıda, enerji ve çevre gibi pek çok alanda uygulama bulan biyoteknoloji, özellikle sağlık sektöründe biyoteknolojik ilaçların geliştirilmesi ile önem kazanmıştır. Biyoteknolojik ilaçlar, genetik mühendisliği yoluyla elde edilen protein, antikor, hormon gibi kompleks biyolojik ürünleri kapsar. Bu ilaçlar, özgül biyolojik hedeflere yönelerek yüksek seçicilik ve etkinlik sunmakta, aynı zamanda daha az yan etki göstermektedir. Monoklonal antikorlar, biyolojik aşılar, rekombinant proteinler gibi ürünler bu grupta yer almaktadır. Antibiyotikler de biyoteknolojinin önemli çıktılarından biridir. 1928’de keşfedilen penisilin, ilk biyoteknolojik ilaçlardan biri olarak bakteriyel enfeksiyonların tedavisinde çığır açmıştır. Günümüzde penisilin ve türevleri, β -laktam antibiyotikler olarak hâlâ yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bu çalışmada biyoteknolojinin tarihsel gelişimi, uygulama alanları ve özellikle ilaç endüstrisindeki yeri incelenmiştir. Fermentasyon ve seleksiyon ıslahı gibi geleneksel uygulamalardan modern rekombinant DNA teknolojisine, biyoteknolojik ilaçlara kadar birçok yön ele alınmıştır. Özellikle antibiyotiklerin keşfiyle başlayan biyoteknolojik ilaçların gelişimi, penisilin ve türevleri üzerinden detaylı olarak tartışılmıştır. Biyoteknolojinin gelecekteki tedavi yöntemlerinde oynayacağı rol vurgulanmıştır.

Anahtar kelimeler: Biyoteknoloji, Biyoteknolojik İlaçlar, Penisilin

THE EFFECT OF NURSNG STUDENTS' PROFESSONAL VALUES ON THE STRESS THEY EXPERENCE DURNG THER EDUCATON

İlknur MARAŞLI* & Nazfe Bakır**

* ilknur.marasl@lokmanhekm.edu.tr

Lokman Hekm Unversty Faculty of Health Sciences Department of Nursng

** nbakr@mehmetakf.edu.tr

Burdur Mehmet Akf Ersoy Unversty Bucak School of Health Nursng Department

This research was conducted in order to determine the effect of nursing students' professional values on the stress they experience during their education. This research was conducted as a descriptive and relationship-seeking study with 531 students studying at Burdur Mehmet Akif Ersoy University Bucak School of Health Nursing Department during the spring semester of the 2020-2021 academic year. The data of the research were collected using three forms: "Descriptive Characteristics Form", "Nurses' Professional Values Scale-Revised (HMDÖ-R)" and "Nursing Education Stress Scale (HESÖ)". In this research, 55.2% of the students participating in the research are between the ages of 20-22 and 63.8% are female. 84.6% of the students stated that they think their personality structure is suitable for the nursing profession, 34.3% prefer the nursing department because it will be an easy way to find a job, and 58.9% want to work as a nurse in any health institution after graduation. In addition, 84.7% of the students stated that they had not read articles/publications related to nursing, and 74.8% had not attended any scientific meetings/congresses related to nursing in the last two years, and 74.0% think that the academic achievement status is at an intermediate level. In the study, it was determined that the average HMDÖ-R total score of students who chose the nursing profession because their family wanted, whose idea about working life after graduation was to move to a different department, was statistically lower compared to other variables ($p<0,05$). In contrast to this, it has been found that the average scores obtained from the HMDÖ-R scale of students who think that their personality structure is suitable for the nursing profession, who have taken an ethics course during nursing education, who rate their academic success as high and who have read articles / publications related to nursing are statistically higher ($p<0,05$). It was found that the total score averages of the female students participating in the study were higher, and the total score averages of the students who stated that their income was more than their expenses were lower. In addition, it was determined that the mean of HMDÖ-R total score of nursing students was 104.47 ± 17.80 and the mean of HESÖ total score was 64.65 ± 19.93 . Accordingly, it has been found that nursing students' professional value perceptions are at a good level, they experience a high level of stress during their nursing education, and there is a statistically significant, positive and weak relationship between HMDÖ-R and HESÖ scores ($r :0,293$, $p:0,000$). In the study, it was found that there is a positive and weak relationship between nursing students' perceptions of professional value and the stress levels they experience during their education. In line with these results, it is considered important to create a more effective learning environment in the nursing education process to increase academic achievement and improve professional value perception in nursing students, to make lesson plans that encourage students to follow nursing-related publications, and to support students' participation in professional scientific activities.

Keywords: Educational stress, nursing students, professional value.

DEMİR İPEK YOLU'NUN AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI: BİR SWOT ANALİZİ

Abdullah Salih GÜNEŞ

Çin'den Avrupa'ya taşınan yüklerin yaklaşık %96'sı deniz yolu ile gerçekleştirilmekte, geri kalan %4'lük kısmı ise diğer taşıma yöntemleriyle sağlanmaktadır. Son yıllarda İsrail-Filistin ve Ukrayna-Rusya savaşları gibi jeopolitik gelişmeler küresel ticareti olumsuz etkilemiştir. Ayrıca, Yemen'in Kızıldeniz'de ticaret gemilerine yönelik saldırıları ve bölgede faaliyet gösteren korsan unsurlar, uluslararası şirketleri denizyolu taşımacılığına alternatif güzergâhlar aramaya yöneltmektedir. Her ne kadar demiryolu taşımacılığı kapasite açısından denizyolu ile rekabet edemese de, güvenli ve sürdürülebilir bir alternatif olarak öne çıkmaktadır. Bu makalede, Çin ile Avrupa arasında alternatif bir ulaşım koridoru olarak değerlendirilen Demir İpek Yolu incelenmiş; mevcut durumu, sunduğu avantajlar ve karşılaştığı dezavantajlar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Demir İpek Yolu, Orta Koridor, Bakü-Tiflis-Kars Demir Yolu.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

ANTALYA, BURDUR VE ISPARTA İLLERİ DOKUMALARINDA KOÇBOYNUZU MOTİFİ

¹Ayşe Yıldırım

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak EGMYO, Grafik Tasarım Bölümü,
0000-0002-7722-6193, ayildirim@mehmetakif.edu.tr, Burdur/TÜRKİYE

Bu çalışmada, Teke Yöresi olarak bilinen Antalya, Burdur ve Isparta illerinde üretilen geleneksel dokumalarda sıkça karşılaşılan koçboynuzu motifini kültürel, sanatsal ve simgesel yönleriyle incelenmiştir. Koçboynuzu motifi, Türk kültüründe tarihsel olarak güç, erkeklik, bereket ve koruyuculuğun simgesi olarak kullanılagelmiştir. Bu araştırma, motifin söz konusu üç ildeki dokuma ürünlerinde nasıl stilize edildiğini, hangi bağlamlarda yer aldığını ve taşıdığı sembolik anlamları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada, bölgeden toplanan 200'ün üzerinde halı ve kilim örneği üzerinden ikonografik analiz yapılmış; görsel kültür kuramları ve geleneksel sanat tarihi yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Bulgulara göre, koçboynuzu motifi genellikle halıların kenar bordürlerinde ve orta alanlarında yer almakta; geometrik, simetrik ve stilize biçimlerde işlenerek hem estetik hem sembolik işlev üstlenmektedir. Motifin kullanımı, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rolleri, ataerkil yapılar ve yerel inanç sistemleriyle de doğrudan ilişkilidir. Antalya'nın Döşemealtı halılarında daha belirgin biçimde karşımıza çıkan koçboynuzu motifi, Burdur ve Isparta dokumalarında da çeşitlenerek varlığını sürdürmektedir. Sonuç olarak, bu motif, yalnızca geleneksel bir süsleme öğesi değil; kültürel hafızanın, kimlik aktarımının ve sanatın taşıyıcısı olan güçlü bir sembol olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Koçboynuzu motifi, Teke Yöresi, Anadolu dokumacılığı, sembolizm, kültürel hafıza, motif analizi

DIGITAL TRAUMA AFTER DISASTERS: A DOCUMENT ANALYSIS OF THE NEGATIVE IMPACTS OF SOCIAL MEDIA

Ali Nedim YAŞITLI*

*Lecturer Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Department of Emergency Aid and Disaster Management, anyasitli@mehmetakif.edu.tr, 0009-0004-2536-1264

This study aims to examine the negative effects of exposure to traumatic content shared on social media after disasters on individuals' mental health. By focusing on the concepts of digital trauma, misinformation, media literacy, psychological resilience, and crisis communication, the research seeks to analyze the dual role of social media as both a facilitator of information and a potential source of psychological harm in post-disaster contexts.

A conceptual analysis based on an extensive literature review was employed. The study systematically reviews scholarly articles, case reports, and policy documents addressing the relationship between social media usage and psychological well-being after disasters. Key themes such as the dissemination of traumatic content, the spread of misinformation, the importance of media literacy, and the impact of digital environments on individual and collective resilience are explored.

The findings indicate that while social media accelerates information flow and supports community mobilization during disasters, it also exposes individuals to traumatic content and misinformation, which can intensify psychological distress and complicate crisis management. The lack of adequate media literacy and digital coping mechanisms heightens these negative effects. Conversely, strategic interventions—such as enhancing media literacy, implementing content warnings, and providing accessible psychological support through digital channels—can mitigate the psychological impacts of social media use in disaster settings.

To promote psychological well-being and collective resilience in the aftermath of disasters, it is essential to improve media literacy across all segments of society and regulate the dissemination of traumatic content on social media platforms. Social media should be harnessed not only for

information sharing but also for fostering digital solidarity, supporting mental health, and strengthening social resilience. Integrating psychological support systems into digital environments and building robust online volunteer and support networks are recommended to address the challenges of digital trauma in disaster contexts.

Keywords: Disaster, digital trauma, social media, misinformation, mental health, media literacy, crisis communication, psychological resilience.

GRAPHENE NANOCOMPOSITES and AEROSPACE APPLICATIONS

Ayberk OTURAK¹, Eylül GÜCENMEZ¹ and Birten ÇAKMAKLI²

¹Department of Nanoscience and Nanotechnology, Faculty of Art and Sciences Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15100 Burdur, Turkey,

²Department of Chemistry, Faculty of Art and Sciences Burdur Mehmet Akif Ersoy University, 15100 Burdur, Turkey,

*ayberkoturak@icloud.com, eylulgucenmez20@gmail.com., bcakmakli@mehmetakif.edu.tr.
(+905332208574) ORCID Kodu: (0000-0003-4831-911X)

The aerospace industry constantly demands new materials that having excellent combination of lightness, thermal stability, mechanical strength, and wear resistance, high durability and capable of resisting electromagnetic interference (EMI) which can be used in new applications (Romero-Fierro et al., 2022). The polymeric composites/nanocomposites is very important materials for improving fundamental properties as mechanical strength, corrosion resistance and electrical conductivity in aerospace-related technological and engineering areas (Rathod et al., 2017). The main purpose of preparing composite materials is to combine the good properties of different materials under a single material. The composites are obtained from matrix and reinforcement materials. According to the matrix material, they can be classified as metal matrix composites, ceramic matrix composites, polymer matrix composites. Accordingly the reinforcement material in composites, they can be classified as fiber, particle-based, layered structured (laminated) and filled structured reinforcement. When the particle size of the reinforcement material in composites is in nanoscale, nanocomposites are obtained (Romero-Fierro et al., 2022). Graphene nanomaterials receive positive feedback in the aerospace field. Graphene has many different applications in this field. (Kausar et al., 2023). There are many allotropes of carbon such as graphite, diamond, hexagonal diamond, fullerenes (C60, C540, C70); G) and carbon nanotube. Graphene is the single layer form of graphite. In graphite, Carbon atoms are form of hexagonal rings and layered structure. Graphene is a two-dimensional nanostructure consisting of sp² hybrid carbon atoms (Saeed et al., 2025) (Kausar et al., 2023). Graphene which can be used in many different applications, is an ideal material for aeronautical industry due to its properties such as lightness, flexibility, durability and high electrical conductivity (Saeed et al., 2025). This review is about the studies on the production of graphene nanocomposites and their applications in the aerospace industry

Key words: Graphene, Nanocomposite, Aerospace.

POLYURETHANE BASED CRYOGELS

Birten ÇAKMAKLI

Department of Chemistry, Faculty of Art and Sciences Burdur Mehmet Akif Ersoy University,
15100 Burdur, Turkey,

* bcakmakli@mehmetakif.edu.tr. (+905332208574) ORCID Kodu: (0000-0003-4831-911X)

Polyurethanes are polymeric materials that can be used in various industrial areas due to their different properties such as bioinert, biocompatible, biodegradable or non-biodegradable. Polyurethanes (PUs) with urethane bonds ($-\text{NH}-\text{CO}-\text{O}-$) in their main chain are similar to peptide bonds in the structure of proteins. Due to these similarities, they have also been used as a part of the human body such as heart valves, intra-aortic balloons, breast implants, temporary scaffolds and dialysis membranes (Kamaci, 2020). According to their structure, behavior against heat, and solubility, Polyurethanes can be classified in two ways as thermoplastic polyurethanes and thermoset polyurethanes (Chen et al., 2021). Cryogels or cryostructurates that include the syllable 'cryo' from the Greek meaning frost are interconnected 3D macroporous, cross-linked polymeric structures (Lozinsky, 2018). Cryogelation is the polymerization of monomer with increasing concentration in the non-freezing phase between ice crystals, which are formed by monomers and other dissolved species as cross-linker concentration as well as additives, mostly consisting of solvent by weight, in freezing conditions in the polymerization medium by the free radical polymerization method (Behrendt et al., 2024). Cryogels can be prepared in various shapes like cylinder, disk or granular structure depending on the application purpose (Okay, 2000). They have a high water and biological fluid uptake capacity. Their hydrophilic and porous structure makes them suitable for cell affinity. Cryogels can be used in many areas as drug delivery systems, tissue engineering, purification, environmental applications (such as water separation and purification) (Bakhshpour et al., 2019). The purpose of this review is the studies on polyurethane-based cryogels and their applications.

Key words: Polyurethane, Cryogel

TEMPERATURE-RESPONSIVE POLYMERS USED IN AGRICULTURE RELATED APPLICATIONS

Hatice Büşra TULUK¹, Bahri OĞUZ¹ and Birten ÇAKMAKLI²

¹Department of Chemistry, Faculty of Art and Sciences Burdur Mehmet Akif Ersoy University,
15100 Burdur, Turkey,

²Department of of Chemistry, Faculty of Art and Sciences Burdur Mehmet Akif Ersoy University,
15100 Burdur, Turkey,

* tulukbuera@gmail.com., b9480729@gmail.com., bcakmakli@mehmetakif.edu.tr
(+905332208574) ORCID Kodu: (0000-0003-4831-911X)

With the increase in the world population, polymeric materials have recently gained great importance at development of sustainable agricultural applications. Biodegradable Polymers used in many different agricultural sectors such as release of agricultural chemicals, seed coating, super absorbent polymer, mulch films, soil improvement and agricultural packing (Verma et al., 2024). For example the use of smart polymeric systems in controlled release systems has greatly contributed to the agricultural industry by increasing the efficiency of herbicides, pesticides and fertilizers used at lower doses (Sikder et al., 2021). Biopolymers used in agricultural applications are natural polymers as chitosan, starch, cellulose, alginate, gelatin, pectin, zein and synthetic polymers as polyhydroxyalkanoates (PHAs), poly(lactic acid) (PLA), polycaprolacton (PCL), poly(vinyl alcohol) (PVA), poly(butylene adipate terephthalate) (PBAT), poly(butylene succinate) (PBS) (Verma et al., 2024). Smart/Responsive polymers are polymers that react to various environmental factors as temperature, pH, ionic strength, magnetic field effects (Camara et al., 2019). The use of smart/intelligent polymer materials is important for the development of sustainable agriculture like stimuli-responsive smart polymeric systems for various plant applications (Sikder et al., 2021). Poly(N-isopropylacrylamide) (PNIPAM) is known as a temperature-sensitive polymer. Its structure contains hydrophilic (amide) and hydrophobic alkyl (isopropyl) groups (Şarkaya, 2020). The aim of this review is to investigate using temperature sensitive Poly(N-isopropylacrylamide) (PNIPAM) in agricultural applications.

Key words: Poly(N-isopropylacrylamide), PNIPAM, Temperature sensitive polymer, Agriculture.

GİYSİ TASARIMINDA KİŞİSEL YAKLAŞIMLA GELİŞTİRİLEN PANTOLON KALIBI: FARKLI BEDEN TİPLERİNE UYUMLU ÖZGÜN BİR YÖNTEM

MARİYAM YEZİYEVA
Güzel Sanatlar Fakültesi
Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
Antalya/Türkiye
ORCID Kodu: 0000-0003-1265-9155
mariyam-ezieva@mail.ru

Bu çalışma, giysi tasarımında kullanıcı odaklı ve kişisel yaklaşıma dayalı olarak geliştirilen pantolon kalıbının farklı beden tiplerine nasıl uyum sağlayabileceğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Geleneksel kalıp hazırlama yöntemleri, genellikle standart ölçülere dayanmakta ve bireysel vücut farklılıklarını yeterince dikkate almamaktadır. Bu durum, özellikle hazır giyimde kalıp uyumsuzluklarına ve konfor problemlerine yol açmaktadır. Çalışmada, farklı yaş, cinsiyet ve vücut tiplerine sahip bireylerin antropometrik verileri toplanarak analiz edilmiştir. Bu verilere dayanarak esnek, adapte edilebilir ve kişisel ölçülere kolayca uygulanabilir özgün bir pantolon kalıbı geliştirilmiştir. Tasarım sürecinde; 3D vücut tarama teknolojisi, dijital kalıp hazırlama yazılımları ve geleneksel kalıp teknikleri birlikte kullanılmıştır. Kalıbın deneme üretimleri yapılarak, kullanıcı geribildirimleriyle teknik düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, bu yöntemle geliştirilen kalıpların hem estetik hem de fonksiyonel açıdan yüksek düzeyde uyum sağladığını göstermektedir. Özellikle bel, kalça ve paça ölçülerinde esneklik sağlayan bu sistem; moda tasarımında kişiye özel üretim, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık açısından da önemli katkılar sunmaktadır. Ayrıca bu yaklaşım, beden çeşitliliğini merkeze alan çağdaş tasarım anlayışına da hizmet etmektedir. Kalıpların dijital ortamda kişisel verilerle eşleştirilerek otomatik uyarlanabilir hale getirilmesi, üretim sürecinde zaman ve maliyet açısından da avantaj sağlamaktadır. Çalışma sonunda geliştirilen yöntem; farklı vücut ölçülerine sahip kullanıcılar için ergonomik, estetik ve kişiselleştirilmiş giysi üretiminin mümkün olduğunu ortaya koymakta ve moda endüstrisine yenilikçi bir çözüm sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pantolon Kalıbı, Kişisel Tasarım, Beden Tipi, Giysi Kalıbı, Moda Tasarımı, Kalıp Geliştirme.

KÜRESELLEŞMENİN KÜLTÜREL BİR ORTAMDA SANAT EĞİTİMİ ÜZERİNDEKİ DÖNÜŞÜMSSEL ETKİSİ

Rakhmetova Nurzia Baitukesheva Pedagojik bilimler adayı.,

Profesör vekili e.mail: nurziya-r@mail.ru

Kasım Madina Usenovna., yüksek lisans öğrencisi

e.mail: ussenkyzy_m@mail.ru

Kazak Ulusal Kadın Pedagoji Üniversitesi Almatı Şehri, Kazakistan Cumhuriyeti

Bu makale, küreselleşmenin kültürel koşullar bağlamında sanatsal eğitime olan dönüştürücü etkisini incelemeye yöneliktir. Çalışmanın amacı, küreselleşmenin yol açtığı dönüşüm süreçlerini analiz etmek ve bu süreçlerin eğitim sürecine etkili şekilde entegrasyonunu destekleyen metodolojik yaklaşımlar geliştirmektir. Geleneksel ve modern teknolojilerin eğitim sürecine entegrasyonu ile kültürlerarası etkileşimin öğrencilerin estetik algılarının oluşumuna etkisi analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, küreselleşmenin kültürlerarası iş birliğini teşvik ettiğini, yenilikçi yöntemlerin uygulanmasını desteklediğini ve sanatsal ifade olanaklarını genişlettiğini ortaya koymuştur. Küreselleşmenin sanatsal eğitimin gelişimine olumlu etkisi olduğu yönündeki hipotez doğrulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, eğitim programlarının yeni kültürel ve teknolojik gerçekliklere uyum sağlaması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: küreselleşme, sanatsal eğitim, dönüşüm, teknoloji, değişim, ifade.

FEATURES OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL FINE ARTS IN KARAGANDA (40s – early 60s)

Bodikov Zh.S., Tusupova Sh.S.
Department of Fine Arts and Design
Karaganda University named after Academician E.A. Buketov, Senior Lecturer,
Karaganda, Kazakhstan

The artistic culture of Karaganda was formed in a specific way, in the conditions of the vast zone of the GULAG concentration camps. This was a period of accelerated industrialization of the region, when the labor of thousands of prisoners and deportees, exiled people was used here. There were many groups and classes of the population infringed in their rights and conditions of existence, whose cultural and national roots were socially consciously cut off. In the camp regime, the work of repressive artists - the cream of the intelligentsia - was belittled, limited, hidden. Today, this legacy is of heightened interest to the public.

prisoners of Karlag . These artists created a unique cultural heritage, created in extreme, tragic circumstances of life.

While researching the work of a particular artist or working on a review article about the fine arts of Karaganda, we encounter not only interesting material on this issue, but also a conceptual formulation of a whole group of developed ideas.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

“Bir Millet, İki Ekran: Türkiye Ve Azerbaycan Arasında Sinema İlişkilerinin Tarihi ve Güncel Görünümü”

Konul Serkernamazova

Azerbaycan Devlet Medeniyet ve Güzel Sanatlar Üniversitesi

Bu çalışma, Türkiye ve Azerbaycan arasındaki sinema ilişkilerinin tarihsel sürecini, kültürel ortaklıklarını ve güncel iş birliği pratiklerini çok yönlü olarak ele almaktadır. “Bir millet, iki ekran” söyleminden hareketle, iki ülke arasında sinema alanındaki bağların yalnızca sanatsal değil, aynı zamanda sosyokültürel ve diplomatik bir değer taşıdığı vurgulanmaktadır. Türkiye ve Azerbaycan, dil, tarih, kültür ve milli kimlik açısından birbirine son derece yakın iki kardeş devlettir ve bu yakınlık sinema sektörüne de yansımaktadır. Çalışmada, 20. yüzyılın başlarından itibaren her iki ülkede sinema tarihinin gelişimi incelenmiş; Sovyet dönemi etkileri, bağımsızlık sonrası dönüşümler, ortak yapımların sayısındaki artış ve kültürel projeler kapsamında yapılan festivaller gibi faktörler analiz edilmiştir.

Ayrıca, televizyon ve dijital platformlar üzerinden gerçekleştirilen ortak yayınlar, genç sinemacıların karşılıklı etkileşim imkanları ve sinemanın uluslararası arenadaki temsiliyet gücü de değerlendirilmiştir. Günümüzde ortak sinema projeleri aracılığıyla kültürel bağların daha da derinleştiği, kamuoyunda karşılıklı tanınırlığın ve anlayışın arttığı görülmektedir. Bu bağlamda sinema, iki ölkə arasındaki stratejik əməkdaşlığın mədəni təməlini gücləndirən mühüm vasitə olaraq önə çıxmaktadır. Çalışma, bu iş birliklerinin artırılması ve daha geniş platformlara taşınması için öneriler sunmakta; Türkiye-Azerbaycan sinema ilişkilerinin geleceği adına stratejik bakış açıları geliştirmektedir.

BURDUR, ISPARTA VE ANTALYA DOKUMALARINDA "ELİ BELİNDE" MOTİFİ

Ayşe YILDIRIM¹

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Emin Gülmez Teknik Bilimler MYO, Türkiye
ayildirim@mehmetakif.edu.tr / TÜRKİYE. <https://orcid.org/0000-0002-7722-6193>

Özet

Eli belinde motifi, Türk halk sanatlarında kadını temsil eden önemli simgelerden biridir. Bu motif, doğurganlık, bereket, üretkenlik ve kadın gücünün sembolü olarak özellikle halı ve kilim dokumalarında karşımıza çıkar. Bu çalışmada, Burdur, Isparta ve Antalya yörelerinde geleneksel dokumalarda eli belinde motifinin kullanımı incelenmiş, motifin sembolik anlamı ve yöresel varyasyonları ele alınmıştır. Ayrıca modern çağda bu motifin kültürel sürdürülebilirlik bağlamında yeniden yorumlanma biçimleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eli belinde motifi, halı ve kilim, geleneksel dokuma, Burdur, Isparta, Antalya, kültürel sembolizm.

Understanding the Fashion area: an analysis of changes in Fashion

¹ Doctor PhD Natalia Afanaseva, ² Associate Professor Ni Zhang

¹. Mandarin international school, Moscow, Russia

²School of Fashion, Wuhan Textile University, Wuhan, China

marna2007@mail.ru, +905548970467

308894852@qq.com +8613971393120

Understanding the transformation in fashion will help manufacturers and consumers make the right decisions in the future. New trends in some fashion trends in recent years have emerged: the unification of brands in the community, sustainability of fashion and design [1]. This article uses a review for the period from 2016 to 2025. We studied the key topics and studies that are observed in thematic publications. Innovations in brand promotion methods are needed. The purpose of our work is to identify social media tools for promotion. In the fashion industry, the topic of digitalization occurs against the background of innovations in technologies and products [2]. Such digital technologies as the Internet of Things (IoT), artificial intelligence (AI), augmented reality (AR) and virtual reality (VR) are well-known. Manufacturers are interested in creating innovations in sales planning, product presentation [3].

China is a leader in publishing articles on development marketing in the fashion industry [4]. Three main areas can be distinguished: design improvement, co-creation of consumer values, and consumer personalization. The three main e-commerce platforms in China have different marketing strategies. Taobao has strong loyalty and wide coverage. The China Consumer Association shows that most female consumers choose Taobao because of its wide selection, and this app is the most used by 89.6% of female consumers. Tmall, a B2C platform created by Taobao, has thousands of brands and manufacturers. It is the second platform for 72.9% of female consumers. JD.com, a leading online retailer in China, is making an impact. It uses a B2C model, which provides assistance to both manufacturers and consumers. Consumers are impressed by the fast logistics. Little Red Book, a social e-commerce platform, is different from others in that it does not emphasize the commercial aspect. It has room for development. Unlike others, it has a clear search and a “Red Book” presentation, which provides a platform for data exchange. Improvement of design is necessary as there is a need for renewal. So, when buying clothes for seasonal needs, 64.6% of female consumers buy clothes with a new design. About 42.5% buy to improve their lifestyle, and

36.8% buy to improve their figure. This shows that women's clothing consumption is self-expression, chosen by 38.6% of female consumers.

Consumers buy a product not because of its justified benefit, but because the product has a new image. Thus, Facebook FB and Instagram IG work to create new emotions in the buyer. The value of the product can be increased if buyers took part in a competition and received a prize from the manufacturer. Here is an example of the international stylist King competition organized by the Beijing Commerce Association. Personalization is easier to achieve with FB and IG tools, as it is an open platform with a platform for providing resources to consumers.

Anahtar kelimeler: marketing systems in China, changes in the fashion market, new communication with customers.

Literature:

1. Critical perspective on the power of fashion in temporary culture. Karin M., Ekstrom 2023
2. Lichtenthaler, U. (2021), "Digitainability: the combined effects of the megatrends digitalization and sustainability", *Journal of Innovation Management*, Vol. 9 No. 2, pp. 64-80, doi: 10.24840/2183-0606_009.002_0006.
3. Alexander, B. and Rutter, C. (2022), "Towards transformation: digitalization, sustainability and customer experience", *Fashion Practice*, Vol. 14 No. 3, pp. 319-328, doi: 10.1080/17569370.2022.2129468.
4. Developments in Online, Social Media Marketing in China and the West: An Overview of Different Approaches, Henry O'Farrell. [Journal of Entrepreneurship and Innovation in Emerging Economies](#) [Volume 6, Issue 2](#) Pages: 383 – 403 published: © 2020 SAGE Publications.

KAZAK ULUSAL KIYAFETİNDEKİ KÜLTÜREL HAFIZA VE RUHSAL DEĞERLERİN YÜKSEK EĞİTİMDE ARAŞTIRILMASI

Smanova Akmaral Smailkızı

Abay Adındaki Kazak Ulusal Pedagojik Üniversitesi, pedagojik bilimler doktoru, doçent
smanova_s@mail.ru

Özet

Makalede, Kazak halkının ulusal kostüm tarihinin, gelişiminin ve Yeni Kazakistan koşullarındaki anlamının incelenmesi yapılmaktadır. Sanat eğitimi alanının dijitalleşme durumları, içindeki modern sanat yönü. Geleneksel sanat anılarının değerleri ele alınmaktadır. Geleneksel sanatta, kültürel değerler de çeşitlidir, makalede sadece Kazak kostümündeki olanaklar sunulmaktadır. Öğrencilerin sanat eğitimi alanında aldıkları eğitim programlarının içeriği. Buradaki gereklilikler ve yenilikler. Sanat eğitimindeki moda tasarımı yönü. Kazakistan'da hafif sanayinin gelişimi. Kazak ulusal kostümündeki ulusal değerlerin oynadığı rol. Kazak ulusal kostümünün sınıflandırılması, içindeki kültürel bellek hakkında bilgiler ve sonuçlar sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: ulusal kostüm, Kazak giysisi, kültürel bellek, ulusal değerler, sanat eğitimi, moda tasarımı, sahne kostümü.

THE INTERNATIONAL SCIENCE, HEALTH, AND ART CONGRESS

Tıp Eğitiminde Görsel Düşünme Stratejileri

Hülya Elbe^{1, 2}

1 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji AD, Muğla, Türkiye

2 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yaşlı Sağlığı Doktora AD, Muğla, Türkiye

Tıp eğitiminde eleştirel düşünme, gözlem yapma ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi, hekimin mesleki yetkinliğini artıran temel hedeflerdendir. Görsel Düşünme Stratejileri (Visual Thinking Strategies – VTS), yapılandırılmamış sanat eseri analizleri aracılığıyla bu becerilerin gelişimini destekleyen, öğrenci merkezli ve disiplinlerarası bir yaklaşımdır. Sanat eserleri üzerine yapılan grup tartışmaları, öğrencilerin görsel ipuçlarından anlam çıkarma, gerekçeli düşünme ve farklı bakış açılarını değerlendirme alışkanlıklarını pekiştirir. Tıp fakültesi öğrencileriyle gerçekleştirilen VTS uygulamalarında, her hafta farklı bir sanat eseri üzerinden yürütülen oturumlarda gözlemsel beceriler, dilsel ifade kapasitesi, eleştirel düşünme ve problem çözme yeteneklerinde haftalara bağlı olarak anlamlı düzeyde artış gözlemlenmektedir. Özellikle Rembrandt, Rubens, Titian ve Osman Hamdi Bey gibi sanatçıların eserlerinde yer alan yaşlanma, hastalık veya meme asimetrisi gibi unsurlar, öğrencilerin tanısal düşünme süreçlerini harekete geçirmiş; modern tıbbi görüntüleme verileriyle karşılaştırmalı analizler yapılmasına olanak tanımıştır. VTS temelli tıp eğitimi, öğrencilerin empati kurma, hasta merkezli düşünme ve ekip içi iletişim becerilerini geliştirmede etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bu yaklaşımın tıp eğitimine entegrasyonu, hümanistik ve kültürel açıdan zenginleştirilmiş bir öğrenme ortamı oluşturmak adına güçlü bir katkı sunmaktadır.

MEME KANSERİNDE İKONODİAGNOZ

Doç. Dr. Funda DİNÇ¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji AD

İkonodiagnoz, bir insanı tasvir eden bir sanat eseri üzerinden gerçekleştirilen geriye dönük tıbbi teşhisten oluşur. İkonodiyagnoz farklı tarihsel dönemlerde var olan patolojiler hakkında bilgi edinilmesi yanı sıra tıp eğitiminde gözlemlene yeteneğinin geliştirilmesi ve kalıcı öğrenme gibi önemli etkiler sağlar. İkonodiyagnozun en ünlü örneklerinden birisi, Raphael'in 1518-1519 yılları arasında resmettiği bir tablo olan La Fornarina'dadır. Tasvir edilen modelin sol memesinde meme kanserine bağlı bulgulardan olan renk değişikliği ve kitle görünümü tabloda net olarak seçilebilmektedir. Meme kanseri kadınlar arasında sıklığı her geçen gün artan en sık görülen kanser türüdür. Tarama yöntemleri ile saptanabilen meme kanserileri dışında olgular çeşitli bulgularla prezente olarak tanı almaktadır. Peter Paul Rubens ve Lam Qua'ya ait tablolar meme kanseri bulguları açısından değerlendirilmiştir. Meme kanseri bulgularının tasvir edildiği tablolar merkezimize tanı almış meme kanseri olgularına ait resimlerle eşleştirilerek görseller üzerinden meme kanseri bulguları tartışılmıştır. Meme kanseri bulgularının resmedildiği çok sayıda sanat eseri mevcut olup bunun dışında diğer hastalıklara ait bulguların da tasvir edildiği tablolar mevcuttur. Meme kanseri gibi sık görülen hastalıkların öğrenilmesinde, tıp eğitiminde ikonodiagnoz multidisipliner, alternatif bir eğitim yöntemidir.